

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА імені СОФІЇ
ТА ОЛЕКСАНДРА РУСОВИХ

ЛІТЕРАТУРА
про Чернігівську область
за 2020 рік
Бібліографічний покажчик

Чернігів
2023

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА імені СОФІЇ ТА ОЛЕКСАНДРА РУСОВИХ

ЛІТЕРАТУРА
про Чернігівську область
за 2020 рік

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Чернігів
2023

УДК 016:908(477.51)(058)''2020''

Л 64

ЛІТЕРАТУРА про Чернігівську область за 2020 рік :
Л 64 бібліогр. покажч. / Черніг. обл. універс. наук. б-ка ; [уклад.:
І. Я. Каганова та ін. ; відп. за вип. Ю. О. Соболь]. –
Чернігів : [б. в.], 2023. – 236 с.

У щорічнику «Література про Чернігівську область за 2020 рік» вміщено бібліографічний опис книг і статей з різноманітних за змістом періодичних видань. Матеріал систематизований за розділами, які в комплексі відображають основні питання краєзнавства. Література згрупована згідно з рекомендаціями Національної історичної бібліотеки України.

Бібліографічний опис супроводжується короткими анотаціями. Довідковий апарат складається з алфавітного покажчика авторів і назв книг та статей, іменного та географічного покажчиків.

Посібник «Література про Чернігівську область за 2020 рік» може бути корисним викладачам і студентам, журналістам і літераторам, бібліотечним і музейним працівникам, усім, хто вивчає історію рідного краю.

Опис літератури здійснено відповідно до чинних державних стандартів.

УДК 016:908(477.51)(058)''2020''

© Чернігівська ОУНБ імені Софії
та Олександра Русових, 2023

ОБЛАСТЬ У ЦІЛОМУ

1. В ОБЛАСТІ понад 400 довгожителів віком більше 100 років // Світ-інфо. – 2020. – № 185 (15 жовт.). – С. 3.

2. ГОРЛАЧ Л. Дух, що тіло рве до бою / Леонід Горlach // Отчий поріг. – 2020. – № 2 (лют.). – С. 4–5.

Загальні збори, присвячені 24-й річниці Черніг. земляцтва в Києві.

3. МАРАФОН у чверть віку // Отчий поріг. – 2020. – № 12 (груд.). – С. 4–5.

До 25-річного ювілею т-ва «Чернігівське земляцтво» в Києві: аналіз пройденого шляху.

4. МЕДВІДЬ П. Слово про рідну землю : (розділ з книги «Моя чернігівська родина») / Петро Медвідь // Отчий поріг. – 2020. – № 12 (груд.). – С. 6–7.

Спогади одного з ініціаторів створення т-ва «Чернігівське земляцтво» в Києві. П. І. Медвідь (27.08.1939) – заслужений журналіст України, полковник у відставці, уродженець с. Володькова Дівиця Носівського р-ну (нині Ніжинський р-н).

5. СКРИПКА Г. Нам жити і творити / Ганна Скрипка // Отчий поріг. – 2020. – № 1 (січ.). – С. 4–6.

Виклад звітної доповіді В. Ткаченка – голови Ради Товариства «Чернігівське земляцтво» в Києві на конф. земляцького активу.

АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ПОДІЛ

6. АТЛАС адміністративно-територіального устрою України. Новий районний поділ та територіальні громади / П. Остапенко, О. Бончковський, Р. Перхалюк, С. Остапенко. – 2-ге вид. – Київ, 2020. – 56 с. – (М-во розвитку громад та територій України; ОБСЄ).

С. 52–53 : Черніг. обл.

7. ГАЛЕТА Л. На Чернігівщині – 5 укрупнених районів. Який тепер ваш? / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 29 (23 лип.). – С. 2.

Верховна Рада України ухвалила постанову № 3650 «Про утворення та ліквідацію районів», згідно з якою реформується субрегіон. рівень адмін.-територ. устрою України. За цим док. відтепер на Чернігівщині замість 22-х районів утворено: Корюківський (91,7 тис. населення), Ніжинський (228,7 тис.), Новгород-Сіверський (66,4 тис.), Прилуцький (156,2 тис.) та Чернігівський (460,9 тис.).

8. ПАВЛЕНКО С. З архіву написаного. До історії зникаючих сіл Чернігово-Сіверщини : Чистоплотне Черецьке [Городнянського р-ну]. Останній рік Хаїхи [Ічнянського р-ну] / Сергій Павленко // Світ-інфо. – 2020. – № 178 (2 лип.). – С. 4.

Публ. в газ. «Голос України» 2011 і 2012 рр. Автор тоді працював кореспондентом цього вид. у Черніг. обл.

ТОПОНІМІКА

9. КОТИ – не про котів : [походження назви мікрорайону Коти у Чернігові] // Семь дней. – 2020. – № 39 (24 верес.). – С. 6.

10. ТОПОНІМИ Чернігова: які загадки приховують вони // Семь дней. – 2020. – № 33 (13 серп.). – С. 7.

Походження назви Болдина гора і району Ковалівка.

11. ШВЕЙЦАРІЯ на карті Чернігова, або Пам'ять про людину в назві району // Семь дней. – 2020. – № 37 (10 верес.). – С. 6.

Звідки походить назва Рашевщина, або так звана Чернігівська Швейцарівка.

12. ЯК КОЗАКИ на бобрів полювали та де в Чернігові не варто було ходити без потреби // Семь дней. – 2020. – № 36 (3 верес.). – С. 8.

Історія назв локацій Чернігова Поділ (до XIX ст. територія від Троїцького монастиря до Валу, нині – Лісковиця) та Бобровицька слобода (район Бобровиця).

ВИДАТНІ ДІЯЧІ І ОБЛАСТЬ. ВИДАТНІ УРОДЖЕНЦІ ОБЛАСТІ

13. ДО ЗІРОК через місто над Десною : історії черніг. космонавтів // *Семь дней*. – 2020. – № 15 (9 апр.). – С. 18.

Про космонавтів, які почали свій шлях до зірок з Черніг. вищого військового авіаційного училища льотчиків.

14. ЛЮДИ Ніжина : [видатні діячі XVII–XX ст.] // *Світ-інфо*. – 2020. – № 167 (23 січ.). – С. 13–14.

15. МАРИНЧИК С. Г. Сузір'я талантів : (літ. портр. земляків) : зб. біограф. нарисів / Станіслав Маринчик. – 7-ме вид., доп. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 642 с. : фот.

Книга про видатних ічнянців.

16. ТОМАЗОВ В. Родовід. Як знайти своє коріння / Валерій Томазов. – Київ : Мистецтво, 2020. – 79 с. : іл.

С. 62–74, 77–79 : Відомі роди України, які народженням та життям і діяльністю пов'язані з Чернігівщиною (Білозерські, Куліші, Забіли, Вернадські, Константиновичі, Модзалевські, Марковичі, Проценки).

17. ЦЕРКВА відзначає [відзнакою Святого великомученика і цілителя Пантелеймона академіка Нац. академії мед. наук України та Нац. академії наук вищої школи України, доктора мед. наук, професора Ю. В. Вороненка (з с. Рождественське Коропського (нині Новгород-Сіверського) р-ну) та академіка Нац. академії наук вищої освіти України, доктора мед. наук, професора О. Г. Шекеру (з Прилук)] // *Отчий поріг*. – 2020. – № 10 (жовт.). – С. 15.

* * *

18. МИЦИК Ю. Листи Ганни Швидько до Олени Апанович / Юрій Мицик. – Київ, 2020. – 28 с.

О. М. Апанович (5.11.1919–21.02.2000) – український історик, архівістка, письменниця. Г. К. Швидько (1.05.1944) – доктор історичних наук, академік, директор Дніпровського регіон. від-ня НДІ козацтва Інституту історії України НАН України.

С. 21 : Лист О. М. Апанович з Чернігова, в якому вона повідомляє про приїзд у місто на конф. з іст. краєзнавства. 1984 р.

19. КОЛЬЦОВА Н. З когорти великих [математиків: Г. Ф. Вороний (28.04.1868–7.11.1908), уродженець с. Журавка Варвинського (нині Прилуцького) р-ну] / Надія Кольцова // Світ-інфо. – 2020. – № 175 (21 трав.). – С. 4 ; Отчий поріг. – 2020. – № 5 (трав.). – С. 8.

20. ВОРОНА-КОСЕНКО М. Юрій Вороний на скрижалах історії українського козацтва й медицини. 125-ліття Юрія Георгійовича Вороного: «Чим більше зроблено, тим ширше треба розгортати працю» / Марина Ворона-Косенко, Олександр Шокало // Світ-інфо. – 2020. – № 182 (3 верес.). – С. 11 ; № 183 (17 верес.). – С. 11.

Ю. Г. Вороний (9.08.1895–13.05.1961) – укр. хірург, доктор мед. наук, професор. Здійснив першу у світі унікальну операцію – пересадку нирки. Народився в с. Журавка Варвинського (нині Прилуцького) р-ну в родині видатного математика Г. Ф. Вороного.

21. ГОРЛАЧ Л. Людина може все / Леонід Горлач // Отчий поріг. – 2020. – № 4 (квіт.). – С. 8.

В. М. Геєць (20.04.1945) – доктор економ. наук, професор, академік і віцепрезидент НАН України, лауреат Держ. премії України, нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня, уродженець с. Сезьки Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну.

22. ЗАСУЛЬСЬКИЙ М. Справедливість – його кредо / Микола Засульський // Отчий поріг. – 2020. – № 8 (серп.). – С. 8.

До 80-річчя В. В. Головченка (6.09.1940) – правника, кандидата юридичних наук, професора Міжнародної Кадрової Академії, дитинство якого пов'язане із с. Бирине Новгород-Сіверського р-ну.

23. ДУБРОВСЬКИЙ В. «Дрібні замітки на великі теми» : сторінки мемуарів та публіцистики / Василь Дубровський ; авт. передм. та упоряд. В. А. Казимір. – Харків ; Чернігів : О. Савчук, 2020. – 352 с. : 37 іл.

У кн. зібрано мемуари, спогади та публіцистику історика, педагога, архівіста, музеєзнавця, сходознавця В. В. Дубровського

(1897–1966), що народився в Чернігові. Зазнав політичних репресій, у 1943 р. виїхав з України, оселився в США.

24. СТУДЬОНОВА Л. Чому обурився Сергій Єфремов : Чернігів очима літераторів / Людмила Студьонова // Світ-інфо. – 2020. – № 182 (3 верес.). – С. 14.

Перебування в Чернігові в 1925 і 1927 рр. С. О. Єфремова (1876–1939) – громад. і політ. діяча, історика літератури, академіка УАН.

25. ДО АНТАРКТИДИ під вітрилами : як чернігівець [командор міського яхт-клубу В. Кириченко] на край світу мандрував // Семь дней. – 2020. – № 31 (30 лип.). – С. 16–17.

26. ЦАРЕНОК А. Етичні смисли драми святителя Георгія Кониського «Воскресіння мертвих» / Андрій Царенок // Філософські обрії (Полтава). – 2020. – Вип. 44. – С. 105–122.

Г. Кониський (20.11.1717–13.11.1795) – церковний та громад. діяч, філософ і письменник. Народився в Ніжині. В укр. літературу ввійшов як автор драми-мораліте «Воскресіння мертвих», де гостро звучить соціальна тема – тема пригноблення пересічних козаків старшиною.

27. КУРИКО В. Чернігівська справа Лук'яненка / Віра Курико // Veni, Vidi, Scripsi: життя у місті. – Київ, 2020. – С. 389–423.

Авторка – черніг. журналістка, що отримала перше місце на восьмому всеукр. конкурсі «Самовидці» за цей матеріал про Героя України, дисидента Л. Г. Лук'яненка (24.08.1928–7.07.2018), уродженця с. Хрипівка Городнянського (нині Черніг.) р-ну.

28. СПРАВА Василя Стуса : зб. док. з архіву колишнього КДБ УРСР / уклад. В. Кіпіані. – Харків : Віват, 2020. – 688 с. : іл.

Зі змісту : Постановление о выделении материалов из уголовного дела. г. Чернигов 20 апреля 1978 г., С. 13–20.

З карної справи № 39 по звинуваченню Л. Г. Лук'яненка відокремлено матеріали відносно В. С. Стуса.

С. 20–55 : Протоколи обшуків 1978 р. у квартирі В. С. Стуса в с. Матросово Магаданської обл., санкціоновані прокурором Черніг. обл. П. Тарасовим, начальником упр-ня КДБ у Черніг. обл. полковником Диченком та ін. Знайдені листи, рукописи тощо, які стосуються Л. Г. Лук'яненка.

С. 56–64 : Протоколи допитів 11–13 лют. 1978 р. В. С. Стуса як свідка у справі Л. Г. Лук'яненка.

С. 64–75 : Протокол додаткового допиту обвинуваченого Л. Г. Лук'яненка 29 берез. 1978 р. у приміщенні Черніг. УКДБ.

С. 254–258, 288–289 : Допити обвинуваченого В. С. Стуса в червні, серпні 1980 р., в яких містяться запитання про Л. Г. Лук'яненка, на які той відповідати відмовився.

С. 377–380 : Протокол допиту свідка М. Х. Коцюбинської у справі В. С. Стуса в Київ. слідчому відділі КДБ 10 лип. 1980 р.

С. 382–385 : Протокол допиту свідка Л. Г. Лук'яненка у справі В. С. Стуса в с-щі Кучино Пермської обл. 11 серп. 1980 р. за участі перекладача з укр. мови.

С. 443–444 : Лист Л. Г. Лук'яненка до В. С. Стуса від 27 листоп. 1977 р.

С. 455–456 : Лист В. С. Стуса із Магаданської обл. від 17 лип. 1977 р. до Л. Г. Лук'яненка в Чернігів.

С. 499–500 : Звернення В. С. Стуса до Пен-клубу 11 серп. 1976 р., в якому він зазначає, що під час арешту у нього забрали книжки М. Холодного.

С. 509–533 : Обвинувальний висновок по кримінальній справі № 5 по обвинуваченню В. С. Стуса, в якому один із фігурантів Л. Г. Лук'яненко.

29. РЕВА Л. С. І. Маслов – літературознавець, книгознавець і педагог / Лариса Рева // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 151–156.

Досліджено окремі віхи наук. біографії літературознавця, книгознавця і педагога С. І. Маслова (1880–1957), уродженця Ічні.

30. ТУРЧЕНКО Ф. Г. Микола Міхновський: «Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна...» / Федір Турченко ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса, Центр іст. політології. – Київ : Парламент. вид-во, 2020. – 430 с. : іл. – (Політ. портр.).

Політ. біографія діяча укр. національно-визвольного руху М. І. Міхновського (31.03.1873–3.05.1924), уродженця с. Турівка Прилуцького повіту Полтавської губ. Закінчив Прилуцьку чоловічу гімназію.

31. ПАМ'ЯТІ земляка [П. С. Назимка (1933–2020) – почесного громадянина Городні] // Отчий поріг. – 2020. – № 3 (берез.). – С. 6.

Професор, кандидат іст. наук, засл. працівник освіти України, академік Української академії з державного управління. Народився в с. Хотівля Городнянського (нині Черніг.) р-ну.

32. МАРИНЧИК С. Непересічна особистість / Станіслав Маринчик // Отчий поріг. – 2020. – № 11 (листоп.). – С. 4–5.

Нарис про В. О. Пабата (1945) – доктора сільсько-господарських наук, професора, заслуженого працівника сільського господарства України, нагородженого орденом «За заслуги» III ступеня, почесного громадянина Ічні. Народився в с. Вишнівка Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну.

33. ЛОМКО О. Петро Прокопович: українець, який заснував першу школу бджільництва / Оксана Ломко // Світ-інфо. – 2020. – № 179 (16 лип.). – С. 13.

П. І. Прокопович (10.07.1775–3.04.1850) – укр. бджоляр, засновник раціонального рамкового бджільництва. Народився в с. Митченки Бахмацького (нині Ніжинського) р-ну. Школу бджільництва відкрив 1 листоп. 1828 року в с. Пальчики Бахмацького (нині Ніжинського) р-ну.

34. ТИЩЕНКО М. Столітній ювілей Павла Сича / Микола Тищенко / Чернігівщина. – 2020. – № 12 (19 берез.). – С. 6 : фот.

П. К. Сич (22.03.1920–17.09.1996) – державний діяч, Герой Соціалістичної Праці, понад двадцять років очолював Менський район. Народився в с. Високе Прилуцького р-ну.

35. ЖУРАВЛЬОВА Т. Дві долі: Борис Смирнов – перекладач «Махабхарати» та його хрещениця Тетяна Мотчана – свідок Корюківської трагедії / Тетяна Журавльова // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 133–149 : фот.

Б. Л. Смирнов (15.12.1891–2.05.1967) – лікар і санскритолог. Академік АН Туркменської РСР. Народився в с. Козляничі Сосницького (нині Корюківського) р-ну. Там само народилася у селянській родині його хрещениця Т. Є. Мотчана (26.09.1918–27.04.2019). Їй вчений пересилав з Ашхабаду листи і переклади «Махабхарати». Залишила спогади про пережите під час трагедії Корюківки 1943 р.

36. ДРОЗДОВА К. Українка – у парламенті США / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 46 (12 листоп.). – С. 8.

Йдеться про В. Спартц (1982), яка народилася в Носівці, а у 2017 р. стала сенаторкою штату Індіана. Перемогла на виборах у Палату представників Конгресу США у 2020 р.

37. ТЕРЛЕЦЬКИЙ В. Досліджуємо родовід Ушинських / В. Терлецький // Полісся (Суми). – 2020. – № 1 (1 січ.). – С. 5 ; № 54 (25 груд.). – С. 9.

Надаються короткі відомості про Л. С. Ушинську – матір відомого педагога Костянтина Ушинського, його брата Олександра. Родина пов'язана з Черніговом і Чернігівщиною.

38. МАЙШЕВ О. Василь Хвіст у пам'яті нащадків / Олександр Майшев // Світ-інфо. – 2020. – № 177 (18 черв.). – С. 12.

Просвітницький захід на честь В. І. Хвоста (1879–1912) – депутата 2-ї Державної Думи Російської імперії, члена Української трудової громади, відбувся на його батьківщині, у с. Велика Кошелівка Ніжинського р-ну.

39. ГЕРАСИМЕНКО Г. Він жив з людьми і для людей / Григорій Герасименко // Деснянка. – 2020. – № 14 (9 квіт.). – С. 4.

Нарис про життєвий шлях Ф. І. Шпиґа (30.01.1956–31.03.2020) – відомого фінансиста, укр. банкіра, політика,

громадського діяча, творця двох банків: «АВАЛЬ» та «ПРЕСТИЖ», комплексу підприємств «Молочний Альянс», народного депутата України трьох скликань (1998–2007). Народився в с. Кобижча Бобровицького (нині Ніжинського) р-ну. Трагічно загинув у ДТП.

40. БЛАКИТНИЙ М. Автобіографія археолога та нумізмата Валентина Шугаєвського / Максим Блакитний // Сіверян. літопис. – 2020. – № 4. – С. 87–93.

Оприлюднений оригінальний текст автобіографії укр. археолога, нумізмата та музейника В. А. Шугаєвського (16.04.1884–2.11.1966), який народився в Чернігові. Тривалий час працював на Чернігівщині. був першим керівником Черніг. держ. музею (нині – Черніг. іст. музей імені В. В. Тарновського). Документ зберігається в родинному архіві Шугаєвських у США.

ПАМ'ЯТКИ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

41. БЕРЕГТИ пам'ятки історії // Світ-інфо. – 2020. – № 180 (6 серп.). – С. 2.

Департамент культури і туризму Чернігівської ОДА підготував список пам'яток іст.-культурної спадщини обл.

42. БУТКО С. Декомунізація і деколонізація. Знак поневолення України в центрі села / Сергій Бутко, Сергій Горобець // Світ-інфо. – 2020. – № 179 (16 лип.). – С. 4.

Йдеться про те, що досі в центрі с. Нова Басань Бобровицького (нині Ніжинського) р-ну знаходиться меморіальний знак, який увічне пам'ять рос. посольства, яке проїхало через село на Переяславську Раду 1654 р.

43. ГОРОБЕЦЬ С. Наш земляк Микола Ковалевський / Сергій Горобець // Світ-інфо. – 2020. – № 184 (1 жовт.). – С. 13.

У Сосниці 12 верес. 2020 р. відкрито пам'ятний знак на честь земляка – політ. і держ. діяча, члена Української Центральної Ради, міністра уряду УНР, кооператора, публіциста, дослідника нац. політики СРСР М. М. Ковалевського (03.09.1892–18.08.1957).

44. ЗАБАРНИЙ О. Ніжин – кам'яна квітка українського бароко : нариси / Олександр Забарний. – Ніжин : Лисенко М. М., 2020. – 128 с.

45. ЗБЕРЕГТИ об'єкт історії «Будинок Чернігівської громадської бібліотеки» [по вул. Преображенській, 24 / вул. Гонча, 5] // Світ-інфо. – 2020. – № 176 (4 черв.). – С. 3.

Черніг. міська прокуратура розпочала кримінальне провадження за фактом псування вказаного об'єкту історії невідновленими особами, які здійснюють будівельні роботи.

46. ЗНАКОВІ постаті в історії Чернігова. Чиї фігури встановлені на Валі? // Семь дней. – 2020. – № 39 (24 верес.). – С. 13.

Постаті князя Мстислава Хороброго, Нестора Літописця, козацького полковника М. Небаби, єпископа Л. Барановича віднині зустрічатимуть містян і гостей міста при вході на Дитинець. Коротко розповідається про зроблене ними для Чернігова.

47. ЗНЕСЛИ індустриальну пам'ятку – Парафіївський цукрозавод // Світ-інфо. – 2020. – № 188 (3 груд.). – С. 4.

Парафіївський цукровий завод в Ічнянському (нині Прилуцькому) р-ні будувався з 1846 р. коштом поміщика і укр. мецената, власника відомого маєтку неподалік, у с. Качанівка, Григорія Тарновського. В експлуатацію завод ввели у 1852 р.

48. ІВАНЧЕНКО О. Відламали гриф від гітари... і розмалювали обличчя / Ольга Іванченко // Гарт. – 2020. – № 41 (8 жовт.). – С. 9.

У Ніжині, в Театральному сквері, знову понівечили пам'ятник знаменитому акторові М. Бернесу, уродженцю міста, а в Прилуках під роздачу потрапив пам'ятник Т. Шевченку із бронзи.

49. ІВАНЧЕНКО О. Підпалили... козла / Ольга Іванченко // Гарт. – 2020. – № 49 (3 груд.). – С. 3.

Постраждала дерев'яна скульптура козла в центрі Козельця, яка з 2018 р. є символом міста. За однією з легенд назва

населеного пункту походить від древнього слова «козелес» (ліс диких кіз).

50. КУРИКО В. Дерев'яний Чернігів / Віра Курико // Локальна історія. – 2020. – № 4. – С. 80–85 : іл.

Дерев'яні будинки із минулих століть: поява черніг. мережива, давні символи, власники садиб.

51. МІСІЯ – різьблений порятунок // Семь дней. – 2020. – № 20 (14 мая). – С. 20.

У Чернігові рятують дерев'яне фасадне оздоблення будинку на вулиці Зеленій, якому понад 120 років.

52. НА ВАЛУ [в Чернігові] почалися роботи з демонтажу недобудови «Дворянського зібрання» // Семь дней. – 2020. – № 23 (4 черв.). – С. 17.

53. НА ЧЕРНІГІВЩИНІ відновлюють вежу графів де Бальменів [пам'ятку кінця ХІХ ст. у Линовицькій громаді Прилуцького р-ну] // Десн. правда. – 2020. – № 48 (17 груд.). – С. 9.

54. НАЙДЮК Н. На Петропавлівському цвинтарі Чернігова: екскурсія з Анатолієм Новаком / Наталія Найдюк // Деснянка. – 2020. – № 45 (12 листоп.). – С. 4.

Розповідь про Петропавлівське (Старе, Руське, П'ятницьке) кладовище на вулиці Старобілоуській. Черніг. історик А. Новак на волонтерських засадах впорядковує могили на цвинтарі.

55. НАШ древній Чернігів. Княжий Дитинець. Спасо-Преображенський собор // Світ-інфо. – 2020. – № 168 (6 лют.). – С. 12 ; № 169 (20 лют.). – С. 12 ; № 170 (5 берез.). – С. 12 ; № 171 (19 берез.). – С. 12 ; № 172 (2 квіт.). – С. 12.

Борисоглібський собор. Колегіум. Будинок полкової канцелярії. Катерининська церква. Чорна могила. Єлецький монастир. Троїцько-Іллінський монастир. Троїцький собор. Введенська трапезна церква. Болдині гори. Антонієві печери. Іллінська церква. П'ятницька церква.

56. ОКСІНЬ Т. З історії реставрації палацово-паркового ансамблю Кирила Розумовського в Батурині у 1947–1949 рр. / Тетяна Оксінь // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 188–192.

Нова інформ. щодо реставрації батуринського палацу на основі арх. джерел ЦДАВО України та «УкрНДІпроект-реставрації».

57. ПИТАННЯ колеса огляду знімається з порядку денного, але візуалізацію розробляють, – Владислав Атрошенко // Семь дней. – 2020. – № 31 (30 лип.). – С. 5.

Черніг. міський голова на розширеній нараді в міськраді повідомив про рішення щодо встановлення колеса огляду в центральній частині міста.

58. ПШЛА епоха: поліклініка переїхала з історичної будівлі // Семь дней. – 2020. – № 53 (31 груд.). – С. 7.

Історія та невідоме майбутнє будівлі в Чернігові на проспекті Миру, 36, що була споруджена за проектом інженера І. Якубовича в 1912 році.

59. «ПОКОРЩИНА» – усадьба Дараганов [на східній околиці Козельця] // Деснянка. – 2020. – № 46 (19 листоп.). – С. 6.

Історія. Архітектура.

60. ПУЧИНЕЦЬ М. Історія одного семенівського будинку: архітектура / Марія Пучинець // Чернігівщина. – 2020. – № 4 (23 січ.). – С. 7 : фот.

Історія будинку нотаріуса Попова в Семенівці, збудованого ним у 1912 р. Проживав у ньому до 1917 р.

61. РЕБРОВА Н. Нові відомості з історії садиби Кочубеїв у Батурині / Наталія Реброва // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 168–172.

Нововиявлені документи з історії садиби Кочубеїв у Батурині, що зберігаються у Рос. держ. іст. архіві в Санкт-Петербурзі.

62. СЕРДЮК Н. Унікальність садиби Кочубеїв [у Батурині] // Світ-інфо. – 2020. – № 121 (19 берез.). – С. 13.

63. СОКОЛЬСКИЙ Я. Еврейские некрополи Черниговщины / Яков Сокольский, Виктор Величко ; Черниг. обл. еврейская община БЕФ «Хэсэд Эстер». – Чернигов : Лозовой В. М., 2020. – 79 с. : цв. ил.

64. [У ЧЕРНІГОВІ 22 червня на фасаді житлового будинку № 29 на вулиці І. Мазепи урочисто відкрили меморіальну дошку В. Шевчуку] : фотофакт // Семь дней. – 2020. – № 26 (25 черв.). – С. 15.

В. І. Шевчук (27.08.1926–17.10.2016) – засновник і перший керівник міського ветеранського руху воїнів Афганістану, ветеран Другої світової війни, професійний військовий, громадський діяч і краєзнавець.

65. У ЧЕРНІГОВІ облаштують мистецький сад імені відомого художника [І. Г. Рашевського (27.01.1849–21.07.1921) поблизу перехрестя пр. Миру та вул. Козацької] // Деснянка. – 2020. – № 29 (23 лип.). – С. 4.

Це спільний проєкт викладачів Нац. ун-ту «Чернігівська політехніка», який у 2018 році виграв у Бюджеті участі.

66. У ЧЕРНІГОВІ реставрують різьблення на будинку ХІХ століття [на вулиці Зеленій, між вулицею Гончою та річкою Стрижень] // Деснянка. – 2020. – № 19 (14 трав.). – С. 8.

Роботи проводяться волонтерами за власний кошт у рамках некомерційного проєкту «Дерев'яне мереживо Чернігова».

67. ЧЕРНЕНКО В. Не все так просто / Віктор Черненко // Отчий поріг. – 2020. – № 7 (лип.). – С. 8.

Гострі проблеми декомунізації в с. Володькова Дівиця Ніжинського р-ну. Зокрема, йдеться про пам'ятник М. Г. Коропив'янському – борцю за встановлення радянської влади, репресованому в 1938 р. За п'ять років потому оселився в Ніжині. Працював конюхом ніжинської лікарні. Помер і похований у Ніжині.

68. ЧЕРНІГІВСЬКІ старожитності : зб. наук. пр. Вип. 6 / редкол.: Ю. О. Соболев (голова), Л. О. Гріффен, А. В. Доценко та ін. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 272 с. – (НАІЗ «Чернігів стародавній»).

Видання містить матеріали Міжнар. наук. конф. «Дослідження пам'яток культурної спадщини Придніпров'я», присвяченої 950-річчю заснування Антонієвих печер у Чернігові, що відбулася 10–11 жовт. 2019 р. у НАІЗ «Чернігів стародавній».

69. ШАПОШНИКОВ Д. Недобудова на Валу – під знесення : рішенню суду про демонтаж «Дворянських зібрань» виповнюється рік. Що далі? / Денис Шапошников // Семь дней. – 2020. – № 7 (13 февр.). – С. 4.

КРАЄЗНАВСТВО

70. [КМЦ] «ІНТЕРМЕЦЦО» пропонує новинки краєзнавчої літератури // Світ-інфо. – 2020. – № 178 (2 лип.). – С. 4.

71. КНИГИ – музею // Світ-інфо. – 2020. – № 179 (16 лип.). – С. 2.

Музей становлення укр. нації в Києві поповнився книгою «Літопис доль та днів минулих», присвяченою воїнам – уродженцям Черніг. р-ну, які відзначені бойовими нагородами, здобутими на фронтах Другої світової війни. Видання підготовлено А. Л. Курдановим – головою район. орг. Нац. спілки краєзнавців України у співдружності з краєзнавцями.

72. КНИЖКА про Чернігів [історика і краєзнавця В. Пилипенка за назвою «Проста історія: Чернігів» нещодавно побачила світ] // Світ-інфо. – 2020. – № 175 (21 трав.). – С. 3.

73. КОВАЛЕНКО О. Фундамент історичної пам'яті : (95-річчя краєзнавчого руху на Чернігівщині) / Олександр Коваленко // Отчий поріг. – 2020. – № 7 (лип.). – С. 10–11.

74. КУЗЬМЕНКО В. Троянди і терни районного журналіста І. П. Дудка / Володимир Кузьменко // Літ. Чернігів. – 2020. – № 2. – С. 174–178.

Журналіст і краєзнавець І. П. Дудко (24.01.1926–26.01.2014) народився в с. Хрінівка Сновського (нині Корюківського) р-ну. Жив і працював у Городні.

75. КУРДАНОВ А. Дихання історії / Андрій Курданов // Отчий поріг. – 2020. – № 11 (листоп.). – С. 13.

Нові видання Черніг. район. осередку Нац. спілки краєзнавців України.

76. КУРДАНОВ А. На день Михайла вони повернулися до Брусилова / Андрій Курданов // Світ-інфо. – 2020. – № 188 (3 груд.). – С. 2.

Як відбувалася робота над Літописом Брусилівської сільської громади Черніг. р-ну, до якого включено матеріали про церкву на честь Архистратига Михаїла, датовану 1718 р.

77. КУРДАНОВ А. Пошук продовжується / Андрій Курданов // Отчий поріг. – 2020. – № 5 (трав.). – С. 12.

Керівник Черніг. район. осередку краєзнавців розповідає про роботу над об'єднанням новознайдені інформації про воїнів-земляків Новобілоуської громади.

78. НОСІВЩИНА має власну енциклопедію : [історія створення] // Світ-інфо. – 2020. – № 174 (7 трав.). – С. 14.

79. ПАВЛЕНКО С. Слово про Дмитра Калібабу / Сергій Павленко // Світ-інфо. – 2020. – № 178 (2 лип.). – С. 14.

До 95-річчя від дня народження Д. П. Калібаби (18.06.1925–09.01.2005) – менського краєзнавця, журналіста, колекціонера укр. старожитностей. Народився в с. Ушня Менського (нині Корюківського) р-ну.

80. РУБЕЙ Н. Збирають лікарські трави та історію свого роду / Наталія Рубей // Деснянка. – 2020. – № 41 (15 жовт.). – С. 8, 16.

Нарис про подружжя Плоских з Корюківки, які самотужки досліджують свій родовід. Знайшли інформацію про поляка-писаря, від якого пішли Плоскі.

81. РУБЕЙ Н. Книга про населені пункти Корюківського району [наукового співробітника Корюківського історичного музею А. Науменка] / Наталія Рубей // Світ-інфо. – 2020. – № 174 (7 трав.). – С. 14.

82. СЕРДЮК О. Краєзнавча конференція [відбулася в Михайло-Коцюбинській громаді Чернігівського району] / Олена Сердюк // Світ-інфо. – 2019. – № 180 (6 серп.). – С. 4.

83. ШМАТОК З. Конотоп не тільки на Сумщині, а й на Чернігівщині / Зоя Шматок // Деснянка. – 2020. – № 25 (25 черв.). – С. 3.

Рец. на кн. Л. Якубенка «Село Конотоп – здалеку і зблизька», присвячену селу в Городнянському (нині Черніг.) р-ні.

84. ЮХИМЕНКО Г. Неймовірні долі простих людей [відобразила у своїй кн. вчителька і краєзнавець Н. Моцар, мешканка с. Старі Боровичі Сновського (нині Корюківського) р-ну] / Ганна Юхименко // Гарт. – 2020. – № 31 (30 лип.). – С. 8.

ІСТОРІЯ ОБЛАСТІ. АРХЕОЛОГІЯ. ЕТНОГРАФІЯ. ІСТОРІЯ

85. АСМАКОВСЬКИЙ Е. Ілюстрована історія Семенівського краю. Події. Факти. Імена : [фотокн. про історію та сьогодення Семенів. краю Черніг. обл.] / Едуард Асмаковський. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 95, [1] с. : кольор. іл.

86. БАТУРИНСЬКА старовина : зб. наук. пр. Вип. 8 / редкол.: Н. Б. Реброва (гол. ред.), О. Б. Коваленко (заст. гол. ред.), Л. Г. Кіяшко (відп. секретар), Г. В. Боряк та ін. – Чернігів : SCRIPTORIUM, 2020. – 223 с. : іл. – (НІКЗ «Гетьманська столиця», НУ «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, Центр пам'яткознавства НАН України і Укр. т-ва охорони пам'яток історії та культури).

87. БУДЛЯНСЬКИЙ М. Г. Орлівка. Наша школа – наша доля / Микола Будлянський. – Чернігів : Десна, 2020. – 134 с. : фот.

88. ВЕТРОВ А. Усміхнися, Бутівко, і ви, бутівчани : з історії села Бутівка / Анатолій Ветров ; упоряд. Л. Холецька. – Сосниця : центр. район. б-ка, 2020. – 56 с. : фот.

89. ВІД Юрія Масана до найсучаснішого мікрорайону [м. Чернігова : історія села, з якого все почалося] // Семь дней. – 2020. – № 45 (5 листоп.). – С. 9.

90. ВОЙТОК Г. Енциклопедія Бобровиччини : зібрання нарисів з дослідженої історії рідного краю : [електронне] видання / Григорій Войток // Чернігівщина. – 2020. – № 18 (30 квіт.). – С. 2.

91. ГЕРАСЬКО М. О. Компактне проживання євреїв на Батурищині та Конотопщині в XVIII–XX ст. / Марина Герасько // Сіверщина в історії України. – Глухів; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 184–188.

92. ГРИНЬ М. Літопис села Кобижчі та його околиць у мікротопонімах / Микола Гринь // Сіверян. літопис. – 2020. – № 3. – С. 191–203.

Вперше здійснений аналіз широкого кола джерел, що стосуються походження назв географічних об'єктів окремого населеного пункту – с. Кобижча Бобровицького (нині Ніжинського) р-ну.

93. ДОМОЦЬКИЙ Б. Село, ушановане Іваном Мазепою та Карлом XII : (роздуми з приводу відвідин історичних Гірок – козачого села на Новгород-Сіверщині) / Борис Домоцький // Деснянка. – 2020. – № 12 (19 берез.). – С. 4 ; № 13 (2 квіт.). – С. 4.

94. ЄВРЕЇ Лівобережної України. Історія та культура : матеріали XV Міжнар. наук. семінару / редкол.: С. Г. Бельман, С. Л. Лаєвський, І. І. Ліпкина, В. Г. Мудрицька (відп. за вип.). – Чернігів : Лозовий В. М., 2020. – 296 с. : 16 с. іл.

До зб. увійшли матеріали з історії і культури євреїв України і зокрема Чернігівщини XVII–XXI ст.

95. ЖИЛИ німці у Білій Вежі // Світ-інфо. – 2020. – 3 верес. – С. 14.

Історія і сьогодення німецьких колоністів, які оселилися в цьому селі (сучасна назва Біловежі-Перші) Бахмацького (нині Ніжинського) р-ну в другій пол. XVIII ст.

96. З УКРАЇНСЬКОЇ старовини / текст Д. І. Яворницького ; іл.: С. І. Васильківський, М. С. Самокиш ; передм.: С. І. Світленко, В. М. Ханко ; прим. А. М. Домановський ; упоряд.

О. О. Савчук ; худож. оформ. О. Г. Чекаль. – Харків : О. Савчук, 2020. – 144 с., [44 іл.].

Перевидання альбому, який вперше вийшов друком у 1900 р. і назавжди став класикою українознавства.

С. 14 : Світлина М. С. Самокиша (25.10.1860–18.01.1944) бл. 1917 р. – художника, одного з авторів альбому, уродженця Ніжина.

С. 60–61 : Гармаш часів гетьмана Івана Мазепи. Мортира, вилита за наказом гетьмана Мазепи (текст).

97. КИЯШКО О. Нас, друзі, Менщина єднає / О. Кияшко, І. Кирієнко, М. Тищенко. – Мена ; Чернігів : Домінант, 2020. – 159 с. : фот.

98. ЛЕЛЮХ Н. Унікальність історичного міста [Батурина] / Наталія Лелюх // Світ-інфо. – 2020. – № 172 (2 квіт.). – С. 13.

99. ЛЕП'ЯВКО С. А. Чернігів: історія міста / Сергій Леп'явко. – 2-ге вид., випр. і перероб. – Київ : Клію, 2020. – 543 с. : іл.

100. МОРОЗ О. Родина Корнієнків з Авдіївки [Куликівського (нині Черніг.) р-ну] – відображена історія України / Олексій Мороз // Світ-інфо. – 2020. – № 169 (20 лют.). – С. 14 ; № 170 (5 берез.). – С. 14 ; № 171 (19 берез.). – С. 14 ; № 172 (2 квіт.). – С. 14 ; № 173 (16 квіт.). – С. 14.

Уривок з кн. О. Мороза «Авдіївка та її околиці: історичні нариси» (Мена, 2019).

101. НІЖИНСЬКА старовина : зб. наук. пр. Вип. 28 / редкол.: С. Ю. Зозуля (гол. ред.), О. Б. Коваленко (заст. гол. ред.), О. М. Титова, О. Г. Самойленко та ін. – Ніжин ; Київ : Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2020. – 208 с.

У зб. міститься низка студій із пам'яткознавства, музеєзнавства, іст. регіоналістики й етнології Північно-Дніпровського, зокрема Українського Лівобережжя.

102. ПАВЛЕНКО С. Сні села Дрімайлівки [Куликівського (нині Черніг.) р-ну] / Сергій Павленко // Світ-інфо. – 2020. – № 187 (19 листоп.). – С. 12.

Цікаві сторінки історії села, про які у 2005 р. розповіли автору публ. старожили Дрімайлівки.

103. ПІЗНАЙ свій рідний край [Електронний ресурс]. [Вип. 14]. Ч. 1. Село Ведильці; Ч. 2. Село Дніпровське. – Мультимедійні дані (4,19 ГБ). – Чернігів : ТРК «САО», [2020]. – 1 ел. опт. диск (DVD-RW). – Назва з екрана.

104. ПРОВОЗИН П. В. До історії Новгород-Сіверської гілки родин Філонових-Провозіних / Павло Провозін // Родові таємниці Сіверянського краю [Електронний ресурс] : зб. матеріалів VIII іст.-генеалог. читань. – Ніжин, 2020. – Вип. 8. – С. 156–159. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua>

105. ПОДУСІВКА: від хутора біля млина до мікрорайону [в Чернігові] // Семь дней. – 2020. – № 50 (10 груд.). – С. 6.

106. РОЗУМОВСЬКІ читання : зб. наук. пр. № 7 / редкол.: Є. І. Бородін, В. Ф. Верстюк, С. М. Вдовенко та ін. ; гол. ред. В. М. Бойко. – Чернігів, 2020. – 204 с.

107. САМОЙЛЕНКО Г. В. «Література та культура Полісся»: сторінки його історії (1990–2020) / Григорій Самойленко // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2020. – Вип. 100. – С. 6–30.

108. СЕЛО Пакуль [Електронний ресурс] : відеокнига в 3-х ч. – Чернігів : ТРК «САО», [2020]. –

Ч. 1 / Черніг. район. осередок краєзнавців. – Мультимедійні дані (270 хв.). – Чернігів : ТРК «САО», [2020]. – 1 ел. опт. диск (CD-DV). – Назва з екрана.

Ч. 2 / Черніг. район. осередок краєзнавців. – Мультимедійні дані (270 хв.). – Чернігів : ТРК «САО», [2020]. – 1 ел. опт. диск (CD-DV). – Назва з екрана.

Ч. 3 / Черніг. район. осередок краєзнавців. – Мультимедійні дані (270 хв.). – Чернігів : ТРК «САО», [2020]. – 1 ел. опт. диск (CD-DV). – Назва з екрана.

109. СІВЕРЩИНА в історії України : [зб. наук. ст.]. Вип. 13 / редкол.: І. В. Мошик (голова) та ін. – Глухів ; Київ : Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК, 2020. – 399 с. : іл.

До кн. увійшли ст. науковців Чернігівщини.

110. СКАРБНИЦЯ української культури : зб. наук. пр. Вип. 21 / редкол.: О. Б. Коваленко (голова), С. Л. Лаєвський, Л. П. Линюк (відп. ред.), С. М. Лихачова, С. О. Половнікова. – Чернігів, 2020. – 168 с. : 12 л. іл.

До зб. увійшли нариси, присвяч. окремим музейним предметам або групам предметів, матеріали, пов'язані з історією музею в Чернігові, його діяльністю та співробітниками, ст. з іст. краєзнавства й біографістики (кінець ХІХ – поч. ХХІ ст.).

111. СТУДЬОНОВА Л. В. Чернігівські силуети / Людмила Студьонова. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 415 с. : іл.

Зб. ст., присвяч. різним періодам історії Чернігівщини та діячам, які народилися або тут проживали.

112. ФЕДОРЧЕНКО А. Немеркнуча слава Любеча / А. Федорченко, В. Трихліб // Отчий поріг. – 2020. – № 11 (листоп.). – С. 12.

Історія і сьогодення стародавнього міста.

ІХ–ХVІІІ ст.

113. АЛФЬОРОВ О. А. Перехід козацтва до дворянського стану: Новгород-Сіверське намісництво / Олександр Алфьоров // Родові таємниці Сіверянського краю [Електронний ресурс] : зб. матеріалів VІІІ іст.-генеалог. читань. – Ніжин, 2020. – Вип. 8. – С. 56–75. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua>

114. АРХІВ ранньомодерної Української держави. Т. 6. Документи Ніжинського полкового суду, 1745–1758 / НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського ; упоряд. І. Синяк. – Київ : [б. в.], 2020. – 438 с. – (Документація полкових та сотенних судів і канцелярій).

115. БАЛУШОК В. Бортництво у севрюків – [жителів Сіверщини ХІV–ХVІІІ ст.] / Василь Балушок // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 5–15.

116. БАТЮК А. Земельні питання в Гетьманщині / Андрій Батюк // Світ-інфо. – 2020. – № 166 (9 січ.). – С. 13.

Земельні стосунки на Чернігівщині в XVII–XVIII ст.

117. ВОЛОДЬКО В. Народження української бюрократії. Як еліта Гетьманщини стала імперськими чиновниками / Володимир Володько // Світ-інфо. – 2020. – № 178 (2 лип.). – С. 10–11.

Серед причетних до укр. бюрократії й чернігівці – князь О. Безбородько (імперський канцлер), А. Милорадович (черніг. намісник), Д. Оболонський (свояк К. Розумовського), Я. Бакуринський (зять Безбородька), родина Туманських.

118. ГОРОБЕЦЬ В. Служба при дворі, «вірність монархові» та покровительство царських сановників як аргументи при обранні на уряд сотника Війська Запорозького / Віктор Горобець // Укр. іст. журн. – 2020. – № 5. – С. 22–36.

Занепад засад вільної елекції (виборів) козацької старшини Гетьманщини внаслідок втручання рос. влади у процес кадрового забезпечення урядів сотенного рівня, зокрема в Стародубському (новгород-сіверське сотництво), Ніжин., Черніг. полках (проводилися своєрідні «чистки» в сотнях).

119. ДОЦЕНКО А. Військовий постій на території Чернігівського полку / Алла Доценко // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 40–54.

На основі аналізу арх. док. у статті висвітлюється один з найбільш важких, руйнівних і несправедливих примусових обов'язків населення Чернігівщини – містян, церковно-служителів, селян, а також їх сімей – військовий постій.

120. ДРОБЯЗКО Н. «Містр» в часи Гетьманщини / Наталія Дробязко // Світ-інфо. – 2020. – № 183 (17 верес.). – С. 13.

Законодавчі док., що діяли на теренах України у XVII–XVIII ст., передбачали за вчинення багатьох злочинів смертну кару. Виконувати вирок мав кат – «містр». У ст. названі імена тих, хто здійснював подібну роботу в Глухові та Ніжині.

121. ЖЕЛЄЗКО Р. Ніжинський козацький полк часів гетьманування Дем'яна Ігнатовича (1668–1672): плід козацької відваги чи гіркий присмак зради Батьківщини? / Роман Желєзко //

Батури́нська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 26–31.

122. ЖЕЛЄЗКО Р. А. Шаблею та пером: мандрівки лабіринтом таємниць історії козацького Ніжина / Роман Желєзко ; [іл. Стефанюк О. О.] ; Упр. культури і туризму Ніжин. міськради Черніг. обл., Ніжин. краєзнав. музей ім. І. Спаського. – Ніжин : Лисенко М. М., 2020. – 165 с.

123. ІГНАТЕНКО І. Новий Остерський замок. Нарис з історії оборони та топографії фортифікацій / Ігор Ігнатенко // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 69–84.

У ст. порушені питання топографії та бойової історії фортифікації Нового Остра. У 60-х рр. XVI ст. Остерський замок та поселення навколо нього були перенесені на нове місце, що пов'язано зі зміщенням русла Десни. На той момент Остер був замком Речі Посполитої на кордоні з Великим князівством Московським. Після другого поділу Польщі у 1793 р. кордон імперії сильно відсунувся на захід, відтак фортеця в Острі стала непотрібною й була розібрана.

124. КАЗІМІРОВ Д. Землеволодіння та господарство Менської сотні наприкінці XVII – на початку XVIII ст. / Дмитро Казіміров // Сіверян. літопис. – 2020. – № 2. – С. 27–41.

Автором визначено кількісний склад населених пунктів сотні, сформований ще за доби Речі Посполитої на Чернігово-Сіверщині.

125. КОЛИСКА «Слова» [м. Новгород-Сіверський] // Отчий поріг. – 2020. – № 11 (листоп.). – С. 14.

Тут була створена перша писемна пам'ятка давньоруської літ.

126. КОНДРАТЬЄВ І. Дозволи та заборони євреям Чернігово-Сіверщини у першій половині XVII ст. / Ігор Кондратьєв // Євреї Лівобережної України. Історія та культура : матеріали XV Міжнар. наук. семінару. – Чернігів, 2020. – С. 3–9.

127. КОНДРАТЬЄВ І. В. Остерське староство наприкінці XVI – на початку XVII ст. / Ігор Кондратьєв // Розумовські читання : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – № 7. – С. 145–155.

128. КОРИТЬКО Д. А. Село Домотканів в період написання Генерального опису Лівобережної України 1765–1769 рр. / Денис Коритько // Родові таємниці Сіверянського краю [Електронний ресурс] : зб. матеріалів VIII іст.-генеалог. читань. – Ніжин, 2020. – Вип. 8. – С. 169–207. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua>

Тепер це частина Новгорода-Сіверського.

129. ЛОМКО О. Бенкетний церемоніал при Мазепинському дворі [в Батурині] / Оксана Ломко // Світ-інфо. – 2020. – № 175 (21 трав.). – С. 13.

130. ЛОМКО О. Напої батуринського гетьманського двору / Оксана Ломко // Світ-інфо. – 2020. – № 181 (20 серп.). – С. 13.

Йдеться про алкогольні напої.

131. ЛУНЯК Є. Глухів і Батурин у 1811 р. за свідченнями французького мандрівника Шарля де Лагарда де Шамбона [1783–1853(?)] / Євген Луняк // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 71–78.

Свідчення про відвідини Глухова та Батурина, викладені автором у кн. «Подорож з Москви до Відня через Київ, Одесу, Константинополь та Германштадт», опубл. у 1824 р. в Парижі.

132. МАМАЛАГА В. Кадрова спадщина Дем'яна Ігнатовича / Віталій Мамалага // Світ-інфо. – 2020. – № 184 (1 жовт.). – С. 13.

Гетьман Д. Ігнатович дав «путівку в життя» людям, що пізніше стали відомими та впливовими урядовцями. Серед них черніг. полковник В. К. Дунін-Борковський, стародубський полковник М. А. Миклашевський, батуринський сотник Г. К. Коровка-Вольський.

133. МЕЗЕНЦЕВ В. І. Батуринські кахлі з гербами П. Орлика та І. Мазепи: реконструкції та аналіз / В. Мезенцев // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 129–139.

134. МИЦИК Ю. З нововідкритого листування Івана Мазепи / Юрій Мицик // Сіверян. літопис. – 2020. – № 2. – С. 9–26.

До наук. обігу вводяться арх., неопубл. джерела, які зберігаються в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Кореспондентами гетьмана були прилуцький полковник І. Стороженко, розвідник С. Андрушенко, київський полковник К. Солонина – обидва з Козельця. Листи свої гетьман писав з Батурина.

135. МИЦИК Ю. Відомості про Сіверщину в неопублікованих листах гетьмана Івана Самойловича до полковника Іллі Новицького / Юрій Мицик // Сіверян. літопис. – 2020. – № 6. – С. 4–12.

Уперше до наук. обігу запроваджуються арх. неопубл. джерела, які зберігаються в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Охочекомонний полковник І. Новицький (бл. 1630–1704) походив з укр. православної шляхти, можливо, народився в с. Нехаївка нині Новгород-Сіверського р-ну.

136. МИЦИК Ю. Дозвіл на прожиття на руїнах Батурина / Юрій Мицик // Сіверян. літопис. – 2020. – № 4. – С. 75.

Публ. універсал гетьмана Івана Скоропадського від 2.01.1709 (22.12.1708) року.

137. МИЦИК Ю. З нових документів до історії Сіверщини (XVII–XVIII ст.) (частина 18) / Юрій Мицик, Інна Тарасенко // Сіверян. літопис. – 2020. – № 2. – С. 123–162.

Особливо важливими є док., що стосуються Стародубщини. Ця етнічна укр. земля нині перебуває у складі РФ.

138. МИЦИК Ю. З нових документів до історії Сіверщини (XVII–XVIII ст.) (частина 19) / Юрій Мицик, Інна Тарасенко // Сіверян. літопис. – 2020. – № 3. – С. 61–103.

Уведено до наук. обігу док., утворені гетьманами України І. Мазепою, Д. Апостолом, К. Розумовським, рядом полковників та іншої старшини Гетьманщини, які стосуються також Чернігівщини.

139. ОГІЄВСЬКА Р. З історії копного суду XVIII століття [на Чернігівщині] / Руслана Огієвська // Світ-інфо. – 2019. – №180 (6 серп.). – С. 13.

Назва копний суд сягає XVI–XVII ст. Означає суд територіальної громади. Походить від слова «копа» – схід громади. Збирався за потреби в наперед визначеному місці, або там, де було вчинено злочин.

140. ОСАДЧИЙ Є. Село Спаське Поле у XVIII столітті / Євген Осадчий // Батурина старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 104–109.

Виникло в XVI ст. як село Спаське Поле. Після Деулінського перемир'я польський король передав село у володіння Новгород-Сіверському старості А. Пісочинському. По завершенні Національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького стало вільним козацьким поселенням. Пізніше – володінням Батуринаського Крупицького монастиря. У XVIII ст. перейменовано в село Спаське. Нині в складі Конотопського р-ну Сумської обл.

141. ПАЛАМАРЮК І. Батуринаський перевіз / Ірина Паламарюк // Світ-інфо. – 2020. – № 186 (5 листоп.). – С. 13.

Важлива роль давньої переправи – перевозу через р. Сейм.

142. ПРИХОД С. До історії Шептаківської сотні / Світлана Приход // Батурина старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 109–114.

Шептаківська сотня – адмін. і військова одиниця різних полків Гетьманщини в 1654–1782 рр. Сотенний центр Шептаки, нині – однойменне село Новгород-Сіверського р-ну.

143. ПРОСТА історія: Чернігів : [зб. інтерв'ю] / UA: Чернігів ; [уклад. В. Пилипенко]. – Чернігів : Десна, 2020. – 60 с. : іл.

144. РИЧКА В. «Веселие Руси...»: пияцтво як суспільний феномен Давньоруської держави / Володимир Ричка // Укр. іст. журн. – 2020. – № 2. – С. 46–60.

Уперше в укр. історіографії проведено комплексне соціально-антропологічне дослідження феномену пияцтва в Київській Русі, що стало притаманним і для черніг. князів.

145. РУСИНА О. До історії Любеча у XIV–XV ст. / Олена Русина // Укр. іст. журн. – 2020. – № 4. – С. 192–199.

Розглядається низка суперечливих моментів в історії давнього Любеча, відомого з кінця IX ст.

146. САЄНКО Н. Забудова Батурина XVII–XVIII ст.: будівлі виробничого призначення / Наталія Саєнко // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 18–26.

Виробництво було представлене діяльністю цехових і позацехових ремісників різного фаху. У другій половині XVIII ст. з'явилися підприємства мануфактурного типу. Основними промислами були млинарство і гуральництво.

147. САЄНКО Н. Природні умови Батурина як містотворчий чинник / Наталія Саєнко // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 103–110.

Розглянуто природні умови Батурина – рельєф території, гідрографічну мережу, ґрунти і господарські угіддя, що формували його ландшафтні особливості та господарську базу. Ці умови сприяли подальшому розвитку Батурина у XVII–XVIII ст.

148. СИТИЙ І. Чернігівська фортеця 1677 р.: московська залага / Ігор Ситий // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 16–35.

Вперше здійснений аналіз док., які присвячені різним аспектам існування московської залози (військової частини) у Чернігові.

149. СІВЕРЩИНА Гетьманських часів. Т. 2. Перша чверть XVIII ст. / Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Київ. Православ. Богосл. Акад. ПЦУ, Ін-т рукопису Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського ; [упоряд.: Ю. Мицик, І. Тарасенко]. – Київ : Фоліант, 2020. – 598, [1] с.

150. СІВЕРЩИНА Гетьманських часів. Т. 3. 1726–1740 рр. / Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, Київ. Православ. Богосл. Акад. ПЦУ, Ін-т рукопису Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського ; [упоряд.: Ю. Мицик, І. Тарасенко]. – Київ : Фоліант, 2020. – 330, [1] с.

151. СОЛДАТОВА К. Историко-демографічна характеристика парафіян церкви Покрови Пресвятої Богородиці міста Батурина : (за сповідними розписами 1757 року) / Каріна Солдатова // Сіверян. літопис. – 2020. – № 3. – С. 15–27.

Висвітлено соціальну структуру населення м. Батурина.

152. СОЛДАТОВА К. Козацьке населення Батуринської сотні Ніжинського полку за даними ревізії 1736 р. / Каріна Солдатова // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 63–68.

153. СОХАНЬ О. Генеральний осавул та його посадові функції / Оксана Сохань // Світ-інфо. – 2020. – № 184 (1 жовт.). – С. 13.

Генеральний осавул – представник генеральної старшини, вища службова особа при Генеральній Військовій канцелярії, яка довгий час знаходилась у Батурині, після того, як у 1669 р. місто було проголошено гетьманською столицею. У ст. називаються імена генеральних осавулів.

154. СУШКО Н. Проект Батуринського університету / Наталія Сушко // Світ-інфо. – 2020. – № 188 (3 груд.). – С. 13.

Йдеться про важливу державницьку ініціативу гетьмана К. Розумовського – відкриття університету в Батурині. «Проект» на замовлення гетьмана у 1760 р. розробив почесний член Імператорської академії наук Г. Теплов. У XVIII ст. це була перша спроба втілення ідеї започаткування вищого світського закладу освіти на території України. На жаль, цей «Проект» так і не вдалося втілити в життя.

155. ТЕРЕХ М. Лікарі батуринських гетьманів / Микола Терех // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 9–8.

У ст. розглянуто стан елітарної медицини Гетьманщини кінця XVII – початку XVIII ст. на прикладі діяльності лікарів-іноземців щодо лікування гетьманів Д. Ігнатовича, І. Самойловича та І. Мазепи. З'ясовано недуги, якими хворіли батуринські гетьмани.

156. ТОКАРЕВ С. Рівень освіченості представників козацької старшини Ніжинського полку в другій половині XVII ст. / Сергій Токарев // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 68–71.

157. ФЕДІРКО А. М. Козацькі родини в соціально-становій структурі населення села Комань в період Гетьманщини / Анатолій Федірко // Родові таємниці Сіверянського краю [Електронний ресурс] : зб. матеріалів VIII іст.-генеалог. читань. – Ніжин, 2020. – Вип. 8. – С. 94–102. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua>

У ст. аналізується стан козацького населення с. Комань Новгород-Сіверської сотні за матеріалами сповідних розписів та Ревізької відомості, складеної в листоп. 1781 р. в період Гетьманщини.

158. ХАРМАК М. Зброярська справа Лівобережжя / Марина Хармак // Світ-інфо. – 2020. – № 177 (18 черв.). – С. 13.

Виготовлення холодної зброї в Стародубі, Ніжині, Батурині, Острі, Козельці, Сосниці, Мені.

159. ХАРМАК М. Зброярські ремесла жителів Лівобережної України кінця XVII – початку XVIII ст. / Марина Хармак // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 114–118.

На прикладі Чернігово-Сіверщини (Мена, Сосниця, Козелець, Остер, Ніжин, Новгород-Сіверський та ін.).

160. ЧУХЛІБ Т. «...Нам господь Бог поміг визволити Україну свою Руську» : словотворча революція за часів гетьмана Богдана Хмельницького» / Тарас Чухліб // Пам'ятки України. – 2020. – № 1/3. – С. 5–19.

Походження політико-орієнтувального терміну «Україна». Це давнє слов'янське слово почали використовувати для маркування території, де компактно проживав відмінний від тогочасних поляків і литовців етнос, який мав свою етнімічну назву «русь», «русини», або ж «руські». Саме в Руському, Подільському, Київському, Брацлавському, Підляському, Белзькому

та Чернігівському воєводствах Речі Посполитої й проживав «руський народ». А Чернігів – українське місто, за висловом царя Олексія Михайловича.

161. ШУГАЛІЙ О. Оборонні споруди Дитинця Х–ХІІІ ст. / Олександр Шугалій // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 260–267.

На основі аналізу літописних джерел, матеріалів археолог. досліджень ХХ–ХХІ ст. була здійснена спроба відтворення фортифікацій Дитинця (внутрішнє місто стародавнього Чернігова) та зміни оборонних споруд за період Х–ХІІІ ст.

ПЕРСОНАЛІЇ

162. МИЦИК Ю. Листи з Батурина кінця ХVІІІ ст. / Юрій Мицик // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 41–43.

Арх. листи батуринця Захара Андріанопольського 80-х рр. ХVІІІ ст. до його приятеля Івана Андрійовича N проливають деяке світло на життя Батурина.

163. МАКСИМЧУК О. Присвячені Петру Могилі рідвяні вірші Лазаря Барановича в парадигмі барокової творчості / Ольга Максимчук // Сіверян. літопис. – 2020. – № 6. – С. 106–118.

164. МАМАЛАГА В. «Схватить и привезть» / Віталій Мамалага // Світ-інфо. – 2020. – № 185 (15 жовт.). – С. 15.

Жертви московської мстивості – представники всіх поколінь борців за волю України. Полювання на А. Войнаровського – племінника гетьмана Мазепи, дипломата, активного діяча проти Москви.

165. ШУМИЛО С. Бунчуковий товариш Ніжинського полку Григорій Голуб та заснування ним скиту «Чорний вир» на Афоні / Сергій Шумило // Сіверян. літопис. – 2020. – № 2. – С. 60–80.

Вперше детально проаналізовано походження Г. Голуба з укр. козацько-старшинського роду та заснування ним на Афоні чернечого скиту «Чорний Вир», на основі аналізу арх. джерел

виявлено маловідомі факти і док., зокрема щодо діяльності цього укр. чернечого осередку на Афоні.

166. СЕГЕДА С. П. Ганна Сомко, Мотря Чаплинська, Ганна Золотаренко – три дружини великого гетьмана [Богдана Хмельницького] // Сегеда С. П. Видатні жінки української історії : біограф. нариси на тлі іст. подій / Сергій Сегеда. – Київ, 2020. – Кн. 1. X–XVIII ст. – С. 160–175.

С. 171–175 : Ганна Золотаренко (бл. 1603 – бл. 1671) – сестра ніжинських полковників Івана та Василя Золотаренків.

167. МАМАЛАГА В. Поширення влади гетьмана Д. Ігнатовича на території Лівобережжя наприкінці 1668 – на початку 1669 років / Віталій Мамалага // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 5–9.

На кінець верес. 1668 р. владу Д. Ігнатовича визнавали Черніг. і Стародубський полки. У березні 1669 р. – Ніжин. полк.

168. ДОМОЦЬКИЙ Б. На «Путивльській горі» згадуємо князя Ігоря : невеличкий роздум із приводу 835-х роковин походу Новгород-Сіверського князя в степ половецький / Борис Домоцький // Світ-інфо. – 2020. – № 174 (7 трав.). – С. 3.

169. ФІЛОН Кміта: шляхтич, який прославився хитрістю Одиссея і талантом Вергілія // Світ-інфо. – 2020. – №167 (23 січ.). – С. 14.

Ф. С. Кміта (19.03.1530–29.11.1587) – полководець та урядник Великого Князівства Литовського. У 1552 р. – комендант Остра. Його завданням було охороняти південно-східний кордон, у тому числі Чернігів, від набігів московитів і татар.

170. МОРОЗОВА А. Посаг представниці козацької старшини Гетьманщини : (на прикладі Є. В. Комаровської) / Анна Морозова // Сіверян. літопис. – 2020. – № 6. – С. 36–42.

Аналіз іст. джерела – невідомого реєстру посагу 1772 р. представниці козацької старшини Євдокії Василівни Комаровської, що зберігається в Держ. архіві Черніг. обл. Дотепер збереглася невелика кількість подібних док.

представників урядової старшини Гетьманщини взагалі й Чернігівського полку зокрема. Опубл. реєстр посагу досліджений вперше.

171. ТОКАРЕВ С. А. Козацько-старшинська родина Костенецьких у процесі інтеграції до середовища російського дворянства / Сергій Токарев // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 160–164.

У ст. йдеться про представників козацько-старшинської родини Костенецьких наприкінці XVIII – у першій пол. XIX ст. У зв'язку з судовою реформою гетьмана К. Розумовського представники родини Костенецьких увійшли до складу шляхетства новостворених Ніжинського і Батуринського повітів.

172. БАТЮК А. Меценатство родини Кочубей на теренах Чернігівської губернії / Алла Батюк // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 135–141.

173. ДРОБЯЗКО Н. В. Князівська лінія Кочубеїв / Наталія Дробязко // Родові таємниці Сіверянського краю [Електронний ресурс] : зб. матеріалів VIII іст.-генеалог. читань. – Ніжин, 2020. – Вип. 8. – С. 126–131. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua>

174. БАТЮК А. Василь Кочубей на службі у гетьмана Івана Самойловича / Алла Батюк // Світ-інфо. – 2020. – № 180 (6 серп.). – С. 13.

В. Л. Кочубей (бл. 1640 – 14.07.1708) – укр. держ. і політ. діяч. Представник козацького роду Кочубеїв. Повішений за зраду гетьмана І. Мазепи і донос на нього московському цареві Петру І.

175. СЕГЕДА С. П. Мотря (Мотрона) Кочубеївна: кохання і доля // Сегеда С. П. Видатні жінки української історії : біограф. нариси на тлі іст. подій / Сергій Сегеда. – Київ, 2020. – Кн. 1. X–XVIII ст. – С. 200–227.

176. ПАВЛЕНКО С. «...То се клад для України» / Сергій Павленко // Світ-інфо. – 2020. – № 179 (16 лип.). – С. 12.

Історія родини Кочубеїв і кочубеївського «стовпа» (пам'ятний кам'яний знак з невеличкою банею) у центрі с. Кинашівка Борзнянського (нині Ніжинського) р-ну.

177. МИЦИК Ю. Маловідомий чернігівський полковник Стефан Краснобашта / Юрій Мицик // Сіверян. літопис. – 2020. – № 4. – С. 68–74.

До наук. обігу введено три арх. джерела, що проливають світло на окремі факти біографії одного з маловідомих черніг. козацьких полковників – Стефана Краснобашти. Керував Чернігівським полком десь з другої пол. 1663 – початку 1664 р., а не пізніше 13 берез. 1665 р. полишив полковництво.

178. БЛАКИТНИЙ М. Невідоме зображення гетьмана Івана Мазепи на іконі Покрови Богородиці з Новгород-Сіверського / Максим Блакитний // Сіверян. літопис. – 2020. – № 2. – С. 4–8.

Вперше досліджено і детально описано зображення гетьмана І. Мазепи на іконі Покрови Богородиці з Новгород-Сіверського. Наведено її опис та фотографічне зображення. Фотографія ікони була зроблена у 1916 р. мистецтвознавцем С. Таранушенком.

179. ЄНСЕН А. Мазепа. Історичні картини / Альфред Єнсен ; [пер. зі швед. Н. Р. Іваничук]. – Харків : Фоліо, 2020. – 181, [2] с. : фот. – (Великий науковий проєкт).

180. ЛИСТИ гетьмана І. Мазепи та до нього / пер. з пол. О. Ляшев // Сіверян. літопис. – 2020. – № 6. – С. 32–35.

181. МАМАЛАГА В. Тернистим шляхом Мазепи / Віталій Мамалага // Світ-інфо. – 2020. – №183 (17 верес.). – С. 13.

Шлях гетьмана від загибелі Батурина – до еміграції та смерті в Молдові (м. Бендери).

182. НОВА книга Сергія Павленка про гетьмана Мазепу [«Україна доби Івана Мазепи. 1708–1709 роки в документальних джерелах»] // Світ-інфо. – 2020. – № 166 (9 січ.). – С. 13.

С. О. Павленко – засл. журналіст України, шеф-редактор журналу «Сіверянський літопис». Презентація його книги відбулася в НАІЗ «Чернігів стародавній».

183. ПАВЛЕНКО С. До питання про день народження гетьмана Івана Мазепи: 20 березня чи 11 вересня? / Сергій

Павленко // Батури́нська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 32–40.

184. ПАВЛЕНКО С. О. Іван Мазепа. Догетьманський період / Сергій Павленко. – Київ : Мистецтво, 2020. – 262, [1] с.

185. СОЛДАТОВА К. Таємниці малюнка «Руїни палацу гетьмана Івана Мазепи в Батурині» / Каріна Солдатова // Світ-інфо. – 2020. – № 181 (20 серп.). – С. 13.

У ст. доводиться, що ця гравюра з журналу «Бджола» є твором художника І. Панова та гравера Паннемакера. Раніше авторство гравюри приписували Т. Шевченку. Якщо його авторство у сюжеті малюнку не доведене і не заперечене однозначно, то те, що це в жодному разі не палац Івана Мазепи в Батурині, – безсумнівно.

186. ВАСЮТА О. Прізвисько Чернігово-Сіверського князя Олега Святославича: чому «Гориславич»? / Олег Васюта // Сіверян. літопис. – 2020. – № 5. – С. 4–24.

Таємниця прізвиська, робиться висновок, що воно було суто витвором автора «Слова о полку Ігоревім», покликаним передати його бачення образу цього князя в історії Русі.

187. СЕГЕДА С. П. Ольга Романівна, просвітниця, дружина князя-філософа [кін. 40-х рр. XIII ст. – після 1289] // Сегеда С. П. Видатні жінки української історії : біограф. нариси на тлі іст. подій / Сергій Сегеда. – Київ, 2020. – Кн. 1. X–XVIII ст. – С. 65–71.

Наймолодша дочка князя Романа Михайловича (Старого), що належав до роду Ольговичів (черніг. розгалуження Рюриковичів) та його дружини Анни, внучка черніг. князя Михайла Всеволодовича, який не скорився хану Батию.

188. ДРОБЯЗКО Н. Пакти і Конституції законів і вольностей / Наталія Дробязко // Світ-інфо. – 2020. – № 168 (6 лют.). – С. 13.

П. Орлик та його Конституція – одна з перших в Європі. П. Орлик і Батурин.

189. ОГІЄВСЬКА Р. Сава Прокопович у гетьманському уряді / Руслана Огієвська // Світ-інфо. – 2020. – №187 (19 листоп.). – С. 13.

Розповідається про С. Прокоповича (?–1701), який походив із козацько-старшинського роду Савичів. Довгий час фігурував на політичному небосхилі гетьманського Батурина.

190. КОСТЕЦЬКА М. Останній гетьман Лівобережної України : 270 років тому у Глухові старшинська рада обрала гетьманом Кирила Розумовського / Марія Костецька // Історія. – 2020. – №3 (берез.). – С. 18–19.

191. СЕГЕДА С. П. Наталя Розумовська (Розумиха), козачка, що стала графинею // Сегеда С. П. Видатні жінки української історії : біограф. нариси на тлі іст. подій / Сергій Сегеда. – Київ, 2020. – Кн. 1. X–XVIII ст. – С. 240–251.

192. СТУДЬОНОВА Л. Парафраз на тему Михайла Осоргіна «Шинкарка Розумиха» / Людмила Студьонова // Світ-інфо. – 2020. – №178 (2 лип.). – С. 12.

М. А. Осоргін (19.10.1878–27.11.1942) – письменник, есеїст, журналіст, емігрант. Жив у Франції. Іст. оповідання присвячене матері гетьмана К. Г. Розумовського.

193. ФУРСОВА Ю. Гастрономічні смаки гетьманського двору Розумовського / Юлія Фурсова // Світ-інфо. – 2020. – № 173 (16 квіт.). – С. 13.

194. ФУРСОВА Ю. До питання дослідження матеріалів, підготовлених для потреб гетьманської резиденції Розумовського в Батурині : (за матеріалами ЦДІАК України) // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 110–120.

Дослідження інструментів, що використовувалися під час будівництва й облаштування мастку гетьмана, будівельні матеріали, меблі тощо у середині XVIII ст.

195. ЛАГУТА А. Судьба захоронення Алексея Кирилловича Розумовського / Антонина Лагута // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 133–141.

О. К. Розумовський – старший син гетьмана України К. Г. Розумовського (1748–1822). Останні роки життя прожив у Почепі Черніг. губ. (тепер Брянської обл.). Був похований у місцевій Воскресенській церкві. У 1838 р. перепохований у соборі Новгород-Сіверського Спасо-Преображенського монастиря. Сучасний стан поховання.

196. ОГІЄВСЬКА Р. Історія невдалого доносу Петра Рославця / Руслана Огієвська // Світ-інфо. – 2020. – № 172 (2 квіт.). – С. 13.

П. Рославець – сотник почепський (1653–1657), полковник стародубський (1663–1676). Лідер антигетьманських змов. Неправдивим доносом на гетьмана І. Самойловича намагався уникнути покарання за сепаратизм і скинути з уряду гетьмана.

197. САЄНКО Н. Скарбниця гетьмана Івана Самойловича / Наталія Саєнко // Світ-інфо. – 2020. – № 169 (20 лют.). – С. 13.

198. СОЛДАТОВА К. Весілля Параскеви Самойлович [доньки гетьмана І. Самойловича в Батурині 1682 року] / Каріна Солдатова // Світ-інфо. – 2020. – № 176 (4 черв.). – С. 13.

199. СЕГЕДА С. П. Анастасія Скоропадська, всесильна гетьманша // Сегеда С. П. Видатні жінки української історії : біограф. нариси на тлі іст. подій / Сергій Сегеда. – Київ, 2020. – Кн. 1. Х–XVIII ст. – С. 228–239.

Анастасія Маркович (1667/1671–1729) – донька прилуцького орендаря Марка Марковича. Народилася в Глухові. Друга дружина гетьмана І. Скоропадського.

200. МИЦИК Ю. Батуринський сотник Федір Стожок / Юрій Мицик, Інна Тарасенко // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 43–62.

Досліджується біографія сотника Батуринської сотні Ф. Д. Стожка, каденція якого припадала на 1713–1732 рр., на базі арх. док. з фондів Ін-ту рукопису НБУ імені В. І. Вернадського.

201. ТАРАСЕНКО І. Батуринський сотник Дмитро Стожок (Стожок) / Інна Тарасенко // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 133–135.

Каденція його припадала на 1750–1773 рр.

202. КУБАЄВСЬКА К. Морський гетьман Іван Сулима : життя цього козацького ватажка було сповнене героїчних сторінок, карколомних поворотів долі та блискучих перемог / Катерина Кубаєвська // Історія +. – 2020. – № 8 (серп.). – С. 6–7.

І. М. Сулима (1593–1635) – гетьман нереєстрових козаків. Народився в с. Рогоща Черніг. р-ну.

203. ДРОБЯЗКО Н. Зі спогадів про Україну та українців / Наталія Дробязко // Світ-інфо. – 2020. – № 174 (7 трав.). – С. 13.

Розповідається про польського шляхтича із Кракова Карла Хоєцького (?–?) – полоненого під час окупації рос. військами Польщі. Разом з іншими його переправили через укр. та рос. землі до Сибіру. Провезли полонених через Київ, Козелець, Носівку, Ніжин, Батурин, Глухів. Свої враження Хоєцький записав у щоденнику. Його спогади були опубліковані в 1789 р.

XIX–XX ст.

204. БОРОДЕНКО О. Вікові особливості першошлюбності населення Лівобережжя України за матеріалами метричних книг і церковних обшуків 1783–1820 та 1836–1860 рр. / Олена Бороденко // Укр. іст. журн. – 2020. – № 2. – С. 78–93.

За матеріалами метричних книг і церковних обшуків двадцяти трьох парафій Лівобережної України, в т. ч. Черніг. губ., вдалося обрахувати та проаналізувати за статевою ознакою показники середнього віку осіб, які вперше одружилися.

205. БУДЗАР М. М. Уявлення про минуле як засіб самопрезентації українського дворянина другої чверті XIX ст. : (за юнацьким щоденником Григорія Галагана) / Марина Будзар // Сіверщина в історії України. – Київ ; Глухів, 2020. – Вип. 13. – С. 193–197.

206. ВАСІЛВЕЦЬКИЙ Д. І. Місто Ніжин XIX ст. – поч. XX ст.: історія повсякденності : (на матеріалах «Щоденників» професора М. Бережкова / Д. Васілівецький // Історичний альманах [Електронний ресурс] : зб. наук. праць студентів іст.-

юрід. факультету. – Ніжин, 2020. – Вип. 13. – С. 4–10. – Режим доступу: <http://lib.ndu.edu.ua>

207. ВОРОБЕЙ Р. Б. Сільське громадське управління другої половини XIX століття : (на прикладі Чернігівської губернії) / Раїса Воробей // Розумовські читання : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – № 7. – С. 128–136.

208. ДОЦЕНКО А. В. Військовий постій у м. Глухові Малоросійської губернії на початку XIX ст. / Алла Доценко // Сіверщина в історії України. – Київ ; Глухів, 2020. – Вип. 13. – С. 169–175.

Військовий постій – один з найбільш важких, руйнівних і несправедливих примусових обов'язків населення на території Черніг. і Ніжин. полків, згодом Малорос. губ. і, зокрема, міста Глухова і Глухівського повіту.

209. ДОЦЕНКО А. Ніжин і Ніжинський повіт. Маловідомий опис 1804 року / Алла Доценко // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 181–198.

Продовження розпочатого раніше перекладу укр. мовою ґрунтовної праці укр. історика О. М. Лазаревського «Опис старої Малоросії», в якому міститься опис Ніжина та Ніжинського полку.

210. КНИГА пам'яті селища Радуль Чернігівського району Чернігівської області / авт.-упоряд. О. Асадчев. – 2-ге вид., випр. і доп. – Ніжин : Лисенко М. М., 2020. – 441 с.

Присвячується землякам-героям, які загинули у горнилі двох світових воєн та локальних військових конфліктах XX ст.

211. КОТЕЛЬНИЦКИЙ Н. А. Дневник А. А. Половцева как источник по истории земского либерального движения на севере Левобережной Украины (60 80 гг. XIX в.) / Назар Котельницький // VII Зиминские чтения: материалы Междунар. науч. конф. – Москва, 2020. – С. 524–532.

У ст. йдеться про перебування з жовтня 1880 до травня 1881 р. сенатора Російської імперії О. О. Половцева, за дорученням верховної влади, з метою проведення ревізії

у Київ. і Черніг. губ., де він познайомився з членами ліберальної опозиції. У щоденнику розповів про цікаві зустрічі з черніг. земцями, охарактеризував кожного з них.

212. КОТЕЛЬНИЦЬКИЙ Н. «Братское послание украинцев сербскому обществу «Заря» з особистого архіву І. Л. Шрага як джерело з історії земського ліберального руху на півночі Лівобережної України (60-80-ті роки ХІХ ст.) / Назар Котельницький // Сіверщина в історії України. – Київ ; Глухів, 2020. – Вип. 13. – С. 205–208.

213. КОТЕЛЬНИЦЬКИЙ Н. «Єврейська проблема» у роботі ліберальних земців Північної України (80-х рр. ХІХ ст.) / Назар Котельницький // Євреї Лівобережної України. Історія та культура : матеріали ХV Міжнар. наук. семінару. – Чернігів, 2020. – С. 62–71.

На прикладі Чернігівської губернії.

214. КОТЕЛЬНИЦЬКИЙ Н. Політичні зв'язки ліберальних земців Північного Лівобережжя з представниками українського національного руху (60–80 рр. ХІХ ст.) / Назар Котельницький // Славістична збірка. – Київ, 2020. – Вип. V. – С. 98–103.

На прикладі Чернігівської губернії.

215. ЛИБЕРМАН Б. Марк Аграновский. Воспоминания / Белла Либерман // Євреї Лівобережної України. Історія та культура : матеріали ХV Міжнар. наук. семінару. – Чернігів, 2020. – С. 10–34.

Публ. спогади М. О. Аграновського (18.02.1910–12.09.1992), уродженця Новгород-Сіверського, які розкривають життя євреїв цього міста до Другої світової війни. Передмова дочки автора, він – учасник бойових дій часів Другої світової війни, викладач Новозибківського педінституту, де створив фізичну лабораторію. Помер у Гомелі.

216. ОГІЄВСЬКА Р. Соціально-економічний розвиток Батурина у 1943–1953 рр. / Руслана Огієвська // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 112–116.

217. ПАВЛЕНКО С. Татарські хутори «самостійників» [у Менському районі] / Сергій Павленко // Світ-інфо. – 2019. – № 180 (6 серп.). – С. 12.

Повстання 1863 р. в Білорусі за незалежність. Переселення білоруських татар на Чернігівщину, зокрема в Менський (нині Корюківський) р-н.

218. ПАВЛЕНКО С. Чернігівський хутірський слід... у Криму / Сергій Павленко // Світ-інфо. – 2020. – № 185 (15 жовт.). – С. 13.

Переселення чернігівців у Крим 1944–1975 рр.

219. ПОНОМАРЕНКО М. Історіографічні дослідження, присвячені Качанівській садибі / Марина Пономаренко // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 117–120.

220. ПРИДЕСНЯНСЬКЕ село Кладьківка Куликівського району : [три фото XIX і XX ст.] / зібрав А. Чумаченко // Світ-інфо. – 2020. – № 167 (23 січ.). – С. 12.

221. РИГА Д. Історичні райони Чернігова та дерев'яне і цегляне будівництво у місті впродовж XIX – початку XX ст. / Данило Рига // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 85–99.

222. СМОЛЕНЦЕВ В. Как отдыхала молодежь Чернигова полвека назад : (Второй сезон. Более короткий в описании и очень длинный по времени) / Владимир Смоленцев // Семь дней. – 2020. – № 1 (2 янв.). – С. 4, 15 : ил.

223. СНІЖОК З. Батуринаські женихи / Зоя Сніжок // Світ-інфо. – 2020. – 6 лют. – С. 13.

Шлюби батуринців другої половини XIX ст.

224. СНІЖОК З. Вбитися в пір'я: як це було понад 100 років тому : за спогадами батуринського фотографа Миколи Боканя / Зоя Сніжок // Світ-інфо. – 2020. – № 177 (18 черв.). – С. 13.

Яким було дитинство та дорослішання мешканців Батурина початку XX ст.

225. «ТУТ не так, як у Росії» : (з подорожніх нотаток молодого В. Вернадського) / вступ. ст. В. Даниленка // Укр. іст. журн. – 2020. – № 3. – С. 199–213.

С. 209 : В. Вернадський – про переселенців до Херсонської губ. з Черніг. пов. Запис 10 лип. 1885 р.

226. ЧЕРНЯКОВА Я. В. Невідомий документ щодо ремонту Московської брами Глухівської фортеці [у 1809 р.] / Яна Чернякова // Сіверщина в історії України. – Київ ; Глухів, 2020. – Вип. 13. – С. 175–178.

227. ШАРА Л. М. Започаткування спрощеного громадського управління у заштатних містах і посадах Чернігівської губернії за положенням 1892 р. / Любов Шара // Розумовські читання : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – № 7. – С. 194–202.

228. ШАРА Л. Наповнення бюджету м. Чернігова (1871–1917 рр.) / Любов Шара // Сіверян. літопис. – 2020. – № 6. – С. 13–22.

У ст. простежується динаміка джерел наповнення міського бюджету Чернігова впродовж 1871–1917 рр. та характеризуються способи, якими послуговувалися думці, збалансовуючи прибутково-видаткові частини в умовах політ. й економ. потрясінь початку ХХ ст.

229. ЯКИМЕНКО М. А. Участь Чернігівського земства у діяльності «Обласної земської переселенської організації» (1908–1918 рр.) / Микола Якименко, Оксана Краснікова // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 246–250.

Організація була створена у роки столипінської аграрної реформи для сприяння укр. селянам у їх прагненні переселитися на казенні землі Азіатської Росії з метою забезпечення кращих умов господарювання, які брали активну участь в аграрних заворушеннях 1905–1907 рр.

ПЕРСОНАЛІ

230. КИРИЄВСЬКИЙ В. Д. Івотський землемір Петро Євсейович Базилевич – член Державної думи Російської імперії III скликання (1907–1912) / В'ячеслав Кириєвський // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 253–257.

П. Є. Базилевич (1867–1949) – казенний селянин, землемір з с. Івот Новгород-Сіверського повіту. Неодноразово обирався гласним (депутатом) Новгород-Сіверського повітового та Черніг. земського зібрань. У 1918 р. – активний учасник створення осередку на підтримку Української Держави за гетьмана Скоропадського та створення в нейтральній зоні Івотської республіки.

231. ПАНЧЕНКО В. «Військовий ієсаул Яків Дибайло» / Володимир Панченко // Світ-інфо. – 2020. – № 185 (15 жовт.). – С. 14, 16.

Сторінки життя Шевченкового друга зі смт Линовиця на Прилуччині Я. П. де Бальмена (28.07.1813–26.07.1845) – укр. художника-аматора, офіцера, автора кількох повістей.

232. ЛИСТ від Маргарити Бжеської-Андрاده з Бразилії // Світ-інфо. – 2020. – 4 черв. – С. 7.

М. Бжеська-Андрاده – дочка укр. політичного і громад. діяча, Р. Бжеського (04.04.1897–04.04.1987), уродженця Ніжина. У листі йдеться про його першу дружину – теж Маргариту.

233. НОВЕ видання: «Г. Галаган. Журнал (1836–1841)» // Світ-інфо. – 2020. – № 182 (3 верес.). – С. 4.

У Прилуках відбулася мініпрезентація нового видання про постать Г. П. Галагана – почесного громадянина міста Прилуки. Книга знайомить з особистим щоденником Г. П. Галагана періоду 1836–1841 рр.

234. МАТВІЄНКО Д. М. Наукова діяльність управителя справ Чернігівської губернської архівної комісії П. М. Добровольського / Дар'я Матвієнко // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 250–252.

235. ПЕТРО Добровольський [16.01.1871–21.08.1910] // Світ-інфо. – 2020. – № 168 (6 лют.). – С. 13.

Укр. архівіст, громад. і церковний діяч, краєзнавець, управитель Черніг. губ. арх. комісії. Народився в с. Яриловичі Городнянського повіту (тепер Черніг. р-ну).

236. ПИЛИПЕНКО О. Ніжинські грецькі купці Зосими: підприємницька, просвітницька та благодійна діяльність / Олександр Пилипенко // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 100–106.

237. ПАВЛЕНКО С. У тюрму посадили за те, що зберігала тризуб / Сергій Павленко // Світ-інфо. – 2020. – № 179 (16 лип.). – С. 12.

Нарис про М. Т. Койду та її друзів – членів антирадянської молодіжної організації, створеної в с. Кинашівка Борзнянського (нині Ніжинського) р-ну в 1947 р. У 1950 р. засуджені на різні строки ув'язнення. М. Т. Койда реабілітована в 1991 р.

238. ЛЕЙБЕРОВ О. Життя та діяльність поручика Івана Михайловича Лади-Богдановича [1773–?] / Олексій Лейберов // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 141–150.

Представник дворянської родини Черніг. губ. Народився в родині носівського шляхтича. Професійний військовий. Брав участь у військових кампаніях, у корпоративних дворянських організаціях Ніжинського повіту та службі у земських ополченнях 1806–1807 та 1812–1814 рр.

239. ПОЛОВНІКОВА С. До історії «Альбому Андрія Івановича Лизогуба» з фондів Національного музею Тараса Шевченка / Світлана Половнікова // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 155–159 : фото.

240. ЮЦЕВИЧ П. Формування життєвої позиції О. Ф. Ліндфорса під впливом внутрішньополітичної ситуації в Російській імперії ХІХ століття / Павло Юцевич // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 179–187.

О. Ф. Ліндфорс (1837–1890) – один з зачинателів рос. конституційного руху, дворянин-ліберал, належав до лідерів Черніг. земства 1870–1880-х рр.

241. МОРОЗОВА А. Нові відомості про родину чернігівських купців Метрик Данюшевських / Анна Морозова //

Євреї Лівобережної України. Історія та культура : матеріали XV Міжнар. наук. семінару. – Чернігів, 2020. – С. 35–39.

У ст. йдеться також про родинні зв'язки Коцюбинських і Метрик-Данюшевських.

242. КЛЬОСОВА О. Золоті ворота до світу Скоропадського / О. Кльосова // День. – 2020. – № 118/119 (26/27 черв.). – С. 24.

А. М. Миклашевський (1801–1895) – поміщик, меценат, комерсант, засновник першої на Лівобережній Україні порцелянової мануфактури в с. Волокитине Глухівського повіту Черніг. губ. Сучасний стан його садиби в цьому селі. Народився в с. Ярославець Глухівського повіту. Один з його онуків – останній гетьман України П. П. Скоропадський (1873–1945).

243. МІРОШНІЧЕНКО О. Глухівський маєток Андрія Михайловича Миклашевського / О. Мірошніченко // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 126–132.

Пам'ятка архітектури «Поштово-телеграфна контора. Будинок Миклашевських» у Глухові є зразком світської забудови міста ХІХ ст. На сьогодні перебуває в аварійному стані та потребує реставрації.

244. ЧЕРКАСЬКА Г. Гетьманша [Є. І. Милорадович (12.01.1832–27.03.1890) – тітка гетьмана П. Скоропадського, народжена в Тростянці на Ічнянщині, громадська діячка і меценатка] / Ганна Черкаська // Світ-інфо. – 2020. – № 168 (6 лют.). – С. 14.

245. МІРОШНИЧЕНКО Н. О. Про старовинний дворянський рід Неплюєвих / Надія Мірошніченко // Родові тасмниці Сіверянського краю [Електронний ресурс] : зб. матеріалів VIII іст.-генеалог. читань. – Ніжин, 2020. – Вип. 8. – С. 76–80. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua>

Досліджуються витоки дворянського роду Неплюєвих та діяльність його представників, які безпосередньо пов'язані з Чернігівщиною.

246. ШЕКУН В. С. Д. Ніс і Південно-західний відділ Російського географічного товариства / Вікторія Шекун // Сіверян. літопис. – 2020. – № 6. – С. 43–51.

Дослідження пов'язане з публ. нарису «Растение есть ближайший друг поселянина», який С. Д. Ніс у 1875 р. направив до Південно-західного відділу Рос. географічного товариства. С. Д. Ніс (7.05.1829–28.12.1900) – укр. фольклорист, етнограф, лікар, громад.-політ. діяч, уродженець с. Понори Талалаївського (нині Прилуцького) р-ну. Помер і похований у Городні.

247. МИЦИК Ю. А. Фонд 227 Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського про діяльність Євгена Онацького / Юрій Мицик // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 284–286.

Матеріали щодо життя й діяльності уродженця Глухова Черніг. губ. Є. Онацького (1894–1979) – укр. політичного діяча й науковця. Фонд складається з 33-х справ 1915–1920 рр., які переважно стосуються літ., іст. і публіцист. діяльності ученого, наукова діяльність якого пов'язана з Черніговом.

248. ПЕТРИЧЕНКО М. Петриченко Панас Федорович / Микола Петриченко // Ічнянська криниця. – Ічня, 2020. – № 9/10. – С. 345–360.

Уродженець с. Вишнівка Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну М. М. Петриченко (1.04.1948) розповідає про походження свого роду і рідного діда П. Ф. Петриченка, який походив із заможної селянської сім'ї, солдата царської кавалерії, пережив різні історичні події в країні.

249. КОТЕЛЬНИЦЬКИЙ Н. Іван Петрункевич – видатний син Борзнянщини / Назар Котельницький // Літ. Чернігів. – 2020. – № 1. – С. 113–120.

І. І. Петрункевич (23.12.1843/4.01.1844–14.06.1928) – держ., політ., земський діяч, уродженець с. Плиски Борзнянського повіту. Помер у Празі.

250. НАЙДЮК Н. Епізоди: в гостях у пані Русової / Наталія Найдюк // Деснянка. – 2020. – № 37 (17 верес.). – С. 16.

Родовий маєток С. Ф. Русової (1856–1940) у с. Олешня Ріпкинського (нині Чернігівського) р-ну. Авторка публ. розповідає про чотири епізоди з поїздки до музею-садиби Ліндфорсів-Русових.

251. ТОВСТОЛЯК Н. М. Документи сімейної історії мецената Г. С. Тарновського [1790–1853] / Надія Товстоляк // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 197–201.

Сімейна історія укр. мецената, поміщика і підприємця Г. С. Тарновського. На основі майнових документів родинного архіву Тарновських, листів сучасників встановлено, що власником садиби Качанівка Г. С. Тарновський став у 1816 р. за заповітом вітчима Г. Я. Почеки.

252. ПОЛОВНІКОВА С. Василь Тарновський і Микола Гоголь: епістолярій. Невідомий лист В. В. Тарновського до М. В. Гоголя. 1830 р. / Світлана Половнікова // Література та культура Полісся. – Ніжин, 2020. – Вип. 100. – С. 100–106.

У ст. наводиться текст листа В. Тарновського (1810–1866) до М. Гоголя, в якому повідомляється про його життя після повернення з Петербурга в Україну: епідемію холери, проблеми господарювання, майбутню подорож до Німеччини. Згадуються прізвища колишніх випускників Гімназії вищих наук у Ніжині та викладачів, звільнених за причетність до «Справи про вільнодумство».

253. ПОЛОВНІКОВА С. Михайло Володимирович Тарновський [1865–1943] / Світлана Половнікова // Світ-інфо. – 2020. – № 167 (23 січ.). – С. 14.

Професійний фотограф, член товариства «Дагер» (1901–1917), племінник В. В. Тарновського-молодшого. Завдяки йому на світлинах є інтер'єри палацу і краєвиди Качанівки, де Михайло Тарновський народився і провів дитячі роки.

254. КОВАЛЕНКО О. Чернігівська мемуаристка М. В. Чорносвитова / Ольга Коваленко // Жінки Чернігівщини: історія і сучасність. Жінка в умовах сучасної реальності: самоідентифікація і перспективи : матеріали XIII обл. наук.-практ. конф. (Чернігів, 25 листоп. 2020 р.). – Чернігів, 2020. – С. 78–81.

М. В. Чорносвитова (13.07.1875–9.03.1970) – дочка міського голови Чернігова В. М. Хижнякова (1875–1887). Машинописний примірник її спогадів зберігається в зібранні ЧІМ імені В. В. Тарновського. З середини 1920-х рр. на еміграції. Проживала і померла у США.

1917–1920 рр.

255. АСТАФ'ЄВ О. Там кожна тополя зойками вросла в землю : (Крутянська тема в літературі) / Олександр Астаф'єв // Український дім [Електронний ресурс] : наук.-популярний часопис для вчителів України та діаспори. – Ніжин, 2020. – Число 1. – С. 11–23. – Режим доступу: <http://lib.ndu.edu.ua>.

256. ВЕЛИЧКО В. До історії художнього життя Чернігова 1910–1920 років / Віктор Величко // Євреї Лівобережної України. Історія та культура : матеріали XV Міжнар. наук. семінару. – Чернігів, 2020. – С. 84–94.

257. ВИШНІВСЬКИЙ О. «Наша Світланка» / Олександр Вишнівський // Коваль Р. Жінки у визвольній війні 1917–1930 : історії, біографії, спогади / Роман Коваль. – Київ, 2020. – С. 154–155.

Спогади про Світлану Харченко – наречену підполковника Армії УНР І. Ремболовича. Обоє походили з Чернігівщини.

258. ВІДКРИТИЙ лист Сергія Єфремова до Юрія Коцюбинського – вражаючий документ доби // Світ-інфо. – 2020. – № 170 (5 берез.). – С. 11.

Публ. «Лист без конверта. До «командуючого українським військом» та «народного секретаря» Ю. Коцюбинського. 28 січня (10 лютого) 1918 року», що був надрукований у газеті «Нова Рада». С. О. Єфремов – укр. учений-філолог, політ. і громад. діяч. Загинув у сталінських таборах. Ю. М. Коцюбинський – син класика укр. літ. М. М. Коцюбинського, рад. парт. діяч, засуджений до розстрілу 8 берез. 1937 р.

259. ВОРОНИЙ М. Д-р Христина Сушко / Микола Вороний // Коваль Р. Жінки у визвольній війні 1917–1930 : історії, біографії, спогади / Роман Коваль. – Київ, 2020. – С. 186–189.

Лікар-старшина 5-го полку корпусу Січових стрільців, дружина командира бригади Стрілецької дивізії Р. Сушка. У дівочтві Х. Скачківська. Народилася в Сочі. Автор нарису – укр. поет М. Вороний. Певний час жив у Чернігові.

260. ГОРОБЕЦЬ С. Звільнення Чернігова [1 березня 1918 р. від більшовиків] / Сергій Горобець, Сергій Бутко // Світ-інфо. – 2020. – № 173 (16 квіт.). – С. 12.

261. ГОРОБЕЦЬ С. Очищення Чернігівщини від російського агресора : тріумфальна весна 1918-го / Сергій Горобець, Сергій Бутко // Світ-інфо. – 2020. – № 174 (7 трав.). – С. 13.

262. ГУЗЬ Б. Родовід отамана Євгена Ангела / Борис Гузь // Сіверян. літопис. – 2020. – № 6. – С. 119–125.

Євген Ангел – один з керівників повстанського руху на Чернігівщині в 1918–1919 рр., уродженець с. Власівка Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну.

263. ДЕМЧЕНКО Т. П. Журнал «Просвещение» як джерело вивчення культурного життя Чернігівщини у 1919 р. / Тамара Демченко // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9–10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 30–34.

264. ДЕМЧЕНКО Т. «... з молодих літ вважав себе за українця» / Тамара Демченко // Літ. Чернігів. – 2020. – № 3. – С. 115–120.

П. Я. Дорошенко (1858–1919) – один із призабутих учасників Української революції 1917–1921 рр., уродженець Глухівського повіту Черніг. губ. Публ. некролог, написаний його рідним племінником Д. І. Дорошенком (1882–1951) – знаним укр. істориком, держ. і громад. діячем.

265. ЖУРБА Г. Міхновський на 1-му Українському військовому з'їзді : (дрібка моїх спогадів) / Галина Журба // Коваль Р. Жінки у визвольній війні 1917–1930 : історії, біографії, спогади / Роман Коваль. – Київ, 2020. – С. 113–114.

М. І. Міхновський (31.03.1873 – 3.05.1924) – адвокат, політичний і громадський діяч, ідеолог українського самостійництва.

Народився в с. Турівка Прилуцького повіту Полтавської губернії (нині у складі Згурівської селищної громади Броварського р-ну Київської обл.).

266. ІСТОРИЯ України у спогадах і щоденниках. Українська революція (1917–1921) : бібліогр. покажч. / М-во культури України ; Нац. б-ка ім. Ярослава Мудрого ; [упоряд. Н. Тертичка ; наук. ред. В. Кононенко]. – Київ, 2020. – 200 с.

С. 32–37, 61, 97, 120 : Літ. джерела про бій під Крутами у 1918 р. Микола Ганкевич, один з героїв Крут.

С. 107 : Спогади лемка-стрільця УГА Онуфрія Чури з Прилук.

267. КОВАЛЬ Р. Жінки у визвольній війні 1917–1930 : історії, біографії, спогади / Роман Коваль ; наук. ред. Ю. Юзич. – Київ : Вид-во Марка Мельника, 2020. – 432 с. : іл. – (сер. : «Видатні українці», кн. 11).

Книга заснована на док. з укр. архівів, спогадах, щоденниках та свідченнях вояків і воячок Армії УНР та учасниць повстансько-партизанського руху. Серед них – жінки Чернігівщини О. О. Петлюра, Н. П. Янова, З. В. Мірна, Ю. М. Криницька, А. Л. Шрамченко, О. М. Нагорська, Г. М. Гнатченко та ін.

268. КРУТИ: проблеми державотворення від доби Української революції (1917–1921 рр.) до сьогодення. Вип. 3 : зб. матеріалів Всеукр. наук. конф. (Крути, 29 січ. 2020 р.) / упоряд.: В. Піскун, М. Потапенко. – Київ ; Ніжин : Лисенко М. М., 2020. – 360 с.

269. НАЙДА О. «Запізніле вороття» у Ніжині : презентація / Олена Найда // Вісті (Ніжин). – 2020. – № 11 (13 берез.). – С. 6.

Презентація канадсько-укр. видавничого проєкту «Запізніле вороття», присвяч. 100-літтю Української національної революції.

270. ПАВЛЕНКО Л. Сіонізм у Чернігівському окрузі у 20-х рр. ХХ ст. очима Чернігівського окружного комітету КП(б)У / Людмила Павленко // Євреї Лівобережної України. Історія та культура : матеріали XV Міжнар. наук. семінару. – Чернігів, 2020. – С. 116–122.

271. ПЕТЛЮРА (ПЕТЛЮРІВНА, БІЛЬСЬКА) Ольга Опанасівна (23.12.1885–23.11.1959) – педагог, дружина голови Директорії УНР С. Петлюри (з 1910) // Коваль Р. Жінки у визвольній війні 1917–1930 : історії, біографії, спогади / Роман Коваль. – Київ, 2020. – С. 366.

Народилася в с. Мала Дівиця Прилуцького р-ну.

272. ПОЛІЩУК М. Михайло Ткаченко – виконувач обов'язків Міністра фінансів Української Народної Республіки (січень–березень 1918) / Максим Поліщук // Казна України. – 2020. – № 7. – С. 47–49 : портр.

М. С. Ткаченко (1879–1920) – політичний діяч, адвокат. Народився в м. Стародуб Черніг. губ.

273. ПОЛОВЕЦЬ В. Біля витоків незалежності / Володимир Половець // Отчий поріг. – 2020. – № 8 (серп.). – С. 12–13.

Нарис про І. П. Мазепу (16.08.1884–18.03.1952) – політ. і держ. діяча, голову уряду Української Народної Республіки періоду Директорії (від серпня 1919 до травня 1920 р.). Потім – емігрант. Народився в с. Костобобрів Семенівського (нині Новгород-Сіверського) р-ну. Похований в м. Аугсбург (Німеччина).

274. ШРАМЧЕНКО (Шрамченкова, Нещадименко) Алла Левківна (Леонтіївна) (29.07.1901–30.03.1989) – службовиця Державної скарбниці УНР, студентка кооперативного відділу УГА в Подєбрадах // Коваль Р. Жінки у визвольній війні 1917–1930 : історії, біографії, спогади / Роман Коваль. – Київ, 2020. – С. 291–292.

Народилася в с. Топчіївка Черніг. р-ну в родині Л. Д. Шрамченка (1877–1954) – земського статистика і політичного діяча, члена уряду УНР 1919 р. Померла у Нью-Йорку.

1921–1940 рр.

275. АДРУГ В. Кадри вирішують все : гортаючи протоколи пленумів і бюро Чернігівського РК КП(б)У 1937–41 років / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 16 (23 квіт.). – С. 4.

У док. зафіксовані так звані «поточні справи» – про надзвичайні ситуації, недоліки, особові справи.

276. БЕЛЬМАН С. «В списках реабилитированных не значится» : памяти Марголии Львовны Шнеерсон / Семен Бельман // Євреї Лівобережної України. Історія та культура : матеріали XV Міжнар. наук. семінару. – Чернігів, 2020. – С. 185–217.

Доля єврейської родини з Чернігова. Глава родини Л. А. Шнеерсон у листопаді 1939 року заарештований як антирадянський пропагандист і висланий до Казахстану на п'ять років, де в 1943 р. помер. Його син А. Л. Шнеерсон загинув без сліду в горнилі війни. Наводячи док. архіву СБУ, автор ст. розповідає про двадцятирічний шлях пошуків своїх рідних донькою репресованого релігійного діяча М. Л. Шнеерсон.

277. ГАЛЕТА Л. Могили в лісі: ічнянці розшукують родичів Федора Кондрацького / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 48 (3 груд.). – С. 3.

Хутір Киколи на Ічнянщині, де дев'ять років тому знайдено шість могилок. Поряд з ними – залізний хрест, поіржавілий від часу. Це поховання належить членам багатодітної родини Ф. Кондрацького, що померли від голоду у тридцятих роках ХХ ст. Ічнянець, член Всеукр. ГО Українська ініціатива Є. Зінич розшукує рідних цієї родини. Публ. його розповідь про те, що вдалося встановити.

278. ГОРОБЕЦЬ С. Доля Єгора Коптіля / Сергій Горобець // Світ-інфо. – 2020. – № 176 (4 черв.). – С. 12.

Є. К. Коптіль (1887–8.01.1938) – селянин с. Слобода Черніг. р-ну, розкуркулений, засланий і врешті розстріляний.

279. ГОРОХ М. Золото – державі! : Торгсин у радянській Україні, 1931–1936 / Микола Горох. – Київ : НРЕС PRESS, 2020. – 319 с.

Кн. присвячена організації «Торгсин» – спеціальній конторі для торгівлі з іноземцями на території СРСР та радянськими громадянами, які мали коштовності. В Україні в межах областей

функції організації виконували обласні контори. У книзі висвітлено діяльність Чернігівської облконтори Чернігівської міжрайонної бази, Чернігівського відділення «Торгсин», крамниць цієї організації по районних центрах області. Під час голоду 1932–1933 рр. громадяни міняли у таких магазинах коштовні речі на продукти харчування.

280. ДМИТРЕНКО Н. М. Українізація радянського державного апарату Ніжинського округу (1923–1930 рр.) / Н. Дмитренко // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 272–275.

281. ДОЛІ репресованих земляків. Чернігівський район : зб. матеріалів. Кн. 2 / Від. освіти, сім'ї, молоді та спорту Черніг. райдержадмін., Комун. позашк. навч. закл. «Будинок школяра Черніг. райради Черніг. обл.» ; [упоряд.: В. М. Митькевич, Н. С. Борисенко]. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 559 с. : іл.

282. ДРОЗДОВА К. Ф11 – жертви голодомору / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 15 (9 квіт.). – С. 10.

Бесіда з О. П. Калиняком – завідувачем Рубанської амбулаторії сімейної медицини про його знахідку в архівах Рубанської Бахмацького (нині Ніжинського) р-ну лікарні. Це медичний журнал, який зберігає унікальні свідчення про голодомор 1946–1947 рр. Тоді місцевий фельдшер робив особливі позначки. Журнал О. П. Калиняк передав у Національний музей Голодомору-геноциду.

283. ДЯТЛІВ (Дятлов) Петро Юрійович (13.02.1883–03.11.1937) – український політик, видавець, перекладач // 3 архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. – 2020. – № 1. – С. 191–192.

Народився в м. Стародуб Черніг. губ. (нині Брянська обл. РФ). 21.03.1933 р. заарештований ГПУ УСССР у «справі УВО». Вивезений із Соловків і убитий в урочищі Сандармох.

284. ЄМЕЛЬЯНОВ В. Сталіністка Ніжинського округу / Віктор Ємельянов // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 157–163.

У ст. розглядається роль К. Ф. Зеленської (1885–23.10.1973), члена більшовицької партії з 1917 року, відповідального інструктора ЦВК УРСР у проведенні злочинної колективізації у Ніжинському окрузі протягом 1928–1930 рр.

285. ЗОЛОТАРЬОВ В. А. Штрихи біографії начальника Чернігівського обласного відділу ДПУ Михайла Тимофєєва / Вадим Золотарьов, Олег Бажан // Родові таємниці Сіверянського краю [Електронний ресурс] : зб. матеріалів VIII іст.-генеалог. читань. – Ніжин, 2020. – Вип. 8. – С. 41–55.

М. М. Тимофєєв (20.10.1896 – груд. 1977) – уродженець Санкт-Петербурга. У 1920-х рр. очолював відділ ДПУ у Новгороді-Сіверському. З січня 1934 р. – начальник Чернігівського обласного відділу ДПУ. У ст. міститься інформ. про його непрості стосунки з першим секретарем Черніг. обкому партії П. Маркітаном.

286. ІГНАТЕНКО І. Дослідження дерев'яного судна, затонулого в річці Десні біля села Салтикова Дівиця [Куликівського (нині Черніг.) р-ну] / Ігор Ігнатенко, Геннадій Жаров // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 69–74.

Затонула баржа була збудована на поч. ХХ ст. Трагедія 1930-х рр.

287. КОЦЮБИНСЬКИЙ І. Трагічна доля молодшого сина Михайла Коцюбинського / Ігор Коцюбинський // Світ-інфо. – 2020. – № 176 (4 черв.). – С. 11, 14.

Р. М. Коцюбинський (3.09.1901–27.09.1937) – репресований і розстріляний як терорист, троцькіст, «ворог народу».

288. КУРИКО В. Хава з ГУЛАГу / Віра Курико // Локальна історія. – 2020. – № 2. – С. 32–37 : іл.

Нарис про Х. В. Волович (1917–2001) – коректорку Менської район. газети, репресовану в 1937 р. Двадцять років її життя пройшли в тюрмах і таборах. Реабілітована в 1963 р. Після відсидки повернулася на батьківщину, в Мену. Написала книгу «О прошлом».

289. ЛИСЕНКО О. Репресії проти представників китайської громади Чернігівської області у період Великого терору / Олена Лисенко // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2020. – № 2. – С. 66–87.

290. МИХАЙЛО Ілліч Бриль (1905–?) – заступник начальника 4-го відділу УГБ НКВД по Чернігівській області [1937 р.] // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2020. – № 2. – С. 198.

291. МИКОЛА Олексійович Григоренко (1904–?) – перед арештом у 1937 р. був начальником 4-го відділу УДБ УНКВС Чернігівської області // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2020. – № 2. – С. 197.

292. МОЛИБОГА О. «Повіриш тільки тоді...» / Олександр Молибога // Отчий поріг. – 2020. – № 5 (трав.). – С. 15 ; Літ. Чернігів. – 2020. – № 2. – С. 171–173.

Про долю І. С. Бондаренка (1927) – старшого матроса Чорноморського флоту із с. Красне Черніг. р-ну, репресованого за те, що у 1949 р. висловив своє невдоволення рад. режимом у листі до міністра ЗС СРСР О. М. Василевського.

293. МОСКАЛЕНКО В. Жорна політичних репресій. Історія однієї долі / Валентина Москаленко // Євреї Лівобережної України. Історія та культура : матеріали XV Міжнар. наук. семінару. – Чернігів, 2020. – С. 218–225.

1925–1926 рр. м. Сновськ. Боротьба органів рад. влади з місцевою так званою сіоністською організацією, яка працювала нелегально. Родина панчішника Й. Ардашнікова – одна із жертв цієї боротьби.

294. НЕПОТЕНКО І. В. Готелі Чернігова у пореформеному житловому просторі 1920-х рр. / Інна Непотенко // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 275–277.

295. ПЕТРАНЬОВ Г. З когорти забутих / Геннадій Петраньов // Отчий поріг. – 2020. – № 7 (лип.). – С. 15.

Розповідь про Г. Д. Базилевича (26.01.1889–1939) – рад. воєначальника, комкора, уродженця с. Криски Коропського (нині

Новгород-Сіверського) р-ну. Служив революції і партії більшовиків, був розстріляний як ворог народу. Реабілітований у 1955 р.

296. РЕАБІЛІТОВАНИ історією : у 27 т. Чернігівська область. Кн. 8 / НАН України, Ін-т історії України ; голов. редкол.: В. А. Смолій [та ін.] ; [упоряд.: О. Б. Коваленко, Р. Ю. Подкур, О. М. Потапенко]. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 595, [4] с. – (Реабілітовані історією).

297. СНИЖОК З. Протистояння особистості та більшовицького тоталітарного режиму в 20-30-х роках ХХ ст. : (на основі док. особового походження М. Ф. Боканя) / Зоя Сніжок // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 44–52.

Матеріали особового походження, що збереглися в архівно-кримінальній справі батуринаського фотографа М. Ф. Боканя, розкривають світоглядні переконання автора, які суперечили офіційній ідеології тоталітарного режиму.

298. ХАРМАК М. Педагог, мовознавець Петро Гладкий / Марина Хармак // Світ-інфо. – 2020. – № 189 (17 груд.). – С. 13.

П. Д. Гладкий (20.07.1890–2.12.1937) – один із фундаторів нормування укр. літ. мови. Жертва політ. репресій. Розстріляний. Народився в Батурині.

1941–1945 рр.

299. АДРУГ В. «Літопис доль та днів минулих» : про бойові нагороди воїнів-земляків / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 17 (30 квіт.). – С. 1.

Таку назву має книга краєзнавців Черніг. р-ну (голова А. Курданов). Два об'ємні томи присвячено 75-річчю перемоги над нацизмом у Другій світовій війні.

300. БАТЮК А. Пам'ять через десятиліття / Андрій Батюк // Світ-інфо. – 2020. – № 189 (17 груд.). – С. 13.

До річниці визволення Батурина від нацистських окупантів.

301. БОЙКО Г. Зашквари 1941-го: по кому подзвін пам'яті? / Григорій Бойко // Деснянка. – 2020. – № 24 (18 черв.). – С. 4.

Село Миколаївка Семенівського (нині Новгород-Сіверського) р-ну. Оновлений меморіал односельців, що загинули на війні.

302. БУТКО С. Жертви Другої світової війни: Чернігівщина в 1939–1941 роках / Сергій Бутко // Світ-інфо. – 2020. – № 175 (21 трав.). – С. 12.

303. БУТКО С. Пам'ятаймо спалені нацистами села Чернігівщини / Сергій Бутко // Світ-інфо. – 2020. – № 172 (2 квіт.). – С. 2.

Трагедія сталася у березні 1943 р. Окупанти спалили 11 сіл і селищ міського типу, 8 з них повністю.

304. ВАНДАЛИ розгромили німецьке кладовище [в Чернігові] // Семь дней. – 2020. – № 20 (14 мая). – С. 5.

На цвинтарі у 1944–1947 рр. ховали німецьких військовополонених, які відбудовували місто. Тут поховано 288 людей. Переважно німці, проте є могили представників інших національностей, які були на боці гітлерівської Німеччини та її армії. Кладовище стояло занедбаним до 1997 р., коли його відновили.

305. ГОРОХ М. Антисемітські мотиви в політичній карикатурі окупаційної преси Чернігівської і Сумської областей (1941–1943) // Євреї Лівобережної України. Історія та культура : матеріали XV Міжнар. наук. семінару. – Чернігів, 2020. – С. 152–164.

306. ГОРОХ М. В. Політична карикатура на шпальтах окупаційної преси: Чернігівська область (1941–1943 рр.) / Микола Горох // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 295–311.

307. ДРОЗД Д. Трагедія села Єліне [Сновського району]. Березень 1942 року / Денис Дрозд // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 89–96 : мал.

Каральна експедиція проти партизанів.

308. ЖАГЛОВСЬКИЙ А. Ріпкинщина – край партизанський / Анатолій Жагловський // Отчий поріг. – 2020. – № 5 (трав.). – С. 6–7.

Нарис про три партизанські загони: Ріпкинський, Добрянський і Любецький.

309. ЖИРОХОВ М. Єврейська складова Добрянського партизанського загону (1941 рік) / Михайло Жирохов // Євреї Лівобережної України. Історія та культура : матеріали XV Міжнар. наук. семінару. – Чернігів, 2020. – С. 123–131.

310. ЖИРОХОВ М. «Червоні» партизани Добрянщини: за лаштунками радянських міфів / Михайло Жирохов. – Чернігів : Княжий град, 2020. – 116 с. : іл.

311. ЖУРАВЛЕВА Т. Холокост на Черниговщине. 1941–1943 годы : по материалам архивного дела № 1289 Государственного отраслевого архива Службы безопасности Украины / Татьяна Журавлева // Євреї Лівобережної України. Історія та культура : матеріали XV Міжнар. наук. семінару. – Чернігів, 2020. – С. 132–151.

Факти по Городнянському, Дмитрівському, Добрянському, Козелецькому, Куликівському, Мало-Дівицькому, Новгород-Сіверському, Понорницькому, Семенівському, Срібнянському, Щорському, Холменському районах, м. Чернігову.

312. КІРІЧЕНКО О. Газета «Вісті Остерщини» як історичне джерело історії Чернігівщини періоду нацистської окупації (1941–1943 рр.) / Олександра Кіріченко // Сіверян. літопис. – 2020. – № 5. – С. 93–98.

313. КУРДАНОВ А. Німецький полон у долях воїнів-земляків / Андрій Курданов // Отчий поріг. – 2020. – № 6 (черв.). – С. 6.

Уродженці Черніг. р-ну, які з черв. 1941 р. на фронтах війни, попри всю мужність, потрапили до німецького полону.

314. ЛІТОПИС доль та днів минулих. Кн. 3. Про бойові нагороди воїнів-земляків. Ч. 2 / [упоряд.: Г. Г. Адруг-Дараган, А. Л. Курданов]. – Чернігів : Лозовий В. М., 2020. – 462, [1] с. : фот.

Воїни Другої світової війни Черніг. р-ну.

315. ПОМАЗ В. Пораймос: роми / Валерій Помаз // Світ-інфо. – 2020. – № 181 (20 серп.). – С. 14.

Доля ромів Чернігова під час Другої світової війни.

316. ПОТАПЕНКО М. Один день з життя Олександра Артемовича: преса окупаційного режиму про виїзд із Ніжина 350-тисячного укр. оstarбайтера / Максим Потапенко // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 52–63.

Події відбувалися в Ніжині 9 лип. 1942 р. і широко висвітлювалися на сторінках газет окупаційної доби. У центрі уваги О. Прокопенко, який отримав щедри подарунки, що мало спростувати відомості про погане становище оstarбайтерів.

317. СЕРГЄЄВА С. Відбудова Чернігова у 1943 – середині 1950-х років / Світлана Сергєєва // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 97–113 : іл.

318. СЕРГЄЄВА С. Діяльність військових трибуналів на Чернігівщині у червні – серпні 1941 року // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 75–88 : іл.

319. СТУДЬОНОВА Л. Репресивна діяльність особливих відділів НКВС військових частин Червоної Армії та Військових трибуналів у період від літа 1941 до осені 1943 року / Людмила Студьонова // Сіверян. літопис. – 2020. – № 6. – С. 126–135.

Уперше на підставі аналізу кримінальних справ трьох рядових воїнів Червоної Армії, уродженців Чернігівщини, з фондів архіву УСБУ в Черніг. обл. та Держ. архіву Черніг. обл., відтворено репресивну діяльність військових трибуналів. Порушені проти цих людей справи засвідчують, що репресії в рад. військах були не менш масштабними, ніж проти цивільних громадян.

320. ЧЕРНЯКОВА О. «А мені війна все сниться...» : журналісти «Деснянської правди» на фронтах Другої світової /

Ольга Чернякова // Десн. правда. – 2020. – № 17 (7 трав.). – С. 3, 11.

321. ЮХИМЕНКО Г. Не довелося пожити – хай хоч могили будуть поряд / Ганна Юхименко // Гарт. – 2020. – № 20 (14 трав.). – С. 9.

Бесіда з Д. Дроздом – старшим наук. співробітником музейно-мемор. комплексу партизанської слави «Лісоград» поблизу с. Єліне Сновського (нині Корюківського) р-ну про його участь у пошуках останків загиблих у Другій світовій війні, зокрема в урочищі Киї, що в лісовому масиві між Єліним і Безуглівкою, де восени 1941 р. полягло близько 300 воїнів.

ПЕРСОНАЛІЇ

322. МОЛИБОГА О. Іван Григорович Андрієнко: від солдата – до ветерана : біогр. нарис / Олександр Молибога. – Чернігів : Моляренко О. Г., 2020. – 19 с. ; [2] арк. фот. кольор.

323. КНИГА Олександра Молибоги про ветерана Івана Андрієнка [була представлена в приміщенні Анисівської сільради Черніг. р-ну] // Світ-інфо. – 2020. – № 176 (4 черв.). – С. 4.

Тут також були презентовані книги А. Курданова «Літопис доль та днів минулих», в яких висвітлено факти біографій солдатів Другої світової війни з Черніг. р-ну, їх бойові нагороди.

324. СТУДЬОНОВА Л. Розкрита ще одна солдатська доля / Людмила Студьонова // Отчий поріг. – 2020. – № 6 (черв.). – С. 7.

Про кн. черніг. краєзнавця О. Молибоги, присвячену учаснику бойових дій у Другій світовій війні за назвою «Іван Григорович Андрієнко: від солдата – до ветерана». Герой біографічного нарису проживає в с. Анисів Черніг. р-ну. Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка отримала цю книгу в подарунок.

325. ЖИРОХОВ М. О. Підпільна група Якова Батюка: кінець легенди / Михайло Жирохов. – Чернігів : Княжий Град, 2020. – 108 с. : іл., фот.

326. НАЗАРЕНКО В. Як «лагерні» відвідували повоєнний Чернігів / Віталій Назаренко // Чернігівщина. – 2020. – 23 січ. – С. 9 : фот.

Йдеться про Р. Висоцького – солдата дивізії «СС Галичина», який залишив спогади про своє перебування у Черніг. таборі № 177.

327. КАРАСЬ С. Ніна Зубок : від концтабору до Голодомору 1946–1947 років / Сергій Карась // Десн. правда. – 2020. – № 17 (7 трав.). – С. 13.

328. НІНА Зубок – жінка, яка понад усе любила життя! : 6 серп. у віці 85 років пішла з життя Ніна Зубок – голова Черніг. обл. від-ня Української Співки в'язнів-жертв нацизму // Деснянка. – 2020. – № 32 (13 серп.). – С. 15.

Н. В. Зубок (1.08.1935–6.08.2020) народилася в с. Чепігівка Ріпкинського (нині Черніг.) р-ну. Звідси її разом із батьками в 1943 р. вивезли до Німеччини.

329. СЕРГЄЄВА С. Михайло Іванович Кириєнко, шкільний вчитель та український націоналіст / Світлана Сергєєва // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 150–154 : фот.

М. І. Кириєнко (1884–?) народився в с. Лави Сосницького повіту. Під час окупації – інспектор шкіл при відділі освіти Черніг. міжрайуправи. У 1950 р. заарештований за причетність до оунівського підпілля. Вирок суду – 10 років тюрми та 5 років утримання в правах. Подальша доля його невідома. Реабілітований у 1990 р.

330. БУТКО С. Так чий герой – Кирпонос? / Сергій Бутко // Світ-інфо. – 2020. – № 177 (18 черв.). – С. 3.

331. ПРИЩЕПА О. Мало не згубило власне ім'я / Олексій Прищєпа // Гарт. – 2020. – № 43 (22 жовт.). – С. 1, 3.

Нарис про Сталіну Федорівну Клименко (1937) з с. Южне Ічнянського (Прилуцького) р-ну. У роки фашистської окупації вона пережила чимало випробувань – обстріли, евакуацію, голод. Щоб вижити, їй довелося змінити власне ім'я.

332. ЮХИМЕНКО Г. Сторічна фронтовичка [полковник Г. Колмакова зі Сновська] / Ганна Юхименко // Гарт. – 2020. – № 11 (12 берез.). – С. 8.

333. АДРУГ В. Два боки медалі інтернаціонального обов'язку, або Читаючи книгу військового розвідника Івана Лукашенка / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 15 (16 квіт.). – С. 4.

Нарис про І. Г. Лукашенка (15.07.1924–8.05.2003) – військового розвідника, автора книги «А до смерті чотири шага» про свою роботу на території Чехословаччини у квіт.-трав. 1945-го та у серп. 1968 р. З березня 1976 р. по червень 1986 р. обіймав посаду зав. кафедри іноземних мов Черніг. філіалу КПІ (нині технологічний ун-т).

334. СТУДЬОНОВА Л. Олександр Михайленко: йому дісталася нелегка доля підпільника / Людмила Студьонова // Світ-інфо. – 2020. – № 184 (1 жовт.). – С. 14.

Нарис про життєвий шлях О. Д. Михайленка (13.03.1916–19.11.1985) – керівника Черніг. міського підпілля в 1941–1943 рр., активного учасника відновлення радіо і телефонного зв'язку в місті та області після війни.

335. [ДО 100-річчя від дня народження Почесного громадянина міста Чернігова Олександра Молодчого (27.06.1920–9.06.2002)] // Семь дней. – 2020. – № 26 (25 черв.). – С. 15.

Військовий льотчик, учасник бойових дій під час Другої світової війни, двічі Герой Радянського Союзу.

336. КАРАСЬ С. Іван Онищенко: людина, завдяки якій ми живемо / Сергій Карась // Десн. правда. – 2020. – № 16 (30 квіт.). – С. 3.

Розмова з І. Онищенко – ветераном Другої світової війни з Чернігова, уродженцем с. Онищенкове Прилуцького р-ну.

337. ПАРХОМЕНКО Л. У сполохах Вічного вогню / Людмила Пархоменко // Десн. правда. – 2020. – № 18 (14 трав.). – С. 7.

Черніг. журналістка і поетеса розповідає про свого батька В. М. Абакумця – ветерана Другої світової війни. Народився на хут. Дротянки Корюківського р-ну.

338. ШМАТОК З. На війну проводжали двох братів. Зустріли – одного / Зоя Шматок // Деснянка. – 2020. – № 9 (27 лют.). – С. 4.

Розповідь про братів Івана та Андрія Софієнків із с. Білошицька Слобода Корюківського р-ну – учасників Другої світової війни.

1980–2020 рр.

339. БУТКО С. Чорнобиль і Чернігівщина / Сергій Бутко // Світ-інфо. – 2020. – № 174 (7 трав.). – С. 2.

Йдеться про В. М. Шашенка (21.04.1951–26.04.1986) – одного із двох загиблих безпосередньо під час аварії на ЧАЕС 26 квіт. 1986 р. Народився в с. Щуча Гребля Бахмацького (нині Ніжинського) р-ну.

340. ГЕРАСИМЕНКО М. Безсмертя Пісок / Марія Герасименко // Отчий поріг. – 2020. – № 6 (черв.). – С. 12.

Сьогodenня с. Піски Бобровицького (нині Ніжинського) р-ну.

341. ЖИРОХОВ М. Участь мешканців Чернігівщини у збройній протидії агресії Російської Федерації на Донбасі. 2014–2020 роки / Михайло Жирохов // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 114–118 : фот.

342. ІСАЧЕНКО М. Пів світу знає його в обличчя / Марія Ісаченко // Гарт. – 2020. – № 17 (23 квіт.). – С. 10.

Бесіда з В. Кравцем зі Сновська – дозиметристом на ЧАЕС під час аварії.

343. ЛЕОНОВ І. Плювати на обком партії!: тридцять років тому комуністи скасували святкування 1300-річчя Чернігова через національно-визвольне піднесення українців / Іван Леонов // Україна молода. – 2020. – № 91 (25/26 верес.). – С. 4.

344. СТОРІНКАМИ старих газет / підгот. П. Антоненко // Світ-інфо. – 2020. – № 188 (3 груд.). – С. 14.

Гортаючи «Деснянську правду» від 3 черв. 1984 р. (події, люди).

345. ЧЕРНІГІВ демонструє найбільш динамічний розвиток серед усіх обласних центрів України // Семь дней. – 2020. – № 17 (23 апр.). – С. 16–17.

Дослідження Міжнар. респ. ін-ту.

346. ЧЕРНІГІВ – шостий у рейтингу «Індекс конкурентоспроможності міст України 2019/2020» // Семь дней. – 2020. – № 38 (17 верес.). – С. 9.

Це означає, що Чернігів є містом з найбільш сприятливим бізнес-кліматом та ефективним економ. врядуванням.

347. ЧЕРНЯКОВА О. Новий відлік життя журналістки Наталії Маткаسیمової / Ольга Чернякова // Десн. правда. – 2020. – № 21 (4 черв.). – С. 1, 3.

Нарис про родину Наталії і Тимура Маткаسیمових з Луганщини, життя яких перекреслила війна. П'ять років живуть у Бобровиці, де не все для них складалося так, як хотілося.

АРХЕОЛОГІЯ

348. АРХЕОЛОГІЧНІ знахідки Чернігова : [успішно діє цільова Програма археолог. досліджень у Черніг. обл. на 2013–2020 рр., затверджена рішенням сесії облради 29 берез. 2013 р.] // Світ-інфо. – 2020. – № 169 (20 лют.). – С. 4.

349. «АРХЕОЛОГІЧНІ скарби Чернігова» // Деснянка. – 2020. – № 8 (20 лют.). – С. 5.

На виставці у Борисоглібському соборі НАІЗ «Чернігів стародавній» представлені артефакти, знайдені археологами у 2018–2019 рр. на території стародавнього Дитинця.

350. ГАЛЕТА Л. Підприємство з Борзнянщини закликає наслідувати їхній приклад / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 17 (30 квіт.). – С. 2.

На підприємстві ТОВ «Плиски-Агро» зберігають і захищають пам'ятки археології неподалік с. Безводівка Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну.

351. ГАЛЕТА Л. Що побачив у небі над Безводівкою Олександр Хохоль / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 39 (1 жовт.). – С. 16.

Поблизу покинутого села Безводівка на Ічнянщині відбувалися астрономічні спостереження. До прадавньої «Обсерваторії «Безводівка», якою багато років опікується дослідник та краєзнавець О. Кликавка, приїхав зі столиці астроном О. Хохоль, аби зафіксувати на камеру небесні світила і вкотре переконатися у точності розрахунків роботи астрообсерваторії, що збереглася до наших днів.

352. ДРОЗДОВА К. Кургани охороняють... аграрії / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 50 (10 груд.). – С. 2.

Співвласник ТОВ «Плиски-Агро» В. Новицький долучився до всеукр. руху «Хранителі курганів» і взяв під охорону 39 курганів різних епох.

353. ЗНАХІДКИ археологів // Світ-інфо. – 2020. – № 179 (16 лип.). – С. 14.

У ЧІМ імені В. В. Тарновського відкрито виставку «Нові археологічні дослідження Чернігівщини».

354. ІГНАТЕНКО І. Давньоруські сліди [виявили археологи на вулиці Київській у Чернігові] / Ігор Ігнатенко // Світ-інфо. – 2020. – № 179 (16 лип.). – С. 14.

355. ІСТОРИКО-археологічний та природно-екологічний потенціал Мезинської округи: минуле, сучасне та перспективи розбудови : Всеукр. наук.-практ. конф. до 55-річчя заснування Мезинського археолог. наук.-дослід. музею та 90-річчя з дня народження відомого краєзнавця і археолога, засновника Мезинського музею В. С. Куриленка (Чернігів-Мезин, 15-16 жовт. 2020 р.) / Мезин. нац. природ. парк, Нац. ун-т «Черніг. колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, Черніг. обл. орг. Укр. т-ва охорони природи. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 99 с. : іл., табл., фот.

356. КАЗАКОВ А. Нові археологічні дослідження на чернігівському «Третьяку» / Андрій Казаков, Віталій Рижий, Олександр Булах // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 194–196.

Стаття містить результати польових досліджень 2019 р. на території так званого Третьяка, який ще за часів Київської Русі входив до складу літописного Окольного міста стародавнього Чернігова.

357. КОГУТ З. Розкопки у Батурині 2019 року. Кахлі гетьманської столиці XVII – початку XVIII ст. / Зенон Когут, Володимир Мезенцев, Юрій Ситий ; упоряд. і відп. ред. В. Мезенцев. – Торонто : Гомін України, 2020. – 35 с.

358. МОЦЯ О. Протоміста Подесення в процесі одержавлення регіону Вип. 1: Шестовицький археологічний комплекс / Олександр Моця, В'ячеслав Скороход ; відп. ред. В. Ричка. – Київ ; Чернігів, 2020. – 228 с.

359. МУДРИЦЬКА В. Дослідник рідного краю : [до 85-річчя від дня народження О. В. Шекуна (19.01.1935) – відомого в Чернігові та за його межами археолога] / Вікторія Мудрицька, Людмила Сита // Світ-інфо. – 2020. – № 169 (20 лют.). – С. 12.

360. ПИРИГ П. Валерія Євгенівна Козловська: сторінки наукової біографії / Петро Пиріг, Юрій Конопля // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 56–60.

В. Є. Козловська (20.06.1889–6.05.1956) – укр. археолог і музейник, одна з перших жінок-археологів. Народилася в с. Бурімка Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну. Організувала та очолила наук. археолог. експедицію на Остерщину.

361. РОЗКОПКИ на древньому Городищі [під Мезином Коропського (нині Новгород-Сіверського) р-ну] // Світ-інфо. – 2020. – № 182 (3 верес.). – С. 4.

362. САЄНКО Н. У пошуках древнього міста / Наталія Саєнко // Світ-інфо. – 2020. – № 182 (3 верес.). – С. 13.

Робота археологів у Батурині. Відкриття сторінок його підземного літопису.

363. СИТА Л. Підвіска-лунниця із Гушинського скарбу / Людмила Сита // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 3–4.

Ст. присвячена скарбам золотих та срібних прикрас давньоруського часу – Звеничівському монетно-речовому скарбу та Гушинському скарбу срібних прикрас, знайденому під час оранки поруч із курганом на східній околиці с. Гушин поблизу Чернігова. Зберігаються в ЧІМ імені В. В. Тарновського.

364. СИТИЙ І. Дві монастирські печатки з Чернігівщини. Нові знахідки / Ігор Ситий // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 21–22 : іл.

365. СИТИЙ Ю. Забудова центральної частини Батуринської фортеці : (за матеріалами археолог. досліджень) / Юрій Ситий // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 10–17.

366. СЫТЫЙ Ю. Древнерусские колодцы, исследованные на посаде Чернигова (ул. Коцюбинского, 81) в 1998 г. / Юрий Сытый // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 216–234.

367. ТРОЦЬКА В. І. Історія досліджень глиняних виробів за матеріалами давньоруських поховальних пам'яток Сіверщини / В. Троцька // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 108–112.

На території Сіверщини глиняний посуд у курганних могильниках виявлено в Чернігові, Седневі, Любечі, Шестовиці, Гушині (Чернігівщина), Вирівці, Волокитині на Сумщині.

368. У МЕНІ виявили надмогильні плити кінця ХІХ століття [на дворянському похованні Я. Москальського та М. Сахновської] // Світ-інфо. – 2020. – № 169 (20 лют.). – С. 4.

369. ЯСНОВСЬКА Л. В. До історії вивчення курганних старожитностей Новгород-Сіверського Полісся / Людмила Ясновська // Родові таємниці Сіверянського краю [Електронний

ресурс] : зб. матеріалів VIII іст.-генеалог. читань. – Ніжин, 2020. – Вип. 8. – С. 160–169. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua>

НАРОДОЗНАВСТВО

370. БУДЛЯНСЬКИЙ М. Г. Хатні обереги / Микола Будлянський. – Чернігів : Десна, 2020. – 91, [1] с. : іл.

Етнографічні спостереження знаного черніг. поета і журналіста.

371. ІВАНЧЕНКО Л. А. Село Дубовичі в записках і працях Пелагеї Литвинової-Бартош : (за матеріалами фондів Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського) / Леся Іванченко // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 214–217.

Село Дубовичі Глухівського повіту Черніг. губ. (нині Сумської обл.). Авторка, укр. етнограф, мистецтвознавиця і фольклористка, народилася в цьому селі в 1833 р.

372. НА ЧЕРНІГІВЩИНІ [у с. Купчичі Сосницького (нині Корюківського) р-ну] відродили вітряк // Деснянка. – 2020. – № 13 (2 квіт.). – С. 5.

373. П'ЯТАЧЕНКО С. В. Розвідка П. Литвинової-Бартош «Как сажали в старину старых людей на лубок» (1885 р.) та полеміка навколо неї / Сергій П'ятченко // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Чернігів, 2020. – Вип. 13. – С. 218–222.

Розглядається контекст наук. дискусії кінця ХІХ – початку ХХ ст. навколо цієї ст., у якій наведено два перекази про позбавлення життя старих людей та про причини відмови від цього архаїчного ритуалу.

374. РАХНО К. Крик кажана. Гончарство у фольклорній спадщині українців : монографія / Костянтин Рахно. – Опішне : Українське Народознавство, 2020. – 1472 с. – (Укр. керамологічні студії; вип. 22).

Книга охоплює всю укр. етнічну територію, від Лемківщини до Кубані, а також діаспору. Значне місце в ній посідають фольклорно-етнографічні матеріали з Чернігівщини.

375. ТИМОШИК М. Шинок як культурний і діловий осередок українського села : [на прикладі с. Данина Ніжинського р-ну] / Микола Тимошик // Укр. культура. – 2020. – № 4/6. – С. 22–27.

376. ЯКОБЧУК Н. О. Епістолярна спадщина П. Я. Литвинової у фондах Інституту рукопису Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського / Надія Якобчук // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 223–226.

377. ЯСЕНЧУК О. Різдво в містечку Олександрівка Сосницького повіту / Олександр Ясенчук // Світ-інфо. – 2020. – № 170 (5 берез.). – С. 12.

Уривок з праці Георгія Базилевича, опубл. 1853 р. у книзі «Этнографический сборник», т. 1 (СПБ).

ПРИРОДА І ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ОБЛАСТІ

378. ДЕСНА міліє й через те, що нищать її притоки, малі річки області // Світ-інфо. – 2020. – № 188 (3 груд.). – С. 4.

Зміст: За фактом знищення витoku річки Остер прокуратура розпочала провадження. Річка Мена зупинила течію та частково пересохла.

379. ДИВОСВІТ природи Чернігівщини : інформ.-краєзнав. довід. / [авт. кол.: В. І. Горностай та ін.] ; за заг. ред. І. Марисової та В. Сердюка ; Нац. ун-т «Черніг. колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. – Львів : Мульти Арт, 2020. – 228 с. : іл.

380. ЕКОЛОГІЧНИЙ паспорт Чернігівської області, 2020 / Черніг. облдержадмін., Департамент екології та природ. ресурсів. – Чернігів : [б. в.], 2020. – 262 с. : табл.

381. ДОМОЦЬКИЙ Б. Щоб і Десна жила, і риба в ній велась : про ситуацію на водних об'єктах – від фахівців Управління Державного агентства рибного господарства у Чернігівській області / Борис Домоцький // Деснянка. – 2020. – № 20 (21 трав.). – С. 4.

382. ДРОБЯЗКО Н. Сади і парки Віктора Павловича Кочубея / Наталія Дробязко // Світ-інфо. – 2020. – № 187 (19 листоп.). – С. 13.

Багато представників роду Кочубеїв залишили про себе пам'ять у природних парках. На Чернігівщині це Батурин, Сокиринці, Тиниця, Дубовичі (тепер Сумщина). Йдеться про В. П. Кочубея (1768–1834), який залишив найбільшу пам'ять у природничій сфері.

383. ІВАНЧЕНКО О. Чистять Удай... на мільйони / Ольга Іванченко // Гарт. – 2020. – № 48 (26 листоп.). – С. 2.

У Прилуках стартував перший етап розчищення річки Удай.

384. КИРИЄВСЬКИЙ В. Д. Таємниці річок Бога блискавки та грому – Лоски, Срібнянки, Блистови / В'ячеслав Кириєвський // Родові таємниці Сіверянського краю [Електронний ресурс] : зб. матеріалів VIII іст.-генеалог. читань. – Ніжин, 2020. – Вип. 8. – С. 81–93. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua>

Лоска – річка у Сосницькому та Новгород-Сіверському р-нах, ліва притока Студенки (басейн Десни).

385. КОВАЛЬОВА А. Криниця з «ангельською» водою [у с. Рейментарівка Корюківського р-ну] / Аліна Ковальова // Гарт. – 2020. – № 20 (14 трав.). – С. 16.

386. КУЗЬМЕНКО Ю. В. Оцінка сучасного стану поширення та чисельності птахів рядів соколоподібні та совоподібні в регіоні Новгород-Сіверського Полісся / Ю. Кузьменко // Підсумки залучення громадськості до спостережень за станом довкілля в Деснянському біосферному резерваті: колективна монографія. – Суми, 2020. – С. 104–109.

387. МЕЛЬНИКОВИЧ С. Думаймо про майбутнє разом / Сергій Мельникович // Отчий поріг. – 2020. – № 7 (лип.). – С. 12–13.

Нарис про Ічнянський Національний природний парк, створений 21 квіт. 2004 р.

388. МОВЧАЗНІ свідки минулого: найдавніші дерева Чернігова // Семь дней. – 2020. – № 38 (17 верес.). – С. 6.

Живі пам'ятки – дерева, які росли в місті над Десною в часи князів і гетьманів. Це дуби-старожили – ровесники Гедиміна, дуби часів Хмельницького, найстаріша в Україні вишня антипка, вік якої сягає орієнтовно 250–300 років.

389. НА ЧЕРНІГІВЩИНІ поменшало сохатих і побільшало оленів // Деснянка. – 2020. – № 14 (9 квіт.). – С. 5.

Спеціалісти Черніг. обл. упр. лісового та мисливського госп-ва впродовж зими порахували кількість представників кожного з видів за допомогою авіаблоку та інших методів.

390. НА ЧЕРНІГІВЩИНІ створили заповідник для фотополування // Деснянка. – 2020. – № 52 (31 груд.). – С. 15.

На території мисливського госп-ва «Моровське» в Козелецькому (нині Чернігівському) р-ні розвели диких тварин для фотополування і планують розвивати туризм.

391. НА ЧЕРНІГІВЩИНІ створили 5 нових заповідників [загальною площею 161 га] // Деснянка. – 2020. – № 20 (21 трав.). – С. 2.

392. НАЙДЮК Н. Як на Чернігівщині захищають довкілля : про це під час брифінгу розповіла директорка Департаменту екології та природних ресурсів ЧОДА К. Сахневич / Наталія Найдюк // Деснянка. – 2020. – № 23 (11 черв.). – С. 2.

393. СИМОНЕНКО Н. Мезинська Швейцарія : [Мезинський національний природний парк у Коропському (нині Новгород-Сіверському) р-ні, створений згідно з Указом Президента України 10 лютого 2006 року] // Отчий поріг. – 2020. – №3 (берез.). – С.13.

394. СМОЛЕНЦЕВ В. Про мости на Стрижні та західній околиці Чернігова / Володимир Смоленцев // Семь дней. – 2020. – № 8 (20 фебр.). – С. 18–19.

НАРОДНЕ ГОСПОДАРСТВО

395. ДУСЬ Т. Жінки і чоловіки на ринку праці Чернігівської області / Тетяна Дусь, Наталія Козар, Олена Семенюк // Жінки

Чернігівщини: історія і сучасність. Жінка в умовах сучасної реальності: самоідентифікація і перспективи : матеріали XIII обл. наук.-практ. конф. (Чернігів, 25 листоп. 2020 р.). – Чернігів, 2020. – С. 19–23.

396. ЗА ПІДСУМКАМИ I півріччя Чернігівська область вийшла на 9 місце в рейтингу соціально-економічного розвитку, який оприлюднив Мінрегіон, – голова Чернігівської ОДА Андрій Прокопенко // Деснянка. – 2020. – № 38 (24 верес.). – С. 2.

397. КРИВОПАЛА М. Особливості ринку праці в Чернігівській області в умовах Covid 19 : (гендерний аспект) / Марина Кривоपालа // Жінки Чернігівщини: історія і сучасність. Жінка в умовах сучасної реальності: самоідентифікація і перспективи : матеріали XIII обл. наук.-практ. конф. (Чернігів, 25 листоп. 2020 р.). – Чернігів, 2020. – С. 26–29.

398. ПАДАЛКА Л. Служба зайнятості: працюємо у звичайному режимі / Лідія Падалка ; спілкувалася В. Науменко // Десн. правда. – 2020. – № 12 (2 квіт.). – С. 4.

Бесіда з директором Черніг. обл. центру зайнятості.

399. СОЦІАЛЬНО-економічне становище Чернігівської області у 2019 році : повідомлення Головного упр. статистики у Черніг. обл. // Десн. правда. – 2020. – № 6 (20 лют.). – С. 13.

400. СОЦІАЛЬНО-економічне становище Чернігівської області в січні-вересні 2020 року : (повідом. Гол. упр. стат. Черніг. обл.) // Десн. правда. – 2020. – № 44 (19 листоп.). – С. 14.

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕКОНОМІКИ

401. ЗАРОБІТНА плата в [Чернігівській] області [2020 р.] // Світ-інфо. – 2020. – № 186 (5 листоп.). – С. 2.

402. ІНФОРМАЦІЯ про виконання обласного бюджету Чернігівської області за 2019 рік // Десн. правда. – 2020. – № 7 (27 лют.). – С. 10.

403. КИЧКО І. І. Інвестиційна стратегія розвитку Чернігівщини: фактори впливу / І. Кичко // Розумовські читання : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – № 7. – С. 78–84.

404. НАДЗВИЧАЙНИЙ форум реального сектору економіки Чернігівщини / підгот.: Д. Павленко, Л. Пархоменко, В. Науменко, П. Могінська, В. Сидорова // Десн. правда. – 2020. – № 8 (5 берез.). – С. 1–3.

На заході були представлені всі верстви бізнесу обл. та ін. регіонів країни. Головною метою форуму є забезпечення ефективної співпраці підприємництва з владою в напрямку підтримки сталого розвитку промисловості України.

405. ЧЕРНІГІВЦІ на [XIII] економічному форумі «Україна – Європа» // Світ-інфо. – 2020. – № 169 (20 лют.). – С. 2.

Проходив у Польщі.

ПРОМИСЛОВІСТЬ

406. ГАЛЕТА Л. Шиють найлегший в світі одяг для собак і розбудовують «Чернігів–Арену» / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 1 (2 січ.). – С. 1, 3.

Про Черніг. компанію COLLAR (комір) та її засновника і співвласника Ю. Синицю. Компанія дає роботу понад півтисячі людей. Експортує свою продукцію в 60 країн світу та співпрацює з NASA.

407. ГЕРАСЬКО М. Батури́нський хліб / Марина Герасько // Світ-інфо. – 2020. – № 121 (19 берез.). – С. 13.

Випічка і продаж хлібобулочних виробів у першій пол. XX ст.

408. ЗАЛИШИВ добрий слід ... // Гарт. – 2020. – № 30 (23 лип.). – С. 3.

Пам'яті В. І. Розі (1918–2020) – ветерана Другої світової війни, у минулому директора птахофабрики в смт Березна Менського (нині Черніг.) р-ну.

409. ІВАНЧЕНКО О. Несолодкі руїни Парафіївки / Ольга Іванченко // Гарт. – 2020. – № 49 (3 груд.). – С. 4.

Парафіївський цукровий завод Ічнянського (тепер Прилуцького) р-ну працював півтора століття. У 2009 р. виробництво зупинили. Зараз на місці колись потужного підприємства лежать гори битої цегли.

410. КРУПЕНКО О. Розвиток харчової промисловості на Ніжинщині в другій половині XIX – на початку XX ст. / Оксана Крупенко, Марина Примостка // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 33–40.

411. ПАВЛЕНКО Д. «Пожмашина» випустила першу новинку 2020 року / Дмитро Павленко // Десн. правда. – 2020. – № 13 (9 квіт.). – С. 4.

ТОВ «Промислова компанія «Пожмашина» в смт Ладан Прилуцького р-ну представила новий пожежний автомобіль.

412. ПЕРШИЙ трамвай Чернігівського автозаводу // Деснянка. – 2020. – № 50 (17 груд.). – С. 2.

На Черніг. автозаводі завершено складання кузова трамвайного вагона моделі TP3100.

413. РОМАНОВСЬКА Н. «Ми пишаємося тим, що одяг від фабрики «Елегант» носять у всьому світі» / Наталія Романовська ; [розмову записали П. Могінська, В. Науменко] // Десн. правда. – 2020. – № 23 (18 черв.). – С. 2.

Розповідає керівниця Черніг. швейної фабрики «Елегант».

414. СВИРИДЕНКО А. «Ми працюємо на зміцнення обороноздатності України і знаємо, як захистити чернігівців від некомпетентної та корумпованої влади» / Анатолій Свириденко ; [спілкувалась] Н. Бабенко // Деснянка. – 2020. – № 40 (8 жовт.). – С. 9 ; Семь дней. – 2020. – № 41 (8 жовт.). – С. 7.

Про те, чим та як живе ПрАТ «ЧЕЗАРА», розповідає ген. директор підприємства, кандидат в депутати облради від партії «Наш край».

415. СИДОРОВА В. Сири дегустуємо в Сираях! / Вікторія Сидорова // Десн. правда. – 2020. – № 10 (19 берез.). – С. 14.

Екоферма «Диво» в с. Сираї Козелецького (нині Черніг.) р-ну, де є сироварня.

416. СИДОРОВА В. Фабрика «Берегиня» [в Чернігові] – 75 років турботи про дітей / Вікторія Сидорова // Десн. правда. – 2020. – № 8 (5 берез.). – С. 1, 5.

Профіль підприємства – дитяче взуття.

417. ЧЕРНІГІВОБЛЕНЕРГО : історія, події, люди / [Михайло Ільницький, Вікторія Гончаренко, Леонід Приступа]. – [3-тє вид.]. – [Б. м. : б. в.], 2020. – 275 с. : іл., фот.

До 25-річчя підприємства.

418. ЧЕРНІГІВСЬКИЙ крохмаль – продукт року в Білорусі // Десн. правда. – 2020. – № 39 (15 жовт.). – С. 6.

Картопляний крохмаль «ВИМАЛу» був відзначений та нагороджений як найкращий продукт року в Білорусі.

БУДІВНИЦТВО

419. АДРЕСНА програма ремонтів доріг Чернігова на 2020 рік // Семь дней. – 2020. – № 23 (4 черв.). – С. 19.

420. ПУЗАН О. Хто, що, де та як буде і будуватиме в Чернігові? / Олена Пузан ; підгот. В. Сидорова // Десн. правда. – 2020. – № 2 (23 січ.). – С. 4.

Директор ТОВ «Житлобудсервіс» про деякі підсумки минулого року та найближчі плани.

421. СКОРОХОД М. Галина Пашенко: «Бути як сонце, зігрівати всіх» / Марія Скороход // Десн. правда. – 2020. – № 38 (8 жовт.). – С. 1–2.

Розповідь про Г. Пашенко – ген. директора ТОВ ВТФ «Аве Сан». Ця вироб.-торг. фірма є ген. підрядником із будівництва мережі соціальних магазинів «АТБ». Директорка має почесне звання «Жінка року».

422. ЧЕРНІГІВ розбудовується // Семь дней. – 2020. – № 23 (4 черв.). – С. 18–19.

ПІДПРИЄМНИЦТВО

423. АДРУГ В. На Чернігівщині підлягають приватизації 37 об'єктів / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 37 (17 верес.). – С. 4.

424. БІЗНЕС-фест «Разом до успіху» // Світ-інфо. – 2020. – № 183 (17 верес.). – С. 2.

З нагоди Дня підприємця в Чернігові відбувся Четвертий Бізнес-фест «Разом до успіху». Учасниками фестивалю стали більше сотні підприємств з різних куточків Чернігівщини.

425. ДРОЗДОВА К. Єдині майнові комплекси – на приватизацію / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 44 (29 жовт.). – С. 4.

Нові принципи проведення приватизації в Україні. У ст. називаються великі об'єкти, які пустять з аукціону на продаж у Черніг. обл.

426. ДРОЗДОВА К. «Слов'янський» продали! / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 38 (17 верес.). – С. 2.

На аукціоні «Prozorro» за 29 млн грн проданий готель «Слов'янський» у Новгороді-Сіверському чернівецькому бізнесмену Р. Київському.

427. ДРОЗДОВА К. Співпраця з ЄС та ошадливе виробництво Кайдзен – запорука успіху / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 11 (12 берез.). – С. 4.

Наприкінці лютого виробництво Collar company в Чернігові (укр. виробник товарів міжнар. класу для тварин) відвідав посол ЄС в Україні Матті Маасікас. Компанія співпрацює з Європейським банком реконструкції та розвитку.

428. ІСАЧЕНКО М. «Щоб людей не звільнили» / Марія Ісаченко // Гарт. – 2020. – № 49 (3 груд.). – С. 2.

Менський завод з виробництва напівфабрикатів для картоплі фри, відкритий у 2015 р. завдяки турецьким інвесторам. Борги і штрафи. Судовий розгляд справи про стягнення боргу з інвесторів. Взаємні поступки, які забезпечили сприятливі умови для розвитку виробництва на території Менської ОТГ.

429. НАЙДЮК Н. Креветочна ферма, 3D-друк та екологічний дитячий одяг: у Чернігові презентували інноваційні бізнес-проекти / Надія Найдюк // Деснянка. – 2020. – № 47 (26 листоп.). – С. 3.

В Агенції регіон. розвитку Чернігівщини відбулася презентація бізнес-проектів та вручення сертифікатів учасникам

Інкубаційної програми Центру підтримки підприємництва, інновацій та стартапів області.

430. МІСТО Чернігів надало підприємцям пільги на час карантину // Семь дней. – 2020. – № 19 (7 мая). – С. 7.

ЗВ'ЯЗОК

431. ДОМОЦЬКИЙ Б. Телефонні стовпи – артефакти історії / Борис Домоцький // Світ-інфо. – 2020. – № 175 (21 трав.). – С. 3.

Історія телефонізації Новгород-Сіверського р-ну.

КОМУНАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО

432. ЗАВЕРШЕНО перший етап реконструкції водопроводу на Київській [вулиці в Чернігові] // Семь дней. – 2020. – № 21 (21 мая). – С. 15.

433. «ЗОЛОТИЙ берег» [у Чернігові] – у п'ятірці кращих річкових пляжів України [за рейтингом на сайті OVOZREVATEL] // Деснянка. – 2020. – № 29 (23 лип.). – С. 3.

434. ПЕРША освітня станція сортування відходів [у Чернігові] // Світ-інфо. – 2020. – № 178 (2 лип.). – С. 2.

Станцію створило громад. об'єднання «Еко Місто» за підтримки Посольства Чеської Республіки в Україні. На відкритті був присутній Надзвичайний і Повноважний Посол Чеської Республіки в Україні Радек Матула.

435. ЧЕРНІГІВ у трійці лідерів за якістю обслуговування та послуг // Деснянка. – 2020. – № 16 (23 квіт.). – С. 3.

436. ШАПОШНИКОВ Д. Руїни «Градецького»: зносити чи ремонтувати? / Денис Шапошников // Семь дней. – 2020. – № 6 (6 февр.). – С. 4–5.

Доля готелю в Чернігові, урочисто відкритого 1981 р. Він був окрасою міста.

ТРАНСПОРТ

437. ДРОЗДОВА К. Для збереження доріг / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 49 (3 груд.). – С. 2.

У Кіптях Черніг. р-ну на початку траси М-02 Кіпті-Глухів-Бачівськ почали встановлення першої в нашій обл. системи зважування вантажівок у русі WiM.

438. ЛОМОНОСОВ М. Дійшла черга до Ічні : на Чернігівщині закрили ще одну автостанцію [через збитковість] / Михайло Ломоносов // Деснянка. – 2020. – № 36 (10 верес.). – С. 16.

439. НАЙДЮК Н. Про дороги Чернігівщини: скільки їх, хто ремонтує та як повідомити про ями / Наталія Найдюк // Деснянка. – 2020. – № 35 (3 верес.). – С. 4.

440. ОНОВЛЕННЯ дороги Ніжин – Прилуки // Світ-інфо. – 2020. – № 188 (3 груд.). – С. 4.

441. ПРИЛУЦЬКИЙ вокзал: історія у світлинах : з історичних джерел // Прилуччина. – 2020. – № 50 (10 груд.). – С. 8 : фот.

Будівництво вузькоколійної залізниці Прилуки-Крути-Чернігів, розпочате у 1893 р.

442. ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реалізації державного інвестиційного проекту «Приведення стану автомобільних доріг транспортного сполучення Київ – Суми – Харків (в межах Чернігівської та Сумської областей) до сучасних технічних вимог» : постанова Кабінету Міністрів України від 26 лют. 2020 р. № 135 // Урядовий кур'єр. – 2020. – № 41 (3 берез.). – С. 4.

443. ШАРА Л. Упорядкування транспортних шляхів у Чернігові наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. / Любов Шара // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 107–114.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

444. АДРУГ В. ПАТ «Аграрний фонд» йде назустріч аграріям: знижує відсоткову ставку / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 8 (20 лют.). – С. 2.

У Черніг. ОДА відбулася презентація програм «Аграрного фонду» для малих і середніх агровиробників обл.

445. ГАЛЕТА Л. Чому гинуть бджоли й чи можна цьому зарадити? : обласний форум пасічників [за участю представників місцевої виконавчої влади, сільгоспідприємств, від дрібних фермерів до найпотужніших агрохолдингів] / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 9 (27 лют.). – С. 2.

446. НА ІЧНЯНЩИНІ на 55 пасік стало більше // Десн. правда. – 2020. – № 39 (15 жовт.). – С. 6.

447. ПАВЛЕНКО С. Медовуха як альтернатива самогонці / Сергій Павленко // Світ-інфо. – 2020. – № 185 (15 жовт.). – С. 13.

Пасічник із Сокиринців Срібнянського (нині Прилуцького) р-ну М. Вовнянко отримав патент на прадавній напій ще у 2008 р. на міжнар. конкурсі «Золотий грифон».

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я. МЕДИЧНІ ЗАКЛАДИ

448. АДРУГ В. До медичних закладів другої хвилі планують долучити Чернігівську обласну лікарню / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 40 (8 жовт.). – С. 2.

Брифінг на тему «Ситуація з Covid-19 в Чернігівській області, карантинні зони, заходи для протистояння та боротьби з пандемією» було проведено в ЧОДА.

449. АДРУГ В. Ситуація з COVID-19 у Чернігівській області / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – №50 (17 груд.). – С. 3.

З брифінгу керівництва Черніг. ОДА.

450. АДРУГ В. 126,3 млн. грн. виплатила Національна служба здоров'я України лікарням нашої області / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 19 (14 трав.). – С. 2.

Кошти виділено для 49 медичних закладів Чернігівщини, які надають екстрену та спеціалізовану допомогу в межах Програми медичних гарантій.

451. АДРУГ В. Чернігівські медики екстреної допомоги отримали за квітень майже 600 тисяч гривень [для боротьби з COVID-19] / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 21 (28 трав.). – С. 2.

452. БЛАГОДІЙНИЙ Фонд Сергія Тігіпка придбав для медичних закладів регіону 20 нових кисневих концентраторів // Деснянка. – 2020. – № 47 (26 листоп.). – С. 2.

За підтримки цього фонду та компанії «ТАС Агро» для Ічнянської, Талалаївської, Срібнянської та Варвинської районних лікарень придбано 20 нових кисневих концентраторів.

453. В ОБЛАСТІ модернізують 9 лікарень // Деснянка. – 2020. – № 26 (2 лип.). – С. 2.

454. ГАЛЕТА Л. Евум допомагає хворим дітям і онкоблоку / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 46 (19 листоп.). – С. 8.

Черніг. обл. дитяча лікарня. Педіатричне від-ня. Онкогематологічний блок. Громадська організація Евум, що допомагає діткам, які борються з раком. Її керівник – 30-річний дитячий онкогематолог Є. Павленко.

455. ГАЛЕТА Л. Нафтогаз передав лікарням області медичне обладнання вартістю понад 12 млн. гривень / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 27 (9 лип.). – С. 3.

456. ГАЛЕТА Л. Подарунки під ялинку для «екстренки» Чернігівщини / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 52 (31 груд.). – С. 1.

29 груд. 2020 р. відбулося відкриття Черніг. станції екстреної (швидкої) мед. допомоги та навч.-тренувального центру стимуляційної медицини на базі Обл. центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Придбаний спецтранспорт за кошти Національної служби здоров'я України.

457. ГОСТРА О. MOVIPLAN – у Талалаївці / Олександра Гостра // Гарт. – 2020. – № 33 (13 серп.). – С. 3.

Таку назву має рентгенографічна цифрова діагностична стаціонарна система загального призначення італійського виробництва, яку вже встановили і випробовують у Талалаївській центральній лікарні.

458. ДЕВ'ЯТЬ автівок – для сільських амбулаторій [загальної практики сімейної медицини Чернігівщини] // Деснянка. – 2020. – № 52 (31 груд.). – С. 15.

Машини отримали у селах Нова Басань, Халявин, Мрин, Чемер, Морівськ, Яблунівка, в селищах Олишівка, Ладан і Добрянка.

459. 10 000 ПРОБІРОК для тестування на COVID-19 – місцеві підприємці передали в область дефіцитні матеріали // Десн. правда. – 2020. – № 18 (14 трав.). – С. 3.

460. ДРОЗДОВА К. COVID-19 уже в області / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 14 (2 квіт.). – С. 1, 4.

Випадок стався в с. Комарівка Борзнянського (нині Ніжинського) р-ну.

461. ДРОЗДОВА К. Плюс одна амбулаторія / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 43 (22 жовт.). – С. 8.

У с. Володькова Дівиця Носівського (нині Ніжинського) р-ну 13 жовт. 2020 р. відкрито новозбудовану амбулаторію загальної практики – сімейної медицини.

462. ДРОЗДОВА К. Плюс три лікарні, нові лабораторії і «Ремдесивір»: як на Чернігівщині борються з коронавірусом / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 49 (3 груд.). – С. 4.

Підсумки листопада 2020 р.

463. ДУДНІК С. Витоки медичної освіти в Ніжині / Світлана Дуднік // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 13–19.

Умови відкриття та становлення жіночої фельдшерсько-акушерської школи в Ніжині. Висвітлюється перше десятиліття її функціонування.

464. ЗАВЕРШУЮТЬСЯ роботи з термомодернізації будівлі міського пологового [будинку] // Семь дней. – 2020. – № 21 (21 мая). – С. 15.

Роботи є результатом участі Чернігова в проєкті «Партнерство з модернізації: енергоефективність у лікарнях», який реалізується Німеччиною в Україні через німецьке т-во міжнар. співробітництва GIZ.

465. ЗАМІСТЬ старого ФАПу – нова амбулаторія! // Деснянка. – 2020. – № 39 (1 жовт.). – С. 15.

У с. Бахмач Бахмацького (нині Ніжинського) р-ну 23 верес. 2020 р. урочисто відкрили приміщення амбулаторії загальної практики сімейної медицини.

466. КІПТІВСЬКА амбулаторія [Черніг. р-ну] отримала обладнання для телемедицини // Деснянка. – 2020. – № 43 (29 жовт.). – С. 5.

467. КОВАЛЬОВА А. Епідемії та протиепідемічні заходи – в історії Чернігівщини / Аліна Ковальова // Гарт. – 2020. – № 18 (30 квіт.). – С. 10.

468. КОВАЛЬЧУК У. Кардіохірург Ігор Венгер: більше двох сотень врятованих життів за рік / Уляна Ковальчук // Десн. правда. – 2020. – № 6 (20 лют.). – С. 13.

Завідувач кардіохірургічного від-ня Черніг. міської лікарні № 2 І. Венгер про підсумки роботи за рік існування від-ня, відкритого 7 лют. 2019 р.

469. КУХАР В. Друга міська лікарня Чернігова не повинна бути настільки проблемною, як досі / Владислав Кухар // Семь дней. – 2020. – № 44 (29 жовт.). – С. 7.

470. ЛОМОНОСОВ М. Найбільша дитяча здравниця Чернігівщини на межі зникнення / Михайло Ломоносов // Деснянка. – 2020. – № 23 (11 черв.). – С. 4.

Йдеться про обл. дитячий санаторій «Пролісок», розташований у хвойному лісі біля с. Мала Кошелівка Ніжинського р-ну.

471. МОГІНСЬКА П. Нові пологові зали, безкоштовні пологи та бебі-бокс [в Черніг. пологовому будинку] / Поліна Могінська // Десн. правда. – 2020. – № 13 (9 квіт.). – С. 9.

472. НОВА амбулаторія в Салтиковій Дівиці [Чернігівського р-ну] відкрита // Світ-інфо. – 2020. – № 182 (3 верес.). – С. 2.

473. ПАРХОМЕНКО Л. У Чернігівському пологовому будинку народжується кожен другий житель області / Людмила Пархоменко // Десн. правда. – 2020. – № 41 (29 жовт.). – С. 7.

Бесіда з Г. Ленік – заступницею керівника КНП «Пологовий будинок» Черніг. міськради.

474. ПЕРШІ три місяці роботи Програми медичних гарантій. Національна служба здоров'я (НСЗУ) виплатила спеціалізованим лікарням Чернігівщини близько 448,7 млн. грн. // Деснянка. – 2020. – № 26 (2 лип.). – С. 2.

475. ПРО ГОТОВНІСТЬ медичної галузі Чернігова та головні її потреби для боротьби з коронавірусом : [з доп. начальника упр-ня охорони здоров'я міської ради В. Кухаря] // Семь дней. – 2020. – № 13 (26 марта). – С. 7.

476. СИДОРОВА В. Відтепер тести на COVID-19 робитимуть у Чернігові / Вікторія Сидорова // Десн. правда. – 2020. – № 11 (26 берез.). – С. 1, 3.

477. ТИМОШИК С. Вартові здоров'я людського, або 3 історії медицини у Володьковій Дівиці [на Ніжинщині] / Сергій Тимошик // Деснянка. – 2020. – № 24 (18 черв.). – С. 9.

478. У ЧЕРНІГОВІ запустили безкоштовне таксі, що доставлятиме онкохворих на лікування // Деснянка. – 2020. – № 46 (19 листоп.). – С. 2.

479. ШАНДРА В. Епідемії та боротьба з ними в Україні (кінець XVIII – початок XX ст.) / Валентина Шандра, Оксана Карліна // Укр. іст. журн. – 2020. – № 5. – С. 37–53.

Висвітлюється епідемічна ситуація в «українських губерніях» імперії із кінця XVIII до початку XX ст., до яких належала й Черніг. губ. Розглядається епідемія холери, тифу, кору, коклюшу та скарлатини, а також протиепідемічні заходи держави.

480. ЯЩЕНКО В. «Наше завдання – досягти найвищої якості надання медичної допомоги. Здорова нація має майбутнє» / Володимир Ященко // Семь дней. – 2020. – № 44 (29 жовт.). – С. 10.

В. Ященко (17.07.1957) – ген. директор комунального некомерційного підприємства (КНП) «Чернігівська обласна психоневрологічна лікарня», член правління Асоціації психіатрів України, уродженець с. Буянки Ріпкинського (нині Черніг.) р-ну.

ПЕРСОНАЛІЇ

481. МАРТИНЕНКО Л. 43 роки віддала Сновській районній лікарні, а заміж виходила опівночі / Лариса Мартиненко // Десн. правда. – 2020. – № 24 (25 черв.). – С. 13.

Нарис про О. Й. Гольдіну (1930) – поважну жительку громади, дитячого лікаря, яка відзначила своє 90-річчя. Уродженка с. Івашківка Городнянського (нині Черніг.) р-ну.

482. ІВАНЧЕНКО О. Ніжинський професор винайшов основу для ліків від COVID 19 / Ольга Іванченко // Гарт. – 2020. – № 48 (26 листоп.). – С. 9.

Йдеться про А. М. Демченка – професора кафедри хімії та фармації Ніжинського держ. ун-ту імені М. В. Гоголя. Створенням сполук, які чинять зокрема протівірусну дію, він займається з 1980 р.

483. СУШКО М. Передпокій у навколишній світ / Михайло Сушко // Літ. Чернігів. – 2020. – № 2. – С. 167–170.

Нарис про О. П. Карету – ген. директора Черніг. обл. дитячої лікарні, засл. лікаря України, нагородженого орденом «За заслуги» 3-го ступеня.

484. ПРИЩЕПА О. «Моя мрія – Центр урології в Носівці» / Олексій Прищепка // Гарт. – 2020. – № 46 (12 листоп.). – С. 9.

У Носівській ЦРЛ вже кілька років проводять унікальні ендоскопічні операції з урології. Це стало можливим завдяки єдиному лікарю-урологу О. Хіняєву – засл. лікарю України, який по крихтах збирає обладнання для мед. закладу.

485. ПРИЩЕПА О. Наші – заслужені / Олексій Прищепка // Гарт. – 2020. – 2 лип. – С. 8.

О. Хіняєв (уролог Носівської ЦРЛ) і О. Головка (хірург Носівської ЦРЛ), яких днями нагороджено почесним званням «Заслужений лікар України».

486. ЧЕРНІГІВСЬКА медсестра – одна з кращих в Україні // Деснянка. – 2020. – № 44 (5 листоп.). – С. 1.

Нею стала чернігівка Т. Шолойко на II етапі Всеукр. конкурсу Мін-ва охорони здоров'я України серед медичних сестер та медичних братів «Лідери змінюють світ».

БЛАГОДІЙНІСТЬ. ВОЛОНТЕРСТВО

487. АДРУГ В. Запрацював креативний хаб «Зачарована Десна» / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 29 (23 лип.). – С. 2.

У Чернігові на базі ГО «Голос батьків» та за фінансової підтримки Укр. культурного фонду запрацював проєкт «Креативний хаб «Зачарована Десна». Його мета – допомогти молоді та людям з інвалідністю старшого віку в реалізації культурних та мистецьких потреб.

488. ГАЛЕТА Л. «Вперше ми привезли відро борщу і три буханці хліба. Бездомним не вірилося, що це безкоштовно» : про те, як Світлана Солдатова з однодумцями годує безхатків та нужденних / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 4 (23 січ.). – С. 1, 8.

Нарис про С. Солдатову – ініціаторку проєкту «Нагодуй ближнього», керівницю Міжнар. благодійного фонду «Допомога сім'ям» у Чернігові.

489. ЗІНИЧ Є. Волонтерські щоденники / Євген Зінич. – Київ : ПП АВІАЗ, 2020. – 300 с. : іл.

Є. Зінич – підприємець з Ічні. Волонтер на Донбасі. Щоденникові записи, зафіксовані безпосередньо на сході, спогади й роздуми у супроводі авторських фотографій тощо.

ФІЗКУЛЬТУРА І СПОРТ. ТУРИЗМ

490. ВІДКРИЛИ оновлений спорткомплекс «Юність» [у Чернігові] // Світ-інфо. – 2020. – № 189 (17 груд.). – С. 2.

491. ВОЛОЩУК А. Н. «Легенда» молодости нашей / Александр Волощук. – Чернигов : Десна Полиграф, 2020. – 415 с. : табл., фот. цв.

Черніг. жіноча футбольна команда.

492. ДЛЯ майбутнього Палацу спорту [в Чернігові] обрана ділянка на Пушкіна, 1 // Семь дней. – 2020. – № 34 (20 серп.). – С. 7.

493. КОМАНДА «Десна»: 60-річчя // Світ-інфо. – 2020. – № 174 (7 трав.). – С. 2.

Ювілей першої професійної футбольної команди Чернігівщини, утвореної 17 квіт. 1960 р.

494. МАРЧЕНКО М. С. Зірки спорту Приудайського краю. Т. 1. Ч. 1, 2 / Михайло Марченко. – Житомир : Євенок О. О., 2020. – 273 с. : іл. кольор.

Т. 2. Ч. 3. – Житомир, 2020. – 146 с. : іл. кольор.

495. ПЕРША олімпійська штатна школа [почала діяти в Черніг. обл. за рахунок обл. бюджету] // Деснянка. – 2020. – № 20 (21 трав.). – С. 1.

496. ЧЕРНІГІВ – серед найкращих велосипедних міст України // Деснянка. – 2020. – № 21 (28 трав.). – С. 3.

497. ШЕВЧЕНКО О. «Десну» зараз усі поважають» / Олександр Шевченко ; розмовляв С. Карась // Десн. правда. – 2020. – № 21 (4 черв.). – С. 13–14.

Бесіда з пресаташе черніг. футбольної команди «Десна» про укр. футбол і місце сіверян у ньому, Єврокубки та відвідуваність стадіону імені Гагаріна, журналістику й надії на медалі.

ТУРИЗМ

498. ГЕРАСИМЕНКО О. Туристичний путівник : прогулянки Черніговом / О. Герасименко, В. Топчій, С. Іващенко, А. Новак. – Мена, 2020. – 112 с. : іл.

Нариси з історії Чернігова. Прогулянки Валом, навколо Красної площі, по Лісковихі. Архітектурне «намисто» Чернігова. Дерев'яне мереживо. Музеї міста.

499. КОРЖИНСЬКА Т. Чернігівщина туристична: будемо фестивалити та дегустувати / Тетяна Коржинська ; підгот. В. Сидорова // Десн. правда. – 2020. – 30 січ. – С. 3.

Бесіда із завідувачкою сектору розвитку туризму департаменту культури та туризму національностей та релігій Черніг. ОДА, керівником обласного ТЩу.

500. КОТОВА А. Імплементція новітніх підходів до організації екскурсійної діяльності на прикладі онлайн-екскурсії

«Видатні жінки Чернігова» / Анна Котова // Жінки Чернігівщини: історія і сучасність. Жінка в умовах сучасної реальності: самоідентифікація і перспективи : матеріали XIII обл. наук.-практ. конф. (Чернігів, 25 листоп. 2020 р.). – Чернігів, 2020. – С. 89–92.

501. НЕРУШ В. Карантин: суцільна проблема чи нові можливості для розвитку внутрішнього туризму? / Вікторія Неруш // Жінки Чернігівщини: історія і сучасність. Жінка в умовах сучасної реальності: самоідентифікація і перспективи : матеріали XIII обл. наук.-практ. конф. (Чернігів, 25 листоп. 2020 р.). – Чернігів, 2020. – С. 37–39.

«Жіноче обличчя» Менського туризму.

502. СИДОРОВА В. Коли в області стартує туристичний сезон? / Вікторія Сидорова // Десн. правда. – 2020. – № 6 (20 лют.). – С. 10.

Про завдання на 2020-й рік у сфері розвитку туризму розповідає заступник директора Департаменту культури та туризму, національностей та релігій ЧОДА, начальник упр. туризму та охорони культурної спадщини П. Веселов.

503. ТУРИСТИЧНИЙ сезон. Підсумки з перших вуст // Семь дней. – 2020. – № 1 (2 янв.). – С. 4–5.

Героями публ. стали екскурсоводи та історики Чернігова Ю. Король, О. Бондар, В. Пилипенко, які знають тему зсередини.

50. ЧЕРНІГІВ дочекався туристів? // Семь дней. – 2020. – № 38 (17 верес.). – С. 8–9.

За даними інформ. центру «Київстар», протягом літа Чернігів відвідало більше ніж 600 тисяч жителів інших областей, які користуються сім-картами цього оператора. Попри карантинні обмеження в місті побувало близько 15 тисяч французів, німців та британців.

505. ЧЕРНІГІВ – місто для творчості та культурних інновацій // Семь дней. – 2020. – № 11 (12 марта). – С. 18–19.

Туристична галузь у 2019 р. принесла Чернігову втричі більший сумарний туристичний збір, ніж у 2018 р. Про це

повідомив начальник упр. культури та туризму Черніг. міськради О. Шевчук, звітуючи на розширеній нараді у муніципалітеті.

506. ЧЕРНІГІВ у тренді медичного туризму // Десн. правда. – 2020. – № 2 (23 січ.). – С. 7, 13.

Тема номера присвячена мед. туризму на Чернігівщині. Публ. інтерв'ю з фахівцями мед. закладів області (КНП «Чернігівський медичний центр сучасної онкології», обласна лікарня, стоматолог-імплантолог).

ПЕРСОНАЛІ

507. КОЗЛЯНСЬКИЙ С. Галина Авраменко – майже героїня Польщі / Сергій Козлянський // Гарт. – 2020. – № 10 (5 берез.). – С. 15.

Черніг. спортсменка здобула чотири медалі (дві золоті і дві срібні) в польському Вроцлаві, де фінішував Чемпіонат Європи зі стрільби з пневматичної зброї.

508. КАРАСЬ С. Кенан – найсильніший козак світу / Сергій Карась // Десн. правда. – 2020. – № 3 (30 січ.). – С. 13.

Бесіда з К. Алеськеровим – чемпіоном світу з Козацького двобою, чернігівцем, випускником ЧНТУ (тепер НУ «Чернігівська політехніка»).

509. ГАЙДУК С. Неперевершені вершини Олександра Батюка / Сергій Гайдук // Деснянка. – 2020. – № 3 (16 січ.). – С. 1, 9.

До 60-річчя від дня народження О. Батюка (14.01.1960) – уродженця і жителя Чернігова, чемпіона світу 1982 р. (Норвегія), срібного призера XIV Зимових Олімпійських ігор у Сараєво 1984 р., учасника XV Зимових Олімпійських ігор у Калгарі 1988 р. Десять років входив до складу збірної команди СРСР із лижних гонок. Тренер національної збірної України з лижних перегонів.

510. ГАЙДУК С. Золоті фініші Ірини Варвинець та Андрія Доценка / Сергій Гайдук // Деснянка. – 2020. – № 51 (24 груд.). – С. 4.

Перемога черніг. біатлоністів на чемпіонаті України.

511. ЄРМІЛОВ Ю. «Головне в житті – це воля до перемоги, а далі – не зупинятися на досягнутому» / Юрій Єрмілов ; інтерв'ю [із заслуженим тренером України, майстром спорту з боксу, суддею міжнародної категорії з Чернігова з нагоди його 70-річчя] підгот. С. Гайдук // Деснянка. – 2020. – № 30 (30 лип.). – С. 3.

512. КОЗЛЯНСЬКИЙ С. Дев'ять прожиткових мінімумів отримуватиме від Президента України Володимира Зеленського чернігівська чемпіонка Олена Костевич // Гарт. – 2020. – № 17 (23 квіт.). – С. 15.

513. НІНУ Лемеш призначено заступником міністра [молоді і спорту] // Гарт. – 2020. – № 17 (23 квіт.). – С. 15.

Н. П. Лемеш (31.05.1973) – укр. біатлоністка, член збірної України з біатлону, заслужений майстер спорту України, призерка Чемпіонатів світу, Європи та Кубків світу з біатлону. Учасниця Олімпійських ігор. Народилася в с. Носелівка Борзнянського району.

514. ЧЕРНІГІВЕЦЬ [боксер] Дмитро Митрофанов – чемпіон WBO Oriental // Деснянка. – 2020. – № 51 (24 груд.). – С. 4.

515. КОЗЛЯНСЬКИЙ С. [Артем] Прима – «золото», [Руслан] Ткаленко – «бронза» : такі здобутки чернігівських біатлоністів на чемпіонаті Європи [в м. Антхольц (Італія)] / Сергій Козлянський // Гарт. – 2020. – № 11 (12 берез.). – С. 15.

516. ГАЙДУК С. Медальні фініші Ігоря Рептюха / Сергій Гайдук // Деснянка. – 2020. – № 7 (13 лют.). – С. 3.

Титулований паралімпієць, заслужений майстер спорту України І. Рептюх з Чернігова завоював три нагороди на III етапі кубку світу з лижних перегонів та біатлону, який завершився у м. Фінстерау (Німеччина).

517. ГАЙДУК С. Абсолютний тріумфатор Буковеля – Артем Тищенко // Деснянка. – 2020. – № 52 (31 груд.). – С. 15.

Чемпіонат України з біатлону. А. Тищенко з Чернігова здобув чотири золоті медалі. Він – майстер спорту міжнародного класу.

518. ГАЙДУК С. Срібні постріли Руслана Ткаленка / Сергій Гайдук // Деснянка. – 2020. – № 4 (23 січ.). – С. 3.

У заключний день п'ятого етапу кубка IBU з біатлону у словацькому місті Брезно-Осрблі, в гонці переслідування автором срібного результату став Р. Ткаленко з Чернігова.

519. ГОРОБЕЦЬ С. Микола Чава: зі спортом – по життю / Сергій Горобець // Світ-інфо. – 2020. – № 175 (21 трав.). – С. 2.

М. П. Чава – багаторазовий чемпіон і призер першостей Куликівського р-ну з шахів і шашок, срібний призер чемпіонату обл. серед аматорів, автор книги «Як козак вчився грати в шахи». Народився в с. Авдіївка Куликівського (нині Черніг.) р-ну.

ДЕРЖАВНА ВЛАДА ТА УПРАВЛІННЯ

520. МЕМОРАНДУМ про співпрацю Чернігівської обласної державної адміністрації, Чернігівської обласної ради, Ради ГО «Товариство «Чернігівське земляцтво» на 2020 рік. м. Київ, 11 січ. 2020 р. // Отчий поріг. – 2020. – № 2 (лют.). – С. 6–7.

521. ОГІЄНКО К. Проінспектував... / Костянтин Огієнко // Гарт. – 2020. – № 9 (27 лют.). – С. 3.

Перебування на Чернігівщині з робочим візитом прем'єр-міністра України О. Гончарука з метою перевірки лісогосп. галузі.

ВИБОРИ ДО МІСЦЕВИХ РАД

522. АНТОНЕНКО П. Вибори вибору : [особливості виборів до місцевих органів влади на Чернігівщині 25 жовт. 2020 р.] / Петро Антоненко // Світ-інфо. – 2020. – № 186 (5 листоп.). – С. 2.

523. ГАЛЕТА Л. Райради в укрупнених районах області обрали голів і заступників / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 51 (24 груд.). – С. 2.

Перші сесії у п'яти районних радах після місцевих виборів.

524. ДРОЗДОВА К. Виборчі порушення та курйози [на Чернігівщині] / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 44 (29 жовт.). – С. 3.

525. ДРОЗДОВА К. Місцеві вибори у громадах / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 46 (12 листоп.). – С. 4.

Після оприлюднення результатів місцевих виборів, що відбулися 25 жовт. 2020 р., стали відомі імена 50 нових голів ОТГ (усього на Чернігівщині 57 громад). Публ. поіменні списки по міських і селищних громадах, сільських ОТГ.

526. ПЕРЕКОНЛИВА перемога [нинішнього мера Чернігова В. Атрошенка на виборах до місцевих органів влади] // Гарт. – 2020. – № 44 (29 жовт.). – С. 3.

527. ПРОГУЛЬНИКИ та відмінники. Як працювали у 2019 році чернігівські депутати // Семь дней. – 2020. – № 11 (12 марта). – С. 6.

Громад. об'єднання «Агенція міських ініціатив» проаналізувала роботу народних обранців за 2019 р. та підбила деякі результати.

ТЕРИТОРІАЛЬНА РЕФОРМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

528. ДРОЗДОВА К. «Якби не він, нашої громади могло б і не бути». Парафіївка і її «Маргарет Тетчер» : нова рубрика – «з головою» / Катерина Дроздова, Аліна Ковальова // Гарт. – 2020. – № 1 (2 січ.). – С. 4.

Процес децентралізації на Чернігівщині. Першопрохідцями стали голова Новобасанської ОТГ Бобровицького (нині Ніжинського) р-ну 71 річний В. Левченко і голова Парафіївської селищної ОТГ Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну 73-річна В. Карпенко.

529. ДРОЗДОВА К. «Захисник України – Герой Чернігова» / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 30 (23 лип.). – С. 7.

Цю почесну відзнаку територіальної громади міста запровадили у 2019 р. Вперше її вручатимуть у День захисника України 14 жовт. Публ. імена тих, хто, найімовірніше, її отримає.

530. ДУБИК І. «Молодіжний простір» – рулить! / Ірина Дубик // Отчий поріг. – 2020. – № 8 (серп.). – С. 6.

Досвід Кіптівської ОТГ Козелецького (нині Чернігівського) р-ну зі створення «Молодіжного простору», мета якого – дати

місцевій молоді інструменти успішності та самореалізації у сільській місцевості.

531. ДУДКО Л. «Жіноча громада Чернігівщини»: діяльність і перспективи / Людмила Дудко // Жінки Чернігівщини: історія і сучасність. Жінка в умовах сучасної реальності: самоідентифікація і перспективи : матеріали XIII обл. наук.-практ. конф. (Чернігів, 25 листоп. 2020 р.). – Чернігів, 2020. – С. 40–42.

532. КОВАЛЬОВА А. 50+1. Нова громада – Ріпкинська / Аліна Ковальова // Гарт. – 2020. – № 3 (16 січ.). – С. 8.

В об'єднану ОТГ гуртуються населені пункти Ріпкинської і Радульської селищних, Грабівської, Задеріївської, Ловинської, Петрушівської сільрад Ріпкинського (нині Черніг.) р-ну.

533. ПРО ВНЕСЕННЯ змін до перспективного плану формування територій громад Чернігівської області : розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 груд. 2019 р. №1321-р // Уряд. кур'єр. – 2020. – № 1 (3 січ.). – С. 8.

534. ЧАБАК Л. Жінки, що очолюють територіальні громади Чернігівщини: тенденції та виклики / Людмила Чабак // Жінки Чернігівщини: історія і сучасність. Жінка в умовах сучасної реальності: самоідентифікація і перспективи : матеріали XIII обл. наук.-практ. конф. (Чернігів, 25 листоп. 2020 р.). – Чернігів, 2020. – С. 13–15.

535. ЯНГОЛЬ І. Співпраця ГО «Спілка жінок Куликівщини» з органами місцевого самоврядування Куликівської громади з метою залучення жіночого потенціалу до розбудови громади / Інна Янголь // Жінки Чернігівщини: історія і сучасність. Жінка в умовах сучасної реальності: самоідентифікація і перспективи : матеріали XIII обл. наук.-практ. конф. (Чернігів, 25 листоп. 2020 р.). – Чернігів, 2020. – С. 16–17.

ОБЛАСНА РАДА НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ

536. ГАЛЕТА Л. Перша сесія [Черніг. облради після місцевих виборів]: блокування трибуни, анонімне «замінування», заяви, поцілунки без масок / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 49 (10 груд.). – С. 2.

537. ГАЛЕТА Л. У Чернігівській обласній раді – політична криза? Чи дійдуть депутати консенсусу і чи матиме область ухвалений бюджет на 2021 рік? / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 52 (31 груд.). – С. 2.

Друга позачергова сесія Черніг. облради, на якій депутати мали розглянути підготовлені ЧОДА проекти цільових програм на 2021 р. та наступні роки, 23 груд. 2020 р. не відбулася. Сесія 28 груд. 2020 р. була також безрезультатною.

538. ДЕПУТАТИ Чернігівської обласної ради спрямували більше 600 тисяч гривень депутатських коштів на підтримку медичних закладів Придесення // Десн. правда. – 2020. – № 12 (2 квіт.). – С. 5.

539. ДРОЗДОВА К. Голову облради обрано // Гарт. – 2020. – № 50 (10 груд.). – С. 4.

Очільницею Черніг. облради стала О. Дмитренко. Її кандидатуру схвалили депутати установчої сесії восьмого скликання 8 груд. 2020 р.

540. ЗНЯТО з обліку ще одне село: майже 2 роки там ніхто не живе // Світ-інфо. – 2020. – № 121 (19 берез.). – С. 3.

Село Клеці Малодівицької селищної ради Прилуцького р-ну знято з обліку рішенням обл. ради.

541. ПАВЛЕНКО Д. Підприємці та депутати рятують Чернігівщину: німецька лабораторія, придбана на їхні кошти, тестуватиме на коронавірус / Дмитро Павленко // Десн. правда. – 2020. – № 11 (26 берез.). – С. 1–2.

За матеріалами позачергової сесії Черніг. облради.

542. ПАРХОМЕНКО Л. Фінальна сесія обласної ради сьомої каденції окреслила завдання для депутатів нового скликання / Людмила Пархоменко, Ірина Мокроусова, Валентина Науменко, Поліна Могинська // Десн. правда. – 2020. – № 41 (29 жовт.). – С. 2, 4.

543. ПРЕДСТАВНИКИ восьми партій увійшли до складу новообраної обласної ради // Деснянка. – 2020. – № 45 (12 листоп.). – С. 2.

Публ. поіменні списки депутатів Черніг. облради.

544. ПРИМА А. Знайомтесь: нова голова Черніг. обл. ради Олена Дмитренко / Алла Прима // Десн. правда. – 2020. – № 48 (17 груд.). – С. 1, 3.

Матеріал поданий як бесіда з керівницею облради. До обрання на цю посаду вона очолювала Козелецьку райраду та Козелецьку селищну раду.

545. РУДЕНКО С. Чернігівська обласна рада виділить кошти на придбання обладнання для лікування онкохворих дітей / Степан Руденко // Десн. правда. – 2020. – № 18 (14 трав.). – С. 2.

Таким було одне з перших рішень депутатів під час проведення пленарного засідання 23-ї сесії облради 7 скликання.

ЧЕРНІГІВСЬКА МІСЬКА РАДА

546. ВИБРАЛИ. Порахували. Як буде далі? : [підсумки виборів до Черніг. міськради та на посаду міського голови і чим здивували результати] // Семь дней. – 2020. – № 45 (5 листоп.). – С. 4–5.

547. ВИГАДУЮЧИ колесо : під атракціон в історичній частині Чернігова виділили землю // Семь дней. – 2020. – № 27 (2 лип.). – С. 5.

Депутати Черніг. міськради підтримали ініціативу міського голови та дозволили управлінню ЖКГ приступити до земельних процедур, пов'язаних з майбутнім потенційним встановленням колеса огляду.

548. ДОСЯГНЕННЯ «Нашого краю» у Чернігові // Деснянка. – 2020. – № 35 (3 верес.). – С. 9.

Розповідає керівник фракції «Наш край» у Черніг. міськраді О. Соколов.

549. ДРОЗДОВА К. Вибори. Офіційно / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 46 (12 листоп.). – С. 3.

Міським головою Чернігова став В. Атрошенко.

550. МОСТОВИЙ Є. Відроджуємо Чернігів – відродимо Чернігівщину! : гасло політичної партії «Рідний дім» чітко

ілюструє програмні цілі та мету, з якою вона створена / Євген Мостовий // Гарт. – 2020. – № 26 (25 черв.). – С. 4.

З обл. парт. конференції. Лідер партії – Черніг. міський голова В. Атрошенко.

551. НАДЗВИЧАЙНИЙ та Повноважний Посол Малайзії в Україні відвідав Чернігів // Семь дней. – 2020. – № 37 (10 верес.). – С. 8.

Зустріч відбулася в Черніг. міськраді. У режимі діалогу було обговорено потенційні напрямки економічної співпраці між країнами.

552. НАЙДЮК Н. Бюджет Чернігова 2021: майже 20% витрат – на розвиток міста : [з сесії Черніг. міськради] / Наталія Найдюк // Деснянка. – 2020. – № 52 (31 груд.). – С. 3.

553. ОГІЄНКО К. Владислав Атрошенко і партія «Рідний дім» готові взяти на себе відповідальність за розвиток усієї Чернігівщини / Катерина Огієнко // Гарт. – 2020. – № 38 (17 верес.). – С. 7.

У Чернігові відбулася друга обл. конф. партії «Рідний дім», яку очолює міський голова В. Атрошенко.

554. РАДИ зникнуть, дехто лишиться без роботи // Деснянка. – 2020. – № 25 (2 лип.). – С. 1.

Депутати Черніг. міськради нещодавно на сесійному засіданні ухвалили рішення про ліквідацію Деснянської та Ново-заводської район. рад.

555. У ЧЕРНІГОВІ на базі ЧеЗаРи планують створити технопарк // Семь дней. – 2020. – № 33 (13 серп.). – С. 6.

Міський голова В. Атрошенко провів зустріч з інвестором, який зацікавлений у створенні на території ЧеЗаРи технопарку та веденні там активної бізнесової діяльності та підписав меморандум про співпрацю.

556. ЧЕРНІГІВ – рідний дім! П'ять років, які змінили наше місто : звіт міського голови Владислава Атрошенка // Гарт. – 2020. – № 43 (22 жовт.). – С. 4 ; Десн. правда. – 2020. – № 40 (22 жовт.). – С. 3.

557. ШИЛО О. Відбулася установча сесія міськради Чернігова [після виборів до місцевих органів влади] / Олександр Шило // Десн. правда. – 2020. – № 45 (26 листоп.). – С. 2.

558. ШИЛО О. «Карантинна» сесія : реорганізація шкіл, хмарочоса замість зони відпочинку не буде / Олександр Шило // Десн. правда. – 2020. – № 17 (7 трав.). – С. 12.

Сесія Чернігівської міськради.

559. ШИЛО О. Перша робоча сесія [Черніг.] міськради / Олександр Шило // Десн. правда. – 2020. – № 46 (3 груд.). – С. 2.

Було розглянуто сорок питань. В основному – міські програми, розраховані мінімально на три роки.

560. ЯК У Чернігові обирали мера і депутатів [25 жовт. 2020 р.] // Семь дней. – 2020. – № 44 (29 жовт.). – С. 4–5.

ОБДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЯ

561. АННА Коваленко [5.05.1991] очолила Чернігівську ОДА // Деснянка. – 2020. – № 42 (22 жовт.). – С. 2.

562. ГАЛЕТА Л. 10 пріоритетів історії успіху Чернігівщини / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 45 (12 листоп.). – С. 2.

Перший прес-брифінг голови ЧОДА А. Коваленко був присвячений пріоритетам динамічного розвитку Чернігівщини.

563. ГАЛЕТА Л. Залучення лікарень другої хвилі, гордість громад, лідерство в економіці й ландшафт Чернігова – до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО: голова ОДА Андрій Прокопенко під час прес-брифінгу / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 36 (10 верес.). – С. 2.

564. ГАЛЕТА Л. Зони карантину, призов, жнива і цікавий проект – сміттєпереробний завод на Чернігівщині: голова ОДА Андрій Прокопенко під час прес-брифінгу / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 31 (6 серп.). – С. 2.

565. ГАЛЕТА Л. Послаблення карантину, мільйони для лікарень, допомога бізнесу: голова ОДА Андрій Прокопенко під час прес-конф. / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 27 (9 лип.). – С. 2.

566. ГОЛОВА Чернігівської ОДА Андрій Прокопенко подав у відставку. Про це він повідомив на своїй сторінці у Фейсбуці // Деснянка. – 2020. – № 37 (17 верес.). – С. 1, 4.

Причина полягає в тому, що він фактично позбавлений впливу на кадрову політику та формування складу кандидатів до обл. ради. Голова ОДА без своїх депутатів в обл. раді – це слабкий голова ОДА.

567. ДРОЗДОВА К. Не стало Наталії Романової / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 46 (12 листоп.). – С. 3.

Н. А. Романова (18.11.1960–5.11.2020) – укр. політ. діячка, голова Черніг. облради (2006–2010), тимчасово виконувала обов'язки голови Черніг. ОДА (11.06–31.10.2019). Випускниця ЧДП імені Т. Г. Шевченка.

568. КОВАЛЬОВА А. Пертурбації в ОДА / Аліна Ковальова // Гарт. – 2020. – № 9 (27 лют.). – С. 3.

Зміни в департаментах сім'ї, молоді та спорту й агропромислового комплексу в Черніг. ОДА.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЖИТТЯ

569. БУТКО С. Вшанували пам'ять жертв геноциду кримськотатарського народу [на приватній території козацької садиби у Вижні, що в передмісті м. Ічня] / Сергій Бутко // Світ-інфо. – 2020. – № 176 (4 черв.). – С. 4.

570. ВІЗИТ президента Зеленського в Чернігів // Світ-інфо. – 2020. – № 177 (18 черв.). – С. 2.

Відвідав об'єкти нац. програми «Велике будівництво», зустрівся з підприємцями, ознайомився зі швейною фабрикою.

571. ВШАНУВАЛИ жертв радянських репресій // Семь дней. – 2020. – № 21 (21 мая). – С. 16.

До меморіального знаку «Жертвам сталінських репресій 30-40-х – початку 50-х років ХХ ст.» прийшли представники влади міста, історики, громадськість. Меморіальний знак встановлений у лісі на території Халявинської сільради Черніг. р-ну в 1989 р.

572. ГАЛЕТА Л. 12 жінок і ціна за ту розкіш / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 2 (9 січ.). – С. 1, 3.

Кандидат іст. наук, співробітник Українського інституту національної пам'яті С. Горобець, презентував настінний календар на 2020 р. «Українські жінки ХХ століття».

573. НАЙДЮК Н. Вручення паспортів молодим талантам та ексклюзив від працівниці Меморіалу / Наталія Найдюк // Деснянка. – 2020. – № 34 (27 серп.). – С. 3.

Акція «Я – громадянин України» вперше проходила в Крутах, на території Меморіального комплексу «Пам'яті Героїв Крут». Наук. співробітниця комплексу Н. Примушко розповіла про долю нащадків командира сил УНР А. Гончаренка, уродженця с. Дашенки Варвинського (нині Прилуцького) р-ну.

574. НАЙДЮК Н. 600 пар взуття: у Чернігові показали кількість жертв домашнього насилля / Наталія Найдюк // Деснянка. – 2020. – № 50 (17 груд.). – С. 1.

В останній день Всеукр. акції «16 днів проти домашнього насилля» в Чернігові відбулася інсталяція з жіночого взуття. У центр міста чернігівці принесли понад 600 пар. Саме стільки жінок щороку стають жертвами домашнього насилля. Ініціаторка заходу – організаторка безкоштовного магазину «Дякую» Ю. Гребнева.

575. НАЦІОНАЛЬНО-патріотичний форум імені Левка Лук'яненка [проведено в Чернігові в Обл. молодіжному центрі] // Світ-інфо. – 2020. – № 185 (15 жовт.). – С. 2.

576. ПОГЛУМИЛИСЯ над німецьким кладовищем // Деснянка. – 2020. – № 19 (14 трав.). – С. 15.

У Чернігові невідомі розстріляли 36 надгробків розстріляних німецьких військовополонених.

577. ПРИЩЕПА О. На Чернігівщині побував Голова Верховної Ради [України Д. Разумков] / Олексій Прищепка // Гарт. – 2020. – № 34 (20 серп.). – С. 2.

Високий гість відвідав Батуричів, де оглянув цитадель Батуринської фортеці, прогулявся Черніговом, побував у дитсадку

«Дитяча Академія» на Масанах, швейній фабриці «Еlegant», підприємстві «ПЕТ Технолоджиз», спілкувався з представниками бізнесу, на завершення свого візиту заїхав у Куликівську ОТГ.

578. ПРОФСПІЛКИ вимагають відкликати законопроекти про працю // Деснянка. – 2020. – № 6 (6 лют.). – С. 2.

У Чернігові відбувся профспілковий мітинг проти анти-народних законопроектів про працю та профспілкову діяльність.

579. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ настрої мешканців Чернігова // Десн. правда. – 2020. – № 14 (16 квіт.). – С. 5.

Опитування проведено соціолог. групою «Рейтинг».

580. У ЧЕРНІГОВІ перебував Надзвичайний і Повноважний Посол Королівства Бельгія в Україні [Алекс Ленартс] // Семь дней. – 2020. – № 33 (13 серп.). – С. 6.

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

581. АДРУГ В. Перші 100 днів прокурора / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 52 (31 груд.). – С. 3.

Пресконф. прокурора області С. Василюки.

582. АЛЬОХІН Е. «Головне досягнення поліції у 2019-му – збереження стабільності в області» / Едуард Альохін ; розмовляв О. Прищепка // Гарт. – 2020. – № 1 (2 січ.). – С. 7.

Бесіда з начальником Головного упр-ня Національної поліції в Черніг. обл. Е. Альохіним.

583. ДО СОРОКОВИН світлої пам'яті В. В. Осипенка [(3.10.1951–28.04.2020) – генерал-майора податкової міліції в Черніг. обл., уродженця с. Шевченка Черніг. р-ну] // Десн. правда. – 2020. – № 21 (4 черв.). – С. 14.

584. ДРОЗДОВА К. Виправну [жіночу] колонію № 44 [у Чернігові] закривають / Катерина Дроздова // Гарт. – 2020. – № 44 (29 жовт.). – С. 7.

585. НАУМЕНКО В. [Комунальне підприємство] «Муніципальна варта»: завжди на захисті інтересів чернігівців / Валентина Науменко // Десн. правда. – 2020. – № 49 (29 груд.). – С. 14.

586. **НОВИЙ** керівник управління СБУ [в Черніг. обл. Є. Нетужилов] // Деснянка. – 2020. – № 46 (19 листоп.). – С. 2.

587. **ПРИЩЕПА** О. Оновленій прокуратурі – новий керівник / Олексій Прищепа // Гарт. – 2020. – № 38 (17 верес.). – С. 3.

Чернігівську обл. прокуратуру очолив С. Василина (1981).

588. **ПРИЩЕПА** О. Чернігівську поліцію очолив киянин [підполковник О. Калита (1981)] / Олексій Прищепа // Гарт. – 2020. – № 37 (10 верес.). – С. 3.

ВІЙСЬКОВА СПРАВА

589. **ГЕРБ** Чернігова – на шевроні військовослужбовців // Деснянка. – 2020. – № 7 (13 лют.). – С. 3.

Виконком міськради Чернігова надав дозвіл використовувати зображення герба міста на шевроні військовослужбовцям в/ч 3082 Нацгвардії.

590. **ДРОЗДОВА** К. У вічному польоті / Катерина Дроздова, Ольга Іванченко, Ганна Юхименко // Гарт. – 2020. – № 40 (1 жовт.). – С. 7.

Авіатроща літака АН-26, на борту якого були курсанти Харківського нац. ун-ту Повітряних сил імені І. Кожедуба. Серед загиблих: М. Микитченко (з с. Журавка Варвинського (нині Прилуцького) р-ну), Д. Донець (з Чернігова), А. Роспотнюк (випускник Черніг. військового ліцею), О. Козаченко (бортовий авіатехнік з Городні).

591. **НАВЧАЛЬНОМУ** центру «Десна» присвоїли ім'я князя Ярослава Мудрого // Деснянка. – 2020. – № 49 (10 груд.). – С. 2.

169-й навчальний центр Сухопутних військ ЗСУ.

592. **НІЖИНСЬКИЙ** авіазагін отримав п'ятий французький гелікоптер // Деснянка. – 2020. – № 48 (3 груд.). – С. 2.

593. **ПРЕЗИДЕНТ** Володимир Зеленський [11 груд. 2020 р.] ознайомився з роботою центру підготовки Сухопутних військ «Десна» // Світ-інфо. – 2020. – № 189 (17 груд.). – С. 2.

594. **ПРО ПОПЕРЕДНІЙ** звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування пожежі (вибухів)

на складах боєприпасів у м. Ічня (Чернігівська область), м. Калинівка (Вінницька область), м. Балаклія (Харківська область), м. Сватове (Луганська область), м. Кривий Ріг (Дніпропетровська область) у період з 2014 по 2018 роки : постанова Верх. Ради України від 30 квіт. 2020 р. № 574-IX // Уряд. кур'єр. – 2020. – № 99 (27 трав.). – С. 1.

595. ЛОМОНОСОВ М. Гелікоптер з Іспанії – для Ніжинського авіазагону / Михайло Ломоносов // Деснянка. – 2020. – № 6 (6 лют.). – С. 3.

596. ЧЕРНІГІВСЬКІ прикордонники патрулюють на французьких вертольотах // Деснянка. – 2020. – № 27 (9 лип.). – С. 8.

ВОЇНИ – УЧАСНИКИ АТО/ООС

597. ГОСТРА О. Може, нарешті, він буде останнім... / Олександра Гостра // Гарт. – 2020. – № 28 (9 лип.). – С. 14.

На відкритті в Талалаївці пам'ятного знаку загиблим в АТО/ООС.

598. ЖИРОХОВ М. 169 Учебный Центр «Десна» в войне на Донбассе (2014–2015 гг.) / Михаил Жирохов. – Чернигов : Княжий Вал, 2020. – 64 с. : ил. – (серия : Легендарные подразделения, № 9).

599. ЗГУРСЬКА М. П. Володимир Тітарчук та інші герої оборони Донецького аеропорту / Марія Згурська. – Харків : Фоліо, 2020. – 125, [1] с. – (Справжні герої).

600. ІЧНЯНЦІ на війні проти російських окупантів / [авт.-уклад. О. Г. Реута]. – Ніжин : Лисенко М. М., 2020. – 502 с.

601. НА ЧЕРНІГІВЩИНІ відкрили пам'ятні стели захисникам України // Деснянка. – 2020. – № 49 (10 груд.). – С. 4.

На Алеї Слави 1-ї окремої танкової Сіверської бригади в с-щі Гончарівське Черніг. р-ну.

НАУКА І ОСВІТА В ОБЛАСТІ

НАУКА

602. ЖІНКИ Чернігівщини: історія і сучасність. Жінка в умовах сучасної реальності: самоідентифікація і перспективи : матеріали XIII обл. наук.-практ. конф. (Чернігів, 25 листоп. 2020 р.) / за ред. І. В. Дорожжіної. – Чернігів : Десна, 2020. – 104 с.

603. ІВАНЧЕНКО О. Прилуцькі «Герої Небесної Сотні» – безкоштовно / Ольга Іванченко // Гарт. – 2020. – № 27 (2 лип.). – С. 9.

Завідувач відділу дендрології і плодово-ягідних культур Прилуцької дослідної станції Ін-ту садівництва НААН України Г. С. Мамченко вивів новий сорт ірису (квіти) «Героям Небесної Сотні», які ростуть у Києві на алеї Героїв Небесної Сотні.

604. ПОЗНЯК О. Внесок Івана Михайловича Жовнера (1938–2009) / Олександр Позняк // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 172–180.

Внесок у справу збереження популяції ніжинського огірка, популяризації традиційного засолювання на його основі, здійснений І. М. Жовнером (10.10.1938–06.03.2009) – заступником директора з наук. роботи з трав. 1982 до берез. 1994 р. Дослідної станції «Маяк» Ін-ту овочівництва і баштанництва НААН України (ст. Крути Ніжинського р-ну).

605. СИДОРОВА В. «Світу потрібна наука, а науці потрібні жінки» / Вікторія Сидорова // Десн. правда. – 2020. – № 5 (13 лют.). – С. 7.

Розмова з Н. Доній – професоркою, доктором філософських наук, викладачкою Академії Державної пенітенціарної служби України в Чернігові, та Н. Івановою – доктором економічних наук, професоркою, завідувачкою кафедри підприємництва і торгівлі НУ «Чернігівська політехніка».

606. ЧЕРНЯКОВ С. На конференції у Крутах досліджували проблеми державотворення / Сергій Черняков // Світ-інфо. – 2020. – № 169 (20 лют.). – С. 14.

III Всеукр. наук. конф. «Крути: проблеми державотворення від доби Української революції (1917–1921 рр.) до сьогодення», в якій взяли участь дослідники з Києва, Чернігівщини, Львівщини, Хмельниччини та Івано-Франківщини.

ОСВІТА

607. ГАЛЕТА Л. До фінішу дійшли 17 учителів-реформаторів Чернігівщини / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 3 (16 січ.). – С. 3.

В Україні завершився перший пілотний проєкт із сертифікації пед. працівників. 705 учасників з 857 успішно дійшли до фінішу, з Чернігівщини – 17 з 21. Троє з Ріпкинської ЗОШ I–III ступенів № 2. Відтепер упродовж трьох років отримуватимуть доплату в розмірі 20 відсотків заробітної плати.

608. ГАЛЕТА Л. Першим на Чернігівщині проходить аудит обласний педагогічний ліцей / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 43 (29 жовт.). – С. 3.

Зовнішнє оцінювання діяльності закладу, що базується на ґрунтовному вивченні освітніх та управлінських процесів. Проводить аудит експертна група.

609. МАКАРЕНКО Є. Знаменний ювілей / Євгенія Макаренко // Отчий поріг. – 2020. – № 4 (квіт.). – С. 5.

Прилуцькій гімназії № 5 імені В. А. Затолокіна виповнилося 100 років. Започаткована як трудова школа в 1920 р.

610. МЕБЛІ для першокласників доставили у Чернігів [передбачені стандартами Нової української школи (НУШ)] // Деснянка. – 2020. – № 28 (16 лип.). – С. 3.

611. НА ЧЕРНІГІВЩИНІ оновлюють 150-річну гімназію // Деснянка. – 2020. – № 23 (11 черв.). – С. 3.

У межах Нац. програми «Велике будівництво» у Прилуках завершують спорудження другого корпусу міської школи-гімназії № 1 імені Георгія Вороного

612. НОВЕНЬКІ автобуси – від Чернігівського автозаводу // Деснянка. – 2020. – № 41 (15 жовт.). – С. 2.

Шкільний автопарк Черніг. обл. поповнився 13 сучасними автобусами.

613. ОГІЄВСЬКА Р. До історії шкіл Батурина : [1919–1924 рр.] / Руслана Огієвська // Світ-інфо. – 2020. – № 166 (9 січ.). – С. 13.

614. ОРЕХОВИЧ О. З турботою про сільські школи Чернігівщини / Олексій Орехович // Отчий поріг. – 2020. – № 3 (берез.). – С. 5.

Перебування в обл. міністра освіти Г. Новосад. Побувала у кількох школах Новгород-Сіверського р-ну.

615. РИГА Д. В. До питання про поширення гімназійної освіти на території Російської імперії (XIX – поч. XX ст.), на прикладі Чернігівщини / Данило Рига // Родові таємниці Сіверянського краю [Електронний ресурс] : зб. матеріалів VIII іст.-генеалог. читань. – Ніжин, 2020. – Вип. 8. – С. 104–108. – Режим доступу: <http://resource.history.org.ua>

616. РИГА Д. Навчально-виховний простір Чернігова 1920–30-х років та зміни гімназійно-освітньої парадигми в суспільстві / Данило Рига // Сіверян. літопис. – 2020. – № 3. – С. 142–150.

617. РИГА Д. Передумови становлення мережі гімназійної освіти у Чернігові на початку XIX ст. / Данило Рига // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 121–129.

У ст. йдеться про проект заснування першого Черніг. ун-ту.

618. ТРАВКІНА О. І. Про навчання студентів Чернігівського колегіуму медицини у другій половині XVIII ст. / Ольга Травкіна // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 155–159.

619. ЧЕРНЯКОВА О. Унікальний Центр розвитку і дозвілля «Teenager Start» навчає підлітків вибору професії / Ольга Чернякова // Деснянка. – 2020. – № 35 (3 верес.). – С. 8.

Єдиний у Чернігові центр, де школярі пізнають ази фінансової грамотності, вчать бути успішними та впевненими у собі. Засновниця і керівник О. Пономаренко.

620. ШКОЛА в режимі ONLINE: навчальний рік закінчився дистанційно: як проходив навчальний процес [у Чернігові] в умовах пандемії // *Семь дней.* – 2020. – № 25 (18 черв.). – С. А 3.

621. ЩОРІЧНИК Чернігівського обласного педагогічного ліцею для обдарованої сільської молоді Чернігівської обласної ради: питання педагогіки, методики та науки. Вип. 2 / редкол.: Г. В. Коломієць (голова), Г. А. Сердюк, О. Ф. Тарасенко (відп. секретар) та ін. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 120 с.

ПЕРСОНАЛІЇ

622. СЕРЕД п'ятдесяти найкращих вчителів України – і освітяни Чернігівщини // *Деснянка.* – 2020. – № 33 (20 серп.). – С. 1.

А. Єрмоленко (Сновськ) та Л. Безсмертна (Чернігів, школа № 3) увійшли до ТОП 50 нац. освітянської премії для вчителів Global Teacher Prize Ukraine.

623. НАУМЕНКО В. Чернігівський школяр став чемпіоном світу з ментальної арифметики / Валентина Науменко // *Десн. правда.* – 2020. – № 45 (26 листоп.). – С. 1, 9.

Я. Івашко посів перше місце в рівні MASTER на II Міжнар. онлайн-олімпіаді з ментальної арифметики.

624. НЕСТЕРЕНКО О. Учитель учителів / Олексій Нестеренко // *Десн. правда.* – 2020. – № 46 (3 груд.). – С. 14.

До 100-річчя від дня народження О. А. Хоменка (1920–2008) – колишнього директора Носівської середньої школи № 3, відмінника освіти України, лауреата медалей Макаренка і Ушинського.

ВИЩА ОСВІТА

625. БОГУН Л. Племя черниговских романтиков XX века / Людмила Богун // *Семь дней.* – 2020. – № 37 (10 верес.). – С. 5.

Будівельні студентські загони, створені 50 років тому на базі Черніг. політехніки (тоді філія Київ. політехн. ін-ту).

626. ЖИРОХОВ М. А. И память нам покоя не дает... : краткая ист. Черниг. авиационного училища (1951–1995 гг.) / Михаил Жирохов. – Чернигов : Княжий Вал, 2021. – 108 с. : ил.

627. НІЖИНСЬКИЙ агротехнічний інститут / [редкол.: В. С. Лукач та ін.]. – Київ : Логос Україна, 2020. – 247 с. : іл., фот. До 125-ї річниці ін-ту.

628. ОЛЬХОВИК Л. Історія Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського в особах [його] очільників : (до 80-річчя з нагоди заснування) / Любов Ольховик // Сіверян. літопис. – 2020. – № 3. – С. 174–190.

629. ПЕНІТЕНЦІАРНА Академія [в Чернігові]: карантин освіти не завадив // Семь дней. – 2020. – № 25 (18 черв.). – С. 16.

Курсанти і викладачі перейшли на електронний формат док.

НІЖИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені М. В. ГОГОЛЯ

630. ЗАБАРНИЙ О. Журнал «Літературний Чернігів» і Ніжинська вища школа : до 200 річчя Ніжинської вищої школи // Літ. Чернігів. – 2020. – № 3. – С. 121–132.

631. ЗАБАРНИЙ О. Шляхом Прометея : нарис [про І. Б. Бровка (15.01.1915–22.01.2009) – працював доцентом кафедри педагогіки та психології НДПІ імені М. В. Гоголя] / Олександр Забарний // Літ. Чернігів. – 2020. – № 4. – С. 119–129.

Випробувач ракетно-космічної техніки, командир однієї з перших батарей «Катюша». Педагог, правозахисник, літературознавець, дисидент.

632. ІВАН Опанасович Сребницький – видатний український історик, педагог [Ніжин. вищої шк.] : до 170-річчя від дня народження Івана Опанасовича Сребницького (1850–1903). Каталог книжкової виставки / підгот. Л. П. Косовських. – Ніжин, 2020. – 7 с.

633. МАТЕРІАЛИ до звіту про наукову роботу та міжнародну діяльність Ніжинського державного університету

імені Миколи Гоголя за 2019 рік / НДУ ім. М. Гоголя ; уклад. І. В. Черевко [та ін.]. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. – 61 с.

634. МОРОЗОВ О. С. Науково-просвітницький проєкт бібліотеки Ніжинського державного університету імені М. В. Гоголя: «Музейно-меморіальна кімната українського навколосвітнього мореплавця Юрія Лисянського» / Олександр Морозов // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 35–39.

635. НІЖИНСЬКИЙ державний університет ім. М. Гоголя. Наукові записки / Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя ; [редкол.: Т. М. Турчин та ін.]. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. – 166 с. – (Психолого-педагогічні науки : IV мистецько-педагог. читання пам'яті проф. О. Я. Ростовського «Мистецька освіта України: трансформація вітчизняного досвіду в європейський простір» ; № 1, 2020) (Наук. вид. Ніжин. вищої шк.).

636. НІЖИНСЬКИЙ державний університет ім. М. Гоголя. Наукові записки / Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя ; [редкол.: Т. М. Турчин та ін.]. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. – 173 с. : табл. – (Психолого-педагогічні науки ; № 2, 2020) (Наук. вид. Ніжин. вищої шк.).

637. САМОЙЛЕНКО Г. Долання часу / Григорій Самойленко // Отчий поріг. – 2020. – № 9 (верес.). – С. 4–5.

Історія, традиції, сьогодення НДУ імені М. Гоголя.

638. САМОЙЛЕНКО Г. В. Ніжинська вища школа в життєвих та творчих долях її випускників. Т. 1. 1820–1920 / Григорій Самойленко, Олександр Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2020. – 369 с.

Т. 2. 1920–2020. – 465 с.

639. САМОЙЛЕНКО Г. В. Храм знань і духовної величі / Григорій Самойленко, Олександр Самойленко. – [2-ге, доп. вид.]. – Ніжин : Лисенко М. М., 2020. – 39 с. : іл.

Ніжин. держ. ун-ту імені Миколи Гоголя – 200 років.

640. САМОЙЛЕНКО О. Шлях [НДУ імені М. Гоголя] через століття / Олександр Самойленко // Отчий поріг. – 2020. – № 9 (верес.). – С. 3.

641. У КОЛІ друзів // Отчий поріг. – 2020. – № 6 (черв.). – С. 15.

Центр гуманітарної співпраці з укр. діаспорою Ніжин. держ. ун-ту імені М. Гоголя відсвяткував видання сотого числа своєї газети «Український дім».

642. ЩОДЕННИК професора Михайла Бережкова. Інститутський період (1882–1904) / Департамент інформ. діяльн. та комунікацій з громадськістю Черніг. облдержадмін., Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя ; за ред., [уклад.] О. П. Кривобока. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 396 с.

УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

643. НАЙДЮК Н. «Зелений» транспорт ЧНТУ: для бізнесу, спорту та відпочинку / Наталія Найдюк // Деснянка. – 2020. – №13 (2 квіт.). – С. 1, 9.

Нарис про студентів Ю. Патука і П. Пирога, аспіранта В. Скляра та доцента О. Литвина, які створюють електротранспорт – легкий, зручний, екологічний, маневровий та доступний.

644. НОВОМЛИНЕЦЬ О. До 2030 року хочемо увійти до 1000 кращих університетів світу / Олег Новомлинець // Семь дней. – 2020. – № 33 (13 серп.). – С. 5.

Про сьогоднішня ун-ту «Чернігівська політехніка» та плани на майбутнє розповідає в. о. ректора О. Новомлинець.

645. ПАВЛЕНКО Д. Система дистанційного навчання – сучасні реалії Національного університету «Чернігівська політехніка» [в умовах карантину] / Дмитро Павленко // Десн. правда. – 2020. – № 13 (9 квіт.). – С. 3.

646. ПРИМА А. Про науку, «технарів», рейтинги та стартапи: інтерв'ю з новим ректором «Чернігівської політехніки» Олегом Новомлинцем / Алла Прима // Десн. правда. – 2020. – № 46 (3 груд.). – С. 1, 3.

О. Новомлинець (1977) доктор техн. наук, заслужений працівник освіти України. Навчався в ЧТІ.

647. СЕРГІЙ Шкарлет став міністром освіти і науки // Деснянка. – 2020. – № 51 (24 груд.). – С. 2.

Працював ректором ЧНТУ.

648. ШКАРЛЕТ С. «Вважаю Чернігів прекрасним містом, наш виш – професійним, викладачів – фаховими, а студентів – із майбутнім» / [записала Л. Пархоменко] / Сергій Шкарлет // Десн. правда. – 2020. – № 24 (25 черв.). – С. 3.

Бесіда з ректором Нац. ун-ту «Чернігівська політехніка», який давно позбавився «статусу» провінційного.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ» імені Т. Г. ШЕВЧЕНКА

649. БУДЕННИЙ В. Вітаємо! Сьогодні Олександрові Бобирю 70! / Василь Буденний // Гарт. – 2020. – № 4 (23 січ.). – С. 8.

О. В. Бобир – професор, декан ф-ту дошкільної, початкової освіти і мистецтв НУЧК імені Т. Г. Шевченка.

650. ІВАН Кирилович Коваль : [некролог] // Гарт. – 2020. – № 26 (25 черв.). – С. 3.

Доктор фізико-математичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, колишній директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України. Багато років очолював кафедру астрономії і теоретичної фізики Черніг. пед. ін-ту імені Т. Г. Шевченка.

651. ІВАНИЦЬКА С. «Це життя було одним суцільним подвигом неустанної праці». Нова книга про Сергія Єфремова / Світлана Іваницька, Тамара Демченко ; інтерв'ю провів А. Глухенький // Світ-інфо. – 2020. – 15 жовт. – С. 12–13.

Бесіда з доктором іст. наук із Запоріжжя С. Іваницькою та кандидатом іст. наук з НУЧК Т. Демченко – авторами книги про життя, громад.-політ. та наук. діяльність видатного укр. вченого

та публіциста, академіка С. О. Єфремова (1876–1939). Видана в серії «Політичні портрети».

652. КОМАРНІЦЬКИЙ О. Чернігівський педагогічний виш: формування студентського складу та його основні характеристики (20–30-ті рр. ХХ ст.) / Олександр Комарніцький // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 193–203.

653. НІКІТІНА Н. Добре слово про вчителя вчителів [О. В. Бобирия – незмінного декана ф-ту дошкільної, початкової освіти і мистецтв НУЧК імені Т. Г. Шевченка] / Наталія Нікітіна // Десн. правда. – 2020. – № 2 (23 січ.). – С. 13.

КУЛЬТУРНЕ І МИСТЕЦЬКЕ ЖИТТЯ ОБЛАСТІ

654. КОКТА Г. Всупереч випробуванню / Галина Кокта // Отчий поріг. – 2020. – № 10 (жовт.). – С. 12–13.

Діяльність Новгород-Сіверського від-ня т-ва «Чернігівське земляцтво» у Києві, спрямована на відродження культурної спадщини рідного краю, спадкоємності поколінь і розвитку духовності.

655. МІСЬКИЙ Палац культури [в Чернігові]: «У 50 років життя тільки починається!» // Десн. правда. – 2020. – № 42 (5 листоп.). – С. 1, 8–9.

656. ЧЕРНІГІВСЬКИЙ Міський палац культури: 50-річчя [святкує] // Світ-інфо. – 2020. – № 189 (17 груд.). – С. 3.

БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА

657. БІБЛІОТЕЧНЕ краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. / упоряд.: А. М. Мальована, І. Я. Каганова ; відп. за вип. І. М. Аліференко. – Чернігів, 2020. – 152 с. – (Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка).

658. ГОРБАНЬ Н. Як бібліотекарки з Прилук «перевтілилися» в образах героїнь відомих картин світових художників / Ніна Горбань // Укр. культура. – 2020. – № 4/6. – С. 57–59 : фот.

До Всеукр. дня бібліотек працівниці Прилуцької міської бібліотеки імені Л. Забашти презентували власний фотопроєкт у тандемі з місцевою фотомисткинею Ю. Потіпакою «Перевтілення».

659. ГУССВА Л. Г. Із глибини історії: Ніжин. центральна міська бібліотека / Любов Гусева // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 73–80.

660. «ЗА ВАШУ і нашу свободу» // Світ-інфо. – 2020. – № 170 (5 берез.). – С. 13.

Таку назву має іст.-культурний проєкт Черніг. обл. бібліотеки для юнацтва патріотично-краєзнавчого спрямування.

661. ЗІ 100-річним ювілеєм! // Гарт. – 2020. – № 4 (23 січ.). – С. 16.

М. І. Жданова (22.01.1920) з Чернігова.

662. ЗУБКО Л. Прилуцька міська центральна бібліотека імені Любові Забашти [визначилася з лауреатами літ.-мистецької премії імені Л. Забашти «Квіт папороті» 2019] / Людмила Зубко // Світ-інфо. – 2020. – № 169 (20 лют.). – С. 4.

663. ЗУСТРІЧ у Прилуках [у МЦБ імені Л. Забашти письменника і редактора П. Антоненка з читачами] // Світ-інфо. – 2020. – № 171 (19 берез.). – С. 2.

664. КАЗАКОВА Л. Електронні краєзнавчі ресурси Чернігівської обласної бібліотеки для дітей як інструмент адаптації в медійному середовищі та засіб залучення дітей до читання / Лариса Казакова // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 92–96.

665. КРИВЕЦЬ Н. Сільські бібліотеки – центри відродження і збереження історико-культурної спадщини рідного краю та історичної пам'яті народу / Наталія Кривець // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 88–92.

На прикладі роботи Оленівської сільської бібліотеки-філії Борзнянського (нині Ніжинського) р-ну.

666. БУРЕНОК Н. Берегти багатющу історію краю / Ніна Буренко, Олена Терещенко // Світ-інфо. – 2020. – № 169 (20 лют.). – С. 4.

Мешканці с. Слабин Черніг. р-ну долучилися до проекту «Центр поліської автентики», який започаткувала Черніг. центральна міська бібліотека імені М. Коцюбинського.

667. ПОМАЗ В. Культурна дипломатія юнацької бібліотеки [в Чернігові] / Валерій Помаз // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 140–143.

668. ПРОЧАЙ Н. Взаємодія Ічнянської районної бібліотеки з архівними установами, музеями, місцевими краєзнавчими осередками / Надія Прочай // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 84–88.

669. РАХНО О. Я. Бібліотека Чернігівського губернського земства та її доля / Олександр Рахно // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 21–25.

670. СВІТКО Л. Нове життя бібліотеки : [Менська публічна бібліотека] / Лана Світко // Отчий поріг. – 2020. – № 3 (берез.). – С. 14.

671. ШАРА Л. М. До питання про каталогізацію бібліотеки Чернігівської губернської земської управи / Любов Шара // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 26–30.

672. ШУРУБЕНКО О. Етнографічне краєзнавство в контексті роботи бібліотек Чернігівщини / Ольга Шурубенко // Бібліотечна планета. – 2020. – № 4. – С. 14–17.

673. ЯРЕМЕНКО Н. Д. Медично-краєзнавчий аспект Чернігівської обласної наукової медичної бібліотеки (постаті) /

Надія Яременко // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини: зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 144–149.

674. ЯРЕМЕНКО Н. Чернігівська обласна наукова медична бібліотека – виклик часу: пандемія COVID-19 / Надія Яременко // Бібліотечний форум: історія, теорія і практика. – 2020. – № 4. – С. 33–34.

ЧЕРНІГІВСЬКА ОУНБ ім. В. Г. КОРОЛЕНКА (НИНІ імені СОФІЇ ТА ОЛЕКСАНДРА РУСОВИХ)

675. АЛІФЕРЕНКО І. Про бібліоняню, бібліотечні сутінки та «Вікно в Америку» / Інна Аліференко ; розмову [з директоркою ОУНБ ім. В. Г. Короленка] вела Валентина Науменко // Десн. правда. – 2020. – № 25 (2 лип.). – С. 8.

676. БЕЛЬМАН С. «І поки житиму, писатиму я твори, що возвеличують життя й добро для всіх людей Землі!» / Семен Бельман // Тхия. – 2020. – № 2 (18 лют.). – С. 2.

Черніг. прозаїк О. Г. Брик та його роман «Дороги життя», презентація якого відбулася в ОУНБ імені В. Г. Короленка.

677. БІБЛІОТЕКА ім. Короленка видала краєзнавчий щорічник [«Знаменні і пам'ятні дати Чернігівської області на 2021 рік»] // Світ-інфо. – 2020. – № 189 (17 груд.). – С. 3.

678. БІБЛІОТЕКА імені Короленка відновила роботу // Світ-інфо. – 2020. – № 184 (1 жовт.). – С. 4.

Пів року головна бібліотека області була закрита для читачів: від початку карантину (ковід-19) в середині березня, аж до середини вересня.

679. ГАНЖА О. Книга та бібліотека у сучасному суспільстві: роздуми фахівця / Олена Ганжа // Бібліотечний форум: історія, теорія, практика. – 2020. – № 3. – С. 2–3.

680. ГЕРАСИМЕНКО О. В. Проскрипційні списки спецфонду ОУНБ ім. В. Г. Короленка 20–90-х років ХХ ст. / Олена Герасименко, Вікторія Солонікова // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 107–118.

681. ДЗЮБА С. «Чернігівські силуети» Людмили Студьонової : книжкові новинки / Сергій Дзюба // Чернігівщина. – 2020. – № 10 (5 берез.). – С. 10 : фот.

На засіданні клубу «Краєзнавець» відбулася презентація цієї книги.

682. ЗВІТУЮТЬ фотохудожники [Чернігівщини в обласній бібліотеці ім. В. Г. Короленка] // Світ-інфо. – 2020. – 20 лют. – С. 3.

683. ІВАНЕНКО О. І. Віра Устимівна Дейша (Коцюбинська) та Чернігівська громадська бібліотека (нині ОУНБ ім. В. Г. Короленка) / Ольга Іваненко // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 96–106.

684. КАГАНОВА І. Перший ювілей / Ірина Каганова // Отчий поріг. – 2020. – № 3 (берез.). – С. 14.

Засідання клубу «Краєзнавець», присвяч. 30-річчю утворення Черніг. обл. іст.-краєзнав. т-ва.

685. КАГАНОВА І. Серія біобібліографічних покажчиків «Історики та краєзнавці Чернігівщини» як джерело науководослідницької інформації / Ірина Каганова // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 118–127.

686. КАРБОВСЬКА Н. В. До історії будівлі Чернігівської ОУНБ ім. В. Г. Короленка / Наталія Карбовська // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 40–56.

687. КОТЕЛЬНИЦЬКИЙ Н. А. Земська ліберальна фронда Північного Лівобережжя та Чернігівська громадська бібліотека (70–80-х рр. XIX ст.) // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 61–65.

688. МАЙШЕВ О. Нові видання – в наших бібліотеках / Олександр Майшев // Світ-інфо. – 2020. – № 166 (9 січ.). – С. 14.

У Черніг. ОУНБ імені В. Г. Короленка представлено нові видання УІНП («Андрій Левицький. Листування (1919–1953 роки)», «Горе переможеним. Репресовані міністри Української революції», настінний календар «Українські жінки ХХ століття»).

689. МАЛЬОВАНА А. «Поетичний бібліопростір А+» у мандрах / Алла Мальована // Бібліотечний форум: історія, теорія, практика. – 2020. – № 3. – С. 26–27.

690. МИРГОРОДСЬКА Т. «Чернігівські силуети» від Людмили Студьонової / Тетяна Миргородська // Наш край. – 2020. – № 19/20 (5 берез.). – С. 9.

Презентація кн. відбулася на засіданні клубу «Краєзнавець».

691. ПАРХОМЕНКО Л. «Дороги життя» Олексія Брика / Людмила Пархоменко // Десн. правда. – 2020. – № 4 (6 лют.). – С. 5.

Таку назву має новий роман черніг. прозаїка О. Г. Брика, презентація якого відбулася в ОУНБ імені В. Г. Короленка.

692. ПОДАРУВАЛИ бібліотеці майже 600 книжок [у рамках добродійної акції «Подаруй бібліотеці книгу»] // Деснянка. – 2020. – № 9 (27 лют.). – С. 5.

693. ПОЕТИЧНА збірка Володимира Кравченка [«Для суспільства нового»] презентована в ОУНБ імені В. Г. Короленка // Світ-інфо. – 2020. – № 168 (6 лют.). – С. 2.

694. ПОЕТИЧНИЙ фестиваль «Дотиком душі» // Світ-інфо. – 2020. – № 183 (17 верес.). – С. 3.

Просто неба біля бібліотеки пройшов цей захід у рамках ІV Всеукр. поетичного фестивалю «Дотиком душі». У фестивалі взяли участь поети з Чернігова та обл.

695. ПОЛІЩУК Л. Відділ мистецтв Чернігівської ОУНБ ім. В. Г. Короленка та творчі осередки чернігівських митців: грані співпраці / Лариса Поліщук // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів ІІ обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 132–140.

696. СТУДЬОНОВА Л. В. Зведений краєзнавчий каталог ОУНБ ім. В. Г. Короленка : історія створення та сучасний стан / Людмила Студьонова // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 127–132.

697. ТВОРЧА зустріч із письменником Андрієм Кокотюхою [на засіданні клубу «Краєзнавець»] // Голос Чернігівщини. – 2020. – № 7 (13 лют.). – С. 2. ; Культура і життя. – 2020. – № 3 (14 лют.). – С. 4.

698. ЧЕРГОВА книга «Спортивне сузір'я Чернігівщини» [В. Берегового представлена в ОУНБ імені В. Г. Короленка] // Світ-інфо. – 2020. – № 169 (20 лют.). – С. 2.

699. ШЕВЧЕНКО М. Краєзнавчі документи: пріоритетний об'єкт оцифрування / Марина Шевченко // Вісн. Кн. палати. – 2020. – № 1. – С. 34–37.

Проаналізовано практ. досвід ОУНБ імені В. Г. Короленка та інших вітчизняних ОУНБ з оцифрування док. спадщини краєзнавчого характеру.

ЧЕРНІГІВСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА МІСЬКА БІБЛІОТЕКА імені М. М. КОЦЮБИНСЬКОГО

700. ДВОЄ меценатів бібліотеки [імені М. Коцюбинського] відзначені званням «Благодійник року» // Світ-інфо. – 2020. – № 189 (17 груд.). – С. 3.

Йдеться про О. Заболотного та І. Березинець.

701. ЖІНОЧИЙ погляд на світ: [фото]виставка у бібліотеці ім. М. Коцюбинського // Світ-інфо. – 2020. – № 121 (19 берез.). – С. 3.

Міжнар. ізраїльський проект фотоклубу «Цафон». Це вже десята виставка, яка мандрує країнами.

702. КРУТИ: перші українські кіборги // Світ-інфо. – 2020. – № 168 (6 лют.). – С. 2.

Про подвиг захисників України говорили співробітники Інституту національної пам'яті С. Бутко і С. Горобець у лекції для читачів книгозбірні.

703. ПІДТРИМАЙМО проекти Чернігівської Центральної міської бібліотеки ім. М. Коцюбинського [подані на конкурс Бюджету участі Чернігова 2021 року] // Світ-інфо. – 2020. – № 184 (1 жовт.). – С. 3.

Публікуються.

704. СЛУХАЧІ курсів – серед переможців конкурсу «Книга року-2019» // Світ-інфо. – 2020. – № 184 (1 жовт.). – С. 3.

Цей обл. літ. конкурс ось уже понад 20 років проводить бібліотека імені М. Коцюбинського. Публ. імена лауреатів-чернігівців за 2019 р.

705. ТЕРЕЩЕНКО О. Музей книги в бібліотеці ім. Коцюбинського / Олена Терещенко // Світ-інфо. – 2020. – № 176 (4 черв.). – С. 3.

706. ТЕРЕЩЕНКО О. Центр поліської автентики при міській бібліотеці ім. Коцюбинського / Олена Терещенко // Світ-інфо. – 2020. – № 173 (16 квіт.). – С. 2.

707. ЧЕРНІГІВСЬКА міська бібліотека ім. М. Коцюбинського : Валентину Мастерову висунуто на Національну Шевченківську премію. Національно-патріотичний конкурс для дітей. Дитяча літературна школа «Кошлатий Борушко» // Світ-інфо. – 2020. – № 187 (19 листоп.). – С. 3.

МУЗЕЙ. МУЗЕЙНА СПРАВА. АРХІВИ

708. АВДІЄНКО Н. Тернистий шлях становлення : 100-річчя заснування краєзнавчого музею в Новгороді-Сіверському / Ніна Авдієнко // Світ-інфо. – 2020. – № 172 (2 квіт.). – С. 12.

709. АДРУГ В. Заклад, якого в Чернігові соромляться, або Чи стане Музей авіації та космонавтики туристичним об'єктом / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – 30 січ. – С. 1, 3, 8.

Створений на базі колишнього Черніг. вищого авіаційного училища льотчиків (ЧВВАУЛ). Експозиція розміщена у будівлі ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою. Однак деякі експонати перебувають просто неба.

710. ДМИТРЕНКО Н. Провінційні музеї Північного Лівобережжя в справі збереження дворянських маєтків у 20-х–30-х роках ХХ ст. / Наталія Дмитренко // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 146–154.

Розбудова системи охорони пам'яток історії та культури в Україні, що сприяло збереженню маєтків на Чернігівщині (Качанівка, Сокиринці, Батурин, Вишеньки та ін.).

711. ДОМОЦЬКИЙ Б. Виставка у Новгороді-Сіверському / Борис Домоцький // Світ-інфо. – 2020. – № 171 (19 берез). – С. 15.

У Новгород-Сіверському музеї-заповіднику «Слово о полку Ігоревім» відкрито виставку «Архітектурні перлини України в живописі та графіці».

712. КОЦЮБИНСЬКИЙ і Параджанов // Світ-інфо. – 2020. – № 167 (23 січ.). – С. 3.

У Черніг. музеї-заповіднику М. Коцюбинського відбулося відкриття виставки міжнародного АРТ-проєкту «Лицарі українського романтичного світосприйняття М. Коцюбинський і С. Параджанов».

713. КУРДАНОВ А. Цей дивний музей / Андрій Курданов // Отчий поріг. – 2020. – № 11 (листоп.). – С. 15.

Виставка ляльок та машинок початку ХХ ст., організована Н. Шурдою – зберігачем фондів Михайло-Коцюбинського краєзнавчого музею, що у Черніг. р-ні.

714. ПОДА А. Ювілейні заходи у Сосниці : 1 лип. виповнилося 100 років Сосницькому краєзнавчому музею імені Юрія Степановича Виноградського / Аліна Пода // Отчий поріг. – 2020. – № 8 (серп.). – С. 9.

715. РАДЕЙ І. Перші поштові марки УНР і марки-гроші у фондовій колекції Ніжинського краєзнавчого музею Івана Спаського / Ірина Радей // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 168–174.

716. САЄНКО Н. Нам рости і діяти / Ніна Саєнко // Отчий поріг. – 2020. – № 12 (груд.). – С. 9.

Н. О. Саєнко, заслужений діяч мистецтв України, засновник худож.-мемор. музею-садиби народного художника України О. Саєнка у Борзні, розповідає про роль Черніг. земляцтва у створенні цього музею та музею-заповідника П. Куліша «Ганнина Пустинь», підготовлену до видання книгу «Пам'ять роду», в якій представлено епістолярну спадщину (1886–2020) роду Саєнків у широкій панорамі життя укр. народу з його викликами долі.

717. СИТИЙ І. Артефакти Менського краєзнавчого музею імені В. Ф. Покотила / Ігор Ситий // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 163–164 : фот.

718. СИТИЙ І. Матриці печаток у зібранні Остерського краєзнавчого музею. Каталог / Ігор Ситий // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 160–162 : фот.

719. СМАЛЬ О. Городнянщина запрошує... / Ольга Смаль // Отчий поріг. – 2020. – № 8 (серп.). – С. 10–11.

Нарис про діяльність Городнянського іст.-краєзн. музею, утвореного 1979 р. У 1980 р. удостоєний звання народного.

720. ЧЕПУРНИЙ В. Виставка митця, котрий переріс кордони / Василь Чепурний // Голос України. – 2020. – № 10 (січ.). – С. 10.

Виставка міжнародного АРТ-проєкту «Лицарі українського романтичного світосприйняття М. Коцюбинський і С. Параджанов» у Черніг. музеї-заповіднику М. Коцюбинського

НАІЗ «ЧЕРНІГІВ СТАРОДАВНІЙ»

721. ВАНЖУЛА О. Амбітні плани та сумні реалії Чернігівського державного історико-культурного заповідника наприкінці 1920-х – на початку 1930-х рр. / Олена Ванжула // Сіверян. літопис. – 2020. – № 4. – С. 113–130.

722. ДО ШЕВЧЕНКІВСЬКИХ днів: виставка «Було колись в Україні...» [відкрита в НАІЗ «Чернігів стародавній»] // Світ-інфо. – 2020. – № 121 (19 берез.). – С. 3.

НІКЗ «ГЕТЬМАНСЬКА СТОЛИЦЯ»

723. ДРОБЯЗКО Н. Виставка «Григорій Орлик: видатний син видатного батька України. Повернення на Батьківщину»: розроблення наук. концепції та шляхи її реалізації / Наталія Дробязко // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 55–60.

У ст. коротко схарактеризовано концептуальне рішення, проблеми та здобутки одного із виставкових проєктів НІКЗ «Гетьманська столиця» в Батурині.

724. ДРОБЯЗКО Н. Нагороди Григорія Орлика у фондovій колекції Національного заповідника «Гетьманська столиця» / Наталія Дробязко // Сіверян. літопис. – 2020. – № 3. – С. 136–141.

Висвітлені особливості комплектування музейної колекції на прикладі виставкового проєкту «Григорій Орлик: видатний син видатного батька України. Повернення на Батьківщину».

725. КУРТОВА І. Традиційне житло Батурина початку ХХ ст. за фотоматеріалами з фондovого зібрання НІКЗ «Гетьманська столиця» / Ірина Куртова // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 194–202 : іл.

726. МУЗЕЇ Національного заповідника «Гетьманська столиця» в Батурині відкрилися [після послаблення карантину внаслідок коронавірусу] // Світ-інфо. – 2019. – № 180 (6 серп.). – С. 4.

727. НОВІК О. Народна ікона у фондovому зібранні НІКЗ «Гетьманська столиця». Богородичні ікони / Оксана Новік // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 190–194.

728. ПІЛЬТЯЙ Н. Надгробок Кирила Розумовського: реставрація / Наталія Пільтяй // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 185–189.

Розглянуто долю надгробка К. Г. Розумовського з Воскресенської церкви Батурина після демонтажу на зламі 1920–1930 рр.

729. РЕБРОВА Н. Надбання «Гетьманської столиці» та Чернігівщини / Наталія Реброва, Руслана Огієвська // Десн. правда. – 2020. – № 47 (10 груд.). – С. 5.

Барельєф-медальйон із портретом Петра Кочубея роботи самого Пармена Забіли цьогоріч поповнив колекцію заповідника завдяки благодійникам.

730. СЕРДЮК Н. Батуринський інтерактив для дорослих і дітей / Наталія Сердюк // Світ-інфо. – 2020. – № 179 (16 лип.). – С. 13.

Заповідник «Гетьманська столиця» в Батурині реалізує екскурсії «Таємниці Цитаделі» (на Цитаделі Батуринської фортеці), «Лицарі українських степів», «Подорож у минуле» (в Музеї археології Батурина), «Легенди Кочубеїв», «В діяннях гетьманів – велич України» (в палаці К. Розумовського). Для дітей екскурсії проходять у формі гри.

731. СОЛДАТОВА К. Історичний гурток «Батуринський курінь» [при НІКЗ «Гетьманська столиця», який об'єднує учнівську молодь, зацікавлену у дослідженні рідного краю, збереженні пам'яток історії та культури] / Карина Солдатова // Світ-інфо. – 2020. – № 187 (19 листоп.). – С. 13.

732. СУШКО Н. Літопис Самійла Величка і його сучасне видання / Наталія Сушко // Світ-інфо. – 2020. – № 186 (5 листоп.). – С. 13.

Заповідник «Гетьманська столиця» є партнером цього видавничого проекту і саме в Батурині, в День укр. козацтва, 14 жовт. 2020 р. відбулася перша презентація «Літопису» Самійла Величка.

733. У БАТУРИНІ передано копію шведського ордена Григорію Орлику // Світ-інфо. – 2020. – № 168 (6 лют.). – С. 2.

Церемонія передачі Ордена Меча заповіднику в присутності іноземних та укр. дипломатів, представників укр. земляцтва Естонії. Орден є копією з єдиного збереженого на сьогодні оригіналу ордена зразка 1748 р. з колекції короля Швеції.

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ ім. В. В. ТАРНОВСЬКОГО

734. В ПОДАРУНОК – книги музею [від кийв. видавництва «Темпора»] // Світ-інфо. – 2020. – № 171 (19 берез.). – С. 13.

735. ВИСТАВКА «Під гетьманською булавою» [в Нац. заповіднику «Гетьманська столиця» в Батурині] // Світ-інфо. – 2020. – № 170 (5 берез.). – С. 13.

Два унікальні док. (універсали гетьмана) з колекції ЧІМ імені В. В. Тарновського вперше представлені в Батурині.

736. ВШАНУВАТИ дослідників Сіверського краю. Подвижницька праця Віри Зайченко і Олександра Шекуна // Світ-інфо. – 2020. – № 186 (5 листоп.). – С. 12.

ЧІМ ім. В. Тарновського звернувся до Новобілоуської об'єднаної територіальної громади Черніг. р-ну з пропозицією присвоїти звання «Почесний громадянин Новобілоуської громади» науковцям музею В. В. Зайченко (етнолог) та О. В. Шекуну (археолог).

737. ГОНЧАРЕНКО В. Бісерні шати ікон Богородичного циклу в колекції Чернігівського історичного музею імені В. В. Тарновського / Вікторія Гончаренко // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 5–8 : іл.

738. ЛАЄВСЬКИЙ С. «Гьорлицький шекель» із зібрання Чернігівського історичного музею імені В. В. Тарновського / Сергій Лаєвський, Вікторія Мудрицька // Євреї Лівобережної України. Історія та культура : матеріали XV Міжнар. наук. семінару. – Чернігів, 2020. – С. 260–262.

Іудейська монета з нумізматичної збірки музею.

739. СЕРГЄЄВА С. Іван Леонідович Вахгаузен. Доля колишнього музейного фотографа / Світлана Сергєєва // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 126–132 : фот.

І. Л. Вахгаузен (1892–?), уродженець Житомира, німецького походження. На початку ХХ ст. родина переїхала до Чернігова.

Тут він закінчив чоловічу гімназію і вступив на юридичний факультет Київ. ун-ту. У 1917 р. повернувся до Чернігова. Влаштувався в Музей укр. старожитностей імені В. В. Тарновського. У листоп. 1940 р. заарештований. Вирок суду – шість років. Подальша його доля невідома. Реабілітований у 1991 р.

740. СИТИЙ І. Архівна спадщина козацької України у зібранні Чернігівського історичного музею імені В. В. Тарновського : (нарис 2) / Ігор Ситий // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 9–15.

741. СИТИЙ І. Пам'ятка автокефалії Української православної церкви – київський «Місяцеслов» 1718 року / Ігор Ситий // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 16–20 : іл.

Примірник пам'ятки перебуває на збереженні у ЧІМ імені В. В. Тарновського.

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ імені Г. ГАЛАГАНА

742. АДРУГ В. 40 ікон з колекції «Небесне воїнство» презентував художній музей [імені Г. Галагана] / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – 30 січ. – С. 8.

743. АЛЬБОМ-каталог творів Олександра Савченка-Більського у зібранні Чернігівського обласного художнього музею імені Григорія Галагана / [Черніг. обл. худож. музей ім. Г. Галагана ; авт.-упоряд. І. Ральченко]. – Чернігів : [б. в.], 2020. – 99 с.

744. ВИСТАВКА Чернігівського художнього музею у Києві // Світ-інфо. – 2020. – № 181 (20 серп.). – С. 2.

745. ГАЛЕТА Л. Козаків з паперу, яких створили люди з інвалідністю, можна побачити в обласному художньому музеї / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 43 (29 жовт.). – С. 1, 8.

ЧОХМ ім. Г. Галагана у співпраці з громад. орг. «Інтеграція» презентували виставку «Душа і тіло – разом до перемоги!».

746. КАТАЛОГ ікон з колекції музею. XVII – початок XX ст. Чернігівський обласний художній музей імені Григорія Галагана / [редкол.: С. М. Курач, О. О. Острякова, Ю. В. Ткач ; фот.: Я. Розмаріцин, О. Дульцев]. – Житомир : ТОВ «505», 2020. – 167 с. : іл.

747. НАЙДЮК Н. Про моду українців 200 років тому: унікальна виставка в Художньому музеї / Наталія Найдюк // Деснянка. – 2020. – № 50 (17 груд.). – С. 16.

Працівники музею вивчали історію моди за портретами XVIII – початку XX ст. Результат роботи – виставка «Мода в образотворчому мистецтві».

АРХІВНА СПРАВА

748. СЕРГЄЄВ С. Деякі аспекти діяльності Чернігівського архіву у 20–30-х рр. XX ст. / Сергій Сергєєв // Сіверян. літопис. – 2020. – № 4. – С. 142–147.

749. СЕРГЄЄВ С. Розвиток архівної справи у Чернігові у першій половині XX ст. на прикладі Державного архіву / Сергій Сергєєв // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 130–136.

750. У [ЧЕРНІГІВСЬКОМУ] Держархіві області можна побачити автографи Тараса Шевченка // Деснянка. – 2020. – № 11 (12 берез.). – С. 1.

Фотовиставка, на якій представлено майже 80 док. джерел.

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

751. АДРУГ В. Газета «Наш край» тепер зі своєю друкарнею! Ось так! Тепер вони ще більше незалежні / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 48 (3 груд.). – С. 8.

Видання Черніг. р-ну.

752. АНТОНЕНКО П. Згадуючи газету «Сіверщина» / Петро Антоненко // Світ-інфо. – 2020. – № 174 (7 трав.). – С. 12.

Перший номер цієї черніг. газети вийшов у груд. 1992 р.

753. АНТОНЕНКО П. Немічні бідкання : інформаційний простір [Чернігівщини] / Петро Антоненко // Світ-інфо. – 2020. – № 177 (18 черв.). – С. 2, 5.

754. АНТОНЕНКО П. Нова обласна літературно-мистецька газета «Струна» / Петро Антоненко // Світ-інфо. – 2020. – № 187 (19 листоп.). – С. 15.

Автор публ. – засновник і редактор видання.

755. ВІДЗНАЧИЛИ медійників, які пишуть про децентралізацію // Деснянка. – 2020. – № 51 (24 груд.). – С. 3.

Втретє на Чернігівщині відбулася церемонія нагородження переможців обл. конкурсу журналістських робіт із тематики формування місцевого самоврядування та територіальної орг. влади.

756. ВІТАЛІЙ Назаренко – переможець XXII обласного конкурсу журналістів «Золоте перо» // Чернігівщина. – 2020. – № 10 (5 берез.). – С. 4 : фот.

Працює в обл. газеті «Чернігівщина».

757. ГАЗЕТИ області // Світ-інфо. – 2020. – № 121 (19 берез.). – С. 4.

Мова про передплатні видання Черніг. обл. на початок 2020 р. Сумарний передплатний тираж газет обл. набагато менший, ніж рік тому.

758. ДЗЮБА С. Марію Пучинець нагороджено міжнародною медаллю Олександра Довженка / Сергій Дзюба // Чернігівщина. – 2020. – 9 січ. – С. 7 : портр.

Журналістка обл. газети «Чернігівщина».

759. ДЗЮБА С. Сніжана Божок – лауреат Міжнародної літературної премії імені Григорія Сковороди / Сергій Дзюба // Чернігівщина. – 2020. – 20 лют. – С. 3.

Журналістка обл. газети «Чернігівщина».

760. ЖИГУН Т. Аналіз стану доставляння обов'язкових примірників видань України у 2019 році / Тетяна Жигун, Тетяна Устіннікова // Вісн. Кн. палати. – 2020. – № 5. – С. 20–26.

С. 22, 24 : Показники по Черніг. обл.

761. І ЗНОВУ втрата... // Гарт. – 2020. – № 34 (20 серп.). – С. 3.

Пам'яті В. П. Кужельного (1944–12.08.2020). Звукорежисер Черніг. обл. комітету із радіомовлення і телебачення, де працював сорок один рік. Народився у с. Звеничів Ріпкинського (нині Черніг.) р-ну.

762. ЛУК'ЯНЕЦЬ К. Радянська районна преса Чернігівщини у 1932–1933 роках: джерелознавчий аспект / Катерина Лук'янець // Сіверян. літопис. – 2020. – № 4. – С. 131–141.

Аналіз рад. районної преси 1932–1933 рр. як джерела для вивчення історії Голодомору-геноциду на прикладі місцевої періодики Чернігівщини.

763. НА ТЕЛЕБАЧЕННІ – нова програма «Артефакти»: про старовину Сіверської землі // Світ-інфо. – 2020. – № 168 (6 лют.). – С. 12.

764. ПІШОВ дуже рано... // Гарт. – 2020. – № 28 (9 лип.). – С. 14.

Пам'яті В. М. Чепурного (1958–6.06.2020) – журналіста, колишнього редактора Менської і Сосницької район. газет. Похований у рідному с. Авдіївка Сосницького (нині Новгород-Сіверського) р-ну.

765. ПРЕСЦЕНТР DPNEWS.COM.UA – новий інформаційний простір Чернігівщини / фото М. Харді // Десн. правда. – 2020. – № 22 (11 черв.). – С. 1, 7.

Сучасний креативний і незалежний майданчик комунікацій, центр зустрічей журналістів із громадою, підприємцями та політиками під відомим брендом «Деснянська правда».

766. ХТО отримав власного «Оскара» серед найкращих журналістів? // Деснянка. – 2020. – № 24 (18 черв.). – С. 8.

Нагородження фіналістів та переможців 5-го конкурсу журналістських робіт серед медійників Чернігівщини «МедіаЧе».

767. ШМАТОК З. Олександр Назаренко на журналістській передовій / Зоя Шматок // Деснянка. – 2020. – № 22 (4 черв.). – С. 8–9.

Нарис про заслуженого журналіста України О. Назаренка – редактора Менської район. газети «Наше слово», голову Черніг. обл. орг. Нац. спілки журналістів України.

РОЗВИТОК МИСТЕЦТВ

768. АДРУГ А. Дереворізьблення та іконостаси Чернігова другої половини XVII – початку XVIII століть / Анатолій Адруг // Сіверян. літопис. – 2020. – № 2. – С. 42–59.

Спираючись на пам'ятки мистецтва і праці попередніх дослідників, автор розглядає творчість черніг. майстрів у взаєминах з митцями інших міст і країн.

769. ПРИЛУЧЧИНА на світлинах минулого : фотопутівник / [авт. ідеї та упоряд. : М. Будзар та ін.]. – [Б. м.] : Денисюк В. Б., [2020]. – 64 с. : фотоіл.

770. РОЙ С. В. Друковані видання ХХ ст. з історії театрального і музичного мистецтва в колекційному описі акторської сім'ї Бровченків: аналіз, систематизація / Світлана Рой // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 388–393.

На матеріалах музейної колекції ніжин. акторської сім'ї І. К. Бровченка та М. Ф. Бровченко.

АРХІТЕКТУРА

771. БАТЮК А. Співпраця Кочубеїв та архітектора Олександра Ягна // Світ-інфо. – 2020. – № 188 (3 груд.). – С. 13.

О. Ю. Ягн (1848–1922) – архітектор, скульптор та художник, народився у м. Пенза в родині лікаря. Закінчив Московське училище живопису, скульптури і зодчества, Академію мистецтв у Римі. З 1876 р. мешкав і творив в Україні. Співпрацю з ним започаткувала О. С. Волконська (1835–1916) – дружина М. А. Кочубея (1827–1865). На її запрошення протягом 70–80-х рр. XIX ст. Ягн створив архітектурний ансамбль з палацу, готелю, флігеля, пекарні, церкви та парку у с. Вейсбахівці Прилуцького повіту (нині с. Білоріччя

Прилуцького р-ну). До нашого часу від цього комплексу зберігся лише флігель. Продовжив співпрацю М. М. Кочубей – син.

772. ВИПУСТИЛИ 20 промороликів про «дерев'яне мереживо» Чернігова // Деснянка. – 2020. – № 52 (31 груд.). – С. 4.

У Чернігові коштом громад. бюджету міськради виготовили і випустили 20 коротких відео сюжетів про зразки дерев'яної архітектури міста ХІХ–ХХ ст.

773. ГОРДІЄНКО Д. Петро Лашкар'єв – дослідник середньовічної української архітектури / Дмитро Гордієнко // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 163–174.

П. О. Лашкар'єв (1833–1899) – професор Київ. духовної академії, дослідник церков Чернігова і Новгород-Сіверського. Двічі, у 1895 та 1899 рр., відвідав Чернігів.

774. ІГНАТЕНКО І. Періодизація кам'яного зодчества Чернігова ХІІ ст. за історичними джерелами та будівельними матеріалами / Ігор Ігнатенко // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 175–193.

775. НАЙДАВНІША мозаїка Чернігова: знищити не можна зберегти // Семь дней. – 2020. – № 40 (1 жовт.). – С. 8.

Чи можна приносити в жертву сучасним тенденціям роботи митців та архітекторів середини ХХ століття? Над цією проблемою розмірковують відомі фахівці Чернігова.

776. ФУРСОВА Ю. Діяльність архітекторів Венероні та Бартоліатті в Батурині / Юлія Фурсова // Світ-інфо. – 2020 – № 180 (6 серп.). – С. 13.

Італійські зодчі працювали на замовлення гетьмана К. Розумовського два роки і дев'ять місяців (1757–1760 рр.).

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО. СКУЛЬПТУРА

777. ГЕРОЇ праці Чернігівського району [Образотворчий матеріал] : [листівки. Сувенірний вип. / Черніг. район. орг. ветеранів України, Черніг. район. осередок Нац. спілки

краєзнавців України ; оформ. Я. Волерт]. – Чернігів : Брагинець О. В., [2020]. – 1 комплект (10 листівок) : фотоіл.

778. ТЕРИТОРІЯ душі [Образотворчий матеріал] : [виставка] / Черніг. музей сучас. мистецтва «Пласт-Арт». – Чернігів : [б. в.], [2020]. – [21] с. : кольор. іл.

До 20-річчя заснування мистецької організації «Пласт-Арт».

779. ЧЕРНІГІВЩИНА – мій рідний край [Образотворчий матеріал] : живопис, графіка, світлини / Партія патріотів Черніг. «Наш край», Черніг. музей сучасного мистецтва «Пласт-Арт». – Чернігів : [б. в.], [2020]. – [18] с. : кольор. іл.

ПЕРСОНАЛІЇ

780. ЗАБАРНИЙ О. Митець чистого серця / Олександр Забарний // Отчий поріг. – 2020. – № 2 (лют.). – С. 10–11.

Публ. раніше не друковане інтерв'ю народного художника України, лауреата Нац. премії України імені Т. Г. Шевченка О. І. Івахненка (16.10.1949–09.06.2014), народився в с. Манжосівка Прилуцького р-ну.

781. ПОЧЕСНИЙ громадянин Харкова : [це звання присвоєно народному художнику України, лауреату Нац. премії України імені Т. Г. Шевченка В. І. Ковтуну, уродженцю с. Мезин Коропського (нині Новгород-Сіверського) р-ну] // Отчий поріг. – 2020. – № 10 (жовт.). – С. 15.

782. КУРОВСЬКИЙ Д. Творчість – це велика втіха, свобода та любов / Дмитро Куровський // Семь дней. – 2020. – № 49 (3 груд.). – С. 6.

Черніг. музикант, перформер та художник – про своє життя, творчість, погляд на мистецтво.

783. СТЕПОВИК Д. В. Між Україною й Америкою: графіка і малярство Василя Лопати / Дмитро Степовик ; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики й етнології ім. М. Рильського. – Київ : КЛЮ, 2020. – 300, [2] с.

В. І. Лопата (28.04.1941) – художник і прозаїк, народний художник України, лауреат Нац. премії імені Т. Г. Шевченка,

уродженець с. Нова Басань Бобровицького (нині Ніжинського) р-ну.

784. ПІЛЬТЯЙ Н. Майстер античного мистецтва Іван Мартос / Наталія Пільтяй // Світ-інфо. – 2020. – № 178 (2 лип.). – С. 13.

І. П. Мартос (1754–17.04.1835) – скульптор-монументаліст, ректор Імператорської академії мистецтв. Народився в Ічні. Створив надгробок гетьмана К. Розумовського у Воскресенській церкві в Батурині.

785. ЧЕРНЯКОВ С. Художник Леонід Могучов отримав міжнародне визнання / Сергій Черняков // Світ-інфо. – 2020. – № 189 (17 груд.). – С. 12.

Всесвітня академія науки, освіти, культури і мистецтв Лондона присвоїла чернігівцю Л. Могучову Міжнар. диплом всесвітньо відомого художника.

786. УКРАЇНСЬКА абетка. Малюнки Георгія Нарбута / упоряд. О. О. Савчук ; авт. передм. М. Ю. Філевич ; худож. О. Г. Чекаль. – Харків : Олександр Савчук, 2020. – 36, [1] с. : [13] л. іл.

Г. І. Нарбут (9.03.1886–23.05.1920) – укр. художник-графік, автор перших укр. банкнот і марок. Народився на хут. Нарбутівка Глухівського повіту Черніг. губ. (зараз Сумська обл.).

787. ОЛІЙНИК О. Задоволення від процесу : 14 квіт. минуло 75 років від дня народження черніг. художника Миколи Небилиці [14.04.1945–листоп. 2000] / Олександр Олійник // Світ-інфо. – 2020. – № 173 (16 квіт.). – С. 15 ; Літ. Чернігів. – 2020. – № 2. – С. 162–164.

Нарис про життя і діяльність митця.

788. АДРУГ В. Мозаїка соломкою Олександра Саєнка – це класика / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 11 (12 берез.). – С. 9.

789. МИСТЕЦЬКІ традиції династії Саєнків у контексті української образотворчості ХХ – початку ХХІ століть : зб. наук. ст. : до 120-річчя від дня народження Олександра Саєнка /

[В. Артюшенко, І. Бекетова, Л. Білоус та ін.]. – Харків : Контраст, 2020. – 239 с.

790. САЄНКО Н. Золоте перевесло мистецької династії Саєнків : (вшанування пам'яті Олександра Саєнка) / Ніна Саєнко // Образотворче мистецтво. – 2020. – № 1. – С. 18–21 : іл.

О. Ф. Саєнко (20.08.1899–5.03.1985) – укр. митець-декоратор, народний художник УРСР. Народився в Борзні.

791. ПАМ'ЯТІ великого майстра // Отчий поріг. – 2020. – № 12 (груд.). – С. 15.

У Седнівській школі Черніг. р-ну відкрито пам'ятну дошку народному художнику України, почесному громадянину Чернігова А. Шкурку (1924–2019), виготовлену за кошти мецената, керівника сільгосп. підприємства із с. Лукашівка Черніг. р-ну Г. Ткаченка.

792. ТЕТЯНА Яблонська. Щоденник, спогади, роздуми / Тетяна Яблонська ; пер. укр. мовою Н. Самрук, А. Палагнюк ; упоряд.: Г. Агаян, І. Зайцева ; відп. за вип. Н. Самрук. – Київ : Родовід, 2020. – 584 с. : іл., фот.

С. 137–177 : Спогади про перебування в Седневі. Публ. репродукції з картин художниці, написані в Седнівському Будинку творчості та відпочинку. Відвідини с. Ключків Черніг. р-ну.

МУЗИЧНЕ ЖИТТЯ

793. БОРЩ М. Десять років утвердження! / Микола Борщ // Отчий поріг. – 2020. – № 5 (трав.). – С. 10–11.

Десятиріччя відсвяткувала капела бандуристів імені О. Вересая Черніг. філармонійного центру фестивалів та концертних програм. Керівники колективу заслужена артистка України Р. Борщ і заслужений працівник культури України М. Борщ.

794. ГАЙДУК С. Свобода, музика і творча пісенна атмосфера фестивалю на Голубих озерах / Сергій Гайдук // Деснянка. – 2020. – № 28 (16 лип.). – С. 8.

ІХ Міжнар. фестиваль авторської пісні та свято «Івана Купала», який відбувся на території екокомплексу «Голубі озера», що в с. Олешня Ріпкинського (нині Черніг.) р-ну.

795. ГОРЛАЧ Л. В ритмі любові [діє Ніжин. дитяча хореограф. школа, єдина на Чернігівщині, яка відзначила свій 40-й ювілей] / Леонід Горлач // Отчий поріг. – 2020. – № 3 (берез.). – С. 4.

796. ДУХОВИЙ оркестр – у «XVIII Європараді духових оркестрів у Центрі Європи» // Світ-інфо. – 2020. – № 179 (16 лип.). – С. 2.

Духовий оркестр Черніг. обл. філармонійного центру фестивалів і концертних програм узяв участь у фестивалі, що відбувся у польському місті Суховоля Підляського воєводства дистанційно.

797. НАГОРОДЖЕНО перших лауреатів премії ім. Г. Верьовки // Світ-інфо. – 2020. – № 185 (15 жовт.). – С. 2.

Академ. народний хор Черніг. обл. філармонійного центру фестивалів і концертних програм, зразковий дитячий художній колектив – театр танцю «Слов'яни» Черніг. міського Палацу культури, кандидат мистецтвознавства, професор Нац. ун-ту «Чернігівський колегіум» О. Васюта стали першими лауреатами обл. премії імені Г. Верьовки.

798. СЛАВІНА В. Десятиліття творчості [«Капели бандуристів імені О. Вересая» Черніг. обл. філармонійного центру фестивалів і концертних програм] / Вікторія Славіна // Гарт. – 2020. – № 4 (23 січ.). – С. 8.

ПЕРСОНАЛІ

799. ГАЙДУК С. Унікальний талент Раїси Борщ / Сергій Гайдук // Деснянка. – 2020. – № 47 (26 листоп.). – С. 1, 8.

Бесіда з Р. Борщ – заслуженою артисткою України, лауреатом багатьох престижних премій, художнім керівником капели бандуристів імені О. Вересая Черніг. обл. філармонійного

центру фестивалів та концертних програм. Народилася в с. Атюша Коропського (нині Новгород-Сіверського) р-ну.

800. РОЙ С. Педагогічна діяльність М. Ф. Бровченко: на матеріалах колекції родини Бровченко / Світлана Бровченко // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 163–172.

М. Ф. Бровченко (2.06.1919–2009) – заслужена артистка України. Народилася в Ніжині. На основі матеріалів колекційного опису зроблено спробу відстежити основні етапи пед. діяльності співачки від простого вчителя до фундатора Ніжин. вокальної школи.

801. ГОРЛЕНКО В. Ф. Уже давно минули ті часи... / В. Горленко. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 55 с. : іл., ноти.

Автор – черніг. композитор.

802. ГАЙДУК С. Музична родина Дем'янчуків підкорила Сінгапур / Сергій Гайдук // Деснянка. – 2020. – № 6 (6 лют.). – С. 4, 9.

Один із кращих піаністів України Г. Дем'янчук, лауреат багатьох міжнар. конкурсів, педагог Черніг. муз. коледжу імені Л. Ревуцького, повернувся з Сінгапура, де був членом журі III міжнар. фортепіанного конкурсу, а також провів декілька майстер-класів і виступив з сольним концертом.

803. ІГОРЮ Євдокименку присвоєно почесне звання «Заслужений артист України» // Деснянка. – 2020. – № 5 (30 січ.). – С. 2.

Соліст Нац. опери України, уродженець Куликівки.

804. КАЛІНІНА (Корнієвська) Т. Спогади про батька / Тетяна Калініна (Корнієвська) // Деснянка. – 2020. – № 46 (19 листоп.). – С. 4.

Онука відомого музичного майстра О. С. Корнієвського розповідає про його сина, О. О. Корнієвського – художника і різьбяр, якого в Корюківці називали людиною-енциклопедією.

805. ПЕРШІ лауреати премії імені Левка Ревуцького // Деснянка. – 2020. – № 11 (12 берез.). – С. 9.

Цього року Черніг. облрада заснувала обл. премію імені Л. Ревуцького. Першими лауреатами стали Л. Осадча – директор Іржавецького музею-садиби Ревуцького та М. Демиденко – викладачка Черніг. муз. коледжу.

806. ІВАНЧЕНКО О. Катя Павленко з «Go-A» народилася в Ніжині / Ольга Іванченко // Гарт. – 2020. – № 8 (20 лют.). – С. 16.

Цей гурт у першому півфіналі нац. відбору на «Євробачення-2020» потрапив до трійки переможців.

807. ВІН БУДЕ жити в пам'яті українців : втрата // Деснянка. – 2020. – № 44 (5 листоп.). – С.15.

Помер народний артист України, хоровий диригент, у минулому ректор Київ. консерваторії імені П. Чайковського В. І. Рожок (25.09.1946–02.11.2020), уродженець с. Хороше Озеро Борзнянського (нині Ніжинського) р-ну.

808. САМОХІНА Н. Сергій Тарновський: музикант двох континентів / Наталія Самохіна // Скарбниця української культури : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 21. – С. 119–125.

С. В. Тарновський (21.10.1883–23.03.1976) – педагог, один із фундаторів Київ. школи піаністів. Його дід А. П. Тарновський – двоюрідний брат В. В. Тарновського-старшого. Помер С. В. Тарновський у Лос-Анджелесі (США). Залишив по собі пам'ять як відомий укр. і амер. піаніст.

809. ЗАСЛУЖЕНА відзнака // Отчий поріг. – 2020. – № 10 (жовт.). – С. 15.

Почесне звання «Заслужений артист України» присвоєно М. Твердому – художньому керівникові Студії етноджазу Центру культури та мистецтв Київ. нац. ун-ту технологій та дизайну, уродженцю Городні.

810. ТКАЧУК А. «Мої марші грають усі духові оркестри України» / Анатолій Ткачук ; спілкувався С. Гайдук / Анатолій Ткачук // Деснянка. – 2020. – № 33 (20 серп.). – С. 1, 3.

А. Ткачук (24.08.1950) – заслужений діяч мистецтв України, художній керівник і головний диригент Черніг. обл. філармонійного центру.

ТЕАТР. КІНОМИСТЕЦТВО

811. АДРУГ В. «Наші котики». Чернігівські теж там є / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 7 (13 лют.). – С. 1, 3.

Відгук на однойменний кінофільм, події якого розгортаються на передовій рос.-укр. війни у 2014 р. Зйомки відбувалися за участі черніг. масовки.

812. ВЕЛИКЕ кіно повернулося // Семь дней. – 2020. – № 28 (9 лип.). – С. 5.

Відкрився єдиний у Чернігові кінотеатр Multiplex на території торговельного центру «Голлівуд».

813. ГАЛЕТА Л. «До ночі танцювали босі на піску, а рановранці знову йшли на роботу» / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 9 (27 лют.). – С. 1, 9.

Док. фільм «Вдовині села Чернігівщини», створений на основі життєвих історій жінок, презентували громаді в Черніг. обл. молодіжному центрі. Основу фільму становлять спогади 19 героїнь про своє дитинство та юність, про те, як важко вони працювали в колгоспах, на фермах та полях, а тепер лишилися самі у депресивних селах.

814. ІВАНЧЕНКО О. Кіно в Качанівці / Ольга Іванченко // Гарт. – 2020. – № 33 (13 серп.). – С. 16.

У НІКЗ «Качанівка» завершилися зйомки нового док. серіалу «Гра долі» про відомих в Україні іст. постатей. Знімальна група київ. студії «ВІАТЕЛ» працювала в самому палаці, на території парку і на березі Майорського ставка.

815. КІНА не буде... Чи буде? : яка доля чекає колишній кінотеатр «Дружба»? // Семь дней. – 2020. – № 3 (16 янв.). – С. 21.

Історія кінотеатру розпочалася в листоп. 1975 р. Він став першим і єдиним упродовж десятиліть широкоформатним кінотеатром в обл. Нині в його приміщеннях повним ходом тривають ремонтні роботи.

816. КУРДАНОВ А. Сивки: загублений спадок / Андрій Курданов // Світ-інфо. – 2020. – № 188 (3 груд.). – С. 13 ; Отчий поріг. – 2020. – № 12 (груд.). – С. 15.

Так називається док. фільм, присвячений пам'яті відселеного с. Сивки Черніг. р-ну. Кінострічка розповідає про життя в селі напередодні його примусового відселення.

817. МІНЕНКО Р. «Балада про Крути»: вітаємо лауреатів премії імені Богдана Хмельницького! / Раїса Міненко // Десн. правда. – 2020. – № 1 (16 січ.). – С. 4.

За найкраще висвітлення військової тематики на сцені Черніг. облмуздрамтеатру імені Т. Г. Шевченка авторам мистецького проєкту «Балада про Крути» – режисерові-постановнику, заслуженому артистові України А. Бакірову і драматургу А. Покришню присвоєно звання лауреатів премії імені Б. Хмельницького.

818. НАЙДЮК Н. «Мати Апостолів» – у Чернігові / Наталія Найдюк // Деснянка. – 2020. – № 48 (3 груд.). – С. 8.

У Черніг. обл. молодіжному центрі відбувся допрем'єрний показ фільму «Мати Апостолів». Кінострічку створено на реальних історіях учасників війни на Сході України. Режисер – Заза Буадзе. Представляла картину акторка С. Осипенко, яка народилася і виросла в Чернігові.

819. НАУМЕНКО В. «Край неба» / Валентина Науменко // Десн. правда. – 2020. – № 6 (20 лют.). – С. 14.

Таку назву має вистава, присвячена життю і творчості укр. письменника В. Симоненка на сцені Черніг. обл. театру ляльок імені О. Довженка, яку показали юні актори Творчої експериментальної майстерні. Єдина майстерня в Україні, де на професійній сцені грають діти-підлітки.

820. НАУМЕНКО В. «Мати все» / Валентина Науменко // Десн. правда. – 2020. – № 6 (20 лют.). – С. 14.

Напередодні прем'єри вистави «Мати все» за однойменним романом сучасної укр. письменниці Люко Дашвар на сцені Черніг. обл. академ. укр. муз.-драм. театру імені Т. Г. Шевченка.

821. НАУМЕНКО В. Театральні вистави на глибині 300 метрів / Валентина Науменко // Десн. правда. – 2020. – № 38 (8 жовт.). – С. 13.

Свій 45-й ювіл. театр. сезон Черніг. обл. театр ляльок імені О. Довженка відкрив у соляних печерах міста Соледара Донецької обл. як учасник мініфестивалю «Печера казок» для прифронтової зони в рамках національного проєкту «АРТПеремир'я», заснованого за ініціативи та за сприяння генерал-лейтенанта С. Наєва.

822. НЕПРИБОРКАНІ пристрасті на сцені театру ім. Т. Шевченка // Світ-інфо. – 2020. – № 183 (17 верес.). – С. 3.

У Черніг. академ. театрі презентували прем'єру – укр. фарс «Приборкання норавливого», за п'єсою Ярослава Стельмаха. Поставив спектакль художній керівник театру, заслужений артист України А. Бакіров.

823. ПАВЛЕНКО С. Нотатки про виставу «Мазепа»: черніг. Молодіжний театр розіп'яв... Мазепу / Сергій Павленко // Світ-інфо. – 2020. – № 169 (20 лют.). – С. 15.

824. ПАРХОМЕНКО Л. «Прощена неділя» у Прилуках / Людмила Пархоменко // Десн. правда. – 2020. – № 7 (27 лют.). – С. 14.

Вистава Черніг. Молодіжного театру за твором прилуцької письменниці Л. Бондаревич-Черненко.

825. ПРИЩЕПА О. Кінотеатр [просто неба] своїми руками [створили мешканці с. Кобижча Бобровицького (нині Ніжинського) р-ну] / Олексій Прищепа // Гарт. – 2020. – № 31 (30 лип.). – С. 9.

826. ТЕАТР ім. Шевченка [у Чернігові] відкрив сезон // Світ-інфо. – 2020. – № 181 (20 серп.). – С. 2.

827. ФІЛЬМ про Чернігівську «ковбасну революцію» [створений телеканалом UA: Чернігів про події січ. 1991 р.] // Світ-інфо. – 2020. – № 174 (7 трав.). – С. 2.

ПЕРСОНАЛІ

828. БАГЛІЙ А. «Мені приємно з упевненістю стверджувати, що я щаслива людина!» / Антоніна Баглій ; спілкувався С. Гайдук // Деснянка. – 2020. – № 31 (6 серп.). – С. 8–9.

А. Баглій (9.08.1949) – заслужена артистка України, провідна актриса Черніг. академ. укр. муз.-драм. театру імені Т. Г. Шевченка.

829. ВОЛОДИМИР Банюк, провідний актор Молодіжного театру, відзначив 60-річчя // Світ-інфо. – 2020. – № 188 (3 груд.). – С. 3 ; Струна (Чернігів). – № 2 (11 груд.). – С. 1.

Заслужений артист України, лауреат премії імені М. Коцюбинського.

830. НАУМЕНКО В. Микола Бичук: актор театру, кіно та найпопулярніший Дід Мороз Чернігова / Валентина Науменко // Десн. правда. – 2020. – № 48 (17 груд.). – С. 8.

Актор Черніг. академ. укр. муз.-драм. театру ім. Т. Г. Шевченка.

831. ЕДУАРД Брагіда – заслужений артист України // Світ-інфо. – 2020. – № 187 (19 листоп.). – С. 3.

Соліст-вокаліст Черніг. академ. укр. муз.-драм. театру імені Т. Г. Шевченка.

832. ГАЙДУК С. Яскрава акторська палітра Петра Великого – [провідного майстра сцени Черніг. академ. укр. муз.-драм. театру імені Т. Г. Шевченка] / Сергій Гайдук // Деснянка. – 2020. – № 4 (23 січ.). – С. 9.

833. ПРИЩЕПА О. «Він став останнім вибором Касьянова» / Олексій Прищепа // Гарт. – 2020. – № 41 (8 жовт.). – С. 14.

Пам'яті двадцятичотирирічного актора Черніг. молодіжного театру Д. Грищенка, який потрапив у страшне ДТП і за місяць помер.

834. ОНИЩЕНКО Н. П. З золотого гніздечка Заньковецької : Ніжинські родини в колі видатної актриси / Надія Онищенко. – Ніжин : Лисенко М. М., 2020. – 71 с. : фот., іл., портр.

835. ВЕЛИКА А. «Півсторіччя на чернігівській сцені» / Ангеліна Велика // Світ-інфо. – 2020. – № 186 (5 листоп.). – С. 15 ; Десн. правда. – 2020. – № 43 (12 листоп.). – С. 8.

Бесіда з Л. С. Колесниковою – заслуженою артисткою України, лауреатом премії імені М. Заньковецької, актрисою Черніг. обл. академ. укр. муз.-драм. театру імені Т. Г. Шевченка.

836. КОВАЛЬОВА А. Наша баба Палажка – в сучасній телеверсії «Кайдашевої сім'ї» / Аліна Ковальова // Гарт. – 2020. – № 10 (5 берез.). – С. 1, 9.

Розповідає заслужена артистка України, актриса Черніг. обл. академ. укр. муз.-драм. театру імені Т. Г. Шевченка Л. С. Колесникова про зйомки серіалу. Епізодичні ролі у фільмі зіграли черніг. актриси – Н. Максименко і Л. Веселова.

837. МІНЕНКО Р. За виставу «Невчасно» Анастасія Кузик отримала відзнаку / Раїса Міненко // Деснянка. – 2020. – № 23 (11 черв.). – С. 14.

За рішення журі Міжнар. театр. фестивалю камерних вистав відзнаку «За режисерський дебют» отримала А. Кузик – режисер-постановник Черніг. обл. академ. укр. муз.-драм театру імені Т. Г. Шевченка за виставу «Невчасно» за п'єсою Лани Ра.

838. ІВАНЧЕНКО О. Зірка серіалу «Папик» – родом із Чернігова / Ольга Іванченко // Гарт. – 2020. – № 6 (6 лют.). – С. 1, 8.

Розмова з актрисою Д. Петрожицькою, яка народилася в Чернігові в акторській родині Гончарів.

839. ГОРЛАЧ Л. Голос душі / Леонід Горлач // Отчий поріг. – 2020. – № 4 (квіт.). – С. 12.

До творчого портрета народного артиста України В. Розстального (27.12.1936–3.04.2006), народженого в с. Реймента-рівка Корюківського р-ну.

840. ОЛЕКСІЙ Рошак – заслужений артист України // Світ-інфо. – 2020. – № 182 (3 верес.). – С. 3.

Звання присвоєно керівникові оркестру Черніг. обл. академ. укр. муз.-драм. театру імені Т. Г. Шевченка.

841. ГАЛЕТА Л. Жовідська резиденція режисера Івана Сауткіна / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 34 (27 серп.). – С. 1, 4, 8.

Нарис про укр. режисера реклами і кіно І. Сауткіна, який десять років тому купив нерухомість у с. Жовідь Сновського (нині Корюківського) р-ну. Його резиденція стала справжнім

центром культурного життя віддаленого села на півночі Чернігівщини.

842. ВЕЛИКА А. Денис Федешов – львів'янин, який народився в Луганську, а дебютну виставу ставить у Чернігові / Ангеліна Велика // Десн. правда. – 2020. – № 38 (8 жовт.). – С. 13.

Бесіда з молодим режисером Д. Федешовим, який на сцені Черніг. обл. академ. укр. муз.-драм театру імені Т. Г. Шевченка ставить дебютну виставу «Саронська квітка, або інша сторона гріха» за творами Лесі Українки.

НАРОДНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО

843. АДРУГ А. Вишивка та гаптування Чернігова другої половини XVII – початку XVIII століть / Анатолій Адруг // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 36–51.

844. ЛЯШКО О. Магія на полотні [Електронний ресурс] / Ольга Ляшко // Соборний майдан (Глухів). – 2020. – № 1 (січ.–лют.). – С. 1–2. – Режим доступу: http://nz-hlukhiv.com.ua/wp-content/uploads/files/sobormaidan01_2020.pdf

Музейний фонд Нац. заповідника «Глухів» поповнив свою колекцію новими експонатами – особистими речами Віри та Володимира Рудьків. Це – домоткані лялі та конопляні рушники, наволочки, серветки та скатертини, власноруч вишиті руками Віриної бабусі, яка проживала у с. Ярославка Глухівського повіту Черніг. губ. (нині Кролевецького р-ну Сумської обл.). Автор запрошує у цікаву подорож в історію укр. вишивки на прикладі Чернігівщини та інших регіонів України.

845. СЕМЕНЦОВ А. П. Писанки Чернігівщини / Анатолій Семенцов. – Київ : КВІЦ, 2020. – 27 с. : іл.

846. ТИМОШИК С. «Дівчата-самольотчиці», або 3 історії ткацтва у Володьковій Дівичі [Ніжинського р-ну] / Сергій Тимошик // Деснянка. – 2020. – № 22 (4 черв.). – С. 4.

ПЕРСОНАЛІЇ

847. ГАЛЕТА Л. На майстер-клас до коваля в Корюківку їдуть з усієї України! / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 3 (16 січ.). – С. 1, 8.

Нарис про Д. Мостовича – добровольця АТО, який воював у складі 13-го окремого мотопіхотного батальйону «Чернігів-1» гранатометником і снайпером. Під Вуглегірськом отримав контузію від розриву міни. Повернувшись до рідної Корюківки, зайнявся художнім ковальством.

848. ГАЛЕТА Л. Громаді пощастило з ковалем / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 44 (5 листоп.). – С. 8.

Нарис про В. Онищенка – сосницького майстра художнього кування. Металеві скульптури ведмедя та кінокамери Довженка, зроблені його руками, стали популярними фотозонами в селищі.

849. ПРИЩЕПА О. Перетворює деревину на шедеври / Олексій Прищепка // Гарт. – 2020. – № 18 (30 квіт.). – С. 8.

Нарис про Ю. Петрушу з с. Мала Дівиця Прилуцького р-ну – майстра художнього різьблення по дереву.

ЛІТЕРАТУРНА ЧЕРНІГІВЩИНА

850. АНТОЛОГІЯ віршів журналістів [за назвою «Сонячне і дощове» видана в Чернігові] // Світ-інфо. – 2020. – № 178 (2 лип.). – С. 3.

Автор ідеї і меценат заслужений журналіст України С. П. Народенко.

851. БОЖОК С. Книги, радіо, газета – маленької громади просвітницька планета / Сніжана Божок // Чернігівщина. – 2020. – 16 січ. – С. 7 : фот.

Про видання «Літературний Мрин» та його засновника О. Р. Джуломанова. Співпраця з місцевою бібліотекою.

852. ЛАУРЕАТИ премії імені Михайла Коцюбинського [О. Батьковська (поетеса, Бахмач), В. Божок (прозаїк, Корюківка),

С. Теребун (музикант, Чернігів), К. Лісовенко (народознавець, Київ), І. Сергієнко (актриса, Чернігів), О. Корнієнко (чернігівська майстриня)] // Світ-інфо. – 2020. – 17 верес. – С. 2.

853. ЛАУРЕАТИ Чернігівської літературної премії ім. Л. Глібова за 2020 рік // Літ. Чернігів. – 2020. – № 1. – С. 85–86.

Ними стали: А. Г. Шкуліпа (поет, прозаїк, м. Ніжин), Г. В. Арсенич-Баран (прозаїк, м. Чернігів), О. О. Гарачковська (літературознавця, м. Київ), М. Ф. Сушко (поет, м. Чернігів), Д. Ю. Обедніков (режисер, м. Чернігів).

854. ПІДСУМКИ конкурсу «Книга року-2019» : [список лауреатів] // Світ-інфо. – 2020. – № 179 (16 лип.). – С. 2.

855. СЛАПЧУК В. Лауреати премії імені Галшки Гулевичівни : визнання / Василь Слапчук // Чернігівщина. – 2020. – № 20 (14 трав.). – С. 10 : портр.

Премію засновано 2020 р. Луцькою ГО «Чумацький віз» та Київською ГО «Пам'ять без кордонів». Першими лауреатами стали науковець, підприємець, благодійник, уродженець с. Орлівка Куликівського (нині Чернігівського) р-ну В. Хоменко та письменники С. Дзюба і Т. Дзюба з Чернігова.

856. СТУДЬОНОВА Л. Літературні репортажі Якова Брика : Чернігів очима літераторів / Людмила Студьонова // Світ-інфо. – 2020. – № 183 (17 верес.). – С. 14.

У 1928 р. Яків Брик, на жаль, до наших днів невідомий, відвідав Чернігівщину, а за рік видав книгу, визначену ним як літературні репортажі. Окремий розділ присвячений Чернігову.

857. ШЕВЧЕНКО Т. Г. Епістолярій Тараса Шевченка : у 2 кн. Кн. 1. 1839–1857 / [Тарас Шевченко ; упоряд.: С. А. Гальченко, Г. В. Карпінчук ; авт. передм. М. Х. Коцюбинська ; наук. ред. О. В. Бронь ; комент. В. С. Бородіна та ін.] ; Ін-т ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – Харків : Фоліо, 2020. – 634, [1] с. – (Б-ка укр. літ.).

Кн. 2. 1857–1861. – Харків, 2020. – 666 с.

До двотомника вміщено листування Т. Г. Шевченка з черніг. письменниками і громад. діячами (В. Забіла, П. Куліш, О. Маркович, Р. Тризна, Г. Галаган, Тарновські та ін.).

858. ЧЕЧЕЛЬ Л. Чернігівщина: тут є те, чого практично ніде нема... / Л. Чечель // Культура і життя. – 2020. – № 17 (11 верес.). – С. 14–15.

Літ. життя. Музеї письменників.

859. ЧЕРНЯКОВА О. Закони кохання та всесвіту в «Сонячному і Дощовому» / Ольга Чернякова // Десн. правда. – 2020. – № 24 (25 черв.). – С. 8.

У пресцентрі «Деснянської правди» відбулося представлення антології черніг. поетів за назвою «Сонячне і дощове». Оцінка цієї збірки.

ПЕРСОНАЛІ

860. ЗАБАРНИЙ О. Пам'яті товариша [О. Г. Астаф'єва (10.08.1952–29.10.2020)] // Літ. Чернігів. – 2020. – № 4. – С. 189–190.

861. ЛІТЕРАТУРОЗНАВЕЦЬ, поет, перекладач Олександр Астаф'єв [10.08.1952–29.10.2020] // Світ-інфо. – 2020. – № 186 (5 листоп.). – С. 4.

Професор Київ. нац. ун-ту імені Т. Шевченка, доктор філологічних наук. У 1986–2001 рр. працював у НДП імені М. Гоголя, де пройшов шлях від асистента до професора кафедри укр. літ.

862. ЛИСТИ Ганни Барвінок до Іллі Шрага. Т. 2 / [Черніг. літ.-мемор. музей-заповідник М. М. Коцюбинського; ред. Г. Степанець]. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 543 с. : [16] с. іл.

863. ТАРАСЕНКО О. Маловідомі вірші Леоніда Глібова : (за матеріалами «Черниговских епархиальных известий») / Олександр Тарасенко // Щорічник Чернігівського обласного педагогічного ліцею для обдарованої сільської молоді Чернігівської

обласної ради: питання педагогіки, методики та науки. – Чернігів, 2020. – Вип. 2. – С. 78–90.

864. ДОРОШ Є. Гоголя в Ніжині ставили в куток / Є. Дорош // Пенсійний кур'єр. – 2020. – № 38 (18 верес.). – С. 9.

Письменник-гімназист.

865. 60-РІЧЧЯ музею Довженка [в Сосниці] // Світ-інфо. – 2020. – № 168 (6 лют.). – С. 14.

866. ЛИСЕНКО І. До питання про початкову та середню освіту Олександра Довженка / Ірина Лисенко // Щорічник Чернігівського обласного педагогічного ліцею для обдарованої сільської молоді Чернігівської обласної ради: питання педагогіки, методики та науки. – Чернігів, 2020. – Вип. 2. – С. 98–106.

867. СТУДЬОНОВА Л. Творець музею живого письменника Володимир Дрозд : Чернігів очима літераторів / Людмила Студьонова // Світ-інфо. – 2020. – № 187 (19 листоп.). – С. 15.

В. Г. Дрозд (1939–2003) народився в с. Петрушин Черніг. р-ну. У 1960-х рр. працював журналістом у Чернігові.

868. МАРИНЧИК С. Життєві віхи письменника-земляка : до 100-річчя від дня народження відомого українського прозаїка Анатолія Дрофаня / Станіслав Маринчик // Літ. Чернігів. – 2020. – № 1. – С. 143–156.

Уродженець Ічні.

869. ЖЕМЧУЖНИКОВ О. На батьківщині. Осінні журавлі. Журавлі над Колимою : [вірші] / Олексій Жемчужников ; пер. з рос. і вступ. ст. «Стародубські «Осінні журавлі» І. Роздобудька // Літ. Чернігів. – 2020. – № 4. – С. 96–102.

О. Жемчужников (22.02.1821–7.04.1908) – поет, сатирик і гуморист, правнук гетьмана К. Розумовського. Народився в м. Почеп Мглинського повіту Чернігівської губернії. Критик російського імперського режиму. Про це його поезії.

870. СТУДЬОНОВА Л. Аркадій Казка та інші : Чернігів очима літераторів / Людмила Студьонова // Світ-інфо. 2020. – № 181 (20 серп.). – С. 13.

А. В. Казка – укр. поет Розстріляного Відродження. Уродженець Седнева. Репресований у 1928 р. Загинув у в'язниці.

871. БОЖОК В. Українець, який відкривав Америку в 90-ті роки, працюючи там головним редактором / Віктор Божок // Літ. Чернігів. – 2020. – № 4. – С. 136–139.

У Корюківській публ. бібліотеці відбулася зустріч з С. Козаком – кийв. письменником, журналістом, доктором філософії, відомим у Північній Америці, Німеччині, Австрії, Словаччині. Має корюківське коріння.

872. СЕНЦОВСЬКИЙ В. «Подивилось небо крізь зорю...» / Володимир Сенцовський // Літ. Чернігів. – 2020. – № 4. – С. 133–135.

Спогади письменника з Борзни про Ю. Р. Коцюбинського та поета М. С. Вінграновського, який у січні 1979 року відвідав Носівку і Борзнянщину.

873. КАРПЕЦЬ Я. Тандем Кочур – Лукаш / Я. Карпець // Культура і життя. – 2020. – № 17 (11 верес.). – С. 11.

Ст. розглядає феномен творчої дружби двох титанів перекладацької кузні – письменників Миколи Лукаша та Григорія Кочура, уродженця с. Феськівка Менського (нині Корюківського) р-ну.

874. ДЕНИС Д. Подружні взірці й еротичні «віражі» українських письменників / Дарія Денис // Локальна історія. – 2020. – № 2. – С. 92–95 : іл.

Про таємниці приватного життя укр. літераторів, серед яких П. Куліш, розповідає їхній біограф, доктор філологічних наук Є. Нахлік.

875. ДОМОНТОВИЧ В. Романи Куліша ; Мовчуше божество : біогр. повість про Марка Вовчка / Віктор Домонтович. – Київ : КОМОРА, 2020. – 256 с.

876. КОЛЯДА М. Тут усюди панує атмосфера часів Куліша / М. Коляда // Голос України. – 2020. – № 140 (11 серп.). – С. 6.

Напередодні дня святого Пантелеймона «Ганнина Пустинь» вшанувала П. Куліша.

877. МАЩЕНКО С. Т. Апологія Пантелеймона Куліша / Станіслав Мащенко. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 127 с.

Здійснено спробу на основі неупередженого аналізу творів П. О. Куліша подолати стереотип, який утвердився в нашій літературі, про суперечливість світоглядних засад цього письменника, вченого, мислителя, про протиріччя, що нібито пронизують його філософське осмислення буття другої половини ХІХ ст. в Україні.

878. МАРИНЧИК С. Голос української нації / Станіслав Маринчик // Ічнянська криниця. – Ічня, 2020. – № 9/10. – С. 312–327 ; Літ. Чернігів. – 2020. – № 4. – С. 103–115.

Нарис про патріарха укр. літ., Героя України Ю. М. Мушкетика (21.03.1929–6.06.2019), уродженця с. Вертіївка Ніжинського р-ну.

879. МАРИНЧИК С. Речник нації / Станіслав Маринчик // Отчий поріг. – 2020. – № 7 (лип.). – С. 3.

Спогади письменника з Ічні про укр. прозаїка Ю. Мушкетика (1929–2019), уродженця с. Вертіївка Ніжинського р-ну. Завдяки клопотанню С. Маринчика Вертіївська ОТГ на чолі з І. Морозом заснувала щорічну премію імені Ю. Мушкетика, яку вручатимуть лауреатам в день народження письменника.

880. РОЗДОБУДЬКО І. Антоній Погорільський писав про Україну з гордістю і пошаною / Ігор Роздобудько // Світ-інфо. – 2020. – № 189 (17 груд.). – С. 15.

А. Погорільський (справжнє ім'я Олексій Перовський) (1787–1836) – письменник, представник укр. антиімперського культурного руху на Стародубщині, онук гетьмана К. Розумовського.

881. ОЛІЙНИК О. «Віднайдена» Любов / Олександр Олійник // Світ-інфо. – 2020. – № 175 (21 трав.). – С. 15 ; Літ. Чернігів. – 2020. – № 2. – С. 162–164.

До 65-річчя укр. письменниці Л. П. Пономаренко (25.05.1955), уродженки с. Іванківці Срібнянського (нині Прилуцького) р-ну. Випускниця НДПІ імені М. Гоголя. Нині мешкає

в м. Гребінка Полтавської обл. Публ. дві її новели «І сонце піде геть» і «Наодинці з лисеням, у проваллі, засипаному листям».

882. СТУДЬОНОВА Л. Пішов, щоб залишитися / Людмила Студьонова // Євреї Лівобережної України. Історія та культура : матеріали XV Міжнар. наук. семінару. – Чернігів, 2020. – С. 176–184.

Перебування в Чернігові в трав. 1985 р. відомого письменника А. Н. Рибаківа (14.01.1911–23.12.1998) на запрошення ОУНБ імені В. Г. Короленка.

883. ІСІЧЕНКО І. (архієпископ). «Руно орошенное» в метафоричній стратегії свт. Димитрія Туптала / Ігор Ісіченко // Сіверян. літопис. – 2020. – № 2. – С. 211–223.

Аналіз художньої структури зб. богородичних оповідань Димитрія Туптала «Руно орошенное» (Чернігів, 1683).

884. «ТАНГО не для нас» – нова збірка поезій Тетяни Череп-Пероганич // Деснянка. – 2020. – № 23 (11 черв.). – С. 8.

Авторка народилася в с. Стара Басань Бобровицького (нині Ніжинського) р-ну.

885. СТУДЬОНОВА Л. «Якби не Чернігів...» / Людмила Студьонова // Світ-інфо. – 2020. – № 186 (5 листоп.). – С. 14.

Черніг. період у житті прозаїка В. Чівіліхіна (1928–1984).

886. СКРИПКА Г. «Другий «Кобзар» / Ганна Скрипка // Отчий поріг. – 2020. – № 4 (квіт.). – С. 3.

У Нац. музеї літератури України презентовано книгу Т. Г. Шевченка «Другий «Кобзар» : поезії 1843–1847 рр.», яку, за визначенням самого поета, він завершив на початку берез. 1847 р. в Седневі, коли писав передмову після створення поеми «Осика» («Відьма»).

887. ГРИНЬ М. Талановитий син завороженого Придесення. Нотатки про моральний подвиг Івана Шкурая: письменника, публіциста і журналіста / Микола Гринь // Літ. Чернігів. – 2020. – № 1. – С. 134–142.

І. В. Шкурай (19.08.1938–17.06.2014) – поет і прозаїк, голова Луганського обл. письменницького осередку, уродженець с. Шабалинів Кородського (нині Новгород-Сіверського) р-ну.

888. ШИЛО О. Зигзаги долі / Олександр Шило // Десн. правда. – 2020. – № 37 (1 жовт.). – С. 13.

Нарис про Я. В. Яковцева (1971) – білоруського письменника-дисидента, працював слідчим з особливо важливих справ. Учасник акцій протестів після президентських виборів у Республіці Білорусь 2020 р. Йому вдалося перетнути кордон з Україною. Перебуває в Чернігові.

ТВОРИ ЛІТЕРАТОРІВ ЧЕРНІГІВЩИНИ

889. АЛЕКСЕЙЧЕНКО С. А. Минулих літ цікавий слід / С. Алексейченко. – Чернігів : Брагинець О. В., 2020. – 65 с. : іл.

890. АНИЩЕНКО О. О. «Проростай» : [зб. поезій] / Оксана Аніщенко. – Чернігів : Десна, 2020. – 118, [1] с.

891. БОНДАРЕВИЧ-ЧЕРНЕНКО Л. В. Букет сирени для Ісуса : дневникова проза / Лилия Бондаревич-Черненко. – Житомир : О. О. Євенок, 2020. – 323 с. : іл.

892. БОНДАРЕВИЧ-ЧЕРНЕНКО Л. Моя бабуся Марфа. Моя мама : [оповідання] з нової книги «За годину до раю» / Лілія Бондаревич // Літера (Мозир, РБ). – 2020. – № 3/4. – С. 325–331.

893. БРИК О. Г. Парадокси кохання : повісті / Олексій Брик. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 209 с.

894. БУДЕННИЙ В. Й. Мир вам : поезії / Василь Буденний. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 224 с.

895. ВЕРБЕНС Д. Люта : [роман] / Дельфіна Вербенс. – Чернігів : SCRIPTORIUM, 2020. – 251 с.

896. ВЕТРОВ А. Моя душа для тебе навстіж : поезія / Анатолій Ветров ; упоряд. Л. Холецька. – Сосниця : центр. район. б-ка, 2020. – 84 с.

897. ДЗЮБА С. В. Справи детектива Самарцева ; Ідеальний злочин ; Пані кілер : роман-серіал (бувальщини) / Сергій Дзюба. – Чернівці : Букрек, 2020. – 463 с. : іл.

898. ДЗЮБА Т. А. Кирпиктеги кунчубак = Веселка на віях : вибр. вірші киргиз. та укр. мовами / Тетяна Дзюба, Сергій Дзюба ; киргиз. пер. Айдарбек Сарманбетов. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 199 с.

899. КАЛЬЧЕНКО К. У затінку бджоли : [поезії] / Катерина Кальченко ; упоряд. : Л. Холецька. – Мена : ТОВ «Домінант», 2020. – 112 с.

900. КАМИШНА-ТЕРЕЩЕНКО С. Барви життя / Світлана Камишна-Терещенко. – Київ : Саміт-книга, 2020. – 305 с. : фот.

901. ЛЕЛЮК М. Велич слова : [вірш] ; Переклади [поезій білоруського поета Ю. Фатнева] / Микола Лелюк // Літера (Мозир, РБ). – 2020. – № 3/4. – С. 321–324.

Поет і перекладач живе в Чернігові.

902. ЛОГВИНЕНКО А. М. Пожовклий знімок : [зб. віршів] / Анатолій Логвиненко. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 215 с.

903. МАСТЕРОВА В. М. Смарагд : роман / Валентина Мастерова. – Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2020. – 285 с.

904. ПЕРВОЦВІТ: поезія. Вип. 4 / Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка, Літ. спілка «Чернігів» ; [упоряд. : М. М. Ткач, І. М. Аліференко]. – Чернігів : Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка, 2020. – 149 с. : фот. – (Фестиваль «Дотиком душі»).

905. ПОЛІЩУК Л. На перехресті випадку і долі : вірші / Леся Поліщук. – Ніжин : Лисенко М. М., 2020. – 56 с. – Рец.: Забарний О. «На грані світла і птьми...» / Олександр Забарний // Літ. Чернігів. – 2020. – № 4. – С. 150–152.

Поетична зб. належить Л. В. Сірій – черніг. поетесі і журналістці, яка передчасно пішла з життя. Леся Поліщук – літ. псевдонім.

906. ПОПОВА О. Н. Жизнь прекрасна и удивительна : стихи / Ольга Попова. – Чернігів : ЧНТУ, 2020. – 275 с. : цв. ил.

907. СОНЯЧНЕ і Дощове : антологія / [упоряд. Н. О. Авер'янова]. – Чернігів : Ред. газ. «Черніг. вісн.», 2020. – 231 с. : фот.

Антологія віршів черніг. журналістів – перше подібне видання на Придесенні. Серед авторів Д. Іванов, Л. Горлач, В. Меркулова, Л. Пархоменко, Я. Ковалець, П. Куценко, Є. Тютюнник та ін.

908. СУШКО М. Ф. Чи допливем... : вірші, гумор, публікації / Михайло Сушко. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 127 с.

909. ТКАЧ Л. Ю. Мить життя : [поезія] / Лариса Ткач. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 83 с.

910. ТОПЧІЙ В. О. Розповіді старої черниці / Віталій Топчій. – Чернігів : Брагинець О. В., 2020. – 34, [1] с. : іл. – (Легенди стародавнього Чернігова).

911. ШТАНЬ О. О. Прокидайтесь, діти, сонечку радіти : вірші, казка : [для дошк. та мол. шк. віку] / Олександр Штань ; мал. О. О. Висоцької ; ред. М. Кушніренко. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 31, [1] с. : іл.

ПЕРСОНАЛІЇ

912. ПОМАЗ В. Микола Адаменко навчав не лише свого предмета – він учив бути людьми / Валерій Помаз // Світ-інфо. – 2020. – № 188 (3 груд.). – С. 15.

Штрихи до літ. портрета М. Адаменка (20.12.1931–7.05.2022) – укр. поета і прозаїка, уродженця с. Загребелля Сосницького (нині Корюківського) р-ну.

913. УНІКАЛЬНИЙ словник Ганни Арсенич-Баран // Світ-інфо. – 2020. – № 184 (1 жовт.). – С. 3.

Видано перший і найбільший в Україні словник «Українсько-російських міжмовних омонімів» авторства філолога і письменниці з Чернігова Г. Арсенич-Баран.

914. ІВАНЧЕНКО О. Бахмацька поетеса [О. Батьковська] отримала премію [імені М. Коцюбинського] / Ольга Іванченко // Гарт. – 2020. – № 39 (24 верес.). – С. 3.

915. У БІЛОРУСІ нагородили прилучанку [письменницю] Лілію Бондаревич-Черненко [медаллю М. Богдановича – класика білоруської літератури] // Світ-інфо. – 2020. – № 185 (15 жовт.). – С. 2.

916. ОЛЕКСІЙ Брик згадує дороги свого життя // Деснянка. – 2020. – № 2 (9 січ.). – С. 3.

Новий роман черніг. прозаїка «Дороги життя» (Чернігів, 2019).

917. НЕСТЕРЕНКО О. Пам'ять серця : [нарис про життєвий і творчий шлях черніг. письменника М. Будлянського] / Олексій Нестеренко // Десн. правда. – 2020. – № 21 (4 черв.). – С. 10.

918. БЛЕХМАН М. Переможці міжнародного конкурсу кіносценаріїв [у Німеччині] / Михайло Блехман // Чернігівщина. – 2020. – № 12 (19 берез.). – С. 7.

Серед них черніг. письменник С. Дзюба.

919. ОЛІЙНИК О. Віра, яку не похитнув час : 23 жовт. минуло 85 років від дня народження черніг. прозаїка Петра Дідовича [23.10.1935–26.09.2010] / Олександр Олійник // Літ. Чернігів. – 2020. – № 4. – С. 116–118.

Укр. прозаїк і журналіст, лауреат літ. премії імені М. Коцюбинського. Понад 30 років працював у Черніг. обл. держ. телерадіомовній компанії на різних посадах – від кореспондента до ген. директора.

920. ВАЛЕНТИНА Мастерова представила новий роман [«Тобі скажу» в Черніг. ЦМБ імені М. Коцюбинського] // Світ-інфо. – 2019. – № 180 (6 серп.). – С. 3.

Головний герой твору – черніг. князь Олег Святославич.

921. ГРИНЬ М. Лебедине перо / Микола Гринь // Отчий поріг. – 2019. – № 3 (берез.). – С. 14–15.

Рец. на кн. В. Михайленко «Підбитий журавель, або Забутий талант», присвяч. призабутому письменнику й етнографу П. С. Кузьменку (1831–1874), народженому в Коропі. Закінчив Черніг. духовну семінарію. Вчителював у Понорниці. Публ. у черніг. газетах.

922. ОЛЕКСАНДР Олійник: з ювілеєм! // Світ-інфо. – 2020. – № 166 (9 січ.). – С. 3.

Черніг. журналіст і поет О. Олійник (1.01.1940) відзначив 80-річчя від дня народження. Друкується добірка віршів ювіляра.

923. КОВАЛЬОВА А. Оленина «Химерниця» / Аліна Ковальова // Гарт. – 2020. – № 17 (23 квіт.). – С. 16.

Відгук на новий роман черніг. письменниці О. Печорної «Химерниця».

924. САПОН Д. Його життя – як подих любові / Діна Сапон // Гарт. – 2020. – № 30 (23 лип.). – С. 9.

Дружина відомого поета, журналіста і краєзнавця з Чернігова В. Сапона – зі спогадами про свого чоловіка.

925. МОКРОСНОП Н. П. Хай пам'ять у забуття не лине : (увічнення пам'яті Леоніда Тереховича) [26.03.1941–22.08.1992] / Ніна Мокросноп // Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини : зб. матеріалів II обл. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 9-10 жовт. 2019 р. – Чернігів, 2020. – С. 81–84.

Поет народився в с. Кучинівка Щорського (тепер Корюківського) р-ну.

926. ТКАЧ М. Пам'яті поета / Михась Ткач // Гарт. – 2020. – № 37 (10 верес.). – С. 16.

У с. Сахнівка Менського (нині Черніг.) р-ну 1 верес. 2020 р. відкрито меморіальну дошку на приміщенні школи, де з 1949 до 1959 р. навчався Микола Ткач (4.01.1942–17.04.2019) – талановитий поет і народознавець.

927. ТКАЧ М. Грані таланту Миколи Ткача / Михась Ткач // Літ. Чернігів. – 2020. – № 2. – С. 158–161.

Микола Ткач – етнолог, поет, кандидат іст. наук. Народився в с. Сахнівка Менського (нині Черніг.) р-ну.

928. ТКАЧ М. Менщина – моє натхнення / Михась Ткач // Літ. Чернігів. – 2020. – № 4. – С. 130–132.

Мала батьківщина укр. прозаїка.

929. БОЖОК В. Три кити незабутньої творчості письменника Михася Ткача / Віктор Божок // Літ. Чернігів. – 2020. – № 1. – С. 105–112.

Літ. портрет-рецензія на тритомник вибр. творів М. М. Ткача.

930. ГОРЛАЧ Л. Громом свавільно розп'яті... / Леонід Горлач // Отчий поріг. – 2020. – № 9 (верес.). – С. 12.

Досягнення ніжин. поета А. Шкуліпи.

931. КУЗЬМЕНКО В. «Дороги струмують у вірші...» : (до 70-ліття Анатолія Шкуліпи) / Володимир Кузьменко // Літ. Чернігів. – 2020. – № 3. – С. 133–139.

А. Г. Шкуліпа (2.09.1950) – ніжин. поет, прозаїк, журналіст. Народився в с. Калюжинці Срібнянського (нині Прилуцького) р-ну.

ФОЛЬКЛОР

932. БОЖОК С. «Вербиченька» підкорила «Золоті ключі» : творчість / Сніжана Божок // Чернігівщина. – 2020. – № 11 (12 берез.). – С. 7 : фот.

Народний фольклорно-етногр. колектив «Вербиченька» із с. Рудьківка Бобровицького (нині Ніжинського) р-ну представляв Чернігівщину на XI Всеукр. фестивалі «Золоті ключі» імені В. Верховинця.

933. МОЦІЯКА О. Подарунок українським читачам / Ольга Моціяка // Отчий поріг. – 2020. – № 6 (черв.). – С. 15.

У бібліотеці Ніжин. ун-ту відбулася презентація зб. асирійських казок, що уклав ніжинець, асирієць з діда-прадіда Б. Іонанов. У кн. представлена фольклорна спадщина його прашурів. Це перший україномовний переклад асирійських казок.

934. СОЛОМАХА О. Репресований кобзар : [фото В. В. Потапенка (1886–1934) – поводиря кобзаря Т. Пархоменка, уродженця Березни Черніг. р-ну] / Олександр Соломаха // Світ-інфо. – 2020. – № 170 (5 берез.). – С. 14.

Репресований у 1933 р.

РЕЛІГІЯ. ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕРКВИ

935. ВОРОБЕЙ Н. Ф. Чудотворні ікони Богородиці XVII–XVIII ст. з Новгород-Сіверщини / Ніна Воробей // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 53–56.

У ст. наведено відомості про чудотворні ікони Дігтярівської та Ленківської Богородиць. Обґрунтовано наук. актуальність вивчення, наведено інформ. про час явлення і початок шанування, їх іконографію та зовнішні характеристики, відомості про пожертви і місцезнаходження збережених копій.

936. ВОРОБЕЙ Н. Прославлення чудотворної ікони Іллінської Богоматері у ХІХ – на початку ХХ ст. : (за матеріалами «Черниговских епархиальных известий») / Ніна Воробей // Сіверян. літопис. – 2020. – № 4. – С. 33–40.

У ст. міститься спроба висвітлити історію копій чудотворної ікони Чернігівської Іллінської Богоматері як окремих значущих соціокультурних феноменів, дотичних до духовної спадщини Чернігівщини.

937. ГЕРАСИМЕНКО В. Духовна освіта на Чернігівщині 1870–1882 рр. / Віталій Герасименко // Сіверян. літопис. – 2020. – № 2. – С. 81–88.

На підставі матеріалів, які були опубл. у часописі «Черниговские епархиальные известия» та інших джерелах, уперше здійснено цілісний аналіз діяльності й функціонування духовних навч. закладів Черніг. єпархії, а також церковно-парафіяльних шкіл у загальному контексті розвитку Православ'я на Лівобережній Україні.

938. ГРИЩЕНКО С. Предстоятель ПЦУ Епіфаній у Катерининській церкві / Світлана Грищенко // Десн. правда. – 2020. – № 47 (10 груд.). – С. 5.

З нагоди Дня (7 груд.) святої великомучениці Катерини і святого Меркурія Чернігівського Предстоятель ПЦУ митрополит Київський і всієї України та екзарх Вселенського патріархату в Україні єпископ Михайло Команський відслужили літургію в Катерининській церкві Чернігова.

939. ДЯДЕЧКО О. Дзвони Давньої Русі та їх знахідки на території Чернігово-Сіверщини / Оксана Дядечко // Сіверян. літопис. – 2020. – № 4. – С. 4–11.

На основі зібраних даних про знахідки дзвонів на території Чернігово-Сіверщини засвідчено їх поширення у регіоні за часів Давньої Русі принаймні з ХІІІ ст. На сьогодні зафіксовано шість знахідок давньоруських дзвонів у містах Чернігові, Любечі, Новгороді-Сіверському та Вщижі.

940. КІРІЧЕНКО О. Церковне життя Чернігівщини у період німецької окупації за матеріалами преси / Олександра Кіріченко // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 138–143.

Короткий огляд газет «Вісті Остерщини», «Українське Полісся», «Вісті Прилуччини» та «Ніжинські Вісті», які висвітлювали на своїх сторінках тему релігії під час окупації Чернігівщини нацистською Німеччиною у 1941–1943 рр.

941. ЛЮБЕКО А. Ю. Релігійне життя Ніжина в умовах антирелігійної кампанії 1958–1964 років / А. Любеко // Історичний альманах [Електронний ресурс] : зб. наук. праць студентів іст.-юрид. ф-ту. – Ніжин, 2020. – Вип. 13. – С. 43–48. – Режим доступу: <http://lib.ndu.edu.ua>

942. СОБОЛЬ Ю. О. Цеглинка для рідного храму : іст. відродження Черніг. єпархії (1989–2002 рр.) / Юрій Соболю, Василь Чепурний. – Чернігів : Десна Поліграф, 2020. – 184 с. : іл.

ЦЕРКВИ. МОНАСТИРІ. СОБОРИ

943. АДРУГ В. Катерининська церква в Чернігові поповнилася унікальною іконою / Віталій Адруг // Деснянка. – 2020. – № 49 (10 груд.). – С. 8.

З нагоди вшанування пам'яті великомучениці Катерини Олександрійської до Чернігова завітали предстоятель ПЦУ, митрополит Київський і всієї України Епіфаній, ієрарх Константинопольського патріархату, титулярний єпископ Команський, голова Київської Ставропігії (Андріївської церкви) – постійного представництва Константинопольської православної церкви в укр. столиці, екзарх Вселенського патріархату у Києві Михаїл. Керівник Черніг. громад. орг. краєзнавців «Колекціонер» В. Іванець подарував церкві унікальну ікону Божої Матері XVIII ст., що довгий час перебувала у парафіян с. Старі Яриловичі Ріпкинського (нині Черніг.) р-ну.

944. БОРИСОГЛІБСЬКИЙ собор XII ст. / [авт. тексту А. Глухенький] ; НАІЗ «Чернігів стародавній». – Чернігів : Лозовий В. М., 2020. – 63 с., [4] фотоіл. с. : іл.

945. БУГЕРА І. Західноєвропейські гравюри як зразок для настінних розписів ХІХ ст. Чернігівського Троїцького собору / Ірина Бугера // Сіверян. літопис. – 2020. – № 6. – С. 23–31.

946. БУГЕРА І. Консерваційно-реставраційні роботи 1970-х рр. настінного живопису Чернігівського Троїцького собору ХVІІ ст. / Ірина Бугера // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 5–11.

947. ВАНЖУЛА О. М. Чернігівський Спасо-Преображенський собор у реаліях міського соціуму (1943–1960 рр.) / Олена Ванжула // Сіверщина в історії України. – Глухів ; Київ, 2020. – Вип. 13. – С. 66–71.

948. ВАНЖУЛА О. Чернігівський Спасо-Преображенський собор за часів нацистської окупації / Олена Ванжула // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 12–22.

949. 80 ТИСЯЧ гривень [для Свято-Георгіївської] церкви [в Седневі Черніг. р-ну – благодійна допомога] // Деснянка. – 2020. – № 49 (10 груд.). – С. 1.

950. ГАЛЕТА Л. В очікуванні реставрації / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 44 (5 листоп.). – С. 1–2.

Дерев'яна Георгіївська церква в Седневі Черніг. р-ну і отець Тимон, який непокоїться, аби відновлювальні роботи храму розпочалися вчасно.

951. ГАЛЕТА Л. Про втрачений храм і вчителя, який віддав свою хату під церкву / Лариса Галета // Деснянка. – 2020. – № 42 (22 жовт.). – С. 4, 16.

Нарис про втрачений об'єкт архітектурної спадщини України – Троїцьку церкву в с. Пакуль Черніг. р-ну. На тому місці, де вона стояла до середини 1930-х років, встановлений кам'яний поклінний хрест. У 2004 р. в центрі села відкрили оновлену Троїцьку церкву в подарованому будинку вчителя географії Г. Ковальчука. Настоятель отець Тарасій Свистун.

952. ГАРКУША А. Книга Буття у настінному розписі Спасо-Преображенського собору (ХІ ст.) м. Чернігова / Алла Гаркуша // Сіверян. літопис. – 2020. – № 4. – С. 12–23.

Автор ст. дає детальний опис та аналіз композицій, який дозволив з'ясувати, що живопис центральної бані і підбанного простору Спасо-Преображенського собору складається з трьох композиційних частин і створює сюжетну лінію, яку можна назвати «Створення світу» і яка ілюструє першу главу Книги Буття.

953. ГАРКУША А. Старозавітний цикл у настінному розписі ХІХ ст. Спасо-Преображенського собору (ХІ ст.) у м. Чернігові / Алла Гаркуша // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 23–26.

954. ГЛУХЕНЬКИЙ А. Закриття Борисоглібського собору м. Чернігова на початку 1930-х років / Андрій Глухенький // Сіверян. літопис. – 2020. – № 4. – С. 60–67.

955. ДРОБЯЗКО Н. Земельні непорозуміння [Батуринаського Микола-Крупницького монастиря під час Національної революції середини ХVІІ ст.] / Наталія Дробязко // Світ-інфо. – 2020. – № 185 (15 жовт.). – С. 15.

956. КАЗИМІРОВ Д. Максаківський Спасо-Преображенський монастир [у Менському (нині Корюківському) р-ні. Збудований у другій пол. ХVІІ ст.] / Дмитро Казиміров // Світ-інфо. – 2020. – № 166 (9 січ.). – С. 12.

957. ІВАНЧЕНКО О. [Народна артистка України] Ніна Матвієнко подарувала ікону [Пресвятої Богородиці «Ассирійська» Ніжинському храму Іоанна Богослова] / Ольга Іванченко // Гарт. – 2020. – № 21 (21 трав.). – С. 16.

958. КІЯШКО Л. Батуринаський Миколаївський Крупницький монастир : його доля на початку ХХ ст. / Любов Кіяшко // Світ-інфо. – 2020. – № 167 (23 січ.). – С. 13.

959. ЛИТОВЧЕНКО О. До питання про господарську діяльність Чернігівського Єлецького монастиря на початку ХХ ст. / Олександр Литовченко // Сіверян. літопис. – 2020. – № 2. – С. 107–115.

960. ЛИТОВЧЕНКО О. З історії богослужбового облачення 1820 р. Єлецького монастиря в Чернігові / Олександр Литовчен-

ко // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 77–80.

Йдеться про зникнення з Успенської церкви мантії настоятеля.

961. ЛЯШЕВ О. Як виглядав Михайлівський храм Роїща [Черніг. р-ну]? / Олександр Ляшев // Світ-інфо. – 2020. – № 173 (16 квіт.). – С. 12.

962. МИКОЛАЙКО Т. Будинок архієрея колишнього Троїцького монастиря у Чернігові / Тетяна Миколайко // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 81–85.

Історія зведення. Інформ. про ремонт та перебудови споруди, зазначено установи, що працювали в ній у ХХ ст.

963. МИКОЛАЙКО Т. Закриття Троїцького жіночого монастиря у м. Чернігові на початку 1960-х років / Тетяна Миколайко // Сіверян. літопис. – 2020. – № 2. – С. 116–122.

964. НЕПОТЕНКО І. Релігійно-просторова форма Троїцького монастирського існування у Чернігові у 1918–1921 рр. / Інна Непотенко // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 97–102.

965. НИЖНИК Л. До питання про володіння П'ятницького жіночого монастиря м. Чернігова за часів Гетьманщини : (за док. Центрального держ. іст. архіву України та іншими джерелами) / Людмила Нижник // Сіверян. літопис. – 2020. – № 4. – С. 24–32.

966. НИЖНИК Л. Метричні книги П'ятницької церкви [в Чернігові] 1899–1919 рр. як джерело інформації про становий склад парафіян / Людмила Нижник // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 103–111.

967. ОСТРАНИЦЯ Є. Батуринський Миколо-Крупицький монастир – духовна скарбниця Північно-Дніпровського Лівобережжя / Євгенія Остриця // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 120–126.

968. ПИЛИПЕНКО В. Дерев'яні церкви [Чернігівської] області / Володимир Пилипенко // Світ-інфо. – 2020. – № 185 (15 жовт.). – С. 16.

Йдеться про Троїцьку церкву із дзвіницею с. Новий Білоус Черніг. р-ну, Георгіївську церкву селища Седнів Черніг. р-ну, Миколаївську церкву м. Новгород-Сіверський, Успенську церкву с. Сильченкове Талалаївського (нині Прилуцького) р-ну, Успенську церкву с. Волосківці Менського (нині Корюківського) р-ну.

969. ПІЛЬТЯЙ Н. Нетипові записи метричних книг Покровської церкви [Батурина поч. ХХ ст.] / Наталія Пільтяй // Світ-інфо. – 2020. – № 185 (15 жовт.). – С. 15.

970. ПІЛЬТЯЙ Н. Священнослужителі Покровської церкви [в Батурині] / Наталія Пільтяй // Світ-інфо. – 2020. – № 182 (3 верес.). – С. 13.

971. ПІЛЬТЯЙ Н. Станове піклування у повсякденному житті парафії Покровської церкви в Батурині (кінець ХІХ – початок ХХ ст.) / Наталія Пільтяй // Ніжинська старовина : зб. наук. пр. – Ніжин ; Київ, 2020. – Вип. 28. – С. 41–44.

972. ПОЛОВНИКОВА С. Світські поховання у крипті Троїцького собору [в Чернігові]. ХVІІ – початок ХХ століть / Світлана Половнікова // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 197–200.

973. ПРИЩЕПА О. Збирає кошти на порятунок храму [отець Тимон, настоятель Свято-Георгіївської церкви в Седневі Черніг. р-ну] / Олексій Прищепка // Гарт. – 2020. – № 49 (3 груд.). – С. 8.

974. РУДЕНОК В. Чернігівський Іллінський монастир за результатами археологічних досліджень [останніх кількох десятиліть] / Володимир Руденок, Тетяна Новик // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 201–215.

975. СЕРЕБРЯНИЙ звон Троицкой колокольни // Деснянка. – 2020. – 9 квіт. – С. 6.

Архітектурний ансамбль (1771–1775) Троїцького Іллінського монастиря в Чернігові – чудовий зразок пізнього бароко.

976. СНІЖОК З. Місця поховання парафіян Батуринської Воскресенської церкви / Зоя Сніжок // Батуринська старовина : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 8. – С. 203–208.

Ст. написана на основі писемних джерел кінця XIX – початку XX ст. і результатів археологічних досліджень 2003–2004 рр.

977. ТИМОШИК С. «Небо на землі» / Сергій Тимошик // Деснянка. – 2020. – №41 (15 жовт.). – С.4.

Богоявленська церква с. Володькова Дівиця Носівського (нині Ніжинського) р-ну датується 1740 р. За нез'ясованих обставин вона припинила своє існування. Стараннями настоятеля почали збирати кошти на новий храм.

978. ТРАВКІНА О. Про розбудову Чернігівського кафедрального Борисоглібського монастиря наприкінці XVII – на початку XVIII століть та місцезнаходження Чернігівського колегіуму / Ольга Травкіна // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 52–68.

На основі залучених писемних, картографічних, археолог. джерел доведено, що черніг. архієпископом Іоанном Максимовичем за сприяння та фінансової допомоги гетьмана Івана Мазепи були побудовані основні кам'яні споруди монастиря: трапезна, дзвіниця, приміщення колегіуму, бурса-гуртожиток, келії, муровані стіни.

979. ТРАВКІНА О. Про час будівництва підземних церков Іллінського монастиря в Чернігові / Ольга Травкіна // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 235–248.

На основі аналізу арх. та друкованих джерел, особливостей архітектури висувається гіпотеза, що підземні церкви будувалися наприкінці XVII ст.

980. ЦЕРКВА Різдва Богородиці села Масани [Черніг. р-ну] // Світ-інфо. – 2020. – № 168 (6 лют.). – С. 14.

Тепер Масани – мікрорайон Чернігова.

981. ЮХИМЕНКО Г. Згоріла церква, зник дзвін... / Ганна Юхименко // Гарт. – 2020. – № 26 (25 черв.). – С. 10.

Причиною загоряння храму в с. Слобода Городнянського (нині Черніг.) р-ну стала блискавка. За переказами старожилів, будувати його почали в 1894 р. Був діючим уже в 1912 р.

ПЕРСОНАЛІЇ

982. ШУМИЛО В. Істинно-православна церква на Чернігівщині та ігумен Аліпій (Яковенко) / Віталій Шуміло // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 124–137.

Життя та діяльність черніг. ігумена Аліпія (О. А. Яковенка) (1881–1943) через призму його приналежності до Істинно-Православної Церкви (ІПЦ). Уродженець с. Плехтіївка Городнянського повіту (нині Черніг. р-н). Мав свій храм у селі Свинь (Дніпровське) Черніг. р-ну. Переслідувався владою в 1930-х роках.

983. НЕСТЕРЕНКО Л. Трагічна доля священика Василя Андрієвського / Лідія Нестеренко // Православ'я в Україні : зб. ст. до 400-річчя з часу відновлення православної ієрархії Київ. митрополії Єрусалимським патріархом Феофаном. – Київ, 2020. – С. 238–246.

Священик с. Бакланова Муравійка Куликівського (нині Черніг.) р-ну В. Г. Андрієвський (6.07.1881–1930), розстріляний «за розповсюдження провокаційних чуток та висловлювання погроз селянам, які вступали до колгоспу». Випускник Новгород-Сіверського духовного училища та Черніг. духовної семінарії.

984. ВАСЮТА О. Ще раз до питання про переїзд Антонія Печерського до Чернігова у 1069 р. / Олег Васюта // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 147–162.

985. ГЕРАСИМЕНКО В. Життя та діяльність Чернігівського єпископа Веніаміна (Биковського) [1821–13.02.1893] / Віталій Герасименко // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 115–123.

Єпископ Веніамін (В. П. Биковський) керував Черніг. єпархією в період 1882–1893 рр. Особливу увагу приділено діяльності владики як правлячого архієрея. Народився в с. Дубнівка (не існує) Прилуцького повіту. Похований у Чернігові, в головному храмі Троїцько-Іллінського монастиря під вівтарем.

986. ШУМИЛО С. До питання про походження роду прп. Паїсія Величковського і його зв'язки з Чернігівщиною / Сергій Шуміло // Сіверян. літопис. – 2020. – № 1. – С. 144–163.

У статті висвітлено найбільш дискусійні питання щодо походження роду прп. Паїсія Величковського (21.12.1722–15.11.1794) та пошук підтвердження його зв'язків з Чернігівщиною.

987. ШУМІЛО В. Настоятель Троїце-Іллінського монастиря Георгій (Смельницький) як один із ідеологів ІПЦ на Чернігівщині : за матеріалами слідчих справ / Віталій Шуміло // Сіверян. літопис. – 2020. – № 2. – С. 89–106.

Біографія одного з відомих у свій час і авторитетних церковних діячів Чернігівщини періоду 1920–1930-х рр. архімандрита Георгія (Смельницького), розстріляного 31 жовт. 1937 р. за постановою Судової трійки при Черніг. облуправлінні НКВС УРСР за приналежність до «контрреволюційної організації» Істинно-Православна Церква.

988. ШУМІЛО В. Єпископ Глухівський та Ніжинський Дамаскін (Цедрик) як один із головних ідеологів ІПЦ в Україні / Віталій Шуміло // Сіверян. літопис. – 2020. – № 3. – С. 28–60.

Біографія одного з відомих у свій час і авторитетних церковних діячів Чернігівщини періоду 1920–1930-х рр. єпископа Дамаскіна (Цедрика) як одного з ідеологів та засновників Істинно-Православної (або інакше – Катакомбної) Церкви в Україні та, зокрема, на Чернігівщині.

989. КІНИК Р. «Перемагає той, хто бореться. Творить добро та не здавайтесь... І ви побачите зорі!» / Роман Кіник ; [спілкувалася Л. Пархоменко] // Десн. правда. – 2020. – № 49 (29 груд.). – С. 1, 7.

Отець Роман Кіник – настоятель Черніг. кафедрального собору святої Катерини.

990. ГЛУХЕНЬКИЙ А. Священик Борисоглібського собору м. Чернігова Дмитро Лебідь та його доля / Андрій Глухенький // Чернігівські старожитності : зб. наук. пр. – Чернігів, 2020. – Вип. 6. – С. 27–33.

У ст. досліджено процес існування Борисоглібського собору як кафедрального храму Черніг. єпархії УАПЦ у 20-х рр. ХХ ст.

Д. Лебідь був священиком собору з лип. 1922 р. до трав. 1924 р. Репресований 1929 р. Помер 1930 р. на засланні. Реабілітований 1989 р.

991. ЧИСТЯКОВ В. Митрополит Арсеній Мацієвич (1697–1772): історіографічний аспект : монографія / Володимир Чистяков ; Нац. ун-т «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, Ін-т історії, етнології та правознавства ім. О. М. Лазаревського. – Чернігів : SCRIPTORIUM, 2020. – 106 с. – (Чернігівські Афіни : наук. альм. з літературознавства, історії, філософії та культурології. Вип. 8).

Український просвітитель Московії, волинський святий, православний священномученик, богослов, проповідник. У 2004 р. УПЦ Київ. патріархату причислила Арсенія до лику святих. 1716 р. майбутнього митрополита направили у Чернігівську єпархію в Новгород-Сіверський Спаський монастир проповідником. Тут він був пострижений у чернецтво з ім'ям Арсеній. Під час свого перебування в Чернігові Арсеній зблизився з архієпископом Антонієм Стаховським.

992. ГАЙДУК С. «Срібний» служитель Богу в Брусилівському храмі / Сергій Гайдук // Деснянка. – 2020. – № 50 (17 груд.). – С. 9.

Розмова з отцем Миколою – настоятелем храму архистратига Михаїла в с. Брусилів Черніг. р-ну. Він несе свій священницький послух чверть століття після закінчення Черніг. духовного училища.

993. ШУМІЛО В. Невідоме раніше Великопісне послання архієпископа Чернігівського Пахомія (Кедрова) як джерело до його біографії / Віталій Шуміло // Сіверян. літопис. – 2020. – № 4. – С. 41–59.

У наук. обіг введено раніше невідоме Великопісне послання архієпископа Пахомія (Кедрова) від 3 лют. 1924 р.

994. ІВАНЧЕНКО О. Отець Януарій: «Люблю Ніжин – і щасливий» / Ольга Іванченко // Гарт. – 2020. – № 8 (20 лют.). – С. 1, 9.

Бесіда із дияконом Ніжинської церкви Івана Богослова отцем Януарієм (Іван Гончар) – сином народної артистки України Н. Матвієнко та художника-монументаліста П. Гончара. Священник розповів про історію храму.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСІБНИКИ

995. БІБЛІОТЕКИ Чернігівщини на сторінках преси : бібліогр. покажч. публ. за 2019 р. Вип. 23 / Черніг. обл. універс. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; [уклад. О. Ф. Шурубенко ; відп. за вип. А. М. Мальована]. – Чернігів : Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка, 2020. – 87 с.

996. ВОЛОДИМИР Петрович Коваленко : (біобібліогр. покажч.) / Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка, Нац. ун-т «Черніг. колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, Черніг. обл. орг. Нац. спілки краєзнавців України ; [уклад.: О. С. Гейда, І. Я. Каганова, Л. В. Ясновська ; вступ. ст.: О. Б. Коваленко, Л. В. Ясновська]. – Чернігів : Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка, 2020. – 127 с. – (Історики та краєзнавці Чернігівщини ; вип. 28).

997. ЗВЕДЕНИЙ каталог періодичних видань, передплачених бібліотеками м. Чернігова на 2020 рік / Черніг. обл. універс. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; [уклад. О. М. Плаунова ; відп. за вип. І. М. Аліференко]. – Чернігів : Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка, 2020. – 24 с. : табл.

998. ЗНАМЕННІ і пам'ятні дати Чернігівської області на 2021 рік / Черніг. обл. універс. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; [уклад.: Л. В. Студьонова, І. Я. Каганова, О. В. Дорохова]. – Чернігів : Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка, 2020. – 92 с. : іл.

999. ІЗ КОГОРТИ великих педагогів : до 165-річчя від дня народження Т. Г. Лубенця : бібліогр. покажч. / Сумська обл. універс. наук. б-ка ; уклад. Н. І. Нерубенко. – Суми, 2020. – 14 с. – (сер. : «Видатні земляки»).

Т. Г. Лубенець (21.02.1855–1936) народився в м. Кролевець Черніг. губ. Закінчив Черніг. семінарію. До покажчика увійшли матеріали науковців Чернігова.

1000. ІСТОРИЯ України у спогадах і щоденниках. Українська революція (1917–1921) : бібліогр. покажч. / М-во культури України, Нац. б-ка України ім. Ярослава Мудрого ; [упоряд. Н. Тертичка ; наук. ред. В. Кононенко]. – Київ : Нац. б-ка України ім. Ярослава Мудрого, 2020. – 200 с.

До посіб. вміщено літ. джерела про події на станції Крути, Ніжині, у Прилуках і Чернігові.

1001. ЛІТЕРАТУРА про Чернігівську область за 2017 рік : бібліогр. покажч. / Черніг. обл. універс. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; [уклад. Н. Ф. Гонза та ін. ; відп. за вип. І. М. Аліференко]. – Чернігів : Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка, 2020. – 233 с.

1002. «НА ВІЧНИХ сторінках щоденних газет зостануться наші сліди». (Яків Ковалець в українській літературі та журналістиці) : біобібліогр. покажч. / Черніг. обл. універс. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; [уклад.: О. І. Іваненко, О. М. Плаунова ; відп. за вип. І. М. Аліференко ; вступ. ст. І. Ю. Коцюбинський]. – Чернігів : Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка, 2020. – 171 с. : іл.

1003. ОЛЕКСАНДР Амфіанович Тищинський (1835–1896) : (біобібліогр. покажч.) / Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка, Нац. ун-т «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка, Нац. спілка краєзнавців України. Черніг. обл. орг. ; уклад., вступ. ст., наук. ред. О. Б. Коваленко, уклад., вступ. ст. О. Я. Рахно, ред. І. Я. Каганова. – Чернігів : Черніг. ОУНБ ім. В. Г. Короленка, 2020. – 78 с. – (Історики та краєзнавці Чернігівщини ; Вип. 27).

ДОПОМІЖНІ ПОКАЖЧИКИ

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК АВТОРІВ І НАЗВ КНИГ ТА СТАТЕЙ

А, Б

- Авдієнко Н. Тернистий шлях становлення 708
Адресна програма ремонтів доріг... 419
Адруг А. Вишивка та гаптування Чернігова... 843
Адруг А. Дереворізьблення та іконостаси Чернігова... 768
Адруг В. Газета «Наш край» тепер зі своєю друкарнею!... 751
Адруг В. Два боки медалі інтернаціонального обов'язку... 333
Адруг В. До медичних закладів другої хвили планують
долучити... 448
Адруг В. Заклад, якого в Чернігові соромляться... 709
Адруг В. Запрацював креативний хаб «Зачарована Десна» 487
Адруг В. Кадри вирішують все 275
Адруг В. Катерининська церква в Чернігові поповнилася... 943
Адруг В. «Літопис доль та днів минулих»... 299
Адруг В. Мозаїка соломкою Олександра Саєнка... 788
Адруг В. На Чернігівщині підлягають приватизації 37 об'єктів
423
Адруг В. «Наші котики»... 811
Адруг В. ПАТ «Аграрний фонд» йде назустріч аграріям 444
Адруг В. Перші 100 днів прокурора 581
Адруг В. Ситуація з COVID-19 у Чернігівській області 449
Адруг В. 40 ікон з колекції «Небесне воїнство»... 742
Адруг В. 126,3 млн. грн. виплатила Національна служба
здоров'я... 450
Адруг В. Чернігівські медики екстреної допомоги отримали...
451
Алексеєнко С. А. Минулих літ цікавий слід 889
Аліференко І. Про біблію, бібліотечні сутінки... 675
Альфьоров О. А. Перехід козацтва до дворянського стану 113
Альбом-каталог творів Олександра Савченка-Більського... 743
Альохін Е. «Головне досягнення поліції у 2019-му...» 582

Аніщенко О. О. «Проростай» 890
Анна Коваленко очолила Чернігівську ОДА 561
Антологія віршів журналістів 850
Антоненко П. Вибори вибору 522
Антоненко П. Згадуючи газету «Сіверщина» 752
Антоненко П. Немічні бідкання... 753
Антоненко П. Нова обласна літературно-мистецька газета «Струна» 754
Археологічні знахідки Чернігова 348
«Археологічні скарби Чернігова» 349
Архів ранньомодерної Української держави 114
Асмаковський Е. Ілюстрована історія Семенівського краю 85
Астаф'єв О. Там кожна тополя зойками вросла в землю 255
Атлас адміністративно-територіального устрою України... 6
Баглій А. «Мені приємно з упевненістю стверджувати...» 828
Балушок В. Бортництво у севрюків 115
Батуринська старовина 86
Батюк А. Василь Кочубей на службі у гетьмана Івана Самойловича 174
Батюк А. Земельні питання в Гетьманщині 116
Батюк А. Меценатство родини Кочубей... 172
Батюк А. Пам'ять через десятиліття 300
Батюк А. Співпраця Кочубеїв та архітектора Олександра Ягна 771
Бельман С. «В списках реабилитированных не значится» 276
Бельман С. «І поки житиму, писатиму...» 676
Берегти пам'ятники історії 41
Бібліотека ім. Короленка видала краєзнавчий щорічник 677
Бібліотека імені Короленка відновила роботу 678
Бібліотеки Чернігівщини на сторінках преси 995
Бібліотечне краєзнавство Чернігівщини... 657
Бізнес-фест «Разом до успіху» 424
Благодійний фонд Сергія Тігіпка придбав для медичних закладів... 452

Блакитний М. Автобіографія археолога... 40
Блакитний М. Невідоме зображення гетьмана Івана Мазепи... 178
Блехман М. Переможці міжнародного конкурсу кіносценаріїв 918
Богун Л. Племя черниговских романтиков XX века 625
Божок В. Три кити незабутньої творчості письменника Михася Ткача 929
Божок В. Українець, який відкривав Америку в 90-ті роки... 871
Божок С. «Вербиченька» підкорила «Золоті ключі» 932
Божок С. Книги, радіо, газета... 851
Бойко Г. Зашквари 1941-го... 301
Бондаревич-Черненко Л. В. Букет сирени для Іисуса 891
Бондаревич-Черненко Л. Моя бабуся Марфа. Моя мама 892
Борисоглібський собор XII ст. 944
Бороденко О. Вікові особливості першошлюбності... 204
Борщ М. Десять років утвердження! 793
Брик О. Г. Парадокси кохання 893
Бугера І. Західноєвропейські гравюри як зразок... 945
Бугера І. Консерваційно-реставраційні роботи 1970-х рр. 946
Буденний В. Вітаємо! Сьогодні Олександрові Бобирю 70! 649
Буденний В. Й. Мир вам 894
Будзар М. М. Уявлення про минуле як засіб самопрезентації... 205
Будлянський М. Г. Орлівка. Наша школа – наша доля 87
Будлянський М. Г. Хатні обереги 370
Буренок Н. Берегти багатюшу історію краю 666
Бутко С. Вшанували пам'ять жертв геноциду... 569
Бутко С. Декомунізація і деколонізація 42
Бутко С. Жертви Другої світової війни... 302
Бутко С. Пам'ятаймо спалені нацистами села Чернігівщини 303
Бутко С. Так чий герой – Кирпонос? 330
Бутко С. Чорнобиль і Чернігівщина 339

В, Г

В області модернізують 9 лікарень 453
В області понад 400 довгожителів... 1
В подарунок – книги музею 734

Валентина Мастерова представила новий роман 920
Вандала розгромили німецьке кладовище [в Чернігові] 304
Ванжула О. Амбітні плани та сумні реалії... 721
Ванжула О. М. Чернігівський Спасо-Преображенський собор...
947, 948
Васілівецький Д. І. Місто Ніжин ХІХ ст. – поч. ХХ ст. 206
Васюта О. Прізвисько Чернігово-Сіверського князя... 186
Васюта О. Ще раз до питання про переїзд Антонія Печерського
984
Велика А. Денис Федешов – львів'янин, який народився в
Луганську... 842
Велика А. «Півсторіччя на чернігівській сцені» 835
Велике кіно повернулося 812
Величко В. До історії художнього життя Чернігова 1910–1920
років 256
Вербенс Д. Люта 895
Ветров А. Моя душа для тебе навстіж 896
Ветров А. Усміхнися, Бутівко, і ви, бутівчани 88
Вибрали. Порахували. Як буде далі? 546
Вигадуючи колесо... 547
Випустили 20 промороликів... 772
Виставка «Під гетьманською булавою» 735
Виставка Чернігівського художнього музею у Києві 744
Вишнівський О. «Наша Світланка» 257
Від Юрія Масана до найсучаснішого мікрорайону 89
Відзначили медійників, які пишуть про децентралізацію 755
Відкрили оновлений спорткомплекс «Юність» 490
Відкритий лист Сергія Єфремова до Юрія Коцюбинського 258
Візит президента Зеленського в Чернігів 570
Він буде жити в пам'яті українців 807
80 тисяч гривень... 949
Віталій Назаренко – переможець... 756
Войток Г. Енциклопедія Бобровиччини 90
Володимир Банюк, провідний актор... 829

Володимир Петрович Коваленко 996
Володько В. Народження української бюрократії 117
Волощук А. Н. «Легенда» молодости нашої 491
Воробей Н. Прославлення чудотворної ікони... 936
Воробей Н. Ф. Чудотворні ікони Богородиці 935
Воробей Р. Б. Сільське громадське управління... 207
Ворона-Косенко М. Юрій Вороний на скрижалях історії... 20
Вороний М. Д-р Христина Сушко 259
Вшанували дослідників Сіверського краю... 736
Вшанували жертв радянських репресій 571
Газети області 757
Гайдук С. Абсолютний триумфатор Буковеля – Артем Тищенко 517
Гайдук С. Золоті фініші Ірини Варвинець та Андрія Доценка 510
Гайдук С. Медальні фініші Ігоря Рептюха 516
Гайдук С. Музична родина Дем'янчуків підкорила Сінгапур 802
Гайдук С. Неперевершені вершини Олександра Батюка 509
Гайдук С. Свобода, музика і творча пісенна атмосфера... 794
Гайдук С. «Срібний» служитель Богу в Брусилівському храмі 992
Гайдук С. Срібні постріли Руслана Ткаленка 518
Гайдук С. Унікальний талант Раїси Борщ 799
Гайдук С. Яскрава акторська палітра Петра Великого 832
Галета Л. В очікуванні реставрації 950
Галета Л. «Вперше ми привезли відро борщу і три буханці хліба...» 488
Галета Л. Громаді пощастило з ковалем 848
Галета Л. 12 жінок і ціна за ту розкіш 572
Галета Л. 10 пріоритетів історії успіху Чернігівщини 562
Галета Л. «До ночі танцювали босі на піску...» 813
Галета Л. До фінішу дійшли 17 учителів-реформаторів... 607
Галета Л. Евум допомагає хворим дітям і онкоблоку 454
Галета Л. Жовідська резиденція режисера Івана Сауткіна 841
Галета Л. Залучення лікарень другої хвилі, гордість громад... 563
Галета Л. Зони карантину, призов, жнива і цікавий проєкт 564

- Галета Л. Козаків з паперу, яких створили люди з інвалідністю... 745
- Галета Л. Могили в лісі... 277
- Галета Л. На майстер-клас до коваля... 847
- Галета Л. На Чернігівщині – 5 укрупнених районів... 7
- Галета Л. Нафтогаз передав лікарням області медичне обладнання... 455
- Галета Л. Перша сесія: блокування трибуни, анонімне «замінування»... 536
- Галета Л. Першим на Чернігівщині проходить аудит... 608
- Галета Л. Підприємство з Борзнянщини закликає 350
- Галета Л. Подарунки під ялинку для «екстренки» Чернігівщини 456
- Галета Л. Послаблення карантину, мільйони для лікарень, допомога... 565
- Галета Л. Про втрачений храм і вчителя... 951
- Галета Л. Райради в укрупнених районах області... 523
- Галета Л. У Чернігівській обласній раді – політична криза?... 537
- Галета Л. Чому гинуть бджоли й чи можна цьому зарадити? 445
- Галета Л. Шиють найлегший в світі одяг для собак... 406
- Галета Л. Що побачив у небі над Безводівкою Олександр Хохоля 351
- Ганжа О. Книга та бібліотека у сучасному суспільстві... 679
- Гаркуша А. Книга Буття у настінному розписі... 952
- Гаркуша А. Старозавітний цикл у настінному розписі... 953
- Герасименко В. Духовна освіта на Чернігівщині... 937
- Герасименко В. Життя та діяльність Чернігівського єпископа... 985
- Герасименко Г. Він жив з людьми і для людей 39
- Герасименко М. Безсмертя Пісок 340
- Герасименко О. В. Проскрипційні списки спецфонду... 680
- Герасименко О. Туристичний путівник : прогулянки Черніговом 498
- Герасько М. Батуринський хліб 407

Герасько М. О. Компактне проживання... 91
Герб Чернігова – на шевроні військовослужбовців 589
Герої праці Чернігівського району 777
Глухенький А. Закриття Борисоглібського собору... 954
Глухенький А. Священик Борисоглібського собору... 990
Голова Чернігівської ОДА Андрій Прокопенко подав у відставку 566
Гончаренко В. Бісерні шати ікон Богородичного циклу... 737
Горбань Н. Як бібліотекарки з Прилук «перевтілилися»... 658
Гордієнко Д. Петро Лашкар'єв – дослідник... 773
Горлач Л. В ритмі любові 795
Горлач Л. Голос душі 839
Горлач Л. Громом свавільно розп'яті... 930
Горлач Л. Дух, що тіло рве до бою 2
Горлач Л. Людина може все 21
Горленко В. Ф. Уже давно минули ті часи... 801
Горобець В. Служба при дворі, «вірність монархові»... 118
Горобець С. Доля Єгора Коптіля 278
Горобець С. Звільнення Чернігова 260
Горобець С. Микола Чава... 519
Горобець С. Наш земляк Микола Ковалевський 43
Горобець С. Очищення Чернігівщини від російського агресора 261
Горох М. Антисемітські мотиви в політичній карикатурі... 305
Горох М. В. Політична карикатура на шпальтах окупаційної преси... 306
Горох М. Золото – державі!... 279
Гостра О. MOVIPLAN – у Талалаївці 457
Гостра О. Може, нарешті, він буде останнім... 597
Гринь М. Лебедине перо 921
Гринь М. Літопис села Кобижчі та його околиць... 92
Гринь М. Талановитий син замороженого Придесення... 887
Грищенко С. Предстоятель ПЦУ Епіфаній у Катерининській церкві 938

Гузь Б. Родовід отамана Євгена Ангела 262
Гусева Л. Г. Із глибини історії... 659

Д, Е, Є, Ж, З

Двоє меценатів бібліотеки... 700
Дев'ять автівок – для сільських амбулаторій 458
Демченко Т. «... з молодих літ вважав себе за українця» 264
Демченко Т. П. Журнал «Просвещение»... 263
Денис Д. Подружні взірці й еротичні «віражі»... 874
Депутати Чернігівської обласної ради спрямували більше... 538
Десна міліє й через те, що нищать її притоки, малі річки області 378
10 000 пробірок для тестування на COVID-19... 459
Дзюба С. Марію Пучинець нагороджено... 758
Дзюба С. Сніжана Божок – лауреат... 759
Дзюба С. В. Справи детектива Самарцева... 897
Дзюба С. «Чернігівські силуети» Людмили Студьонової 681
Дзюба Т. А. Кирпиктеги кунчубак... 898
Дивосвіт природи Чернігівщини 379
Для майбутнього Палацу спорту... 492
Дмитренко Н. М. Українізація радянського державного... 280
Дмитренко Н. Провінційні музеї Північного Лівобережжя... 710
До Антарктиди під вітрилами 25
До зірок через місто над Десною... 13
До сороковин світлої пам'яті В. В. Осипенка... 583
[До 100-річчя від дня народження...] 335
До шевченківських днів... 722
Долі репресованих земляків 281
Домонтович В. Романи Куліша 875
Домоцький Б. Виставка у Новгороді-Сіверському 711
Домоцький Б. На «Путивльській горі» згадуємо князя Ігоря 168
Домоцький Б. Село, ушавлене Іваном Мазепою та Карлом XII 93
Домоцький Б. Телефонні стовпи – артефакти історії 431
Домоцький Б. Щоб і Десна жила, і риба в ній велась 381

Дорош Є. Гоголя в Ніжині ставили в куток 864
Досягнення «Нашого краю» у Чернігові 548
Доценко А. В. Військовий постій... 208
Доценко А. Військовий постій на території Чернігівського полку
119
Доценко А. Ніжин і Ніжинський повіт... 209
Дробязко Н. «Містр» в часи Гетьманщини 120
Дробязко Н. Виставка «Григорій Орлик...» 723
Дробязко Н. Земельні непорозуміння 955
Дробязко Н. Зі спогадів про Україну та українців 203
Дробязко Н. Княжий рід Кочубеїв 173
Дробязко Н. Нагороди Григорія Орлика 724
Дробязко Н. Пакти і Конституції законів і вольностей 188
Дробязко Н. Сади і парки Віктора Павловича Кочубея 382
Дрозд Д. Трагедія села Єліне 307
Дроздова К. «Захисник України – Герой Чернігова» 529
Дроздова К. «Слов'янський» продали! 426
Дроздова К. «Якби не він, нашої громади могло б і не бути»...
528
Дроздова К. COVID-19 уже в області 460
Дроздова К. Вибори. Офіційно 549
Дроздова К. Виборчі порушення та курйози 524
Дроздова К. Виправну [жіночу] колонію № 44 [у Чернігові]
закривають 584
Дроздова К. Голову облради обрано 539
Дроздова К. Для збереження доріг 437
Дроздова К. Єдині майнові комплекси – на приватизацію 425
Дроздова К. Кургани охороняють... аграрії 351
Дроздова К. Місцеві вибори у громадах 525
Дроздова К. Не стало Наталії Романової 567
Дроздова К. Плюс одна амбулаторія 461
Дроздова К. Плюс три лікарні, нові лабораторії і «Ремдесивір»
462
Дроздова К. Співпраця з ЄС та ощадливе виробництво... 427

Дроздова К. У вічному польоті 590
Дроздова К. Українка – у парламенті США 36
Дроздова К. Ф11 – жертви голодомору 282
Дубик І. «Молодіжний простір» – рулить! 530
Дубровський В. «Дрібні замітки на великі теми» 23
Дудко Л. «Жіноча громада Чернігівщини» 531
Дуднік С. Витоки медичної освіти в Ніжині 463
Дусь Т. Жінки і чоловіки на ринку праці Чернігівської області 395
Духовий оркестр – у «XVIII Європараді духових оркестрів...» 796
Дядечко О. Дзвони Давньої Русі та їх знахідки... 939
Дятлів (Дятлов) Петро Юрійович 283
Едуард Брагіда – заслужений артист України 831
Екологічний паспорт Чернігівської області, 2020 380
Євреї Лівобережної України 94
Ємельянов В. Сталіністка Ніжинського округу 284
Єнсен А. Мазепа 179
Єрмілов Ю. «Головне в житті – це воля до перемоги...» 511
Жагловський А. Ріпкинщина – край партизанський 308
Железко Р. А. Шаблею та пером 122
Железко Р. Ніжинський козацький полк часів гетьманування 121
Жемчужников О. На батьківщині... 869
Жигун Т. Аналіз стану доставляння обов'язкових примірників... 760
Жили німці у Білій Вежі 95
Жирохов М. Єврейська складова Добрянського партизанського загону 309
Жирохов М. И память нам покоя не дает... 626
Жирохов М. Підпільна група Якова Батюка 325
Жирохов М. 169 Учебный Центр «Десна» в войне на Донбассе 598
Жирохов М. Участь мешканців Чернігівщини... 341
Жирохов М. «Червоні» партизани Добрянщини 310

Жінки Чернігівщини: історія і сучасність... 602
Жіночий погляд на світ... 701
Журавлева Т. Холокост на Черниговщине 311
Журавльова Т. Дві долі... 35
Журба Г. Міхновський на 1-му Українському військовому з'їзді 265
З української старовини 96
«За вашу і нашу свободу» 660
За підсумками I півріччя Чернігівська область вийшла... 396
Забарний О. Журнал «Літературний Чернігів» і Ніжинська вища школа... 630
Забарний О. Митець чистого серця 780
Забарний О. Ніжин – кам'яна квітка... 44
Забарний О. Пам'яті товариша 860
Забарний О. Шляхом Прометея... 631
Завершено перший етап реконструкції водопроводу на Київській 432
Завершуються роботи з термомодернізації будівлі... 464
Залишив добрий слід... 408
Замість старого ФАПу – нова амбулаторія! 465
Заробітна плата в області 401
Заслужена відзнака 809
Засульський М. Справедливість – його кредо 22
Зберегти об'єкт історії «Будинок Чернігівської громадської бібліотеки» 45
Зведений каталог періодичних видань... 997
Звітують фотохудожники 682
Згурська М. П. Володимир Тітарчук та інші герої... 599
Зі 100-річним ювілеєм! 661
Зінич Є. Волонтерські щоденники 489
Знакові постаті в історії Чернігова 46
Знаменні і пам'ятні дати Чернігівської області на 2021 рік 998
Знахідки археологів 353
Знесли індустріальну пам'ятку – Парафіївський цукрозавод 47

Знято з обліку ще одне село 540
Золотарьов В. А. Штрихи біографії начальника Чернігівського...
285
«Золотий берег» – у п'ятірці кращих річкових пляжів України
433
Зубко Л. Прилуцька міська центральна бібліотека імені Любові
Забашти 662
Зустріч у Прилуках... 663

І, К

І знову втрата... 761
Іван Кирилович Коваль 650
Іван Опанасович Сребницький – видатний український історик,
педагог 632
Іваненко О. І. Віра Устимівна Дейша (Коцюбинська)... 683
Іваницька С. «Це життя було одним суцільним подвигом...»...
651
Іванченко Л. А. Село Дубовичі в записах і працях... 371
Іванченко О. Бахмацька поетеса 914
Іванченко О. Відламали гриф від гітари... 48
Іванченко О. Зірка серіалу «Папик» – родом із Чернігова 838
Іванченко О. Катя Павленко з «Go-A» народилася в Ніжині 806
Іванченко О. Кіно в Качанівці 814
Іванченко О. Несолодкі руїни Парафіївки 409
Іванченко О. Ніжинський професор винайшов основу для ліків...
482
Іванченко О. Ніна Матвієнко подарувала ікону 957
Іванченко О. Отець Януарій: «Люблю Ніжин – і щасливий» 994
Іванченко О. Підпалили... козла 49
Іванченко О. Прилуцькі «Герої Небесної Сотні»... 603
Іванченко О. Чистять Удай... на мільйони 383
Ігнатенко І. Давньоруські сліди 354
Ігнатенко І. Дослідження дерев'яного судна... 286
Ігнатенко І. Новий Остерський замок 123

Ігнатенко І. Періодизація кам'яного зодчества... 774
Ігорю Євдокименку присвоєно... 803
Із когорти великих педагогів... 999
Інформація про виконання обласного бюджету... 402
Ісаченко М. 428
Ісаченко М. Пів світу знає його в обличчя 342
Ісіченко І. (архієпископ). «Руно орошенне» в метафоричній...
883
Історико-археологічний та природно-екологічний... 355
Історія України у спогадах і щоденниках... 266, 1000
Ічнянці на війні проти російських окупантів 600
Каганова І. Перший ювілей 684
Каганова І. Серія біобібліографічних покажчиків... 685
Казаков А. Нові археологічні дослідження... 356
Казакова Л. Електронні краєзнавчі ресурси... 664
Казиміров Д. Максаківський Спасо-Преображенський монастир
956
Казиміров Д. Землеволодіння та господарство Менської сотні...
124
Калініна (Корнієвська) Т. Спогади про батька 804
Кальченко К. У затінку бджоли 899
Камишна-Терещенко С. Барви життя 900
Карась С. Іван Онищенко 336
Карась С. Кенан – найсильніший козак світу 508
Карась С. Ніна Зубок 327
Карбовська Н. В. До історії будівлі Чернігівської ОУНБ... 686
Карпець Я. ТанDEM Кочур – Лукаш 873
Каталог ікон з колекції музею... 746
Кириєвський В. Д. Івотський землемір Петро Євсейович
Базилевич... 230
Кириєвський В. Д. Таємниці річок Бога блискавки та грому... 384
Кичко І. І. Інвестиційна стратегія розвитку Чернігівщини 403
Кияшко О. Нас, друзі, Менщина єднає 97
Кіна не буде... Чи буде?... 815

- Кінік Р. «Перемагає той, хто бореться...» 989
- Кіптівська амбулаторія отримала обладнання для телемедицини 466
- Кіріченко О. Газета «Вісті Остерщини» як історичне джерело... 312
- Кіріченко О. Церковне життя Чернігівщини... 940
- Кіяшко Л. Батуринський Миколаївський Крупицький монастир 958
- Кльосова О. Золоті ворота до світу Скоропадського 242
[КМЦ] «Інтермеццо» пропонує новинки краєзнавчої... 70
- Книга Олександра Молибоги про ветерана Івана Андрієнка 323
- Книга пам'яті селища Радуль... 210
- Книги – музею 71
- Книжка про Чернігів 72
- Коваленко О. Фундамент історичної пам'яті 73
- Коваленко О. Чернігівська мемуаристка М. В. Чорносвитова 254
- Коваль Р. Жінки у визвольній війні 1917–1930 267
- Ковальова А. 50+1. Нова громада 532
- Ковальова А. Епідемії та протиепідемічні заходи... 467
- Ковальова А. Криниця з «ангельською» водою 385
- Ковальова А. Наша баба Палажка... 836
- Ковальова А. Оленина «Химерниця» 923
- Ковальова А. Пертурбації в ОДА 568
- Ковальчук У. Кардіохірург Ігор Венгер... 468
- Когут З. Розкопки у Батурині 2019 року... 357
- Козлянський С. Галина Авраменко – майже героїня Польщі 507
- Козлянський С. Дев'ять прожиткових мінімумів отримуватиме... 512
- Козлянський С. Прима – «золото», Ткаленко – «бронза» 515
- Кокта Г. Всупереч випробуванню 654
- Колиска «Слова» 125
- Кольцова Н. З когорти великих 19
- Коляда М. Тут усюди панує атмосфера часів Куліша 876
- Команда «Десна» 493

- Комарніцький О. Чернігівський педагогічний виш... 652
- Кондратьєв І. В. Остерське староство... 127
- Кондратьєв І. Дозволи та заборони євреям Чернігово-Сіверщини... 126
- Коржинська Т. Чернігівщина туристична 499
- Коритько Д. А. Село Домотканів в період написання... 128
- Костецька М. Останній гетьман Лівобережної України 190
- Котельницький Н. А. Дневник А. А. Половцева как источник... 211
- Котельницький Н. «Братское послание украинцев...» 212
- Котельницький Н. «Єврейська проблема»... 213
- Котельницький Н. А. Земська ліберальна фронда... 687
- Котельницький Н. Іван Петрункевич – видатний син Борзнящини 249
- Котельницький Н. Політичні зв'язки ліберальних земців... 214
- Коти – не про котів 9
- Котова А. Імплементация новітніх підходів до організації... 500
- Коцюбинський і Параджанов 712
- Коцюбинський І. Трагічна доля молодшого сина... 287
- Кривець Н. Сільські бібліотеки – центри відродження... 665
- Кривопапа М. Особливості ринку праці... 397
- Крупенко О. Розвиток харчової промисловості на Ніжинщині... 410
- Крути... 268, 702
- Кубаєвська К. Морський гетьман Іван Сулима 202
- Кузьменко В. «Дорогі струмують у вірші...» 931
- Кузьменко В. Троянди і терни районного журналіста І. П. Дудка 74
- Кузьменко Ю. В. Оцінка сучасного стану поширення... 386
- Курданов А. Дихання історії 75
- Курданов А. На день Михайла вони повернулися до Брусилова 76
- Курданов А. Німецький полон у долях воїнів-земляків 313
- Курданов А. Пошук продовжується 77
- Курданов А. Сивки 816

Курданов А. Цей дивний музей 713
Курико В. Дерев'яний Чернігів 50
Курико В. Хава з ГУЛАГу 288
Курико В. Чернігівська справа Лук'яненка 27
Куровський Д. Творчість – це велика втіха, свобода та любов 782
Куртова І. Традиційне житло Батурина... 725
Кухар В. Друга міська лікарня Чернігова не повинна... 469

Л, М

Лагута А. Судьба захоронення... 195
Лаєвський С. «Гьорлицький шекель»... 738
Лауреати премії імені Михайла Коцюбинського 852
Лауреати Чернігівської літературної премії ім. Л. Глібова... 853
Лейберов О. Життя та діяльність поручика... 238
Лелюк М. Велич слова 901
Лелюх Н. Унікальність історичного міста 98
Леонов І. Плювати на обком партії! 343
Леп'явко С. А. Чернігів 99
Либерман Б. Марк Аграновский 215
Лисенко І. До питання про початкову та середню освіту... 866
Лисенко О. Репресії проти представників китайської громади... 289
Лист від Маргарити Бжеської-Андрате з Бразилії 232
Листи Ганни Барвінок до Іллі Шрага 862
Листи гетьмана І. Мазепи та до нього 180
Литовченко О. До питання про господарську діяльність 959
Литовченко О. З історії богослужбового... 960
Література про Чернігівську область за 2017 рік 1001
Літературознавець, поет, перекладач Олександр Астаф'єв 861
Літопис доль та днів минулих 314
Логвиненко А. М. Пожовклий знімок 902
Ломко О. Бенкетний церемоніал при Мазепинському дворі 129
Ломко О. Напої батуринського гетьманського двору 130
Ломко О. Петро Прокопович... 33

Ломоносов М. Гелікоптер з Іспанії – для Ніжинського авіазагону 595

Ломоносов М. Дійшла черга до Ічні... 438

Ломоносов М. Найбільша дитяча здравниця Чернігівщини... 470

Лук'янець К. Радянська районна преса Чернігівщини... 762

Луняк Є. Глухів і Батурин у 1811 р. за свідченнями... 131

Любеко А. Ю. Релігійне життя Ніжина в умовах... 941

Люди Ніжина 14

Ляшев О. Як виглядав Михайлівський храм Роїща 961

Ляшко О. Магія на полотні 844

Майшев О. Василь Хвіст у пам'яті нащадків 38

Майшев О. Нові видання – в наших бібліотеках 688

Макаренко Є. Знаменний ювілей 609

Максимчук О. Присвячені Петру Могилі різдвяні вірші... 163

Мальована А. «Поетичний бібліопростір А+» у мандрах 689

Мамалага В. «Схватить и привестъ» 164

Мамалага В. Кадрова спадщина Дем'яна Ігнатовича 132

Мамалага В. Поширення влади гетьмана Д. Ігнатовича... 167

Мамалага В. Тернистим шляхом Мазепи 181

Марафон у чверть віку 3

Маринчик С. Голос української нації 878

Маринчик С. Життєві віхи письменника-земляка 868

Маринчик С. Непересічна особистість 32

Маринчик С. Речник нації 879

Маринчик С. Г. Сузір'я талантів 15

Мартиненко Л. 43 роки віддала Сновській районній лікарні... 481

Марченко М. С. Зірки спорту Приудайського краю 494

Мастерова В. М. Смарагд 903

Матвієнко Д. М. Наукова діяльність управителя справ... 234

Матеріали до звіту про наукову роботу та міжнародну діяльність... 633

Мащенко С. Т. Апологія Пантелеймона Куліша 877

Меблі для першокласників доставили у Чернігів 610

Медвідь П. Слово про рідну землю 4

- Мезенцев В. І. Батуринські кахлі з гербами П. Орлика та І. Мазепи 133
- Мельникович С. Думаймо про майбутнє разом 387
- Меморандум про співпрацю... 520
- Микола Олексійович Григоренко... 291
- Миколайко Т. Будинок архієрея колишнього Троїцького монастиря... 962
- Миколайко Т. Закриття Троїцького жіночого монастиря... 963
- Миргородська Т. «Чернігівські силуети»... 690
- Мистецькі традиції династії Саєнків... 789
- Михайло Ілліч Бриль... 290
- Мицик Ю. А. Фонд 227 Інституту рукопису... 247
- Мицик Ю. Батуринський сотник Федір Стожок 200
- Мицик Ю. Відомості про Сіверщину в неопублікованих... 135
- Мицик Ю. Дозвіл на прожиття на руїнах Батурина 136
- Мицик Ю. З нових документів до історії Сіверщини 137, 138
- Мицик Ю. З нововідкритого листування Івана Мазепи 134
- Мицик Ю. Листи Ганни Швидько до Олени Апанович 18
- Мицик Ю. Листи з Батурина кінця XVIII ст. 162
- Мицик Ю. Маловідомий чернігівський полковник Стефан Краснобашта 177
- Міненко Р. «Балада про Крути»... 817
- Міненко Р. За виставу «Невчасно» Анастасія Кузик отримала відзнаку 837
- Мірошничечко Н. О. Про старовинний дворянський рід Неплюєвих 245
- Мірошніченко О. Глухівський маєток... 243
- Місія – різьблений порятунок 51
- Місто Чернігів надало підприємцям пільги на час карантину 430
- Міський Палац культури... 655
- Мовчазні свідки минулого 388
- Могінська П. Нові пологові зали, безкоштовні пологи та бебі-бокс 471
- Мокросноп Н. П. Хай пам'ять у забуття не лине 925

Молибога О. «Повіриш тільки тоді...» 292
Молибога О. Іван Григорович Андрієнко... 322
Мороз О. Родина Корнієнків з Авдіївки 100
Морозов О. С. Науково-просвітницький проєкт... 634
Морозова А. Нові відомості про родину чернігівських купців...
241
Морозова А. Посаг представниці козацької старшини... 170
Москаленко В. Жорна політичних репресій 293
Мостовий Є. Відроджуємо Чернігів – відродимо Чернігівщину!...
550
Моціяка О. Подарунок українським читачам 933
Моця О. Протоміста Подесення в процесі одержавлення 358
Мудрицька В. Дослідник рідного краю 359
Музеї Національного заповідника «Гетьманська столиця»... 726

Н, О

На Валю [в Чернігові] почалися роботи з демонтажу... 52
«На вічних сторінках щоденних газет зостануться наші сліди»...
1002
На Ічнянщині на 55 пасік стало більше 446
На телебаченні – нова програма «Артефакти» 763
На Чернігівщині відродили вітряк 372
На Чернігівщині відкрили пам'ятні стели захисникам України
601
На Чернігівщині відновлюють вежу графів де Бальменів... 53
На Чернігівщині оновлюють 150-річну гімназію 611
На Чернігівщині поменшало сохатих і побільшало оленів 389
На Чернігівщині створили 5 нових заповідників 391
На Чернігівщині створили заповідник для фотополювання 390
Навчальному центру «Десна» присвоїли ім'я... 591
Нагороджено перших лауреатів премії ім. Г. Верьовки 797
Надзвичайний та Повноважний Посол Малайзії в Україні... 551
Надзвичайний форум реального сектору економіки Чернігівщини
404

Назаренко В. Як «лагерні» відвідували повоєнний Чернігів 326
Найда О. «Запізніле вороття» у Ніжині 269
Найдавніша мозаїка Чернігова... 775
Найдюк Н. Бюджет Чернігова 2021... 552
Найдюк Н. Вручення паспортів молодим талантам... 573
Найдюк Н. Епізоди 250
Найдюк Н. «Зелений» транспорт ЧНТУ 643
Найдюк Н. Креветочна ферма, 3D-друк... 429
Найдюк Н. «Мати Апостолів» – у Чернігові 818
Найдюк Н. На Петропавлівському цвинтарі... 54
Найдюк Н. Про дороги Чернігівщини... 439
Найдюк Н. Про моду українців 200 років тому... 747
Найдюк Н. 600 пар взуття 574
Найдюк Н. Як на Чернігівщині захищають довкілля 392
Науменко В. [Комунальне підприємство] «Муніципальна варта»... 585
Науменко В. «Край неба» 819
Науменко В. «Мати все» 820
Науменко В. Микола Бичук... 830
Науменко В. Театральні вистави на глибині 300 метрів 821
Науменко В. Чернігівський школяр став чемпіоном світу... 623
Національно-патріотичний форум імені Левка Лук'яненка 575
Наш древній Чернігів 55
Непотенко І. В. Готелі Чернігова... 294
Непотенко І. Релігійно-просторова форма Троїцького монастирського... 964
Неприборкані пристрасті на сцені... 822
Неруш В. Карантин... 501
Нестеренко Л. Трагічна доля священика Василя Андрієвського 983
Нестеренко О. Пам'ять серця 917
Нестеренко О. Учитель учителів 624
Нижник Л. До питання про володіння П'ятницького жіночого... 965

Нижник Л. Метричні книги П'ятницької церкви... 966
Ніжинська старовина 101
Ніжинський авіазагін отримав п'ятий французький гелікоптер 592
Ніжинський агротехнічний інститут 627
Ніжинський державний університет ім. М. Гоголя 635, 636
Нікітіна Н. Добре слово про вчителя вчителів 653
Ніна Зубок – жінка, яка понад усе любила життя! 328
Ніну Лемеш призначено заступником міністра 513
Нова амбулаторія в Салтиковій Дівичі відкрита 472
Нова книга Сергія Павленка про гетьмана Мазепу 182
Нове видання 233
Новенькі автобуси – від Чернігівського автозаводу 612
Новий керівник управління СБУ 586
Новік О. Народна ікона у фондовому зібранні... 727
Новомлинець О. До 2030 року хочемо увійти... 644
Носівщина має власну енциклопедію 78
Огієвська Р. До історії шкіл Батурина 613
Огієвська Р. З історії копного суду XVIII століття 139
Огієвська Р. Історія невдалого доносу Петра Рославця 196
Огієвська Р. Сава Прокопович у гетьманському уряді 189
Огієвська Р. Соціально-економічний розвиток Батурина... 216
Огієнко К. Владислав Атрошенко і партія «Рідний дім»... 553
Огієнко К. Проінспектував... 521
Оксін Т. З історії реставрації палацово-паркового... 56
Олександр Амфіанович Тищинський 1003
Олександр Олійник: з ювілеєм! 922
Олексій Брик згадує дороги свого життя 916
Олексій Рошак – заслужений артист України 840
Олійник О. «Віднайдена» Любов 881
Олійник О. Віра, яку не похитнув час... 919
Олійник О. Задоволення від процесу 787
Ольховик Л. Історія Чернігівського обласного інституту... 628
Онищенко Н. П. З золотого гніздечка Заньковецької... 834

Оновлення дороги Ніжин – Прилуки 440
Орехович О. З турботою про сільські школи Чернігівщини 614
Осадчий Є. Село Спаське Поле у XVIII столітті 140
Остриця Є. Батуринський Микола-Крупницький монастир...
967

П, Р

Павленко Д. Підприємці та депутати рятують Чернігівщину...
541
Павленко Д. «Пожмашина» випустила першу новинку... 411
Павленко Д. Система дистанційного навчання – сучасні реалії
645
Павленко Л. Сіонізм у Чернігівському окрузі у 20-х рр. XX ст.
270
Павленко С. До питання про день народження гетьмана... 183
Павленко С. З архіву написаного... 8
Павленко С. Іван Мазепа... 184
Павленко С. Медовуха як альтернатива самогонці 447
Павленко С. Нотатки про виставу «Мазепа» 823
Павленко С. Слово про Дмитра Калібабу 79
Павленко С. Сні села Дрімайлівки 102
Павленко С. Татарські хутори «самостійників» 217
Павленко С. «... То се клад для України» 176
Павленко С. У тюрму посадили за те, що зберігала тризуб 237
Павленко С. Чернігівський хутірський слід... у Криму 218
Падалка Л. Служба зайнятості 398
Паламарюк І. Батуринський перевіз 141
Пам'яті великого майстра 791
Пам'яті земляка 31
Панченко В. «Військовий ієсаул Яків Дибайло» 231
Пархоменко Л. «Дороги життя» Олексія Брика 691
Пархоменко Л. «Прощена неділя» у Прилуках 824
Пархоменко Л. У сполохах Вічного вогню 337
Пархоменко Л. У Чернігівському пологовому будинку... 473

Пархоменко Л. Фінальна сесія обласної ради сьомої каденції... 542
Пенітенціарна Академія 629
Первоцвіт 904
Переконлива перемога 526
Перша олімпійська штатна школа 495
Перша освітня станція сортування відходів 434
Перший трамвай Чернігівського автозаводу 412
Перші лауреати премії імені Левка Ревуцького 805
Перші три місяці роботи Програми медичних гарантій... 474
Петлюра (Петлюрівна, Більська) Ольга Опанасівна 271
Петраньов Г. З когорти забутих 295
Петриченко М. Петриченко Панас Федорович 248
Петро Добровольський 235
Пилипенко В. Дерев'яні церкви області 968
Пилипенко О. Ніжинські грецькі купці Зосими 236
Пиріг П. Валерія Євгеніївна Козловська... 360
Питання колеса огляду знімається з порядку денного... 57
Підсумки конкурсу «Книга року-2019» 854
Підтримаймо проекти... 703
Пізнай свій рідний край 102
Пільтяй Н. Майстер античного мистецтва Іван Мартос 784
Пільтяй Н. Надгробок Кирила Розумовського... 728
Пільтяй Н. Нетипові записи метричних книг Покровської церкви 969
Пільтяй Н. Священнослужителі Покровської церкви 970
Пільтяй Н. Станове піклування у повсякденному житті парафії 971
Пішла епоха 58
Пішов дуже рано... 764
Поглумилися над німецьким кладовищем 576
Пода А. Ювілейні заходи у Сосниці... 714
Подарували бібліотеці майже 600 книжок 692
Подусівка 105

Поетична збірка Володимира Кравченка 693
Поетичний фестиваль «Дотиком душі» 694
Позняк О. Внесок Івана Михайловича Жовнера 604
«Покорщина» – усадьба Дараганов 59
Поліщук Л. Відділ мистецтв Чернігівської ОУНБ... 695
Поліщук Л. На перехресті випадку і долі 905
Поліщук М. Михайло Ткаченко – виконувач обов'язків... 272
Половець В. Біля витоків незалежності 273
Половнікова С. Василь Тарновський і Микола Гоголь 252
Половнікова С. До історії «Альбому Андрія Івановича Лизогуба»... 239
Половнікова С. Михайло Володимирович Тарновський 253
Половнікова С. Світські поховання у крипті Троїцького собору 972
Помаз В. Культурна дипломатія юнацької бібліотеки 667
Помаз В. Микола Адаменко навчав... 912
Помаз В. Пораймос: роми 315
Пономаренко М. Історіографічні дослідження присвячені 219
Попова О. Н. Життя прекрасна и удивительна 906
Потапенко М. Один день з життя Олександра Артемовича 316
Почесний громадянин Харкова 781
Представники восьми партій увійшли до складу... 543
Президент Володимир Зеленський ознайомився з роботою центру... 593
Пресцентр DPNEWS.COM.UA – новий інформаційний простір... 765
Придеснянське село Кладьківка... 220
Прилуцький вокзал 441
Прилуччина на світлинах минулого 769
Прима А. Знайомтесь... 544
Прима А. Про науку, «технарів», рейтинги та стартапи... 646
Приход С. До історії Шептаківської сотні 142
Прищеп О. Наші – заслужені 485
Прищеп О. «Він став останнім вибором Касьянова» 833

- Прищеп О. «Моя мрія – Центр урології в Носівці» 484
- Прищеп О. Збирає кошти на порятунок храму 973
- Прищеп О. Кінотеатр [просто неба] своїми руками 825
- Прищеп О. Мало не згубило власне ім'я 331
- Прищеп О. На Чернігівщині побував Голова Верховної Ради 577
- Прищеп О. Оновленій прокуратурі – новий керівник 587
- Прищеп О. Перетворює деревину на шедеври 849
- Прищеп О. Чернігівську поліцію очолив киянин 588
- Про внесення змін до перспективного плану формування... 533
- Про готовність медичної галузі Чернігова... 475
- Про затвердження Порядку використання коштів... 442
- Про попередній звіт Тимчасової слідчої комісії... 594
- Провозін П. В. До історії Новгород-Сіверської гілки... 104
- Прогульники та відмінники... 527
- Проста історія: Чернігів 143
- Профспілки вимагають відкликати законопроекти про працю 578
- Прочай Н. Взаємодія Ічнянської районної бібліотеки... 668
- Пузан О. Хто, що, де та як буде і будуватиме в Чернігові? 420
- Пучинець М. Історія одного семенівського будинку 60
- П'ятаченко С. В. Розвідка П. Литвинової-Бартош... 373
- Радей І. Перші поштові марки УНР... 715
- Ради зникнуть, дехто лишиться без роботи 554
- Рахно К. Крик кажана... 374
- Рахно О. Я. Бібліотека Чернігівського губернського земства... 669
- Реабілітовані історією 296
- Реброва Н. Надбання «Гетьманської столиці» 729
- Реброва Н. Нові відомості з історії садиби Кочубеїв... 61
- Рева Л. С. І. Маслов – літературознавець... 29
- Рига Д. В. До питання про поширення гімназійної освіти... 615
- Рига Д. Історичні райони Чернігова та дерев'яне... 221
- Рига Д. Навчально-виховний простір Чернігова 1920–30-х років... 616
- Рига Д. Передумови становлення мережі гімназійної освіти... 617
- Ричка В. «Веселие Руси...» 144

Роздобудько І. Антоній Погорільський писав про Україну 880
Розкопки на древньому Городищі 361
Розумовські читання 106
Рой С. В. Друковані видання ХХ ст. 770
Рой С. Педагогічна діяльність М. Ф. Бровченко... 800
Романовська Н. «Ми пишаємося тим, що одяг від фабрики
«Елегант»... 413
Рубей Н. Збирають лікарські трави та історію свого роду 80
Рубей Н. Книга про населені пункти Корюківського району 81
Руденко С. Чернігівська обласна рада виділить кошти... 545
Руденок В. Чернігівський Іллінський монастир за результатами...
974
Русина О. До історії Любеча у XIV–XV ст. 145

С, Т

Саєнко Н. Забудова Батурина XVII–XVIII ст. 146
Саєнко Н. Золоте перевесло мистецької династії Саєнків 790
Саєнко Н. Нам рости і діяти 716
Саєнко Н. Природні умови Батурина як містотворчий чинник 147
Саєнко Н. Скарбниця гетьмана Івана Самойловича 197
Саєнко Н. У пошуках древнього міста 362
Самойленко Г. Долання часу 637
Самойленко Г. «Література та культура Полісся» 107
Самойленко Г. Ніжинська вища школа в життєвих... 638
Самойленко Г. Храм знань і духовної величі 639
Самойленко О. Шлях через століття 640
Самохіна Н. Сергій Тарновський: музикант двох континентів 808
Сапон Д. Його життя – як подих любові 924
Свириденко А. «Ми працюємо на зміцнення обороно-
здатності...» 414
Світко Л. Нове життя бібліотеки 670
Сегеда С. П. Анастасія Скоропадська, всесильна гетьманша 199
Сегеда С. П. Ганна Сомко, Мотря Чаплінська, Ганна Золота-
ренко... 166

- Сегеда С. П. Мотря (Мотрона) Кочубеївна 175
- Сегеда С. П. Наталя Розумовська (Розумиха), козачка... 191
- Сегеда С. П. Ольга Романівна, просвітниця, дружина... 187
- Село Пакуль 108
- Семенцов А. П. Писанки Чернігівщини 845
- Сенцовський В. «Подивилось небо крізь зорю...» 872
- Сергеев С. Деякі аспекти діяльності Чернігівського архіву... 748
- Сергеев С. Іван Леонідович Вахгаузен... 739
- Сергеев С. Розвиток архівної справи у Чернігові... 749
- Сергеева С. Відбудова Чернігова у 1943 – середині 1950-х років 317
- Сергеева С. Діяльність військових трибуналів на Чернігівщині... 318
- Сергеева С. Михайло Іванович Кириєнко... 329
- Сергій Шкарлет став міністром освіти і науки 647
- Сердюк Н. Батуринський інтерактив... 730
- Сердюк Н. Унікальність садиби Кочубеїв 62
- Серебряный звон Троицкой колокольни 975
- Серед п'ятдесяти найкращих вчителів України... 622
- Сидорова В. Відтепер тести... 476
- Сидорова В. Коли в області стартує туристичний сезон? 502
- Сидорова В. «Світу потрібна наука, а науці потрібні жінки» 605
- Сидорова В. Сири дегустуємо в Сираях! 415
- Сидорова В. Фабрика «Берегиня»... 416
- Симоненко Н. Мезинська Швейцарія 393
- Сита Л. Підвіска-лунниця із Гущинського скарбу 363
- Ситий І. Артефакти Менського краєзнавчого музею... 717
- Ситий І. Архівна спадщина козацької України... 740
- Ситий І. Дві монастирські печатки з Чернігівщини... 364
- Ситий І. Матриці печаток у зібранні... 718
- Ситий І. Пам'ятка автокефалії Української православної церкви... 741
- Ситий І. Чернігівська фортеця 1677 р. 148
- Ситий Ю. Забудова центральної частини Батуринської фортеці 365

Сіверщина в історії України 109
Сіверщина Гетьманських часів 149, 150
Скарбниця української культури 110
Скороход М. Галина Пашенко 421
Скрипка Г. «Другий «Кобзар» 886
Скрипка Г. Нам жити і творити 5
Славіна В. Десятиліття творчості 798
Слапчук В. Лауреати премії імені Галашки Гулевичівни 855
Слухачі курсів – серед переможців... 704
Смаль О. Городнянщина запрошує... 719
Смоленцев В. Как отдыхала молодежь Чернигова... 222
Смоленцев В. Про мости на Стрижні... 394
Сніжок З. Батуринські женихи 223
Сніжок З. Вбитися в пір'я 224
Сніжок З. Місця поховання парафіян... 976
Сніжок З. Протистояння особистості та більшовицького... 297
Соболь Ю. О. Цеглинка для рідного храму 942
Сокольський Я. Еврейские некрополи Черниговщины 63
Солдатова К. Весілля Параскеви Самойлович 198
Солдатова К. Історико-демографічна характеристика парафіян... 151
Солдатова К. Історичний гурток «Батуринський курінь» 731
Солдатова К. Козацьке населення Батуринської сотні... 152
Солдатова К. Таємниці малюнка... 185
Соломаха О. Репресований кобзар 934
Сонячне і Дощове 907
Сохань О. Генеральний осавул та його посадові функції 153
Соціально-економічне становище... 399, 400
Справа Василя Стуса 28
Степовик Д. В. Між Україною й Америкою... 783
Сторінками старих газет 344
Студьонова Л. Аркадій Казка та інші 870
Студьонова Л. Зведений красназвчий каталог ОУНБ... 696
Студьонова Л. Літературні репортажі Якова Брика... 856

- Студьонова Л. Олександр Михайленко 334
Студьонова Л. Парафраз на тему Михайла Осоргіна... 192
Студьонова Л. Пішов, щоб залишитися 882
Студьонова Л. Репресивна діяльність особливих відділів НКВС... 319
Студьонова Л. Розкрита ще одна солдатська доля 324
Студьонова Л. Творець музею живого письменника Володимир Дрозд 867
Студьонова Л. Чернігівські силуети 111
Студьонова Л. Чому обурився Сергій Єфремов 24
Студьонова Л. «Якби не Чернігів...» 885
Сурдюк О. Красзнавча конференція 82
Суспільно-політичні настрої мешканців Чернігова 579
Сушко М. Передpokій у навколишній світ 483
Сушко М. Ф. Чи допливем... 908
Сушко Н. Літопис Самійла Величка... 732
Сушко Н. Проект Батуринського університету 154
Сытый Ю. Древнерусские колодцы, исследованные на посаде... 366
«Танго не для нас» – нова збірка поезій... 884
Тарасенко І. Батуринський сотник Дмитро Стожок (Стожко) 201
Тарасенко О. Маловідомі вірші Леоніда Глібова 863
Творча зустріч із письменником Андрієм Кокотюхою 697
Театр ім. Шевченка відкрив сезон 826
Терех М. Лікарі батуринських гетьманів 155
Терещенко О. Музей книги в бібліотеці ім. Коцюбинського 705
Терещенко О. Центр поліської автентики... 706
Територія душі 778
Терлецький В. Досліджуємо родовід Ушинських 37
Тетяна Яблонська. Щоденник, спогади, роздуми 792
Тимошик М. Шинок як культурний і діловий осередок... 375
Тимошик С. «Дівчата-самольотчиці»... 846
Тимошик С. «Небо на землі» 977
Тимошик С. Вартові здоров'я людського, або... 477

Тищенко М. Столітній ювілей Павла Сича 34
Ткач Л. Ю. Мить життя 909
Ткач М. Грані таланту Миколи Ткача 927
Ткач М. Менщина – моє натхнення 928
Ткач М. Пам'яті поета 926
Ткачук А. «Мої марші грають усі духові оркестри України» 810
Товстоляк Н. М. Документи сімейної історії мецената... 251
Токарев С. А. Козацько-старшинська родина Костенецьких... 171
Токарев С. Рівень освіченості представників козацької... 156
Томазов В. Родовід. Як знайти своє коріння 16
Топоніми Чернігова... 10
Топчій В. О. Розповіді старої черниці 910
Травкіна О. І. Про навчання студентів Чернігівського колегіуму 618
Травкіна О. Про розбудову Чернігівського... 978
Травкіна О. Про час будівництва підземних церков... 979
Троцька В. І. Історія досліджень глиняних виробів... 367
Туристичний сезон 503
Турченко Ф. Г. Микола Міхновський... 30
«Тут не так, як у Росії» 225

У, Ф, Х, Ц, Ч

У Батурині передано копію шведського... 733
У Білорусі нагородили прилучанку... 915
У Держархіві області можна побачити автографи Тараса Шевченка 750
У колі друзів 641
У Мені виявили надмогильні плити кінця ХІХ ст... 368
[У Чернігові 22 червня на фасаді житлового будинку...] 64
У Чернігові запустили безкоштовне таксі... 478
У Чернігові на базі ЧеЗаРи планують створити технопарк 555
У Чернігові облаштують мистецький сад... 65
У Чернігові перебував Надзвичайний... 580
У Чернігові реставрують різьблення... 66

Українська абетка 786
Унікальний словник Ганни Арсенич-Баран 913
Федірко А. М. Козацькі родини... 157
Федорченко А. Немеркнуча слава Любеча 112
Філон Кміта... 169
Фільм про Чернігівську «ковбасну революцію» 827
Фурсова Ю. Гастрономічні смаки гетьманського двору Розумовського 193
Фурсова Ю. Діяльність архітекторів Венероні та Бартоліатті в Батурині 776
Фурсова Ю. До питання дослідження матеріалів... 194
Хармак М. Зброярська справа Лівобережжя 158
Хармак М. Зброярські ремесла жителів Лівобережної України... 159
Хармак М. Педагог, мовознавець Петро Гладкий 298
Хто отримав власного «Оскара»... 766
Царенок А. Етичні смисли драми... 26
Церква відзначає... 17
Церква Різдва Богородиці з села Масани 980
Чабак Л. Жінки, що очолюють територіальні громади Чернігівщини 534
Чепурний В. Виставка митця... 720
Чергова книга «Спортивне сузір'я Чернігівщини» 698
Черкаська Г. Гетьманша 244
Черненко В. Не все так просто 67
Чернігів – місто для творчості та культурних інновацій 505
Чернігів – рідний дім! 556
Чернігів – серед найкращих велосипедних міст України 496
Чернігів – шостий у рейтингу... 346
Чернігів демонструє найбільш динамічний розвиток... 345
Чернігів дочекався туристів? 504
Чернігів розбудовується 422
Чернігів у тренді медичного туризму 506
Чернігів у трійці лідерів за якістю обслуговування та послуг 435

Чернігівець Дмитро Митрофанов – чемпіон WBO Oriental 514
Чернігівобленерго: історія, події, люди 417
Чернігівська медсестра – одна з кращих в Україні 486
Чернігівська міська бібліотека ім. М. Коцюбинського... 707
Чернігівський крохмаль – продукт року в Білорусі 418
Чернігівський Міський палац культури 656
Чернігівські прикордонники патрулюють... 596
Чернігівські старожитності 68
Чернігівці на економічному... 405
Чернігівщина – мій рідний край 779
Черняков С. На конференції у Крутах досліджували... 606
Черняков С. Художник Леонід Могучов... 785
Чернякова О. «А мені війна все сниться...» 320
Чернякова О. Закони кохання та всесвіту... 859
Чернякова О. Новий відлік життя журналістки Наталії Матка-
симової 347
Чернякова О. Унікальний Центр розвитку... 619
Чернякова Я. В. Невідомий документ щодо ремонту 226
Чечель Л. Чернігівщина... 858
Чистяков В. Митрополит Арсеній Мацієвич 991
Чухліб Т. «... Нам господь Бог поміг визволити Україну свою
Руську» 160

Ш, Щ, Ю, Я

Шандра В. Епідемії та боротьба з ними в Україні 479
Шапошников Д. Недобудова на Валу 69
Шапошников Д. Руїни «Градецького»... 436
Шара Л. М. До питання про каталогізацію... 671
Шара Л. М. Започаткування спрощеного громадського управ-
ління... 227
Шара Л. Наповнення бюджету... 228
Шара Л. Упорядкування транспортних шляхів у Чернігові... 443
Швейцарія на карті Чернігова... 11
Шевченко М. Красзнавчі документи... 699
Шевченко О. «Десну» зараз усі поважають» 497

Шевченко Т. Г. Епістолярій Тараса Шевченка 857
Шекун В. С. Д. Ніс і Південно-західний відділ... 246
Шило О. Відбулася установча сесія міськради Чернігова 557
Шило О. Зигзаги долі 888
Шило О. «Карантинна» сесія... 558
Шило О. Перша робоча сесія міськради 559
60-річчя музею Довженка 865
Шкарлет С. «Вважаю Чернігів прекрасним містом...» 648
Школа в режимі ONLINE... 620
Шматок З. Конотоп не тільки на Сумщині, а й на Чернігівщині 83
Шматок З. На війну проводжали двох братів... 338
Шматок З. Олександр Назаренко на журналістській передовій 767
Шрамченко (Шрамченкова, Нецадименко) Алла... 274
Штань О. О. Прокидайтесь, діти, сонечку радіти 911
Шугалій О. Оборонні споруди Дитинця Х–ХІІІ ст. 161
Шумило С. Бунчуковий товариш Ніжинського полку Григорій Голуб... 165
Шумило С. До питання про походження роду... 986
Шуміло В. Єпископ Глухівський та Ніжинський... 988
Шуміло В. Істинно-православна церква на Чернігівщині... 982
Шуміло В. Настоятель Троїце-Іллінського монастиря... 987
Шуміло В. Невідоме раніше великопісне послання... 993
Шурубенко О. Етнографічне краєзнавство в контексті... 672
Щоденник професора Михайла Бережкова 642
Щорічник Чернігівського обласного педагогічного ліцею... 621
Юхименко Г. Згоріла церква, зник дзвін... 981
Юхименко Г. Не довелось пожити – хай хоч могили будуть поряд 321
Юхименко Г. Неймовірні долі простих людей 84
Юхименко Г. Сторічна фронтовичка 332
Юцевич П. Формування життєвої позиції О. Ф. Ліндфорса... 240
Як козаки на бобрів полювали... 12
Як у Чернігові обирали мера і депутатів 560

- Якименко М. А. Участь Чернігівського земства у діяльності... 229
- Якобчук Н. О. Епістолярна спадщина... 376
- Янголь І. Співпраця ГО «Спілка жінок Куликівщини»... 535
- Яременко Н. Д. Медично-краснзнавчий аспект... 673
- Яременко Н. Чернігівська обласна наукова медична бібліотека 674
- Ясенчук О. Різдво в містечку Олександрівка Сосницького повіту 377
- Ясновська Л. В. До історії вивчення курганних старожитностей... 369
- Ященко В. «Наше завдання – досягти найвищої якості...» 480

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

А, Б

- Авер'янова Н. О. 907
Авраменко Г. 507
Аграновський М. О. 215
Адаменко М. 912
Адруг В. 843
Адруг-Дараган Г. Г. 314
Алеськерів К. 508
Аліпій (Яковенко О. А.) 982
Аліференко І. М. 657, 904, 997, 1001, 1002
Алфьоров О. А. 113
Ангел Є. 262
Андріанопольський З. 162
Андрієвський В. Г. 983
Андрієнко І. Г. 322-324
Андрушенко С. 134
Антоненко П. Я. 344, 663
Антоній Печерський 984
Антоній Стаховський 991
Апанович О. М. 18
Апостол Д. 138
Ардашніков Й. 293
Арсенич-Баран Г. В. 853, 913
Арсеній Мацієвич, митрополит 991
Артюшенко В. 789
Асадчев О. 210
Астаф'єв О. 861
Атаян Г. 792
Атрошенко В. А. 57, 526, 549, 550, 553, 555, 556
Бабенко Н. 414
Бажан О. 285
Базилевич Г. Д. 295, 377

Базилевич П. Є. 230
Бакіров А. 817, 822
Бакуринський Я. 117
Бальмен Я. П. 231
Банюк В. 829
Баранович Лазар 46, 163
Бартоліатті 776
Батьковська О. 852, 914
Батюк О. 509
Батюк Я. 325
Безбородько О. 117
Безсмертна Л. 622
Бекетова І. 789
Бельман С. Г. 94
Береговий В. 698
Бережков М. 207, 642
Березинець І. 700
Бернес М. 48
Бжеська-Андрате М. 232
Бжеський Р. 232
Биковський В. П. 985
Бичук М. 830
Білозерські 16
Білоус Л. 789
Бобир О. В. 649, 653
Божок С. 759, 852
Бойко В. М. 106
Бокань М. Ф. 297
Бондар О. 503
Бондаревич-Черненко Л. 824, 915
Бондаренко І. С. 292
Бончковський О. 6
Борисенко Н. С. 281
Бородін Є. І. 106

Бородіна В. С. 857
Борщ Р. 793, 799
Боряк Г. В. 86
Брагіда Е. 831
Брик О. Г. 676, 691, 916
Брик Я. 856
Бриль М. І. 290
Бровко І. Б. 631
Бровченко І. К. 770
Бровченко М. Ф. 770, 800
Бронь О. В. 857
Буадзе З. 818
Будзар М. М. 769
Будлянський М. 917
Булах О. 356
Бутко С. 260, 261, 702

В, Г

Варвинець І. 510
Василина С. 581, 587
Васильківський С. І. 96
Васюта О. 797
Вахгаузен І. Л. 739
Вдовенко С. М. 106
Великий П. 832
Величко В. 63
Величко С. 732
Величковський П. 986
Венгер І. 468
Венероні 776
Веніамін, єпископ 985
Вернадський В. 225
Вернадські 16
Верстюк В. Ф. 106

Веселов П. 502
Веселова Л. 836
Висоцька О. О. 911
Висоцький Р. 326
Вінграновський М. С. 872
Вовнянко М. 447
Вовчок М. 875
Войнаровський А. 164
Вольтер Я. 777
Волконська О. С. 771
Волович Х. В. 288
Вороненко Ю. В. 17
Вороний Г. Ф. 19
Вороний Ю. Г. 20
Ворошилов К. Є. 308
Гайдук С. 511, 810, 828
Галаган Г. 205, 233, 857
Гальченко С. А. 857
Ганкевич М. 266
Ганна Барвінок 862
Гарачковська О. О. 853
Геєць В. М. 21
Гейда О. С. 996
Георгій (Смельницький), архімандрит 987
Гладкий П. Д. 298
Глібов Л. І. 863
Глухенький А. 651, 944
Гнатченко Г. М.
Гоголь М. В. 252, 864
Головко О. 485
Головченко В. В. 22
Голуб Г. 165
Гольдіна О. Й. 481
Гонза Н. Ф. 1001

Гончар П. 994
Гончаренко А. 573
Гончаренко В. 417, 737
Гончарук О. 521
Горлач Л. 907
Горностай В. І. 379
Горобець С. М. 42, 572, 702
Гребнева Ю. 574
Григоренко М. О. 291
Грищенко Д. 833
Гріффен Л. О. 68

Д, Е, Є, Ж, З

Дамаскін (Цедрик), єпископ 988
Даниленко В. 225
Дарагани 59
Дашвар Л. 820
Дейша (Коцюбинська) В. У. 683
Демиденко М. 805
Демченко А. М. 482
Демченко Т. П. 651
Дем'янчук Г. 802
Денисюк В. Б. 769
Джуломанов О. Р. 851
Дзержинський Ф. Е. 308
Дзюба С. В. 855, 897, 898, 918
Дзюба Т. А. 855
Дідович П. 919
Дмитренко О. 539, 544
Добровольський П. М. 234, 235
Довженко О. П. 866
Домановський А. М. 96
Донець Д. 590
Доній Н. 605

Дорожкіна І. В. 602
Дорохова О. В. 998
Дорошенко Д. І. 264
Дорошенко П. Я. 264
Доценко А. 510
Доценко А. В. 68
Дрозд В. Г. 867
Дрозд Д. 321
Дрофань А. 868
Дубровський В. 23
Дудко І. П. 74
Дульцев О. 746
Дунін-Борковський В. К. 132
Дядечко О. 352
Дятлів (Дятлов) П. Ю. 283
Епіфаній, митрополит 943
Євдокименко І. 803
Єрмоленко А. 622
Єфремов С. О. 24, 258, 651
Жаров Г. 286
Жданова М. І. 661
Жигун Т. 760
Жовнер І. М. 604
Забарний О. 905
Забіла В. 857
Забіла П. 729
Забіли 16
Заболотний О. 700
Зайцева І. 792
Зайченко В. В. 736
Зеленська К. Ф. 284
Зеленський В. О. 570, 593
Зінич Є. 277
Зозуля С. Ю. 101

Золотаренко В. 166
Золотаренко Г. 166
Золотаренко І. 166
Зубок Н. В. 327, 328

І, К

Іваненко О. І. 1002
Іванець В. 943
Іваничук Н. Р. 179
Іванов Д. 907
Іванова Н. 605
Іванченко О. 590
Івахненко О. І. 780
Івашко Я. 623
Іващенко С. 498
Ігнатович (Многогрішний) Д. 121, 132, 155, 167
Ільницький М. 417
Іонанов Б. 933
Каганова І. Я. 657, 996, 998, 1003
Казимір В. А. 23
Казка А. В. 870
Калиняк О. П. 282
Калита О. 588
Калібаба Д. П. 79
Карась С. 497
Карета О. П. 483
Карл XII 93
Карліна О. 479
Карпенко В. 528
Карпінчук Г. В. 857
Катерина Олександрійська 943
Кириєнко М. І. 329
Кириченко В. 25
Кириєнко І. 97

Кирпонос М. 330
Кійовський Р. 426
Кіпіані В. 28
Кіяшко Л. Г. 86
Кликавка О. 351
Клименко С. Ф. 331
Кміта Ф. С. 169
Ковалевський М. М. 43
Коваленко А. 561, 562
Коваленко О. Б. 86, 101, 110, 296, 996, 1003
Ковалець Я. 907, 1002
Коваль І. К. 650
Коваль Р. 257, 259, 265, 271, 274
Ковальова А. 528
Ковальчук Г. 951
Ковтун В. І. 781
Козак С. 871
Козар Н. 395
Козаченко О. 590
Козловська В. Є. 360
Койда М. Т. 237
Кокотюха А. 697
Колесникова Л. С. 835, 836
Колмакова Г. 332
Коломієць Г. В. 621
Команський М. 938
Комаровська Є. В. 170, 943
Кондрацький Ф. 277
Кониський Г. 26
Кононенко В. 266, 1000
Конопля Ю. 359
Константиновичі 16
Коптіль Є. К. 278
Корнієвський О. О. 804

Корнієвський О. С. 804
Корнієнки 100
Корнієнко О. 852
Коровка-Вольський Г. К. 132
Король Ю. 503
Косовських Л. П. 632
Костевич О. 512
Костенецькі 171
Коцюбинська М. Х. 28, 857
Коцюбинський І. Ю. 1002
Коцюбинський М. М. 712, 720
Коцюбинський Р. М. 287
Коцюбинський Ю. М. 258
Коцюбинський Ю. Р. 872
Кочубеї 61, 62, 172, 173, 176
Кочубеївна М. 175
Кочубей В. 61, 174, 382
Кочубей М. А. 771
Кочубей М. М. 771
Кочубей П. 729
Кочур Г. 873
Кравець В. 342
Кравченко В. 693
Краснікова О. 229
Краснобашта С. 177
Кривобок О. П. 642
Криницька Ю. М. 267
Кропив'янський М. Г. 67
Кужельний В. П. 761
Кузик А. 837
Кузьменко П. С. 921
Куліш П. 716, 857, 874–877
Куліші 16
Курач С. М. 746

Курданов А. Л. 71, 299, 314, 323
Куриленко В. С. 355
Кухар В. 475
Куценко П. 907
Кушніренко М. 911

Л, М

Лаєвський С. Л. 94, 110, 738
Лазаревський О. М. 209
Лашкарьов П. О. 773
Лебідь Д. 990
Левицький А. 688
Левченко В. 528
Лемеш Н. П. 513
Ленартс А. 580
Леник Г. 473
Лизогуб А. І. 239
Линюк Л. П. 110
Лисянський Ю. 634
Литвин О. 643
Литвинова-Бартош П. Я. 371, 373, 376
Лихачова С. М. 110
Ліндфорс О. Ф. 240
Ліпкина І. І. 94
Лісовенко К. 852
Лопата В. І. 783
Лубенець Т. Г. 999
Лукач В. С. 627
Лукаш М. 873
Лукашенко І. Г. 333
Лук'яненко Л. Г. 27, 28
Ляшев О. 180
Маасікас М. 427
Мазепа І. 93, 96, 133, 134, 138, 155, 164, 174, 178–185, 273, 823, 978

Максименко Н. 836
Максимович І. 978
Мальована А. М. 657, 995
Мамченко Г. С. 603
Марисова І. 379
Маркітан П. 285
Маркович А. 199
Маркович О. 857
Марковичі 16
Мартос І. П. 784
Масан Ю. 89
Маслов С. І. 29
Мастєрова В. 707, 920
Матвієнко Н. 957, 994
Маткасимов Т. 347
Маткасимова Н. 347
Матула Р. 434
Мезенцев В. І. 357
Меркулова В. 907
Метрик-Данюшевські 241
Микитченко М. 590
Миклашевський А. М. 242, 243
Миклашевський М. А. 132
Милорадович А. 117
Милорадович Є. І. 244
Митрофанов Д. 514
Митькевич В. М. 281
Михаїл, архистратиг 76, 992
Михайленко В. 921
Михайленко О. Д. 334
Мицик Ю. 149, 150
Мірна З. В. 267
Міхновський М. І. 30, 265
Многогрішний (Ігнатович) Д. 121, 132

Могила П. 163
Могінська П. 404, 413, 542
Могучов Л. 785
Модзалевські 16
Мокроусова І. 542
Молибога О. 323, 324
Молодчий О. 335
Мороз І. 879
Морозов О. С. 634
Москальський Я. 368
Мостович Д. 847
Мотчана Т. Є. 35
Моцар Н. 84
Мошик І. В. 109
Мстислав Хоробрий 46
Мудрицька В. Г. 94, 738
Мушкетик Ю. М. 878, 879

Н, О, П

Нагорська О. М. 267
Наєв С. 821
Назаренко В. 756
Назаренко О. 767
Назимко П. С. 31
Нарбут Г. І. 786
Народенко С. П. 850
Науменко А. 81
Науменко В. 398, 404, 413, 542, 675
Нахлік Є. 874
Небаба М. 46
Небилиця М. 787
Неплюєви 245
Нерубенко Н. І. 999
Нестор Літописець 46

Нетужилов Є. 586
Ніс С. Д. 246
Новак А. 54, 498
Новик Т. 974
Новицький В. 351
Новицький І. 135
Новомлинець О. 646
Новосад Г. 614
Обєдніков Д. Ю. 853
Оболонський Д. 117
Огієвська Р. 729
Олег Святославич 186, 920
Олійник О. 922
Ольга Романівна 187
Онацький Є. 247
Онищенко В. 848
Онищенко І. 336
Орлик Г. 723, 724, 733
Орлик П. 133, 188
Осадча Л. 805
Осипенко В. В. 583
Осипенко С. 818
Осоргін М. А. 192
Остапенко П. 6
Остапенко С. 6
Острякова О. О. 746
Пабат В. О. 32
Павленко Д. 404
Павленко Є. 454
Павленко К. 806
Павленко С. 182, 270
Палагнюк А. 792
Паннемакер 185
Панов І. 185

Параджанов С. 712, 720
Пархоменко Л. 404, 648, 907, 989
Пархоменко Т. 934
Патука Ю. 643
Пахомій (Кедров) 993
Пащенко Г. 421
Перхалюк Р. 6
Петлюра О. О. 267
Петриченко М. М. 248
Петриченко П. Ф. 248
Петро І 174
Петрожицька Д. 838
Петрункевич І. І. 249
Петруша Ю. 849
Печорна О. 923
Пилипенко В. 72, 143, 503
Пиріг П. 643
Піскун В. 268
Пісочинський А. 140
Плаунова О. М. 997, 1002
Плоскі 80
Погорільський А. 880
Подкур Р. Ю. 296
Покришень А. 817
Половнікова С. О. 110
Половцев О. О. 211
Пономаренко Л. П. 881
Пономаренко О. 619
Потапенко В. В. 934
Потапенко М. 268
Потапенко О. М. 296
Потіпака Ю. 658
Почека Г. Я. 251
Прима А. 515

Примостка М. 410
Примушко Н. 573
Приступа Л. 417
Прищепа О. 582
Провозін В. О. 104
Прокопенко А. 396, 563–566
Прокопенко О. А. 316
Прокопович П. І. 33
Прокопович С. 189
Проценки 16
Пучинець М. 758

Р, С, Т

Ра Л. 837
Разумков Д. 577
Ральченко І. 743
Рахно О. Я. 1003
Рашевський І. Г. 65
Реброва Н. 86
Ремболович І. 257
Рептюх І. 516
Реута О. Г. 600
Рибаков А. Н. 882
Рижий В. 356
Ричка В. 358
Рожок В. І. 807
Розмаріцин Я. 746
Розстальний В. 839
Розумовська (Розумиха) Н. 191
Розумовський К. Г. 56, 138, 154, 171, 190, 192, 728, 776, 869, 880
Розумовський О. К. 195
Розя В. І. 408
Романов О. М. 160
Романова Н. А. 567

Рославець П. 196
Роспотнюк А. 590
Ростовський О. Я. 635
Рошак О. 840
Рудько В. 844
Рудько Вол. 844
Русова С. Ф. 250
Савченко-Більський О. 743
Савчук О. О. 96, 786
Саєнко О. 788–790
Самойленко Г. В. 107
Самойленко О. Г. 101, 638, 639
Самойлович І. 135, 155, 174, 196, 197
Самойлович П. 198
Самокиш М. С. 96
Самрук Н. 792
Сапон В. 924
Сарманбетов А. 898
Сауткін І. 841
Сахновський М. 368
Свистун Т. 951
Світленко С. І. 96
Семенюк О. 395
Сергієнко І. 852
Сердюк В. 379
Сердюк Г. А. 621
Сидорова В. 404, 420, 499
Симоненко В. 819
Синиця Ю. 406
Синяк І. 114
Сита Л. 359
Сич П. К. 34
Сіра Л. В. (Леся Поліщук) 905
Скляр В. 643

Скоропадська А. 199
Скоропадський І. 136
Скоропадський П. П. 242, 244
Скороход В. 358
Смирнов Б. Л. 35
Смолій В. А. 296
Соболь Ю. О. 68
Соколов О. 548
Солдатова С. 488
Солонина К. 134
Солонікова В. 680
Сомко Г. 166
Софієнко А. 338
Софієнко І. 338
Спартц В. 36
Сребницький І. О. 632
Стельмах Я. 822
Степанець Г. 862
Стожок (Стожко) Д. 201
Стожок Ф. Д. 200
Стороженко І. 134
Студьонова Л. В. 690, 998
Стус В. С. 28
Суворов О. В. 308
Сулима І. М. 202
Сушко (Скачківська) Х. 259
Сушко М. Ф. 853
Сушко Р. 259
Сушко Х. 259
Таранушенко С. 178
Тарасенко І. 137, 138, 149, 150
Тарасенко О. Ф. 621
Тарасов П. 28
Тарновський А. П. 808

Тарновський В. В. 252, 253
Тарновський Г. С. 47, 251, 857
Тарновський М. В. 253
Тарновський С. В. 808
Твердий М. 809
Теплов Г. 154
Теребун С. 852
Терехович Л. 925
Терещенко О. 666
Тертичка Н. 266, 1000
Тимон, отець 950, 973
Тимофєєв М. М. 285
Титова О. М. 101
Тищенко А. 517
Тищенко М. 97
Тищинський О. А. 1003
Тігіпко С. 452
Тітарчук В. 599
Ткаленко Р. 515, 518
Ткач Мик. М. 926, 927
Ткач Мих. М. 904, 929
Ткач Ю. В. 746
Ткаченко В. 5
Ткаченко Г. 791
Ткаченко М. С. 273
Топчій В. 498
Тризна Р. 857
Трихліб В. 112
Туманські 117
Туптало Д. 883
Турчин Т. М. 635, 636
Тютюнник Є. 907

У, Ф, Х, Ч

- Устіннікова Т. 760
Ушинська Л. С. 37
Ушинський К. 37
Ушинський О. 37
Фатнєв Ю. 901
Федєшов Д. 842
Філевич М. Ю. 786
Філонова В. В. 104
Ханко В. М. 96
Харді М. 765
Харченко С. 257
Хвіст В. І. 38
Хижняков В. М. 254
Хіняєв О. 484, 485
Хмельницький Б. 140, 160, 166
Хоєцький К. 203
Холецька Л. 88, 896, 899
Холодний М. 28
Хоменко В. 855
Хоменко О. А. 624
Хохоля О. 351
Чава М. П. 519
Чаплинська М. 166
Чекаль О. Г. 96, 786
Чепурний В. М. 764, 942
Черевко І. В. 633
Череп-Пероганич Т. 884
Чівіліхін В. 885
Чорносвитова М. В. 254
Чумаченко А. 220
Чура О. 266
Ш, Ю, Я
Шамбон Ш. 131

Шашенок В. М. 339
Швидько Г. К. 18
Шевченко О. 46
Шевченко Т. Г. 48, 185, 750, 886
Шевчук В. І. 64
Шевчук О. 505
Шекера О. Г. 17
Шекун О. В. 359, 736
Шкарлет С. 647
Шкуліпа А. Г. 853, 930, 931
Шкурай І. В. 887
Шкурко А. Н. 791
Шматок З. 767
Шнеерсон А. Л. 276
Шнеерсон Л. А. 276
Шнеерсон М. Л. 276
Шокало О. 20
Шолойко Т. 486
Шпиг Ф. І. 39
Шраг І. Л. 212, 862
Шрамченко А. Л. 267, 274
Шугаєвський В. А. 40
Шурда Н. 713
Шурубенко О. 995
Юхименко Г. 590
Яблонська Т. 792
Яворницький Д. І. 96
Яковенко О. А. (Аліпій) 982
Яковцев Я. В. 888
Якубович І. 58
Янг О. Ю. 771
Янова Н. П. 267
Януарій (Іван Гончар) 994
Ярослав Мудрий 591
Ясновська Л. В. 996

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

А, Б, В

- Авдіївка, село Куликівського (нині Чернігівського) р-ну 100, 519
Авдіївка, село Сосницького (нині Новгород-Сіверського) р-ну 764
Австрія 871
Анисів, село Чернігівського р-ну 324
Антарктида 25
Антхольц, місто (Італія) 515
Атюша, село Коропського (нині Новгород-Сіверського) р-ну 799
Аугсбург, місто (Німеччина) 273
Ашхабад, місто (Туркменістан) 35
Бакланова Муравейка, село Куликівського (нині Чернігівського) р-ну 983
Балаклія, місто Харківської обл. 594
Батурин, місто 56, 61, 62, 98, 129, 131, 134, 136, 146, 147, 151, 153, 154, 158, 162, 181, 185, 188, 189, 194, 198, 203, 224, 216, 298, 300, 357, 362, 382, 577, 594, 613, 710, 723, 725, 726, 728, 730, 732, 733, 735, 776, 784, 969, 970, 971
Батуринська сотня Ніжинського полку 152, 200, 201
Батуринський повіт 171
Батуринщина 91
Бахмач, місто 852
Бахмач, село Бахмацького (нині Ніжинського) р-ну 465
Безводівка, село Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну 350, 351
Белзьке воєводство 160
Бельгія 580
Бендери, місто (Молдова) 181
Березна, смт Менського (нині Чернігівського) р-ну 408, 934
Бирине, село Новгород-Сіверського р-ну 22
Біла Вежа, село (сучасна назва Біловежі-Перші) Бахмацького (нині Ніжинського) р-ну 95
Білоріччя, село Прилуцького р-ну 771
Білорусь 217, 418, 888, 915

Білошицька Слобода, село Корюківського району 338
Блистова, річка 384
Бобровиччина 90
Борзна, місто 716, 790, 872
Борзнянщина 350, 872
Брацлавське воєводство 160
Брусилів, село Чернігівського р-ну 76, 992
Бурімка, село Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну 360
Бутівка, село Сосницького (нині Корюківського) р-ну 88
Буянки, село Ріпкинського (нині Чернігівського) р-ну 480
Ведильці, село Чернігівського р-ну 103
Вейсбахівка, село Прилуцького р-ну 771
Велика Кошелівка, село Ніжинського р-ну 38
Велике Князівство Литовське 169
Вертіївка, село Ніжинського р-ну 878, 879
Вирівка, село Сумської обл. 367
Високе, село Прилуцького р-ну 34
Вишеньки, село Коропського (нині Новгород-Сіверського р-ну 710
Вишнівка, село Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну 32, 248
Власівка, село Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну 262
Володькова Дівиця, село Носівського (нині Ніжинського) р-ну 4, 67, 461, 477, 846, 977
Волокитине, село Глухівського повіту Чернігівської губ. 242, 367
Волосківці, село Менського (нині Корюківського) р-ну 968
Вщиж, літописне місто 352, 939

Г, Д, Е, Є, Ж, З

Гірки, село Новгород-Сіверського р-ну 93
Глухів, місто Сумської області 120, 131, 190, 199, 208, 243, 247
Глухівський повіт 208, 264
Гомель, місто (Білорусь) 215
Гончарівське, смт Чернігівського р-ну 601
Городище, село Коропського (нині Новгород-Сіверського) р-ну 361

Городня, місто 31, 74, 246, 590, 809
Городнянський район 311, 719
Гребінка, село Полтавської області 881
Гущин, село Чернігівського р-ну 363, 367
Данина, село Ніжинського р-ну 375
Дашенки, село Варвинського (нині Прилуцького) р-ну 573
Десна, річка 286, 378, 381, 388
Дмитрівський р-н Чернігівської обл. 311
Добрянка, смт Ріпкинського (нині Чернігівського) р-ну 308–310, 458
Добрянський район 311
Дрімайлівка, село Куликівського (нині Чернігівського) р-ну 102
Дубнівка, село Прилуцького повіту 985
Дубовичі, село Глухівського повіту (нині Сумської обл.) 371, 383
Естонія 733
Єліне, село Сновського (нині Корюківського) р-ну 307, 321
Жовідь, село Сновського (нині Корюківського) р-ну 841
Журавка, село Варвинського (нині Прилуцького) р-ну 19, 20, 590
Загребелля, село Сосницького (нині Корюківського) р-ну 912
Запоріжжя, місто 651
Звеничів, село Ріпкинського (нині Чернігівського) р-ну 761

І, К, Л

Іванківці, село Срібнянського (нині Прилуцького) р-ну 881
Івано-Франківщина 606
Івашківка, село Городнянського (нині Чернігівського) р-ну 481
Івот, село Новгород-Сіверського повіту 230
Індіана, штат (США) 36
Іспанія 595
Ічня, місто 29, 32, 438, 489, 569, 594, 784, 868, 879
Ічнянщина 277, 446
Казахстан 276
Калгарі, місто (Канада) 509
Калинівка, місто Вінницької області 594

Калюжинці, село Срібнянського (нині Прилуцького) р-ну 931
Качанівка, село Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну 47, 253,
710, 814
Київ 2–5, 71, 442, 603, 606, 654, 744, 852, 853
Київська губернія 211
Київська Русь 144
Київське воєводство 160
Кинашівка, село Борзнянського (нині Ніжинського) р-ну 237
Кіпті, село Козелецького (нині Чернігівського) р-ну 437, 466
Кладьківка, село Куликівського (нині Чернігівського) р-ну 220
Клеці, село Прилуцького р-ну 540
Клочків, село Чернігівського р-ну 792
Кобижча, село Бобровицького (нині Ніжинського) району 39, 92,
825
Козелець, с-ще 49, 59, 134, 158, 159
Козелецький р-н 311
Козляничі, село Сосницького (нині Корюківського) р-ну 35
Комань, село Новгород-Сіверської сотні 157
Комарівка, село Борзнянського (нині Ніжинського) р-ну 460
Конотоп, село Городнянського (нині Чернігівського) р-ну 83
Конотопщина 91
Короп, с-ще 921
Корюківка, місто 35, 80, 804, 847, 852
Корюківський р-н 7, 81, 217, 337
Костобобрів, село Семенівського (нині Новгород-Сіверсько-
го) р-ну 273
Краків, місто (Польща) 203
Красне, село Чернігівського р-ну 292
Кривий Ріг, місто Дніпропетровської обл. 594
Крим 218
Криски, село Коропського (нині Новгород-Сіверського) р-ну 295
Кролевець, місто 999
Крути, станція Ніжинського р-ну 266, 268, 441, 573, 604, 606,
702, 817, 1000

Кубань 374
Куликівка, с-ще Чернігівського р-ну 803
Куликівський р-н 311, 535, 577
Купчичі, село Сосницького (нині Корюківського) р-ну 372
Кучинівка, село Щорського (нині Корюківського) р-ну 925
Кучино, с-ще Пермської обл. 28
Лави, село Сосницького повіту 329
Ладан, с-ще Прилуцького р-ну 411, 458
Лемківщина 374
Линовицька громада Прилуцького р-ну 53
Линовиця, с-ще Прилуцького р-ну 231
Лівобережна Україна 94, 101, 110, 126, 128, 158, 159, 167, 190,
204, 211, 212, 937
Лос-Анджелес, місто (США) 808
Лоска, річка 384
Луганщина 347
Лукашівка, село Чернігівського р-ну 792
Львівщина 606
Любеч, с-ще Ріпкинського (нині Чернігівського) р-ну 112, 145,
308, 352, 367, 939

М, Н, О

Магаданська область 28
Мала Дівиця, с-ще Прилуцького р-ну 271, 849
Мала Кошелівка, село Ніжинського р-ну 470
Мало-Дівицький р-н 311
Малоросійська губернія 208
Манжосівка, село Прилуцького р-ну 780
Масани, село Чернігівського р-ну (нині мікрорайон м. Чернігова)
980
Матросово, село Магаданської обл. 28
Мезин, село Коропського (нині Новгород-Сіверського) р-ну 355,
393, 781
Мена, місто 158, 159, 288, 428

Мена, річка 378
Менська сотня 124
Менський район 34, 217
Менщина 97, 928
Миколаївка, село Семенівського (нині Новгород-Сіверського) р-ну 301
Митченки, село Бахмацького (нині Ніжинського) р-ну 33
Михайло-Коцюбинське, с-ще Чернігівського р-ну 82
Морівськ, село Козелецького (нині Чернігівського) р-ну 458
Мрин, село Носівського (нині Ніжинського) р-ну 458
Нарбутівка, хутір Глухівського повіту Чернігівської губ. (нині Сумська обл.) 786
Нехаївка, село Коропського (нині Новгород-Сіверського) р-ну 135
Ніжин, місто 26, 44, 48, 67, 96, 120, 122, 158, 206, 209, 232, 252, 269, 316, 440, 463, 800, 806, 853, 941, 994, 1000
Ніжинський округ 280, 284
Ніжинський повіт 171, 209, 238
Ніжинський полк 118, 121, 152, 156, 167, 208, 209
Ніжинський район 7, 410, 665
Німеччина 252, 328, 464, 871, 918, 940
Нова Басань, село Бобровицького (нині Ніжинського) р-ну 42, 458, 783
Новгород-Сіверське намісництво 113
Новгород-Сіверське Полісся 369, 386
Новгород-Сіверський район 7, 310, 431, 614
Новгород-Сіверський, місто 125, 128, 159, 215, 352, 426, 711, 773, 935, 939
Новий Білоус, село Чернігівського р-ну 968
Норвегія 509
Носелівка, село Борзнянського (нині Ніжинського) р-ну 513
Носівка, місто 36, 484, 485, 872
Носівщина 78
Нью-Йорк, місто (США) 274

Олександрівка, містечко Сосницького повіту 377
Олешня, село Ріпкинського (нині Чернігівського) р-ну 250, 794
Олишівка, с-ще Чернігівського р-ну 458
Онищенкове, село Прилуцького р-ну 336
Орлівка, село Куликівського (нині Чернігівського) р-ну 855
Остер, місто 123, 158, 159, 169
Остер, річка 378
Остерське староство 127
Остерщина 360

П, Р, С

Пакуль, село Чернігівського р-ну 108, 951
Пальчики, село Бахмацького (нині Ніжинського) р-ну 33
Парафіївка, с-ще Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну 47, 409
Париж, місто 131
Пенза, місто 771
Петрушин, село Чернігівського р-ну 867
Північна Україна 213
Північне Лівобережжя 214, 687, 710
Підляське воєводство 160
Плехтіївка, село Городнянського повіту (нині Чернігівський р-н) 982
Плиски, село Борзнянського повіту (нині Ніжинського р-ну) 249
Подільське воєводство 160
Полісся 107
Польща 405, 507
Понори, село Талалаївського (нині Прилуцького) р-ну 246
Понорницький р-н 311
Понорниця, с-ще 921
Почеп, місто Чернігівської губ. (нині Брянської обл., рф) 195, 869
Прага, місто 249
Прилуки, місто 17, 48, 233, 266, 383, 440, 441, 611, 658, 663, 824, 1000
Прилуцький р-н 7

Прилуччина 769
Радуль, с-ще Чернігівського р-ну 210
Рейментарівка, село Корюківського р-ну 385, 839
Рим, місто 771
Ріпки, с-ще 308
Ріпкинський р-н 532
Річ Посполита 123, 124, 160
Рогощі, село Чернігівського р-ну 202
Рождественське, село Коропського (нині Новгород-Сіверсько-го) р-ну 17
Роїще, село Чернігівського р-ну 961
Рубанка, село Бахмацького (нині Ніжинського) р-ну 282
Рудьківка, село Бобровицького (нині Ніжинського) р-ну 932
Руське воєводство 160
Салтикова Дівиця, село Куликівського (нині Чернігівського) р-ну 286, 472
Санкт-Петербург, місто 61, 285
Сараєво, місто 509
Сахнівка, село Менського (нині Чернігівського) р-ну 926, 927
Сватове, місто 594
Седнів, с-ще Чернігівського р-ну 367, 792, 870, 886, 949, 950, 968, 973
Сезьки, село Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну 21
Сейм, річка 141
Семенівка, місто 60
Семенівський район 311
Семенівщина 85
Сивки, село Чернігівського р-ну 816
Сильченкове, село Талалаївського (нині Прилуцького) р-ну 968
Сингапур 802
Сираї, село Козелецького (нині Чернігівського) р-ну 415
Сіверщина 109, 115, 135, 137, 149, 150
Слабин, село Чернігівського р-ну 666
Слобода, село Чернігівського р-ну 278, 981

Словаччина 871
Сновськ, місто 293, 332, 342, 622
Сокиринці, село Срібнянського (нині Прилуцького) р-ну 382, 447, 710
Соледар, місто 821
Сосниця, с-ще 43, 158, 159, 714, 865
Спаське, село Конотопського р-ну Сумської обл. 140
Срібнянка, річка 384
Срібнянський р-н 311
СРСР 279
Стара Басань, село Бобровицького (нині Ніжинського) р-ну 884
Старі Боровичі, село Сновського (нині Корюківського) р-ну 84
Старі Яриловичі, село Ріпкинського (нині Чернігівського) р-ну 943
Стародуб, місто Чернігівської губ. 158, 273, 283
Стародубський полк 118, 167
Стародубщина 137, 880
Стрижень, річка 394
Суми, місто 442
Сумська область 305
Суховоля, місто (Польща) 796
США 23, 40, 254, 871

Т, У, Ф, Х

Талалаївка, с-ще Прилуцького р-ну 457, 597
Тиниця, село Бахмацького (нині Ніжинського) р-ну 382
Топчіївка, село Чернігівського р-ну 274
Тростянець, село Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну 244
Турівка, село Прилуцького повіту Полтавської губ. (нині Київська обл.) 30, 265
Удай, річка 383
Україна 6, 16, 94, 120, 252, 414, 425, 464, 479, 551, 607, 771, 888, 988
Ушня, село Менського (нині Корюківського) р-ну 79

Феськівка, село Менського (нині Корюківського) р-ну 873
Фінстерау, місто (Німеччина) 516
Франція 192
Хаїха, село Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну 8
Халявин, село Чернігівського р-ну 458, 571
Харків, місто 442
Херсонська губернія 225
Хмельниччина 606
Холменський р-н 311
Хороше Озеро, село Борзнянського (нині Ніжинського) р-ну 807
Хотівля, село Городнянського (нині Чернігівського) р-ну 31
Хрипівка, село Городнянського (нині Чернігівського) р-ну 27
Хрінівка, село Сновського (нині Корюківського) р-ну 74

Ч, Ш, Щ, Ю, Я

Чемер, село Козелецького (нині Чернігівського) р-ну 458
Чепівка, село Ріпкинського (нині Чернігівського) р-ну 328
Черецьке, село Городнянського (нині Чернігівського) р-ну 8
Чернігів 9–12, 18, 23, 24, 28, 37, 40, 46, 50–52, 54, 55, 58, 64–66,
68, 72, 89, 99, 105, 110, 143, 148, 160, 161, 169, 221, 222, 228, 256,
260, 276, 285, 304, 311, 317, 326, 345, 346, 348, 349, 352, 354, 356,
366, 367, 388, 394, 416, 419, 420, 422, 424, 427, 429, 430, 432–434,
436, 441, 443, 464, 469, 475, 476, 478, 487, 488, 490, 492, 496, 498,
500, 504–506, 509, 526, 547–551, 553, 555–557, 560, 563, 570,
574–580, 584, 589, 590, 605, 610, 616, 617, 619, 620, 622, 655, 661,
667, 694, 709, 720, 739, 749, 768, 772–775, 812, 818, 838, 843, 852,
853, 855, 856, 864, 867, 882, 885, 888, 901, 910, 913, 924, 936, 943,
952–954, 960, 962–966, 972, 975, 979, 984, 985, 990, 991, 999, 1000
Чернігівська губернія 172, 204, 207, 211, 213, 214, 227, 238, 479
Чернігівська область 6, 289, 296, 305, 306, 348, 380, 395–397,
399–402, 425, 448, 449, 452, 453, 495, 533, 760, 1001
Чернігівське воєводство 160
Чернігівський повіт 225
Чернігівський полк 118, 119, 167, 170, 177, 208

Чернігівський район 7, 71, 281, 313, 314, 323, 532, 777
Чернігівщина 7, 16, 37, 40, 53, 63, 73, 94, 111, 116, 138, 139, 245,
257, 262, 263, 302, 303, 310, 318, 319, 353, 364, 374, 379, 389–392,
403, 404, 423, 439, 450, 456, 462, 467, 474, 493, 499, 521, 522, 524,
525, 528, 531, 534, 541, 562, 564, 606–08, 614, 615, 657, 755, 762,
779, 795, 813, 844, 845, 858, 932, 936, 937, 940, 943, 986–988, 995
Чернігово-Сіверщина 8, 123, 126, 159, 352, 939
Чехословаччина 333
Чорнобиль, місто 339
Шабалинів, село Коропського (нині Новгород-Сіверського) р-ну
887
Шевченка, село Чернігівського р-ну 583
Шептаки, село Новгород-Сіверського р-ну 142
Шестовиця, село Чернігівського р-ну 358, 367
Щорський р-н 311
Щуча Гребля, село Бахмацького (нині Ніжинського) р-ну 339
Южне, село Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну 331
Яблунівка, село Прилуцького р-ну 458
Яриловичі, село Городнянського повіту (нині Чернігівський р-н)
235
Ярославець, село Глухівського повіту 242
Ярославка, село Глухівського повіту Чернігівської губ. (нині
Сумська обл.) 844

ЗМІСТ

Область у цілому.....	3
Адміністративно-територіальний поділ.....	3
Топоніміка.....	4
Видатні діячі і область. Видатні уродженці області.....	5
Пам'ятки історії та культури.....	11
Краєзнавство.....	16
Історія області. Археологія. Етнографія. Історія.....	18
Археологія.....	64
Народознавство.....	68
Природа і природні ресурси області.....	69
Народне господарство.....	71
Загальні питання економіки.....	72
Промисловість.....	73
Будівництво.....	75
Підприємництво.....	75
Зв'язок.....	77
Комунальне господарство.....	77
Транспорт.....	77
Сільське господарство.....	78
Охорона здоров'я. Медичні заклади.....	79
Благодійність. Волонтерство.....	85
Фізкультура і спорт. Туризм.....	85
Туризм.....	86
Державна влада та управління.....	90
Вибори до місцевих рад.....	90
Територіальна реформа місцевого самоврядування.....	91
Обласна рада народних депутатів.....	92
Чернігівська міська рада.....	94
Облдержадміністрація.....	96
Суспільно-політичне життя.....	97
Правоохоронні органи.....	99
Військова справа.....	100

Воїни – учасники АТО/ООС.....	101
НАУКА І ОСВІТА В ОБЛАСТІ.	
Наука.....	102
Освіта.....	103
Вища освіта.....	105
Ніжинський державний університет імені М. В. Гоголя.....	106
Університет «Чернігівська політехніка».....	108
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка.....	109
Культурне і мистецьке життя області.....	110
Бібліотечна справа.....	110
Чернігівська ОУНБ ім. В. Г. Короленка (нині імені Софії та Олександра Русових).....	113
Чернігівська центральна міська бібліотека імені М. М. Коцюбинського.....	116
Музеї. Музейна справа. Архіви.....	117
НАІЗ «Чернігів стародавній».....	119
НКЗ «Гетьманська столиця».....	120
Чернігівський історичний музей ім. В. В. Тарновського.....	122
Чернігівський художній музей імені Г. Галагана.....	123
Архівна справа.....	124
Засоби масової інформації.....	124
Розвиток мистецтв.....	127
Архітектура.....	127
Образотворче мистецтво. Скульптура.....	128
Музичне життя.....	131
Театр. Кіномистецтво.....	135
Народно-прикладне мистецтво.....	140
Літературна Чернігівщина.....	141
Твори літераторів Чернігівщини.....	148
Фольклор.....	153

Релігія. Діяльність церкви.....	153
Церкви. Монастирі. Собори.....	155
Бібліографічні посібники.....	164
Допоміжні покажчики.....	166
Алфавітний покажчик авторів і назв книг та статей.....	166
Іменний покажчик.....	200
Географічний покажчик.....	220

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

**ЛІТЕРАТУРА ПРО ЧЕРНІГІВСЬКУ ОБЛАСТЬ
ЗА 2020 РІК**

Бібліографічний покажчик

Укладачі:	І. Я. Каганова, Л. В. Студьонова, Ю. А. Супрун
Відп. за випуск	Ю. О. Соболев
Комп'ютерний набір	Л. В. Студьонова
Комп'ютерне верстання	О. Ф. Шурубенко

Ризограф Чернігівської ОУНБ
імені Софії та Олександра Русових
Тираж 50 пр.

Видавець та виготовлювач
КЗ «Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека
імені Софії та Олександра Русових»
проспект Миру, 41, м. Чернігів, 14000
e-mail: chounb@ukr.net

Наша адреса:

14000

м. Чернігів,

просп. Миру, 41

E-mail: chounb@ukr.net
